TÜRK EĞİTİM-SEN
AKADEMİ

2022 MEB
UZMAN VE
BAŞÖĞRETMENLİK
SINAVLARINA
HAZIRLIK

MODÜL 1

ÖĞRENME VE ÖĞRETME SÜREÇLERİ

MODÜL 1 – ÖĞRENME VE ÖĞRETME SÜREÇLERİ

BÖLÜM 1: FARKLILAŞTIRILMIŞ ÖĞRETİM YAKLAŞIMI

1 Farklılaştırılmış öğretim yaklaşımı hangi kuramlara dayanmaktadır?

Piaget'in bilişsel gelişim kuramına, Vygotsky'nin yakınsal gelişim alanına ve Gardner'ın çoklu zekâ kuramına, beyin temelli öğretim araştırmalarına ve öğrenme stillerine dayanmaktadır.

2 Öğrencilerin art arda zihinsel temsillerin parçalanması ve yeniden yapılandırılması yoluyla nasıl öğrendiklerini ortaya çıkaran ilk kişi kimdir?

Jean Piaget'tir

3 Piaget'e göre çocuk öğrenmeyi nasıl gerçekleştirir?

Dünya üzerinde hareket ederek ve dünyaya ilişkin yaptığı kavramsallaştırmaları birbirine bağlayarak öğrenir.

4 Vygotsky'nin kendine göre açıkladığı şekilde yakınsal gelişim alanı ne demektir?

Vygotsky, çocuğun bağımsız çalışma yoluyla yapabildiği gerçek gelişim seviyesi ile bir yetişkin veya akranlarıyla iş birliği içindeyken yapabileceği potansiyel gelişim seviyesi arasındaki mesafe olarak açıklamaktadır.

5 Farklılaştırılmış öğretimin teorik çerçevesini oluşturan Vygotsky'nin sosyal gelişim yapılandırmacı öğrenme teorisinin ilkeleri nelerdir?

Öğretmenden öğrenciye-öğrenciden öğretmene doğru iki taraflı olarak öğrenmeyi teşvik eder, sosyal etkileşimler önemlidir.

Öğrenme sürecinde bireyin kendisinden daha bilgili birine (öğretmen, koç veya akıl hocası) ihtiyacı bulunmaktadır.

Öğrenciler kendilerinin ulaşabilecekleri veya bir rehber eşliğinde başarabilecekleri bir görev üzerinde çalıştıklarında daha etkili bir şekilde öğrenirler.

6 Farklılaştırılmış öğretim aynı zamanda hem Gardner'ın çoklu zekâ teorisinden de ilham almaktadır. Gardner'a göre çoklu zeka teorisinin temel dayanağı nedir?

Gardner'a göre her öğrencinin düşünme ve öğrenme konusunda güçlü tarafları bulunmaktadır. Öğrenciler, bu güçlü taraflarını kullanırken daha kolay öğrenir ve üretirler.

7 Farklılaştırılmış öğretim aynı zamanda Bloom'un taksonomisinden de ilham almaktadır. Bloom taksonomisinin basamakları nelerdir?

Hatırlama (bilme), kavrama, uygulama, analiz, sentez, değerlendirme. Farklılaştırmayı destekleyen öğretmen, öğretim sürecini Bloom'un taksonomisi ile uyumlu hâle getirebilir ve süreç ilerledikçe öğrencilerin anlayışını derinleştirebilir.

8 İlgili literatür etkili bir farklılaştırmanın en az yedi temel ilkesi olduğunu belirtmiştir. Ayrıca bu ilkelerin isteğe bağlı olmadığını, aksine farklılaştırmanın arka planındaki felsefeyi, modeli destekleyen araştırmaları ve farklılaştırmanın gerçek bir sınıfta gerçek öğrencilerle çalışılması için gerekli uygulamaları yansıttığını vurgulamıştır. Bu ilkeler nelerdir?

1. Güçlü bir sınıf topluluğu, grup üyelerinin her biri için öğrenmeyi destekler.

2. Nitelikli öğretim programı her sınıfa özeldir.

3. Öğrenciler için ulaşılabilir görevler, grup içerisindeki bireysel farklılıkları dengeler ve tüm öğrencilerin kapasitesine saygı gösterir.

4. Tüm öğrenciler için yüksek öğrenme hedefleri içerir.

5. Süreç içerisinde devam eden değerlendirme duyarlı öğretim hakkında bilgi verir.

6. Farklılaştırılmış bir sınıfta, öğrencilerin kendi özel ihtiyaçları için tasarlanmış görevler üzerinde benzer bir hazırlık düzeyine sahip akranlarıyla çalışmaları gereken zamanlar vardır.

7. Esnek sınıf yönetimi, bir sınıftaki tüm öğrenciler için farklılaştırma ve etkili öğrenme için gerekli yapı ve açıklık dengesini sağlar.

9 Farklılaşmanın amacı, tüm öğrencileri seviyelerinin en önemli seviyesine çıkarmaktır. Farklılaşmanın uzun vadeli hedefi ise yaşam boyu öğrenmeyi etkinleştirmektir. Farklılaştırılmış öğretimde bireysel farklılıkların üç alanı vardır. Bunlar nelerdir?

Hazırbulunuşluk: Öğrencinin belirli bir öğrenme alanıyla ilgili mevcut bilgi, anlayış ve beceri düzeyini ifade eder.

İlgi: Bireyin kendisi için önemli olduğunu düşündüğü konuya odaklanmasına neden olan duyguyu ifade eder.

Öğrenme Profilleri: Bireyin nasıl öğrendiği ile ilgilidir. Zeka tercihleri, cinsiyet, kültür veya öğrenme stilleri gibi

10 Farklılaştırılmış bir sınıfta öğrencilerin birbirinden farklılaştığı temel alanlar ve davranış özellikleri nelerdir?

Öğrenciler; geçmiş deneyimleri, kültür, dil, cinsiyet, ilgi alanları, hazırbulunuşlukları, öğrenme biçimleri, öğrenme hızları ile öğrenen olarak öz farkındalık, güven, bağımsızlık özellikleri bakımından farklılık gösterirler.

11 "Neden farklılaştırılmış öğretim?" sorusunun yanıtı Tomlinson tarafından uygun bir şekilde özetlenmiştir. Buna göre temelde, farklılaştırılmış öğretim uygulamalarının amacı ve etkisi nedir?

Öğretmenler, iş birliği atmosferi yaratmaya yardımcı olarak zaman ve kaynakları esnek ve yaratıcı bir şekilde kullanabilirler, sınıftaki her öğrencinin öğrenme potansiyelini en üst düzeye çıkarmak için bu farklılıkları hesaba katmak zorundadır.

Farklılaştırılmış öğretim, farklılıkları barındıran bir topluluk olarak sınıfı destekler. Tüm öğrencilerin başarılı olabileceği ve fayda elde edebileceği bir ortamın oluşmasına olanak tanır.

Farklılaştırılmış bir sınıfta öğrenciler birbirlerinden hazırbulunuşluk, ilgi alanları ve öğrenme profillerine göre önemli ölçüde farklılaşırlar.

Farklılaştırılmış öğretim, öğretmenin öğrenme ortamındaki farklı öğrenme stillerini destekleyerek ve öğrenci farklılıklarını dikkate alarak öğrenmenin içeriğini ve sürecini planlamasına olanak tanır. Ayrıca grup öğrenimini teşvik eder ve bireysel ya da bağımsız öğrenme için fırsatlar yaratılabilir. Öğrencilerinin öğrenme ihtiyaçlarının farkında olan öğretmenler, onların en iyi öğrenecekleri yollar hakkında verimli seçimler yapmalarına yardımcı olur.

Kısacası; Tomlinson, hazırbulunuşluk düzeyleri, ilgi alanları ve öğrenme profillerindeki farklılıklara odaklanıldığında öğrencilerin en iyi öğrendiği öncülüne dayanan bir öğretim felsefesi olarak tanımlar. Sosyal ve işbirlikçi bir süreçtir.

12 Farklılaştırılmış öğretimde kullanılan yöntem ve teknikler nelerdir?

İstasyonlar, merkezler (deney merkezi, soruşturma, eğitsel oyun hazırlama), öğrenme ajandaları, karmaşık öğretim, yörünge çalışmaları, giriş noktaları, öğrenme sözleşmesi, katlı öğretim, grup araştırmaları.

13 Bu merkezde öğrencilerden konuya uygun olan deneysel etkinlikleri yapılmaları istenir. Yapılan deney etkinliklerinden sonra öğrencilerden deney raporu yazmaları beklenir. Bue merkezin adı nedir?

Deney merkezi

14 Kısmen istasyonlara benzemektedir. İstasyonlarda olduğu gibi bu uygulamada da yerlerin hepsi aynı ortamda yer alır. Fakat burada aynı konunun farklı yollarla öğrenilmesi amaçlanır. Bu da istasyondan ayrılan yönüdür. Pratikte, ilgi ve öğrenme olmak üzere iki türü kullanılmaktadır. Bahsedilen yöntem veya teknik hangisidir?

Merkezler

15 Öğrencilerin eş zamanlı olarak çeşitli öğrenme aktivitelerini gerçekleştirebilecekleri merkezlerdir. Bir konunun farklı alt bölümleri farklı alanlarda hazırlanır. Bu alanlar, aynı ortamdadır. Öğrenciler farklı hazırbulunuşluk düzeylerine göre farklı öğrenme görevi ve aktivitesine yönlendirilir. Bahsedilen yöntem veya teknik hangisidir?

İstasyonlar

16 Bu merkezdeki öğrenciler konuyla ilgili olarak örnek bir eğitsel oyun planlaması yapıp hazırlayabilirler. Öğrencilerin eğitsel oyunları planlarken oyunun amacı, oyunun yeri, kullanılacak araç gereçler, oyunun süresi gibi hususlara dikkat etmeleri gerekecektir. Bu, hani tür bir merkez örneğidir?

Eğitsel oyun hazırlama merkezi

17 Soruşturma Merkezi: Bu merkezdeki öğrenciler öncelikle hep birlikte bir şarkı söyleyerek şarkının sözleri hakkında düşünürler. Öğrenciler bu etkinlik üzerinde fikirlerini ortaya koyduktan sonra öğretmen onlara bir araştırma sorusu sorar. Bu hangi merkez türüdür?

Soruşturma merkezi

18 Bu stratejide her öğrenci için farklı görevlerin verildiği bir uygulamadır. Bu uygulamada her öğrencinin bir ajandası bulunur. Öğretmen, öğrencilerin ajandalarına çoğunlukla iki haftada tamamlanacak görevler yazar. Öğrenciler bu görevleri sınıfta kendilerine ajanda etkinliği için verilen zamanda tamamlar. Bu stratejinin amacı derse destek olmaktır. Bununla öğrenciler kendi öğrenme hızlarında; kendi öğrenme stillerine, çoklu zekâlarına uygun etkinlikleri tamamlar. Bahsedilen yöntem veya teknik hangisidir?

Ajandalar

19 Bu strateji, birçok özellik açısından birbirinden farklı öğrencilerin grupları için geliştirilmiştir. Her türlü zekâ, malzeme, stil, içerik vb. özelliklerden faydalanan küçük grup uygulamasıdır. Bu uygulama ile öğrenciler birbirlerinin olumlu yönlerinin farkına varmış olur. Yani her öğrencinin farklı bir yönden çalışmaya katkı yapması sağlanır. Bahsedilen strateji hangisidir?

Karmaşık Öğretim

20 Bu uygulama, proje yönteminin bireysel uygulanan şekli olarak tanımlanabilir. Çalışmaları derse destek amacıyla kullanılabilir. Projenin içeriğinde olduğu gibi araştırmasının planlanması ve yürütülmesi ile sunumun nasıl yapılacağı konusunda da karar öğrencilerin kendisine aittir. Öğrenci proje konusunu -mevcut üniteden olmak kaydıyla- kendisi seçer. Proje süresi 3-6 hafta olarak belirlenir. Bahsedilen uygulama hangisidir?

Yörünge çalışmaları

21 Bu uygulama, üst bilişsel öğrenme kuramlarına dayanmaktadır. Bu uygulamanın stratejisine göre öğrencilere aynı anda farklı giriş noktalarından başlama imkânı sunulur. Bu noktalar çoklu zekâ alanlarına göre tasarlanmaktadır. Öğrenci, konuya okuyarak başlarken bir diğerinde bir film izleyerek veya drama yaparak başlayabilir. Bahsedilen strateji hangisidir?

Giriş noktaları

22 Öğrencilerin eğitim sürecine aktif olarak katılmalarını artırmak, onlara bağımsız çalışma alışkanlığı kazandırmak ve kendi öğrenmelerinden sorumlu olmalarını sağlamak amacıyla kullanılan bir stratejidir. Öğrencilerin hazırbulunuşlukları, ilgileri ve öğrenme profillerine göre öğretmen ve öğrenci arasında yapılan bir anlaşmadır. öğrencilerin eğitim sürecinde aktif katılımlı öğrenciler olmalarını sağlar. Dayandığı temel ilke, öğretmenin kendileri için neyin iyi olduğunu düşündüğü ve planladığı pasif alıcı öğrenen yerine, öğrenme-öğretme sürecinde aktif rol alan öğrencidir. Bu çalışmada, verilen performansın ödevlerini yerine getirirken farklı kaynaklardan ilgilerine göre faydalanma, farklı tarzlarda sunum yapma ve kedilerine uygun görevler verme yoluyla farklılaştırma gerçekleştirmektedir.

Bahsedilen yöntem veya uygulama hangisidir?

Öğrenme Sözleşmesi

23 Öğrencilerin hazırbulunuşluk, öğrenme hızları, ilgileri, bilişsel yetenekleri ve öğrenme stillerindeki bireysel farklılaşmanın öğretim ortamında meydana getireceği olumsuzluğu gidermek amacıyla kullanılmaktadır. Bu bireysel farklılıklara göre tasarımın içerik, öğretim süreci, öğretim ürünü ve ortam boyutları kademelendirilmektedir. Bu şekilde bir tasarımla, örneğin ön öğrenmesi düşük, orta ve yüksek olan öğrencilerin aynı konuları, kendilerine uygun zorluk seviyesinde öğrenmeleri sağlanmaktadır. Bahsedilen uygulama, yöntem veya teknik hangisidir?

Katlı öğretim

24 Bu stratejide öğretmen öğrencilere konu seçimi konusunda rehberlik eder ve ilgi alanlarına göre sınıfı gruplara ayırır. Daha sonra araştırmayı planlama, araştırmayı yürütme, bulguları sunma ve sonuçları hem bireysel hem de grup olarak değerlendirmede onlara yardımcı olur. Bahsedilen uygulama hangisidir?

Grup araştırmaları

25 Farklılaştırılmış öğretimde öğrencilerin değerlendirilmesi önemli yer tutar. Öğrencilerin değerlendirilmesi kaç aşamadadır?

Öğretimin başında, öğretim sürecinde ve öğretim sonunda olmak üzere üç aşamada gerçekleştirilir. Bu nedenle değerlendirme teknikleri öğretim öncesi, sırası ve sonu olmak üzere üç başlık altında özetlenebilir.

26 Öğretim öncesinde kullanılan değerlendirme tekniklerinin amacı nedir?

Ön değerlendirmedir. Ön değerlendirme özellikle öğrencilerin öğretilecek olan konu ile ilgili ne bildiklerini tespit etmek amacıyla yapılır. Bu değerlendirmeden elde edilen bilgilere göre öğrenenler için farklı öğrenme yolları tasarlanabilir.

27 Tekniğin uygulanmasında ilk olarak sınıfın köşelerine üzerinde “neredeyse hiç”, “bazen”, “sıklıkla” ve “kesinlikle” ifadeleri yazan kartlar yerleştirilir. Öğrencilerden konu ile ilgili bilgisini ifade eden köşeye gitmesi istenir. Kendi köşesine giden öğrenci, konu hakkında ne bildiğini ve neden bu köşede olduğunu açıklar. Bahsedilen teknik hangisidir?

Köşe Kapmaca

28 Bu teknikte ilk olarak öğrenci bir kâğıda büyük bir kutu çizer, ardından bu kutunun içine küçük bir kutu çizer. Dıştaki kutuya "Ne biliyorum?" içteki kutuya ise "Ne bilmeliyim?" sorusunu yazar. Sonra da bu sorulara cevap arar. Bahsedilen teknik hangisidir?

Kutu yapma

29 Öğrencilere o günün öğrenme konusuna yönelik çeşitli sorular yöneltilir. Sorulan soruların cevaplarını öğrencilerin kâğıda yazmaları istenir. Sonrasında öğrenciler bir daire oluşturur. Dairedeki her öğrenci dönüşümsel olarak söz hakkı alır ve kâğıda yazdıklarını okur. Bahsedilen yöntem veya teknik hangisidir?

Sarmal oluşturma

30 Öğretim sırasında öğrencilere öğretmenleri, arkadaşları veya öz değerlendirme yoluyla geri bildirim fırsatı sunulması önemlidir. Bu değerlendirmenin en öneli faydası nedir?

Geri bildirim olmaksızın öğrencilerin ilerleme göstermeleri zordur. Geri bildirim, öğrencilerin öğrenmesinde oluşabilecek eksikliklerin, hataların veya amaçtan uzaklaşmanın zamanında düzeltilmesine yardımcı olur. Bu süreçte öğrenmenin bitimine kadar beklenirse çok geç kalınmış ya da yanlış bilgi veya beceriler kazanılmış olabilir.

31 Öğrenme sürecinde değerlendirmek yapmak için kullanılan yöntem veya teknikler hangileridir?

Pek çok örnek verilebilir. En öne çıkanları parmakla işaretleme, yumuk yapma, gerçekle yüzleşme, sarmal oluşturma, simit, konuşma halkasıdır.

32 Parmakla işaretlemede öğrencilerin başparmaklarını kullanarak öğrenmenin neresinde olduklarına ilişkin bildirim vermeleri sağlanır. Öğrencilerin konu hakkındaki bilgi düzeylerini değerlendirmeleri amacıyla üç başparmak işaretinden birisini yapmaları istenir. Bu üç parmak işaretinin anlamları nelerdir?

Başparmak yukarı doğru olduğunda, konu hakkında çok şey biliyorum,

Başparmak yana doğru olduğunda, konu hakkında biraz bilgim var,

Başparmak aşağıya doğru olduğunda, konu hakkında çok az bilgim var anlamındadır.

33 Yumruk yapma tekniğinde öğrenciler, öğrenmelerini derecelendirmek için bir elinin parmaklarını kullanarak birden beşe kadar sıralar. Konuyu bilme derecesine göre öğrencinin parmak sayısını artırması istenir. Bu uygulama için ilk olarak öğrencinin "Bu konuyu ne derece iyi biliyorum?" sorusunu kendi kendine sorması istenir. Sonra parmak kaldırılır. Bu tekniğe göre hangi parmak ve el hareketleri hangi anlama gelmektedir?

5 parmak açık olduğunda: Birisine açıklayabilecek kadar iyi biliyorum.

4 parmak açık olduğunda: Yalnız başıma yapabilecek kadar biliyorum.

3 parmak açık olduğunda: Biraz yardıma ihtiyacım var.

2 parmak açık olduğunda: Daha fazla pratik yapmaya ihtiyacım var.

1 parmak açık olduğunda: Henüz öğrenmenin başındayım, anlamına gelmektedir.

34 Gerçekle yüzleşme tekniğinde öğrencilerden konuyla ilgili bilgi seviyelerini duygularıyla cevaplamaları istenir. Bu tekniğin uygulama biçimi nasıldır?

Öğrencilere 3 adet kart dağıtılır. Bu kartlara mutlu, sakin ve üzüntülü üç adet yüz resmi çizilir. Öğrenciler konuya yönelik duygularla cevaplanabilecek durumlarda ellerindeki bireysel kartlarda yer alan mutlu, ciddi ve üzgün yüz ifadelerinden birini seçerek havaya kaldırırlar. Böylece öğrencilerin bilgi düzeylerinin belirlenmesinin yanı sıra duygularını ifade etmelerine olanak tanınır.

35 Öğretim sonrasında kullanılan değerlendirme teknikleri vardır. Bunlar standartlaşmış ölçme değerlendirme uygulamalarından farklılıklar gösterirler. Bunlardan yaygın olarak kullanılanlar hangileridir?

Sarmal oluşturma, simit tekniği, konuşma halkası, döngüsel yansıma, portfolyo.

36 Öğrenciler bir kart alarak bu kartın bir yüzüne "evet" diğer yüzüne "hayır" yazarlar. Öğretmen, soru sorduğu zaman bu kartlardan kendi durumlarına uygun olanı kaldırmalarını ister. Bahsedilen teknik hangisidir?

Evet- Hayır kartları

37 Bir iç ve dış daire oluştururlar. Çemberin içindeki öğrenciler, dışarıdaki öğrencilerle eşleşir. Her bir öğrenci bildiklerini paylaşır. Paylaşıma devam etmek için iç daire saat yönünde, dış daire ise saat yönünün tersine hareket eder.

Bahsedilen yöntem veya teknik hangisidir?

Simit tekniği

38 Öğretmen tahtaya bir simit şekli çizer. Şeklin dış tarafına ‹›öğreniyorum›› ve iç tarafına ‹›biliyorum›› ifadeleri yazılır. Daha sonra öğrencilerden konu hakkındaki bilgilerini paylaşmaları istenir. Bu yöntem veya teknik hangisidir?

Simit tekniği

39 Bu teknikte öğrencilerden üçer kişilik gruplar oluşturulur. Öğrencilere A, B ve C isimleri verilir. A, belirlenen konu hakkında konuşmaya başlar ve kendisine işaret verilene kadar devam eder. Sonra B, konu hakkında konuşmaya başlar; o da kendisine işaret verilene kadar konuşmaya devam eder. Sonra C, konu hakkında konuşur. Bu şekilde öğrencilerin konu hakkında konuşacak bir şeyleri kalmayıncaya kadar devam edilir. Bahsedilen yöntem veya teknik hangisidir?

Konuşma halkası

40 Sınıfın farklı yerlerine üzerine konuların yazılı olduğu kâğıtlar asılır. Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak köşelere giderler ve burada bulunan kâğıtlara konu hakkındaki düşüncelerini yazarlar. Gruplar kendilerine verilen işaretle bir sonraki konunun yer aldığı bölüme giderler. Öğretmenin işareti ile gruplar bir sonraki köşeye geçerler. Öğrenciler döngüsel olarak sınıfın köşelerinde hareket etmeye devam eder. Sonrasında gruplar en son bulundukları köşedeki kâğıtları alarak kâğıttaki konu ile ilgili yazılanları sınıfta okurlar ve tartışırlar. Bahsedilen yöntem veya teknik hangisidir?

Döngüsel yansıma

41 Hedeflenen kavram ve becerilerin uygulanması ve anlaşılmasının kanıtını destekleyen ölçütlere dayalı çok özel amaçlarla öğrenci çalışmalarının bir araya getirilmesidir. Bu uygulama kat edilen ilerlemeyi gösterebilir, başarının kanıtlarını sunabilir, ölçme ve değerlendirmeyi destekleyebilir ve hangi ek öğrenmelerin gerçekleşmesi gerektiğini gösteren bölümler sunabilir. Öğrenme süreci boyunca devam eden geri bildirim ve yansıtma sürecini kolaylaştırmanın bir yoludur. Bahsedilen değerlendirme uygulaması tekniği hangisidir?

Portfolyo

42 Genellikle portfolyo, portfolyonun içine konacak ürünlerin seçiminde hem öğrencinin hem de öğretmenin yer aldığı bir ortaklıktır. Öğretmen, seçim kriterleri belirleyecek ve öğrencilerin çeşitli tercihlerini yapmalarına izin verecektir. Bazı öğretmenler dâhil edilen ürünleri tanımlamak için renkli noktalar kullanır. Bu renklerin kullanımı nasıldır?

Bu renklerin kullanımı; öğrenci tarafından seçilen ürünlerde “kırmızı nokta”, öğretmen tarafından seçilen ürünlerde “sarı nokta”, öğretmen ve öğrencinin birlikte seçtiği ürünlerde “yeşil nokta” şeklinde olabilir.

43 Portfolyolar genel olarak dört aşamada oluşurlar. Bunlar hangi özelliklere sahiptir?

Portfolyo sürecinin ilk aşaması ürünlerin toplanması aşamasıdır. Portfolyo sürecinin ikinci aşaması ürünlerin seçimidir. Portfolyo sürecinin üçüncü aşamasında öğrenciler niçin bu parçanın seçildiğini ve hangi kriterleri sağladığını açıklar. Dördüncü aşamada, öğrenciler bir dahaki sefer ne yapacaklarına, nelere odaklanacaklarına, neyin iyileştirilmesi gerektiğine ve takdir edileceklerin neler olacağına karar verebilirler.

44 İçeriğe erişimi farklılaştırma aşamasında kullanılan bazı yöntemler ve örnekler vardır. Bunlardan bazıları nelerdir?

Öğrencilerin bireysel farklılığına hitap edecek farklı okuma düzeylerinde metin veya roman kullanma,

Bilgiyi hem bütünden parçaya hem de parçadan bütüne yaklaşımlarıyla sunma,

Farklı seviyelerdeki okuma malzemeleri ile çalışan öğrencileri destekleme ve onları cesaretlendirme,

Bir konu ile ilgili desteğe ihtiyacı olan öğrencilerle aynı konuda ileri düzeyde olan öğrencilere seviyelerine uygun çalışmalar verme,

İçeriği hazırbulunuşluk düzeylerine göre farklılaştırmanın amacı, öğrencilerden öğrenmeleri istenen temel bilgi ve beceriyi öğrencinin okuma ve anlama kapasitesiyle eşleştirmektir.

İlgi alanlarına göre farklılaştırmanın amacı, mevcut öğrenci ilgileri üzerine inşa edilen veya öğrenci ilgi alanlarını genişletebilen fikirlerin ve öğretim araçlarının programa dâhil edilmesidir. İçeriğin öğrenme profillerine göre farklılaştırılmasının amacı ise bir öğrencinin tercih ettiği öğrenme yöntemine uygun öğretim araç gereç ve uygulamalarının işe koşularak öğrencilerin öğrenme kapasitelerini en üst düzeye çıkarmak ve bu sayede hem etkili hem de keyifli öğrenme ortamı oluşturmaktır.

45 Öğretim sürecinin bir "girdisi"dir. Bu girdi, öğretilmesi beklenen konuların bütünü oluşturur. Öğretim programları tarafından tanımlanır. Ancak belirlenmesindeki en kritik faktörlerden biri öğretmenin hem konu hem de öğrencileri hakkındaki bilgisidir. Bahsedilen tanım hangisine aittir?

İçerik

46 Bir öğrenme deneyiminde, öğrencinin bilişsel olarak yapması beklenen temel kavramlar, genellemeler ve becerilerin olduğu anlamlandırma aşamasıdır. Öğrencilerin bilgiyi aktif olarak işleyip anlamlandırmaya çalışmalarıyla başlar. Bu da okulda genellikle "etkinlikler" yoluyla gerçekleştirilir. Bahsedilen aşama hangi aşamadır?

Süreç

47 Öğrencilerin öğrenmelerinin hedeflendiği temel bilgi ve becerileri süreç içerisinde öğrendiklerini, anladıklarını ve yapabildiklerini göstermenin yollarıdır. Başka bir deyişle, öğrencinin bildiğini ortaya koymaya yönelik bireysel yorumudur. Öğrencilerin öğrendiklerini ortaya koyabilecekleri deneme, makale veya diğer yazı türleri gibi çeşidi vardır. Bahsedilen tanım hangisine aittir?

Ürün

48 Farklılaştırılmış öğretim yönteminde bireysel değerlendirme-öz değerlendirme formu uygulamasını öğretmen nasıl yapar?

Öğretmen öğrencilerin her birine ders öncesinde dağıttığı KWL formunu göndererek onlara "Ne öğrendim?" bölümünü tamamlatır. Ek 4'te yer alan bireysel değerlendirme etkinliği formu doldurulur.

49 Öğretmen dersin sonunda önceden hazırladığı büyük bir kartona grupların ele aldığı konu başlığını yazar. Her bir gruba kartonları gönderir ve gruplardan o gün ne öğrendiklerini yazmalarını ister. Öğrendiklerini yazan grup, kartonu başka bir gruba gönderir. İkinci grup, yazılmış olanları okuduktan sonra konu başlığı ile ilgili bildiği farklı şeyleri yazar. Daha sonra farklı gruplar kartona eklemelerde bulunur. Süreç tüm gruplar katkıda bulunana kadar devam eder. Ardından tüm kâğıtlar sınıf ortamında paylaşılır. Bahsedilen değerlendirme yöntemi hangisidir?

Grup değerlendirme – Kağıdı gönder etkinliği

50 Farklılaştırılmış öğretim uygulamalarına göre öğrenme ortamı nasıl olmalıdır?

Bir sınıfın görünümü, organizasyonu ve yapısı, renklerin çekiciliği, öğrenci çalışmalarının etkili sunumları ve hem bireysel hem de ortak çalışma için alanlar, araç ve gereçlere kolay erişim, dikkati büyük ölçüde akran iş birliğine odaklayan mobilya düzenlemeleri ile kaliteli çalışmayı desteklemek için görünür ipuçları; öğrencileri öğrenmeye davet eden unsurlar arasındadır. Öğrenme ortamı hem fiziksel olarak hem de görsel olarak uygun özelliklerde olmalıdır.

51 Farklılaştırılmış bir sınıfta öğretmenlerin çeşitli şekillerde ve zaman içinde, öğrencilerine hem bireysel olarak hem de bir bütün olarak tutarlı bir şekilde iletmeleri beklenen belirli mesajlar vardır. Bu mesajlar hangileridir?

Davet mesajı, yatırım mesajı, kalıcılık mesajı, fırsat mesajı, düşünme mesajı.

52 "Burada olmanızdan, sizi daha iyi tanıyacak olmaktan çok memnunum ve sınıfa önemli deneyimler ve özellikler getirdiğinizin farkındayım. Burayı sizin için değerli bir öğrenme ortamı yapmak için elimden geleni yapmak istiyorum." Diyen bir öğretmen hangi mesajı kullanmıştır?

Davet mesajı

53 "Bu sınıfta ve dünyada önemli olduğunuzdan, olabildiğince hızlı ve çok büyümenize yardımcı olmak için çok çalışacağım. Başarınız çabanızdan kaynaklanacağı için sizden de çok çalışmanızı isteyeceğim." Diyen bir öğretmen hangi mesajı kullanmıştır?

Yatırım mesajı

54 "Her zaman ilk denemenizde her şeyi doğru yapamayabilirsiniz. Ben de sizin için ve sizinle birlikte başarınızı geliştirecek yaklaşımlar bulmak için çalışacağım. Sizden asla vazgeçmeyeceğim." Diyen bir öğretmen hangi mesajı kullanmıştır?

Kalıcılık mesajı

55 "Gençsiniz ve dünyada var olan olasılıkları yeni öğreniyorsunuz. Kendinizi çeşitli ortamlarda, çeşitli rollerde ve çeşitli içeriklerle görmeniz için sizlere fırsatlar sunmak istiyorum. Bu, geleceğe hazırlanmanız ve sizin için var olan olasılıkları görüp heyecanlanmanız için bir fırsattır" diyen bir öğretmen hangi mesajı kullanmıştır.

Fırsat mesajı

56 "Sizi dinleyeceğim, sizden öğreneceğim, sizi sınıfımızda çalışırken gözlemleyeceğim, ilerlemenizi inceleyeceğim ve rehberliğinizi isteyeceğim. İşimi ve sizin için nasıl çalıştığımı mümkün olduğunca sık düşüneceğim. Daha bilinçli ve etkili bir öğretmen olabilmek için kendimden bunu bekliyorum. Daha bilinçli ve etkili bir öğrenci olabilmeniz için sizden de aynısını isteyeceğim" diyen bir öğretmen hangi mesajı kullanmıştır?

Düşünme mesajı

57 Zihin temelli eğitim için literatürde üç temel unsur vurgulanmaktadır. Bunlar nelerdir?

Bunlar: duygusal iklim ve ilişki veya rahatlatılmış uyanıklık ve karmaşık deneyimde öğretim veya derinleştirmedir. Öğrenme ya da etkin öğrenim görme becerisinin güçlendirilmesi için "rahatlatılmış uyanıklık" diye adlandırılan duruma geçebilmek için duygusal iklim ve ilişkiler oldukça önemlidir: Öğrenme bağlamını düzenlemek için kullanılan tüm yöntemler rahatlatılmış uyanıklık hâlini etkiler. Araştırmalar, ödül ve ceza tarzındaki uygulamaların yaratıcılığı engellediğini, içsel motivasyona müdahale ettiğini ve öğrenmeyi öğrenme olasılığını azalttığını göstermektedir.

58 Araştırmalar, ödül ve ceza tarzındaki uygulamaların yaratıcılığı engellediğini, içsel motivasyona müdahale ettiğini ve öğrenmeyi öğrenme olasılığını azalttığını göstermektedir. Ödüller ve cezalar, öz güdülenme şansını ve öğrenmeyi bir ödül olarak görmeyi azaltır. Ödülleri kullanmanın beş işlevsel alternatifi vardı. Bunlar nelerdir?

Tehdidi ortadan kaldırmak
Güçlü bir olumlu iklim yaratmak
Geri bildirimi artırmak
Hedefleri belirlemek
Olumlu duyguları harekete geçirmek ve bunlara ilgi uyandırmaktır.

59 Farklılaştırılmış öğretim modeline göre sınıf ikliminin kısaca karşılığı nasıl olmalıdır?

Kısacası her öğrencinin sınıfta kendisini rahat ve güvende hissetmesidir. Başarılı ya da başarısız öğrenciyi sürekli motive edici yaklaşımlar sergilenmelidir. Birbirini önemseyen ve destekleyen bir öğrenci topluluğu oluşturmak, farklılaştırılmış bir sınıfta esastır. Birbirlerini tanıyan ve saygı duyan öğrenciler, kendilerine verilen görevler farklı olduğunda farklılıklara karşı daha hoşgörülü olmaktadırlar.

60 Farklılaştırılmış öğretim programında planlama aşamasında temel olarak yapılması gerekenler nelerdir?

İlk olarak dersin kazanımlarını göz önünde bulundurarak temel standartları belirlenir. İçeriği, bilgi ve becerileri bütüncül bir şekilde kazandıracak şekilde yapılandırılır. Öğrencilerin neyi bildikleri ve neleri öğrenmeleri gerektiği belirlenir. Bu, beyindeki uzun süreli bellekte depo edilmiş ön bilgilere ulaşmayı sağlar. Öğrencilerin öğrenmeleri gereken bilgi ve beceriler ile bunları kazanmaları için neler gerektiğini belirlenir. Bu aşamada bilginin küçük grupla mı yoksa büyük grupla mı edinileceğine; öğretimin ilgi alanı mı yoksa hazır bulunuşluk temelinde mi olacağına karar verilmelidir. Öğrencilerin bildiklerini göstermelerine fırsat sağlanır. Bunu yaparken onlara seçenek sunulmalıdır.

ÖNEMLİ NOT:

MODÜL 1 – ÖĞRENME VE ÖĞRETME SÜREÇLERİ'NİN

DİĞER ALT BÖLÜMLERİ HAZIRLIKLARI DEVAM ETMEKTEDİR.

KISA SÜRE İÇERİSİNDE GÜNCELLENECEKTİR!

TÜRK EĞİTİM-SEN
AKADEMİ

2022 MEB
UZMAN VE
BAŞÖĞRETMENLİK
SINAVLARINA
HAZIRLIK

MODÜL 2

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

MODÜL 2 - ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

1 Eğitim bir sistemdir ve hedefleri vardır. Eğitim sisteminin hedefleri nelerdir?

Uzak hedefler, genel hedefler, özel hedefler olmak üzere üç çeşittir.

2 Uzak hedef nedir?

Devletlerin hedefleri, bazı ülkelerde anayasa ile güvence altına alınmış hedeflerdir.

3 Genel hedef nedir?

İşevuruk **hedeflerdir. MEB, MEB genel müdürlükleri vb gibi kurumların hedefleridir.**

4 Özel hedef nedir?

Dersin kazanımlarını karşılayan ders hedefleridir.

5 Eğitim sisteminin ögeleri nelerdir?

Girdi, süreç, çıktı.

6 Dünya Ekonomik Forumuna göre 2025 yılında çalışanların sahip olması gereken 10 temel beceri nelerdir?

Analitik düşünme ve yenilik/yaratıcılık

Etkin öğrenme ve öğrenme stratejileri
Karmaşık problem çözme
Eleştirel düşünme ve analiz
Yaratıcılık, orijinallik
Liderlik ve sosyal etki
Teknoloji kullanımı

7 Ölçme nedir?

Öğrencinin belirli bir özelliğini gözleyerek o özelliğe sayı, sembol ya da sıfat/kategori adı verme işlemidir.

8 Ölçüt nedir?

Ölçülen özellik hakkında karar alabilmek / yargıya varabilmek / değerlendirme yapabilmek için dayanak alınan referans noktası ya da referans aralığıdır. Ölçüt, ölçme ve değerlendirme arasında köprü görevi görür. Ölçüt değişirse değerlendirme de değişir.

9 Değerlendirme nedir?

Bir ölçme sonucunu (ölçüm) en az bir ölçüte vurarak ölçülen nitelik hakkında karar verme / yargıda bulunma işlemidir.

10 Değerlendirmenin basamakları nelerdir?

Ölçme ⇒ Ölçme sonucu (ölçüm)
Ölçüt
Karardır

11 Eğitimde ölçme türleri nelerdir?

Doğrudan, dolaylı, türetilmiş ölçme olmak üzere üç çeşittir.

12 Ölçmeye konu olan özelliğin doğrudan gözlenerek ölçümün elde edildiği ölçme türü nedir?

Doğrudan ölçme

13 Bazı özellikler doğrudan gözlenemez. Bu özellikler ancak onun göstergesi olduğu bilinen ya da kabul edilen davranışlar aracılığı ile gözlenerek ölçülebilir. Bu ölçme türü nedir?

Dolaylı ölçme

14 Ölçülmek istenilen özellik kendisinden farklı iki ya da daha fazla özelliğin arasındaki matematiksel bir bağıntı (dört işlem) yardımıyla belirleniyorsa bu ölçme türüne ne ad verilir?

Türetilmiş ölçme

15 Eğitimde ölçüt kaça ayrılır?

Mutlak ve bağıl olmak üzere ikiye ayrılır.

16 Mutlak Ölçüt (Kriter Referanslı Ölçüt) nedir?

Eğer ölçüt ölçme işleminin yapıldığı grubun özelliklerinden bağımsız olarak belirleniyorsa "mutlak"tır. Mutlak ölçüt genellikle ölçme işlemi öncesinde ilan edilir. Mutlak ölçütün temel alındığı ölçme işlemlerinde bir öğrencinin notu, diğer bir öğrencinin değerlendirmesini (geçme / kalma) etkilemez. Dolayısıyla örneğin başarının ölçüldüğü bir örnekte herkes geçebileceği gibi herkes kalabilir de.

17 Bağıl Ölçüt (Norm Referanslı Ölçüt) nedir?

Eğer ölçüt ölçme işleminin yapıldığı grubun belirli bir özelliğine / normuna dayalı olarak belirleniyorsa "bağıl"dır. Bağıl ölçüt ancak ölçme işlemi sonrasında belirlenebilir. Bağıl ölçütün temel alındığı ölçme işlemlerinde bir öğrencinin başarısı, başka bir öğrencinin değerlendirmesini (geçme / kalma) etkileyebilir.

18 Amaca göre değerlendirme türleri nelerdir?

Amaca göre değerlendirme tanıma ve yerleştirme, biçimlendirme ve yetiştirme, değer biçme, rehberlik amaçlı ve program değerlendirme olarak beşe ayrılır.

19 Muafiyet sınavı, seviye tespit sınavı gibi amaç öğrencinin ders bağlamındaki hazırbulunuşluluk düzeyini belirlemektir. Amaç not vermek değildir. Bu amaçla uygulanan ölçme araçlarına da "hazırbulunuşluluk testi" adı verilir.

Bu tür değerlendirmelere ne ad verilir?

Tanıma-Yerleştirmeye Yönelik Değerlendirme (Diyagnostik Değerlendirme)

20 Belirli bir konu / ünite vb. sonunda öğrencilerin öğretime konu olan davranışların ne kadarını kazandığını, diğer bir deyişle ünitedeki öğrenme eksiklerini belirlemek amacıyla yapılır. Amaç yine not vermek değildir. Bu testlere izleme testi de denmektedir.

Bahsedilen değerlendirme türü hangisidir?

Biçimlendirme-Yetiştirmeye Yönelik Değerlendirme (Formatif Değerlendirme)

21 Belirli bir öğretim sürecinin sonunda, not vermek amacıyla yapılan değerlendirmedir. Öğrencinin belirli bir öğretim süreci sonundaki durum tespitidir çünkü artık hedeflenen öğretim sürecinin sonuna gelinmiştir. Bu amaçla uygulanan testlere "alanda erişi testi" denir. Bahsedilen değerlendirme türü hangisidir?

Değer Biçmeye / Düzey Belirlemeye Yönelik Değerlendirme (Summatif Değerlendirme)

22 Ölçme aracının geliştirilmesinin, uygulanmasının ve puanlanmasının kolay ve ekonomik (zaman, para, emek, araç gereç vb. açıdan) olmasına ne ad verilir?

Kullanışlılık

23 Eğitim programları bileşenlerinin yapısı ve niteliğine ilişkin olarak sistematik bilgi toplama ve değerlendirme sürecidir. Eğitim programlarının planlanması, mevcut programlar ve/veya ürünlerin etkililiğinin değerlendirilmesi ve eğitim programlarının ve/veya ürünlerin geliştirilmesi amacıyla yapılır. Bu değerlendirme türü hangisidir?

Program değerlendirme

24 Bir ölçme aracında bulunması gereken temel psikometrik nitelikler nelerdir?

Geçerlik, Güvenirlik, Kullanışlılık.

25 Ölçmek istenilen özelliğin, başka özelliklerle karıştırılmadan, doğru ve tam olarak ölçülebilmesine ne ad verilir?

Geçerlik

26 Ölçme işleminden elde edilen puanların tesadüfi hatalardan arınık olma derecesidir. Diğer bir ifadeyle puanların kararlı, tutarlı ve duyarlı olması durumuna ne ad verilir?

Güvenirlik

27 Bu tür testlerin sonuçları doğrultusunda, tıbbi ve eğitsel / gelişimsel olarak tanı alan çocuklar için bireysel eğitim programları (BEP) hazırlanır. Eğitsel değerlendirme bağlamında RAM'lar bu konudaki tek yetkilidir. Ayrıca öğrencilerin kendi yetenekleri, kişilik özellikleri, ilgileri vb. ile özelliklerini belirlemek amacıyla standart testlerden yararlanılmaktadır. Bahsedilen değerlendirme türü hangisidir?

Rehberlik Amaçlı Değerlendirme

28 Miktarı ölçmeden ölçmeye değişmeyen, her ölçme işlemine aynı miktarda karışan hatalara ne ad verilir?

Sabit hata

29 Ölçülen büyüklüğe, öğretmene ya da ölçme koşullarına göre miktarı değişen hatalara ne ad verilir?

Sistematik Hata

30 Şansla ortaya çıkan ne yönde ve ne ölçüde karıştığı genellikle bilinemeyen hatalara ne ad verilir?

Tesadüfi hata

31 Tesadüfi hataların genellikle dört kaynağı olduğu kabul edilir. Bunlar nelerdir?

Ölçme işlemini yapan kişiden / öğretmenden kaynaklanan hata

Ölçme aracından kaynaklanan hata

Bireyden / öğrenciden kaynaklanan hata

Fiziksel ortamdan kaynaklanan hata

32 Bir ölçme sürecinde ve işleminde geçerlilik, güvenirlik ve hata arasında nasıl bir ilişki vardır?

Geçerlilik tüm hata kaynaklarından etkilenirken klasik test kuramına göre güvenilirlik yalnızca tesadüfi hatalardan etkilenir. Güvenilirlik, geçerlilik için bir ön şart ancak yeterli şart değildir. Diğer bir ifade ile bir testin güvenilir olması onun geçerli olacağı anlamına gelmez ancak bir test geçerli ise büyük olasılıkla güvenilirdir. Bir ölçme aracının geçerliliği ve güvenilirliği diye bir şey yoktur, ölçme araçlarından elde edilen puanların geçerliliği ve güvenilirliği diye bir şey vardır.

33 En az iki değişken arasında karşılıklı bir ilişki bulunup bulunmadığı, eğer ilişki varsa bu ilişkinin yönü ve miktarı hakkında bilgi veren istatistik bir tekniktir. “r” ile sembolize edilir. Bahsedilen analiz türü nedir?

Korelasyon analizi

34 Negatif korelasyon kavramı ne anlama gelir?

Pozitif korelasyon iki değişken arasında doğru orantılı ilişki anlamına gelir. Örneğin ders çalışma süresi ile sınav notu ya da gelir ile tüketim arasında pozitif bir korelasyonun elde edilmesi beklenir.

35 Pozitif korelasyon kavramı ne anlama gelir?

Negatif korelasyon, iki değişken arasında ters orantılı ilişki anlamına gelir. Örneğin ders süresi ile dikkat ya da yükseklik ile sıcaklık arasında negatif bir korelasyonun elde edilmesi beklenir. �1 mükemmel korelasyon anlamına gelir ancak 1 mükemmel doğru orantılı ilişki anlamına gelirken, -1 ise mükemmel ters orantılı ilişki anlamına gelir.

36 Ölçüt dayanaklı geçerlilik nedir?

Ölçme aracından elde edilen puanların ölçüt bir puanla (testin tahmin etmeye çalıştığı ve geçerliliği yüksek bir puan) karşılaştırılarak geliştirilen ölçme aracının geçerliliğine ilişkin nitelendirme yapılır.

37 Kapsam geçerliliği nedir?

Kapsam geçerliliği bir testin ölçülmek istenen davranışları ne derece kapsadığıyla ilgilidir. Ne amaçla kullanılırsa kullanılsın test, kapsamı açısından ölçmeye konu olan davranışları yeterli ve dengeli bir biçimde temsil etmelidir. Bir testin kapsam geçerliliğinin yüksek olduğunun söylenebilmesi için

1. Testteki soruların / maddelerin ölçülecek özellikler evrenini (konu kapsamını / içeriği) yeterli ve dengeli bir biçimde ölçüyor olması ve

2. Her bir sorunun / maddenin ölçmek istediği özelliği doğrudan ölçmesi, diğer bir deyişle kazanımla doğrudan ilgili olması gerekir.

38 Yordama geçerliliği nedir?

Ölçme araçlarının çoğunda bireylerin gelecekteki davranışlarının kestirilmesi söz konusudur. Yordama geçerliliği, ölçme aracının bu kestirim işini ne ölçüde doğru ve isabetli yaptığı ile ilgili bir sorgulamadır. Yordama geçerliliğinde ölçme aracından elde edilen puanlar, ölçme aracının tahmin ettiği puanla (ölçüt puan) karşılaştırılır ve tahminin ne ölçüde doğru olduğu belirlenmeye çalışılır.

39 Zamandaş geçerlilik nedir?

Diğer isimleri hâlihazır geçerlilik, benzer ölçekler geçerliliği, uygunluk geçerliliğidir. Zamandaş geçerlilik sorgulamalarında ölçüt puan eş zamanlı olarak elde edilebilir. Geliştirilen ölçme aracı ile ilişkili olabilecek nitelikleri ölçen ve geçerliliği yüksek bir aracın puanı ölçüt puan olarak ele alınabilir. Daha sonra geliştirilen ölçme aracı ve ölçüt araç aynı zamanda uygulanıp iki araçtan elde edilen puanlar arasındaki ilişki incelenir.

40 Yapı geçerliliği nedir?

Yapı geçerliliği, bir testin dayandığı kuramsal temelleri ne derece iyi örneklediğiyle ilgilidir. İnsan davranışları ve özellikleri çoğunlukla soyut bir yapıya sahiptir. Yapı geçerliliği bir yandan testin ölçtüğü niteliklerin neler olduğunu araştırma, diğer yandan testi alan kişilerin elde ettikleri puanların ne anlama geldiğini açıklama çabalarıyla ilgilidir.

41 Güvenilirlik kestirim yöntemleri nelerdir?

Test-tekrar test yöntemi, eşdeğer(paralel) formlar yöntemi, test yarılama yöntemi, KR20, KR21, Cronbach Alpha yöntemi.

42 Güvenirlik katsayısı nedir?

Güvenilirlik katsayısı 0 ile 1 arasında değişir. Güvenilirlik katsayısı için alanyazında genellikle 0.70 ve üstü ölçütü kabul edilir. Ancak bu değerin de çok yüksek bir değer olmadığı, 0.70-0.80 arası güvenilirliğin ancak ön bilgi elde etmek amacıyla kullanılabileceği ifade edilir. Genel yetenek gibi bilişsel özellikleri ölçen testlerde güvenilirlik katsayısının 0.90 ve üzerinde olması arzu edilir.

43 Güvenilirlik nedir?

Güvenilir bir ölçme aracı, aynı özellikle ilgili olarak arka arkaya yapılan ölçmelerde yaklaşık olarak aynı sayısal sonucu verir; diğer bir ifadeyle bir test, aynı gruba iki ya da üç kez uygulandığında gruptaki her bir kişi bütün uygulamalarda yaklaşık olarak aynı puanı almalıdır. Bir testin ölçmek istediği özelliği ölçebilmesi için o testin söz konusu olan özelliği kararlı olarak ölçmesi gerekir.

44 Test – tekrar test yöntemi nedir?

Bu yöntem ile test güvenilirliğini test etmek için bir test, aynı gruba, belli bir zaman aralığıyla iki kez uygulanır. Daha sonra bireylerin birinci uygulamadan aldıkları puanlarla ikinci uygulamadan aldıkları puanlar arasındaki korelasyon hesaplanır. Elde edilen korelasyon katsayısına kararlılık (devamlılık / istikrarlılık) katsayısı adı verilir.

45 Test yarılama yöntemi nedir?

Bu yöntemle güvenilirliği tahmin etmede uygulanmış bir test iki eşdeğer yarıya bölünür ve bireylerin iki yarıdan aldıkları puanlar arasındaki tutarlılık incelenir. Buradaki en temel sorunlardan biri testin iki eşdeğer yarıya nasıl bölünmesi gerektiği ile ilgilidir.

46 Cronbach Alpha yöntemi nedir?

Eğer ölçme aracının puanlaması çok kategorili ise KR-20 ile aynı mantık üzerine kurulu Cronbach alfa hesaplanır. Elde edilen katsayının ismi yine iç tutarlılık katsayısıdır. Derecelendirme ölçekleri puanlamanın çok kategorili olduğu araçlara örnek verilebilir.

47 KR20 ve KR21 yöntemleri nedir?

Kuder-Richarson 20 ve 21 ya da kısaca KR-20 ve KR-21, testin kendi içinde tutarlı bir bütün oluşturup oluşturmadığı ile ilgili bilgi verir. Bu nedenle her iki yöntemle de testin iç tutarlılığı değerlendirildiğinden bu yöntemlerden elde edilen katsayıya iç tutarlılık katsayısı adı verilir. KR-20 ve KR-21 ile güvenilirlik kestirimi, puanlamanın kategorik olduğu ölçme araçları için uygundur. Puanlamanın kategorik olması, doğru yanıtlara 1 puan, yanlış ve boş bırakılan maddelere 0 puan vererek puanlamanın yapıldığı ya da maddenin yanıtının iki seçenekli verildiği durumlardır. Eğer testteki maddeler farklı ağırlıklarla puanlanmışsa ya da test puanları şans başarısı için düzeltilmişse bu formüller kullanılmaz.

48 Sınıf içi ölçme ve değerlendirme yapmak için uygulanması gereken basamaklar nelerdir?

1. Sınavın amacının belirlenmesi (puanların hangi amaçlarla kullanılacağı)

2. Sınavda yoklanacak davranışların belirlenmesi

3. Sınavın kapsayacağı konuların listelenmesi

4. Okulun takviminin ve sınav sonuçlarının kullanılacağı zamanın dikkate alındığı bir sınav gününün belirlenmesi

5. Bir ders saatine uygulanabilecek uzunlukta bir sınav süresinin belirlenmesi,

6. Belirtke tablosunun hazırlanması

7. Soru/madde türlerinin belirlenmesi [Soru/madde türleri sınavda kullanılacak davranışlara göre belirlenir. Bir sınavda tek bir soru/madde türü kullanılabileceği gibi birden fazla da kullanılabilir (soru/madde çeşitlemesi).]

8. Soru/madde sayısının belirlenmesi

9. Sınav süresinin belirlenmesi

10. Sınavda kullanılacak soruların/maddelerin "ortalama güçlüğünün" ve "güçlük dağılımının" belirlenmesi

11. Soruların/maddelerin yazımında, redaksiyonunda ve teste alınacak soruların/maddelerin seçiminde izlenecek yolun belirlenmesi

12. Cevap anahtarının ve puanlama yönteminin belirlenmesi

13. Ölçme aracını yazma ve çoğaltma yönteminin belirlenmesi

14. Sınavın uygulanma kurallarının belirlenmesi (yönerge yazılması)

15. Sınavın uygulanması

16. Test ve madde istatistiklerinin hesaplanması

49 Test geliştirme temel basamakları nelerdir?

a. Amacın belirlenmesi,

b. Kapsamın belirlenmesi ve belirtke tablosunun oluşturulması,

c. Denemelik maddelerin / soruların yazılması,

d. Maddelerin / soruların gözden geçirilmesi (redaksiyon),

e. Denemelik test formunun hazırlanması,

f. Testin uygulanması,

g. Test ve madde istatistiklerinin hesaplanması,

h. Seçilen maddelerden oluşan nihai formun oluşturulması.

50 **Ölçme araç ve yöntemleri nelerdir?**

51 **Geleneksel ölçme yöntemleri nelerdir?**

52 Doğru yanlış testlerinin avantajları nelerdir?

a. Hazırlaması, uygulaması ve puanlaması kolay, diğer bir ifadeyle kullanışlıdır.
b. Soru sayısı artırılabilir.
c. Sistematik hata karışma olasılığı pek yoktur.

53 Doğru yanlış testlerinin dezavantajları nelerdir?

a. Şans başarısı olasılığı yüksektir.

b. İyi yazılmazsa genellikle üst düzey bilişsel özellikleri ölçemez.

54 Eşleştirme maddeleri yönteminin avantajları nelerdir?

a. Hazırlaması, uygulaması ve puanlaması kolay, diğer bir ifadeyle kullanışlıdır.

b. Soru sayısı artırılabilir.

c. Sistematik hata karışma olasılığı pek yoktur.

55 Eşleştirme maddeleri yönteminin dezavantajları nelerdir?

a. Şans başarısı olasılığı yüksektir.

b. İyi yazılmazsa genellikle üst düzey bilişsel özellikleri ölçemez.

56 Çoktan seçmeli test maddelerinin özellikleri nelerdir?

57 Açık uçlu soruların özellikleri ve çeşitleri nelerdir?

Açık uçlu sorular ölçme / psikometri alanyazınında genellikle uzun yanıt gerektiren maddeler ve yanıtı sınırlı maddeler olarak ikiye ayrılır. Ancak bu testler sahada genellikle essay (yazılı yoklama), kısa yanıtlı, boşluk doldurma (cümle tamamlama) ve sözlü yoklama olarak geçmekte.

58 Essay tipi ölçeğin yani yazılı yoklamanın temel avantajları nelerdir?

Öğrencinin yalnızca sahip olduğu bilgiyi değil, aynı zamanda zihninin nasıl işlediğini anlama olanağı sağlar.

59 Essay tipi ölçeğin yani yazılı yoklamanın temel dezavantajları nelerdir?

Öğrenci sınırlı bir bilgiye sahipse soruyla ilgisi olmayan, aklına estiği gibi uzun cevaplar yazabilir

60 Kısa cevaplı testlerin özellikleri nelerdir?

Kısa cevaplı testler; öğrencinin bir sözcük, bir rakam, bir tarih ya da en çok bir cümle ile cevaplandırabileceği sorulardan oluşur. Kısa cevaplı testler, öğrencinin aklının estiği cevabı yazmasını büyük ölçüde engelleyecek bir özelliğe sahiptir. Bundan ötürü maddeleri cevaplandıran bir cevaplayıcının yazacağı cevaplar çok kısadır. İstenen cevapların kısa ve belirgin olması, kısa cevaplı testlerin puanlanmasını genellikle nesnel kılar. Kısa cevap, soru cümlesi ya da eksik cümle yapısında olabileceği gibi hatırlama ya da tanımayı gerektiren bir yapıda da olabilir.

61 Cümle tamamlama (boşluk doldurma) tipi soruların özellikleri nelerdir?

Cümle tamamlama, kısa cevaplı / sınırlı cevap gerektiren soru grubudur. Bu tür sorularda öğretmen önemli gördüğü bir cümleyi alır, kritik gördüğü bir ya da birden fazla yeri çıkarır ve yerine bir boşluk koyar. Öğrenciden o cümleyi anlamlı bir biçimde tamamlaması istenir. Cümle tamamlama soruları boşluk doldurma olarak da geçmektedir.

62 Sözlü yoklama sınavlarının temel özellikleri nelerdir?

Sözlü sınavlar çok iyi organize edilse / kurgulansa dahi ciddi bir ölçme hatası barındırma potansiyeline sahiptir. Ancak bütün bu potansiyel sınırlılıklarına rağmen sözlü yoklamalar özellikle dile dayalı becerilerin ölçülmesi için geleneksel yöntemler içindeki tek türdür.

63 Destekleyici değerlendirme yaklaşımları nelerdir?

Portfolyo, akran değerlendirme, öz değerlendirme, gözlem formu, kontrol listesi, derecelendirme ölçeği vb.

64 Portfolyoların özellikleri nelerdir?

Öğrencinin bir bütün olarak gelişim ve öğrenme süreci ile ürünlerini gösteren, aynı zamanda değerlendirilmesini de sağlayan sistemli ve amaçlı olarak oluşturulmuş dosyalardır. **Portfolyolar ile amaçlanan, öğrenciyi çok yönlü olarak ve öğrencinin gelişimini bir süreç olarak izlemek ve değerlendirmektir.**

65 Portfolyoların özellikleri ile ilgili en çok yanlış bilinen ve yanlış yorumlanan durumlar hangileridir?

Portfolyolar öğrencinin yaptığı çalışmaların bir araya getirildiği herhangi bir çalışma dosyası değildir.

Öğrenciyi başarılı / başarısız olarak sınıflandırmayı sağlayan bir araç değildir.

Öğrencilerin özelliklerini birbirleri ile karşılaştırmak amacıyla oluşturulmuş araçlar değildir.

66 Öğrenci portfolyolarının türleri ve özellikleri nelerdir?

Süreci yansıtan portfolyolar: Öğrencinin öğrenme ve gelişim sürecini yansıtır. Başlangıç çalışmalarını, süreçteki çalışmalarını, karşılaşılan güçlükleri ve öğrenme ürünlerini içerir.

Ürünü yansıtan **portfolyolar: Öğrenme sürecinden çok bitmiş görevleri içerir. Öğrencinin en iyi olduğunu düşündüğü çalışmaları içerir.**

67 Portfolyonun içeriğinde neler vardır?

Portfolyonun içeriği: Öğretmen kayıtları (gözlemler, **anektod kayıtları)** Öğrencinin çalışmaları Öğrencinin sözel ve **psikomotor becerilerini gösteren teyp ve video kayıtları. Öğrencinin kendi çalışmaları hakkındaki düşünceleri, günlükler. Öğrenciye yazılan mektuplar. Öğrencinin yazdığı mektuplar. Öğretmenin aileye ve diğer öğretmenlere yazdığı mektuplar.**

68 Portfolyo oluşturma sürecinin aşamaları nelerdir?

Toplama, seçme, yansıtma, sonuç.

69 Performans değerlendirme türleri nelerdir?

C. Öğrenci değerlendirmeler olarak öz değerlendirme, akran değerlendirmesi, öğretmen değerlendirmeleri olarak ise **rubrik, kontrol listesi, derece ölçeği, gözlem formu.**

70 Öz değerlendirme yönteminin özellikleri nelerdir?

Öğrencinin belirli bir konuda (örneğin bir ürünü ortaya koymada gösterdiği performans vb.) kendi kendisini değerlendirmesine denir. Öğrencilerin kendi özellikleriyle (yetenek, ilgi, beceri vb.) ilgili farkındalığının artmasını, zayıf ve güçlü yönlerini keşfetmesini **sağlar. Öz düzenleme becerisi artar.** Ölçütlü düşünme becerisi artar. Öğrenme **motivasyonunu artırır.**

71 Akran değerlendirme yönteminin özellikleri nelerdir?

Öğrencinin ortaya koyduğu performansa ilişkin arkadaşlarının değerlendirmesine denir. Akranların değerlendirme sürecine katılması nedeniyle daha katılımcı, aktif bir eğitim ortamı sağlanabilir (Sorumluluk duygusu artar.). Öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri artar. Öğretmen dışındaki bir kaynaktan dönüt almak öğrencinin performansını artırabilir. Eleştiri kültürü (olumlu-olumsuz) gelişebilir.

72 Rubrik (dereceli puanlama anahtarı) nedir?

Performans ürünlerinin değerlendirilmesinde en sık kullanılan araçlardan biridir. Amaç, öğretmen tarafından ürünün genel izlenimle puanlamasındaki öznelliğini azaltmaktır.

73 Rubrikler (dereceli puanlama anahtarı) kaça ayrılır?

Rubrikler ikiye ayrılır: a. Bütüncül (Holistik) rubrik b. Analitik rubrik

74 Kontrol listelerinin özellikleri nelerdir?

Gözlenen performans ürününün ölçütlere uygunluğunu "evet-hayır", "var-yok", "gösterdi-göstermedi" vb. bir biçimde kategorik (1-0) olarak puanlama amacıyla kullanılan araçlardır. Özellikle sergilenecek performans detaylı ve ardışık eylemler gerektirdiği zamanlarda kullanışlıdır. Örneğin bir deneyin eyleme dökülmesi vb. Pek çok işlem adımında oluşan performanstaki eksik adımları belirlemek için oldukça uygundur.

75 Dereceleme ölçeklerinin özellikleri nelerdir?

Bu araçların kullanımında performansa dayalı işlemler ilk baştan sonuna kadar listelenir ve davranışın karşısına davranışın gösterilme derecesi en az üçlü [örneğin tam gösterildi (3), kısmen gösterildi (2) ve gösterilmedi (1)] bir biçimde derecelendirilir.

76 Gözlem formlarının özellikleri nelerdir?

Öğrenme çıktılarının somut olarak gözlenebildiği bazı alanlarda bu yöntem oldukça kullanışlıdır. Özellikle fen derslerinde, meslek liselerinin somut performans ürünlerinin geliştirildiği vb. alanlar için oldukça uygundur. Gözlemler öğrenciler hakkında doğru ve hızlı bilgi elde edilmesini sağlar. Gözlem formları yarı yapılandırılmış biçimde olabileceği gibi tam yapılandırılmış bir formatta da olabilir.

77 Geleneksel ve destekleyici yöntemlerin karşılaştırması nasıl olmalıdır?

GELENEKSEL YÖNTEMLER	DESTEKLEYİCİ YÖNTEMLER
Ürün değerlendirilir.	Süreç ve ürün birlikte değerlendirilir.
Öğrencinin ulaştığı noktanın tespiti önemlidir.	Ne öğrendikleri yanında, öğrendiklerini nasıl kullandıklarıyla ilgilenilir.
Essay dışında genellikle üst düzey düşünme becerilerinin değerlendirilmesinde yetersizdir.	Üst düzey bilişsel düşünme becerilerine odaklanır.
Değerlendirme öğrenmeden ayrıdır.	Değerlendirme öğrenmeyle bütünleşmiştir.
Bireyden ziyade gruba odaklıdır.	Odak noktası gruptan ziyade bireydir.
Başarının bireyler arası değerlendirilmesine odaklıdır.	Öğrencinin bireysel olarak gelişimine odaklıdır.
Geçerlilik ve güvenilirlik kontrolü daha kolaydır.	Geçerlilik ve güvenilirlik problemi olabilir.

78 Test istatistiklerinde merkezi eğilim ölçüleri nelerdir?

Merkezî eğilim ölçüleri: aritmetik ortalama, medyan (ortanca) ve moddur. Bu üç istatistiğin de temel işlevi bir puan dizisindeki merkezi bulmaktır.

79 Değişkenlik ölçüleri nelerdir?

Değişkenlik ölçüleri ranj (dizi genişliği), varyans, standart sapma ve çeyrek sapmadır. Değişkenlik ölçüleri grubun kabaca homojen ya da heterojen bir özellik gösterip göstermediği, standart sapma örnek olarak verilirse değişkenliğin ortalama etrafında nasıl dağıldığını gösterir. Puanların değişkenliği, grup hakkında biraz daha ayrıntılı bir değerlendirme yapılmasını sağlar.

80 Normal dağılım nedir nasıl incelenmelidir?

Normal dağılım ortalama ve standart sapma gibi basit iki istatistikle özetlenebilir. Normal dağılım ortalama etrafında üç standart sapma sağa ve sola, toplamda altı alanda özetlenebilir (%99,74'lük kısmı). Dolayısıyla bir kişinin ortalamadan kaç standart sapma uzaklaştığı, grup içerisindeki yerini gösterir.

81 Madde istatistikleri neleri içerir?

Ölçme işlemi sonucunda bireylerin madde puanları üzerinden hesaplanan istatistiklerdir. Eğitimde en sık kullanılan istatistikler madde güçlük indeksi, madde ayırt edicilik indeksi, madde güvenilirliği vb.dir.

82 Madde güçlük indeksi nedir ne anlama gelmektedir?

Madde güçlük indeksi; maddenin kabaca zor mu, orta mı, kolay mı olduğunu gösteren bir istatistiktir. Madde güçlük indeksi 1'e yaklaştıkça maddenin kolaylaştığı, 0'a yaklaştıkça zorlaştığı anlaşılır. 0.50 civarı ise ortalama güçlükte olduğu biçiminde yorumlanır.

83 Madde ayırt edicilik indeksi nedir nasıl yorumlanmalıdır?

Madde ayırt edicilik indeksi ise maddenin bilenle bilmeyeni ayırt edip edemediğine ilişkin bir istatistiktir. -1 ile 1 arasında değer alır ve genellikle alanyazında 0.30 ile 1 arası ayırt edici olarak nitelendirilir.

84 Başarı nedir?

Erişi ya da başarı kavramı, sunulan bilgilere, sunulan içeriğe o eğitimi alan bireylerin ne kadar ulaşabildiğine dair bir gösterge, erişim düzeyi olarak ifade edilmektedir.

85 Beceri nedir?

Beceri; bilgilerin bir araya toplanıp, doğru bilgilerin seçilip ardından seçilen bilgilerin doğru şekilde kullanılması, gerçek ya da tasarlanan bir durumda kullanılabilme yetisini ifade etmektedir.

86 Okuryazarlık nedir?

Okuryazarlık, özellikle belirli bir alanda ilgili doğru bilgileri bulma, bu bilgileri yanlış bilgilerden ayıklama, bunun için temel okuryazarlık becerilerini kullanma, ardından doğru bilgileri seçerek ve uygun analiz yöntemlerini kullanarak gerçek ya da tasarlanmış durumlarda kullanma becerisi olarak tanımlanmaktadır.

87 TIMSS süreci nasıl işlemektedir?

Öğrenciler matematik veya fen testi ile başlamaktadır. Sınav yaklaşık 36-45 dakika sürmekte, ardından 15-30 dakika arası mola verilmektedir. Diğer testin uygulaması tamamlandıktan sonra 5-15 dakikalık bir anket uygulaması gerçekleştirilmektedir. Sonuç olarak TIMSS asıl uygulaması yaklaşık yarım gün içerisinde tamamlanmaktadır.

88 PISA nedir?

PISA, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) tarafından geliştirilen ve üç yıllık periyotlarla uygulanan izleme çalışmasıdır.

89 TIMSS nedir?

TIMSS ise Uluslararası Eğitim Başarılarını Değerlendirme Kuruluşu (IEA) tarafından geliştirilmekte ve dört yıllık periyotlarla uygulanmaktadır. Türkiye uzun süredir hem PISA'ya hem de TIMSS'e katılım göstermektedir.

90 PIRLS nedir?

PIRLS de yine IEA tarafından beş yıllık periyotlarla gerçekleştirilen bir izleme çalışmasıdır. Türkiye uzun bir aradan sonra 2021'de tekrar PIRLS'e katılmış ancak bu uygulamanın sonuçları 2022 yılının sonunda açıklanacaktır.

91 PISA uygulama şekli nasıldır?

En güncel PISA uygulaması olan 2018 döngüsüne 79 ülke/ekonomi katılım göstermiştir. PISA, 15 yaş grubunu hedef grup olarak almaktadır. PISA, matematik, fen ve okuma becerileri alanlarında hangi yeterliklere sahip olduğuna dair bilgi vermektedir. Üç yılda bir döngüsel olarak değişik alana geçer.

92 PISA'ya katılacak öğrenciler Türkiye'de nasıl belirlenir?

Türkiye'nin sosyoekonomik farklılıklarını da dikkate alan 12 bölgeden oluşan İBBS Düzey-1 istatistiksel örnekleme sistemine göre yapılmaktadır. Bölgesel öğrenci yoğunlukları dikkate alınmakta ve daha büyük illerimizin olduğu bölgeler daha fazla öğrenciyle, daha az olduğu yerler ise daha az öğrenciyle temsil edilmektedir.

93 TIMSS ilk defa Türkiye'de ne zaman uygulanmıştır?

Dünyada 1995'te Türkiye'de ise 1999 yılınca 8. Sınıf düzeyinde uygulanmıştır.

94 PISA ve TIMSS arasındaki farklar nelerdir?

PISA'da zorunlu eğitim dönemini tamamlayan öğrencilerin iş gücü piyasası tarafından ve ekonomik kalkınma açısından istenen, uygulamaya dönük okuryazarlık becerilerinin hangi seviyede olduğu değerlendirilmekte iken TIMSS'te eğitim programı (**curriculum based) ile ilişkili becerilerin değerlendirilmesidir**.

95 TIMSS hangi seviyede uygulanmaktadır?

TIMSS'te 4 ve 8. sınıf düzeyindeki öğrencilerin ilgili dönemin eğitim programlarından beklenen özelliklere hangi düzeyde sahip olduklarına dair matematik ve fen alanlarında ayrı ayrı uygulanmalar yapılmakta ve ilgili eğitim programlarında öğrencilerin okul başarısına dair daha doğrudan çıktılar elde edilmektedir.

96 Tüm dünyada sosyal ve duygusal becerilerin önemi ile birlikte eğitim sistemlerindeki ağırlığının artmasıyla beraber 2017 yılında OECD tamamen sosyal ve duygusal beceriler odaklı yeni bir araştırma başlatmıştır. Türkiye bu araştırmaya hangi şehir ile katılmıştır?

İstanbul'la bu çalışmaya katılmıştır.

97 Uluslararası izleme çalışmaları başlıca hangileridir?

PISA, TIMSS, PIRLS

TÜRK EĞİTİM-SEN
AKADEMİ

2022 MEB
UZMAN VE
BAŞÖĞRETMENLİK
SINAVLARINA
HAZIRLIK

MODÜL 3

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK

MODÜL 3 - ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK

1 Bireyde meydana gelen davranış değişikliklerinin bir bölümü rastlantılarla ve kendiliğinden gerçekleşir. Bir kısmı ise yetişkinler tarafından planlı ve kasıtlı olarak gerçekleştirilir. Bireyde toplumca istenen davranışları geliştirme sürecine ne ad verilmektedir?

Eğitim

2 Aydınlanma Çağı düşünürü olan "Eğitim Üzerine" adlı eserinde bir çocuğun doğumdan ergenliğe yaşam öyküsünü anlatırken aynı zamanda kendi ideal, doğacı (natüralist) eğitim anlayışını dile getirmiştir.

Çocuğun fizyolojik ve psikolojik tabiatının tanınarak eğitimin ona uygun biçimde düzenlenmesi gerektiğini savunmuştur ve konu merkezli eğitim anlayışı yerine öğrenci merkezli bir eğitim anlayışının kullanılması gerektiğini öne sürmüştür.

"Öğretmenler, önce çocuğu tanımakla işe başlayın!'' diyerek eğitim anlayışındaki devrimi dile getirmiştir.

Yukarıda anlatılan ve düşünceleriyle devrim yapan düşünür kimdir?

Jean Jacques Rousseau (1712-1778)

3 İnsanın merkeze alındığı bir dünya anlayışı olarak tanımlanabilecek olan bu düşünce akımının etkileri olarak herkese eğitim anlayışı, eğitimin yaygınlaştırılması, eğitimde fırsat eşitliği, eğitimde evrensel değerlerin öğretilmesi sayılabilir.

Yukarıda anlatılan ve eğitimi önemli şekilde etkileyen düşünce akımı nedir?

Hümanizm

4 Hümanizmanın sunduğu anlayıştaki ilkeleri içselleştiren, hiçbir çocuğun geride bırakılmaması gerektiği anlayışı vurgulayan ve eğitimde artık bireysel farklılıklara sadece saygı değil, bireysel farklılıkların geliştirilmesine dair anlayışlar gelişmeye başlayan anlayış nedir?

Günümüzdeki eğitim anlayışı

5 Okul örgütü bileşenleri nelerdir?

Öğretim

Yönetim

Kişilik hizmetler

6 Öğretim ve yönetim hizmetlerinin dışında kalan, öğrenciye dönük olarak düzenlenen tüm hizmetlere ne denir?

Öğrenci kişilik hizmetleri

7 Eğitim sürecinin bütünlüğünü oluşturan üç ana alan hangileridir?

Öğretim

Yönetim

Öğrenci kişilik hizmetleri (ÖKH)

8 Okul örgütünün en geniş boyutu olan akademik öğrenme ile ilgili tüm bilgi ve becerilerin kazandırılmasını içeren kısma ne denir?

Öğretim

9 Eğitim sürecinin fonksiyonlarını yerine getirebilmesi ve öğrenci kişilik hizmetlerinin sunulması için gerekli olan liderliğin alınması, yetki ve sorumlulukların kullanılması ile ilgili olan kısma ne denir?

Yönetim

10 Eğitim sürecinde öğretim ve yönetim hizmetlerinin dışında kalan ve öğrencinin kişilik gelişim ihtiyaçlarını karşılamaya dönük tüm yardım hizmetlerine ne denir?

Öğrenci Kişilik Hizmetleri

11 Öğrenci kişilik hizmetleri nelerdir?

- **Sağlık hizmetleri**
- **Sosyal yardım hizmetleri**
- **Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri**
- **Özel eğitim ve özel yetiştirme hizmetleri**
- **Sosyal-kültürel hizmetler**

12 Öğrencilere, ekonomik yardımlardan yararlanma, barınma (yurt, pansiyon), kredi, burs, yiyecek, giyecek, ulaşım vb. gibi ihtiyaçları temin etmesine yardımcı olan hizmetlere ne denir?

Sosyal Yardım Hizmetleri

13 Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere özel yetiştirilmiş personel ile uygun ortamlarda sürdürülen hizmetlerine ne denir?

Özel eğitim hizmetleri

14 Serbest zaman eğitimi verme, serbest zamanlarını değerlendirme olanakları sunma, ilgilere göre çeşitli sosyal ve kültürel etkinlikler planlama, bu kapsamda düşünülen hizmetlerdir.

Yukarıda anlatılan hizmet nedir?

Sosyal-kültürel hizmetler

15 Bireye kendini anlaması, çevredeki olanakları tanıması ve doğru kararlar vererek özünü gerçekleştirebilmesi için yapılan sistematik ve profesyonel bir yardım sürecine ne denir?

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri

16 Eğitim sürecinde rehberlik hizmetlerini gerekli kılan faktörler nelerdir?

1. Meslek seçiminin zorlaşması

2. Bireysel farkların eğitimde dikkate alınma zorunluluğu

3. İlerlemeci eğitim anlayışının benimsenmesi

4. Demokratik toplumlarda bireylere tanınan seçme özgürlüğü

5. Demokratik yaşamın karar verme gücüne sahip bireyler gerektirmesi

6. Eğitimde bireyin duygusal yönlerine verilen önemin giderek artması

7. Psikometride gelişmeler

8. Akıl sağlığına verilen önemin artması

17 Rehberlik ilk defa nerede, ne zaman ve ne olarak ortaya çıkmıştır?

Bir meslek olarak okul danışmanlığı, ilk olarak 1800'lerin sonlarında Sanayi Devrimi ile birlikte ortaya çıkan mesleki rehberlik hareketi olarak başlamıştır.

1907'de ABD'de Boston'da kurulan Meslek Bürosunun amacı iş arayan gençlere meslekî yardım verebilmek ve öğretmenleri meslekî rehberlik alanında yetiştirmekti.

18 Rehberlik faaliyetleri 1900'lerden günümüze ne şekilde gelişim göstermiştir?

1900 – 1920: Meslek seçimi ve işe yerleştirme

1930 – 1960: Okula uyum

1960'dan günümüze: Kişisel gelişim ağırlıklı olarak yürütülmektedir.

19 Rehberlik hizmetlerinin nasıl olması gerektiği ile ilgili farklı modeller nelerdir?

1. Parsons Modeli

2. Özellik Faktör Modeli (Klinik Model)

3. Rehberliği Eğitim Süreci ile Karşılaştıran Model

4. Rehberliği Karar Verme Sürecine Yardım Olarak Gören Rehberlik Modeli

5. Gelişimsel/Kapsamlı Rehberlik Modeli:

20 Özelliği, kişilerin mesleki seçim süreçlerine yardımcı olmak, mesleki rehberlik etmek olan modelin adı nedir?

Frank Parson'un Parsonien Modeli.

21 Öğrencilerin ayrıntılı incelenmesini tanınmasını gerektiren ve çok sayıda ölçme aracının geliştirilmesine katkıda bulunan bir model hangisidir?

Özellik Faktör Modeli (Klinik Model)

22 Rehberliği diğer konular gibi eğitim sürecinde öğretilecek bir konu olarak gören ve rehberlik için eğitim programlarının içinde ders saati ayrılmasını sağlayan model hangisidir?

Rehberliği Eğitim Süreci ile Karşılaştıran Model

23 Rehberliğin kişilerin karar aşamasında yararlanacağı bir hizmet olarak gören model hangisidir?

Rehberliği Karar Verme Sürecine Yardım Olarak Gören Rehberlik Modeli

24 Bu en güncel yaklaşım olarak düşünelim. Gelişim süreklidir ve rehberlik de bu süreci destekleyen bir modeldir. Günümüzde daha kullanışlı bir model olarak karşımıza çıkan bu model hangisidir?

Gelişimsel/Kapsamlı Rehberlik Modeli

25 Türkiye'de rehberlik hangi olayların olmasıyla gelişmiştir?

■1952 – 1953 Türkiye'ye uzman getirme ve yurt dışına uzman gönderme ile süreç başlıyor.

■1953-1954 eğitim-öğretim yılında Gazi Eğitim Enstitüsü (bugünkü Gazi Eğitim Fakültesi) Pedagoji ve Özel Eğitim Bölümlerinde "rehberlik" ve "rehberlik teknikleri" dersleri programlara konmuş ve okutulmaya başlanmıştır.

■1955 yılında Ankara Demirlibahçe İlkokulunda Psikolojik Servis Merkezi açılmıştır.

■Kalkınma Planlarında (1960) ve Millî Eğitim Şuralarında rehberlik konusu ele alındığı ve bu konuda neler yapılabileceğinin tartışıldığı görülmektedir.

■1953 yılında öğrencilerin yetenek ve ilgilerine göre testler geliştirmek, uyarlamak ve bunları uygulama amacı ile test ve araştırma Bürosu kurulmuştur.

■ MEB Şuralarında gündeme geldikten sonra rehberliğe yönelik kararlar alınmaya başlanmıştır.

■9. sınıfın yöneltme sınıfı olması, 9. MEB Şura'da Rehberlik dersinin zorunlu hâle gelmesi gibi tartışmalar ile gelişim göstermiştir.

■Bugün Türkiye'de rehberlik hizmetleri illerde Rehberlik ve Araştırma Merkezleri (RAM), okullarda ise Rehberlik Servisleri şeklinde örgütlenmiştir.

26 Kişinin kendini anlaması, problemlerini çözmesi, gerçekçi kararlar alması, kapasitelerini geliştirmesi, çevresine dengeli ve sağlıklı bir uyum yapması ve böylece kendini gerçekleştirmesi için uzman kişilerce bireye yapılan psikolojik yardımlara ne denir?

Rehberlik

27 Rehberliğin ilkeleri nelerdir?

Rehberlik bir süreçtir.
Rehberlik bireye yardım etme işidir.
Rehberlik yardımı bireye dönüktür.
Rehberlik bilimsel ve profesyonel bir yardımdır.
Rehberliğin esası bireyin kendini gerçekleştirmesine yardım etmektir.
Rehberlik uygulamaları her okulun amaç ve ihtiyaçlarına uygun olan alanlarda yoğunlaştırılmalıdır.
Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde gizlilik esastır.
Rehberlik hizmetleri planlı, programlı, örgütlenmiş bir biçimde ve profesyonel bir yardımdır.

28 Rehberlik ile ilgili yanlış anlayışlar nelerdir?

1. RPD yardımı bireye tek yönlü olarak doğrudan doğruya yapılan bir yardım değildir.

2. RPD yardımının temelinde bireye acımak, onu kayırmak, her sıkıntıya düştüğünde bireye kanat germek gibi bir anlayış yoktur.

3. RPD bireyin sadece duygusal yanı ile ilgilenmez.

4. RPD'de kullanılan bütün yöntem ve teknikler amaç değil, sadece araçtır.

5. RPD yardımı akademik bir öğrenme konusu ya da ders değildir.

6. Rehberlik bir disiplin görevi değildir; rehberlik yargılamaz ve ceza vermez.

7. RPD yardımı her türlü problemi hemen çözebilecek sihirli bir güce sahip değildir.

29 Rehberlik hizmetlerinin işlevleri nelerdir?

Psikolojik Danışma

Oryantasyon

Bireyi Tanıma

Bilgi Toplama ve Yayma

Yöneltme ve yerleştirme

İzleme

Müşavirlik

Araştırma ve değerlendirme

Çevre ve veli ilişkileri

Yerleştirme

İzleme

Müşavirlik

Araştırma değerlendirme

Çevre ve veli ilişkileri

30 Bireyin karar verme ve problem çözme ihtiyaçlarını karşılayarak gelişim ve uyumunu sürdürmesine yardımcı olmak amacıyla bireyle yüz yüze kurulan psikolojik yardım ilişkisine ne denir?

Psikolojik Danışma

31 Öğrencilerin okula ve yakın çevresine uyumlarını ve böylece öğrencilerin eğitim hizmetlerinden en etkili bir şekilde yararlanmalarını, amaçlayan hizmete ne denir?

Oryantasyon

32 Öğrencilerin kendilerine uygun eğitsel ve mesleki tercihler yapmalarına yardım etmeye yöneliktir. Rehberlik alanları açısından bakıldığında bu hizmetler eğitsel ve mesleki rehberlikle yakından ilişkilidir.

Bilgi Toplama ve Yayma

33 Yerleştirme çalışmaları kaç gruba ayrılır?

Eğitsel
Mesleki
Sosyal

34 Okuldan mezun olan öğrencilerin ya da bir alanı tercih eden öğrencinin takip edilmesine ne denir?

İzleme

35 Dolaylı yollardan öğrencilere sunulan hizmetlerdir. Çünkü bu diğer hizmetlerden farklı olarak öğrencilere değil okuldaki diğer personele yöneliktir.

Okuldaki yöneticilerin ve diğer öğretmenlerin ortak bir rehberlik anlayışına sahip olmalarını sağlamaya yönelik olabilir. Böylece sağlanan ortak anlayış okulda rehberlik hizmetlerini kolaylaştıracaktır.

Yukarıda anlatılan rehberlik hizmeti nedir?

Müşavirlik

36 Bir tür AR-GE çalışması demek olan bu çalışmalar bireylere hizmet verecek olan bir servisin gerçekçi ve etkili olma çabası olarak değerlendirilmelidir. Bu rehberlik hizmeti nedir?

Araştırma ve Değerlendirme

37 PDR hizmetlerinin nasıl örgütleneceği konusunda uygulanan modeller nelerdir?

1. Hizmetler Modeli

2. Süreç Modeli

3. Görevler Modeli

4. Kapsamlı Psikoljik Danışma ve Rehberlik Programları

38 1920'li yıllarda ortaya çıkan ve psikolojik danışmanların etkinlikleri oryantasyon, bireyi tanıma, bilgi verme, psikolojik danışma, yerleştirme ve izleme biçiminde altı kategoride ele alan rehberlik modeli nedir?

Hizmetler Modeli

39 1920' li yıllarda uygulanmaya başlanan psikolojik danışma hizmetinin klinik ve trapötik yönü vurgulayan, psikolojik danışmanlar psikolojik danışma, müşavirlik ve koordinasyon rollerini üstlendiğini ifade eden model hangisidir?

Süreç Modeli

40 Psikolojik danışmanların görevleri basitçe listelenmiştir. Bu görevler fazla sayıdadır ve son görev genellikle "Zaman zaman kendisine verilen diğer görevleri yerine getirir." biçiminde ifade edilir. Bu durum da psikolojik danışmanların rollerinde bazen belirsizliklere neden olmuştur.

Yukarıda anlatıla rehberlik modeli nedir?

Görevler modeli

41 Kurumsal temelini gelişimsel rehberlik yaklaşımından alan, 1960'lı yıllarda ortaya çıkan bu yaklaşımda bireyin gelişimsel ihtiyaçları ön plandadır ve rehberlik hizmetlerinin öğrencilerin içinde bulundukları gelişim dönemlerinin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olması gerektiği savunulur.

Yukarıda anlatıla rehberlik modeli nedir?

Kapsamlı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programları

42 Okullarda rehberlik ve psikolojik danışma (RPD) hizmetleri programını kim yapar?

Rehberlik Hizmetleri Yürütme Komisyonu (RHYK)

43 Rehberlik Hizmetleri Yürütme Komisyonu (RHYK) kimlerden oluşur?

- **Müdür (veya görevlendireceği yardımcısı)**
- **Psikolojik danışman,**
- **Her sınıf düzeyinden birer sınıf rehber öğretmeni**
- **Ödül ve disiplin kurulu temsilcisi,**
- **Okul aile birliği başkanı ve öğrenci temsilcisi,**
- **Eğer okulda psikolojik danışman yoksa RAM'dan müşavirlik hizmeti alınarak RHYK tarafından hazırlanır (MEB,2020).**

44 Şiddete maruz kalma, aile üyeleri/bir yakının kaybı, savaş, terör, doğal afetler gibi kriz durumları sonrası ortaya çıkabilecek psikolojik uyumsuzlukların önlenmesi, aile ve toplum düzeyinde ilişkilerin kurulması ve geliştirilmesi, bireylerin kendi kapasitelerini fark etmeleri ve güçlenmeleri amacıyla düzenlenen hizmetler bütününe ne denir?

Psikososyal destek

45 Okul Psikososyal Destek Ekiplerinde kimlerden oluşur?

■Okul müdürü veya okul müdürü tarafından görevlendirilmiş bir müdür yardımcısı başkanlığında,

■Varsa rehber öğretmenler/psikolojik danışmanlar ve

■Rehberlik hizmetleri yürütme komisyonu üyesi her sınıf düzeyinden en az bir sınıf rehber öğretmeninden oluşur.

46 İhmal ve istismar şüphesi olduğunda gizlilik ilkesine dikkat edilerek vaka ile ilgili birimlerin olaydan haberdar edilmesi şeklinde tanımlanan yerine getirilmesi gereken yükümlülük nedir?

Bildirim Yükümlülüğü

47 İhmal ve istismar vakası şüphesinde başvurulacak yerler nerelerdir?

■ İl/İlçe Emniyet Müdürlüğü Çocuk Büro Amirliği

■ Emniyet Genel Müdürlüğü 155 İhbar Hattı

■ İl/İlçe Sosyal Hizmetler Merkezi Müdürlüğü

■ Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 183 İhbar Hattı

48 Rehberlik ve psikolojik danışma programı nasıl hazırlanır?

Okullarda verilecek RPD hizmetleri programı üç hedef doğrultusunda hazırlanır. Bunlar genel hedef, yerel hedef ve özel hedeftir.

Programın tasarlanması sürecinde her eğitim öğretim yılı mayıs ayında öğrencilerin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin ihtiyaçları belirlenir.

Tüm bunların doğrultusunda rehberlik programı hazırlanır.

49 Eğitim kurumlarında rehber öğretmen/psikolojik danışman hangi görevleri yerine getirir?

Gelişimsel ve önleyici hizmetler

İyileştirici hizmetler

Destek hizmetlere ilişkin görevler

50 Okul rehber öğretmeninin gelişimsel ve önleyici hizmetler kapsamındaki görevleri nelerdir?

■ Sınıf rehberlik programı kapsamında rehberlik alanında özel bilgi ve beceri gerektiren etkinlikleri uygular.

■ Bireyi tanıma çalışmaları kapsamında bireyi tanıma tekniklerini uygular, değerlendirmelerini raporlaştırarak öğrencilere geri bildirimde bulunur ve ilgililerle paylaşır. Gerektiğinde bireyi tanıma tekniklerini geliştirme çalışmalarına katılır.

■ Bilgi verme çalışmaları kapsamında öğrencilerin sosyal duygusal, akademik ve kariyer gelişim alanlarında ihtiyaç duydukları bilgileri bireysel çalışmalar, grup çalışmaları veya yayın hazırlama yoluyla öğrencilerle paylaşır.

■ Yöneltme ve izleme çalışmaları kapsamında bireyi tanıma ve bilgi verme hizmeti sunarak öğrenciyi kendine uygun olan eğitim kurumuna, alana, dala, staja, işe, mesleğe, okul içi ya da okul dışı sosyal ve kültürel etkinliklere yöneltir ve öğrencinin gelişimini izler. Merkezî sınavlara ait tercih dönemlerinde görev alır.

51 Millî Eğitim Bakanlığına bağlı özel ve resmî eğitim kurumlarında RPD hizmetlerinin yürütülmesinde rolü olan okuldaki personelden bakanlık personeline kadar tüm sorumlular tarafından kullanılarak tüm birimlerin etkin bir şekilde sürece dâhil olmaları sağlayan sisteme ne denir?

Rehberlik sistemi

52 Hangi durumlarda Rehberlik Araştırma Merkezine öğrenci yönlendirilir?

■Rehberlik Araştırma Merkezine ilk kez ve kademe geçişinde öğrenci yönlendirme
■Rapor yenilemek için RAM'a yönlendirme
■Tıbbi tanı gerektiren durumlarda

53 Öğretmenin öğrenciyi tanıma nedenleri nelerdir?

■Her öğrencinin bireysel farklılıklarına göre ve gizil güçlerine uygun olarak üst düzeyde gelişmesine yardımcı olabilmek
■Öğrencinin sağlıklı kişilik geliştirmesine, kendini gerçekleştirebilmesine çevresine uyumlu hale gelmesine yardımcı olabilmek,
■Öğrencilerin gerçekçi benlik algıları geliştirmelerine ve kendi problemlerini çözebilme gücü kazanabilmelerine yardım etmek,
■Öğrencileri belli bir mesleğe hazırlamak, bu meslekle ilgili davranışları kazanmalarına yardım edebilmek,
■Sınıf içi ilişkileri düzenlemek ve geliştirmek.

54 Okul rehber öğretmeninin destek hizmetler kapsamındaki görevleri nelerdir?

■Müşavirlik hizmetleri kapsamında, öğrencinin gelişimini desteklemek için öğretmen, veli, yönetici ve okul içerisinde öğrenci ile iletişimde olan diğer kişilere kendilerini geliştirmeleri, ortak ve yeterli bir rehberlik anlayışı kazanmaları amacıyla çalışmalar yürütür. Sınıf rehberlik programlarının hazırlanmasında, uygulanmasında, sınıf içi rehberlik uygulamalarının geliştirilmesinde sınıf rehber öğretmenlerine müşavirlik eder.

Program yönetimi çalışmaları kapsamında;

■Okul rehberlik ve psikolojik danışma programını rehberlik ve araştırma merkezine iletilmek üzere en geç ekim ayının ilk haftasında e-Rehberlik sistemi üzerinden hazırlar.

■Okul rehberlik ve psikolojik danışma programı doğrultusunda e-Rehberlik sistemi üzerinden kendi haftalık programını hazırlar.

■Her yıl kasım ayı içerisinde sınıf rehber öğretmenleri tarafından bir örneği rehberlik ve psikolojik danışma servisine iletilen risk altındaki öğrencilere ait verileri birleştirerek eğitim kurumuna ait risk haritasını oluşturur.

■Okul rehberlik ve psikolojik danışma programı kapsamında gerçekleştirilen çalışmaları e-Rehberlik sistemine işler. Danışma sürecinde danışan dosyası aracılığı ile gerekli kayıtları tutar. Elektronik ortama işlenmesi mümkün olmayan çalışmaları dosyalar ve usulüne uygun olarak saklar.

■Okul rehberlik ve psikolojik danışma programını ders yılı boyunca sınıf rehber öğretmenleri, öğretmenler ve eğitim kurumu yöneticileri ile iş birliği içerisinde uygular ve programın etkililiğini ders yılı sonunda değerlendirir.

■Araştırma ve proje çalışmaları kapsamında, sunduğu hizmetlerin etkililiğini ve verimliliğini artırmak amacıyla araştırma, izleme ve değerlendirme çalışmaları yapar. Gerektiğinde eğitim kurumunda yürütülen proje çalışmalarına katılır.

■İş birliği kapsamında, doğal üyesi olduğu kurul ve komisyonlara katılır, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin görevlerini yerine getirir. Rehberlik ve araştırma merkezleri tarafından düzenlenen toplantı, eğitim etkinlikleri, proje ve ekip çalışmalarına katılır. Öğrencilerin gelişimsel ihtiyaç ya da sorunlarına yönelik olarak ortak bir amaç ve sorumluluk çerçevesinde veli, öğretmen, idareci, diğer kişi ve kurumlarla iş birliği yapar.

■Ders saatinde bireysel veya grupla yürütülen çalışmalarda öğrencinin devamsız görünmemesi için okul yönetimi ve ders öğretmeniyle iş birliği yaparak gerekli tedbirleri alır.

■ Okul rehberlik ve psikolojik danışma programının etkililiğini artırmak, mesleki bilgi ve becerileri geliştirmek, mesleğine ilişkin güncel gelişmeleri izleyerek daha nitelikli hizmet sunmak için bilimsel kongre, konferans, panel ve hizmet içi eğitimlere katılır, gerektiğinde hizmet içi eğitim verir.

■ Eğitim Kurumu müdürünün vereceği rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri ile ilgili diğer görevleri yapar.

55 Okul rehber öğretmeninin iyileştirici hizmetler kapsamındaki görevleri nelerdir?

■ Öğrencilerin sosyal duygusal, akademik ve kariyer gelişimlerinin desteklenmesi, kendilerini keşfetmeleri, duygusal, düşünsel, davranışsal düzeyde kapasitelerinin güçlendirilmesi, iyileştirme ve geliştirme amacıyla formasyonu uygun olan rehber öğretmen/psikolojik danışman bireysel ve grupla psikolojik danışma yapar.

Psikososyal destek hizmetleri kapsamında;

■ Doğal afetler ile kaza, ihmal, istismar, intihar, şiddet, savaş, göç ve salgın hastalıklar gibi zorlu yaşam olaylarında öğrenci, aile ve öğretmenlere psikolojik ve sosyal destek sağlar.

■Hakkında danışmanlık tedbir kararı verilen çocuğa ve çocuğun bakımından sorumlu kişilere hizmet sunar.

■Eğitim kurumlarında rehber öğretmen/psikolojik danışman bulunmaması veya çocuğun herhangi bir eğitim kurumu ile ilişiğinin olmaması durumunda danışmanlık tedbiri uygulamaları il veya ilçe millî eğitim müdürlüklerinin görevlendireceği, çocuğun ikamet adresinin bulunduğu eğitim bölgesinde görevli rehber öğretmen/psikolojik danışman yerine getirir. Danışmanlık tedbir kararlarına ilişkin görevlendirmelerde rehber öğretmen/psikolojik danışmanların hâlihazırda yerine getirmekte oldukları danışmanlık tedbir kararları da gözetilerek dengeli bir dağılım sağlanır.

■Sevk çalışmaları kapsamında bireyin, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin müdahale alanı ya da rehber öğretmen/psikolojik danışmanın mesleki yeterlikleri dışında kalan bir uzmanlık alanında yardıma ihtiyaç duyması durumunda, bireyi yardım alabileceği düşünülen daha yetkin uzman kişi, kurum veya kuruluşlara yönlendirir.

56 Sınıf rehber öğretmeninin görevleri nelerdir?

■Sınıf rehberlik planını hazırlayarak bir örneğini rehberlik ve psikolojik danışma servisi ile paylaşır. Plan dâhilinde uygulamalarını gerçekleştirir.

■Öğrencilerinin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin ihtiyaçlarını belirleyerek rehberlik ve psikolojik danışma servisine iletir.

■Her yıl kasım ayı içerisinde sınıfında bulunan risk altındaki öğrencilere ait verilerin bir örneğini rehberlik ve psikolojik danışma servisine iletir.

■Sınıfa yeni gelen veya uyum güçlüğü yaşayan öğrencilerin okula uyum sağlamaları sürecinde rehber öğretmen/psikolojik danışman ile iş birliği içerisinde çalışır.

■Risk altında olan öğrencileri fark ettiğinde, gerekli desteği almaları için rehberlik ve psikolojik danışma servisini bilgilendirir.

■Sınıfıyla ilgili yürüttüğü rehberlik çalışmalarına ilişkin raporu her dönem sonunda eğitim kurumu müdürüne sunar.

■Sınıfında sosyal duygusal, akademik ve kariyer gelişimi açısından desteklenmeye ihtiyaç duyan öğrencileri rehberlik ve psikolojik danışma servisine yönlendirir, öğrencilerin gelişimini desteklemek amacıyla iş birliği yapar.

■Eğitim Kurumu müdürünün vereceği rehberlik hizmetleri ile ilgili diğer görevleri yapar.

57 Bireyi tanımak için hangi özelliklerini incelemek gerekir?

■ Sağlık durumu

■ Yetenekler

■ İlgiler

■ Akademik başarı

■ Kişilik

■ Benlik tasarımı ve değerler

■ Çevreyle ilgili bilgiler

58 İyi bir testin sahip olması gereken özellikler nelerdir?

■Geçerlik

■Güvenirlik

■Kullanışlılık

■Ekonomiklik

59 Rehberlikte bireyi tanımak için kullanılan teknikler kaç gruba ayrılır?

Testler ve test dışı teknikler olmak üzere iki gruba ayrılır.

60 Ölçme aracının ölçmeyi amaçladığı şeyi eksiksiz, tam olarak ölçmesine ne denir?

Geçerlik

61 Ölçme aracının ölçmek istediği şeyi hatasız ve doğru olarak ölçmesine ne denir?

Güvenirlik

62 Ölçme aracının kullanılmasının kolay olmasına ne denir?

Kullanışlılık

63 Ölçme aracının ekonomik olması, çok pahalı ve masraflı olmamasına ne denir?

Ekonomiklik

64 Rehberlikte kullanılan testler nelerdir?

Yetenek Testleri

İlgi Envanterleri

Kişilik Testleri

Tutum Ölçekleri

65 Ailelerin katılımları kaç çeşittir?

İki çeşittir. Okul merkezli, ev merkezli

66 Anne baba tutumları nelerdir?

1. Demokratik anne-baba:

2. Otoriter anne-baba:

3. İzin verici anne-baba:

4. İhmalkâr anne-baba:

67 Bu tür anne-baba çocuklarını bağımsız olmaya teşvik eder ama yine de eylemlerine sınırlar ve kontroller getirirler. Kural koyarlar ama kuralların mantığını açıklarlar ve eleştirileri dinlerler. Sevgilerini hissettirler ve çocukla iletişim kurarlar.

Yukarıda anlatılan anne baba tutumu hangisidir?

Demokratik anne-baba tutumu

68 Eğitim Kurumu müdürünün rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin görevleri nelerdir?

■ **Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesinden birinci derecede sorumludur.**

■ **Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin etkin şekilde yürütülebilmesi için hizmetin gerektirdiği fiziksel şartları ve uygun çalışma ortamını hazırlar, kullanılacak araç gereci sağlar. Kurumda birden fazla rehber öğretmen/psikolojik danışman olması durumunda fiziksel imkânlar dâhilinde her bir rehber öğretmen/psikolojik danışman için ayrı oda tahsis eder.**

■**Eğitim kurumundaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin verimli bir şekilde yürütülmesi için rehber öğretmen/psikolojik danışman, sınıf rehber öğretmenleri, öğrenciler ve veliler arasında iş birliğini sağlar.**

■**Eğitim kurumunda birden fazla rehber öğretmen/psikolojik danışman bulunması halinde bir rehber öğretmen/psikolojik danışmanı koordinatör olarak görevlendirir ve gerekli gördüğü takdirde görev değişikliği yapar.**

■**Eğitim kurumunda birden fazla rehber öğretmen/psikolojik danışman bulunması hâlinde program, planlama, araştırma gibi ortak görevler dışında; hizmetlerin yürütülmesinde sınıf ve öğrenci sayıları gibi ölçütlere göre iş bölümü yapar.**

■**Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonuna başkanlık eder.**

■**Eğitim kurumunun özel hedeflerini e-Rehberlik sistemine işler.**

■**Okul rehberlik ve psikolojik danışma programının hazırlanmasını sağlar.**

■**Rehberlik ve psikolojik danışma servisince hazırlanan okul rehberlik ve psikolojik danışma programını en geç ekim ayı ilk haftasında e-Rehberlik sistemi üzerinden onaylamak yoluyla eğitim kurumunun bağlı bulunduğu rehberlik ve araştırma merkezine ulaştırır.**

■**Okul rehberlik ve psikolojik danışma programı ile haftalık programın uygulanmasını e-Rehberlik sistemi üzerinden izler.**

■**Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin yürütülen çalışmaların düzenli olarak e-Rehberlik sistemine işlenmesini takip eder.**

■**İhtiyaçlar doğrultusunda öğrencilere, öğretmenlere, idarecilere ve ailelere yönelik gerçekleştirilecek eğitim etkinliklerinin düzenlenmesi için uygun ortamı ve gerekli desteği sağlar.**

■**Her yıl kasım ayı içerisinde sınıf rehber öğretmenlerinin iş birliğinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetince oluşturulan okul risk haritasını eğitim kurumunun bağlı bulunduğu rehberlik ve araştırma merkezine ulaştırır.**

■**Hakkında danışmanlık tedbir kararı verilmiş çocuklara ve ailelerine yönelik rehber öğretmen/psikolojik danışman tarafından sunulacak hizmetlerin yerine getirilmesini sağlar.**

69 Bu tür ana babalar çocuklarını kontrol ederler ancak onları dinlemezler, çocuklarıyla

daha az ilgilenirler, bazen soğuk ve katı olurlar. Ceza ve emirleri oldukça sıktır.

Yukarıda anlatılan anne baba tutumu hangisidir?

Otoriter anne baba tutumu

70 Bu tür anne-babalar çocuklarıyla yakından ilgilenir ancak onlardan pek bir şey

istemezler, kural koymazlar, cezalandırmadan kaçınırlar. Genellikle tutarsız ve güvensizdirler.

Yukarıda anlatılan anne baba tutumu hangisidir?

İzin verici anne baba tutumu

71 Bu tür anne-babalar, çocuklarının yaşamıyla son derece ilgisizdirler. Anne-babaları

ihmalkâr olan çocuklar, anne-babalarının yaşamlarının diğer yönlerinin kendilerinden daha önemli olduğu duygusu geliştirir.

İhmalkar anne baba tutumu

72 Rehberlik ve psikolojik danışmanın temel ilkeleri nelerdir?

Yetkinlik

Dürüstlük

Duyarlık ve Hoşgörü

Toplumsal sorumluluk

Mesleki ve bilimsel sorumluluk

Etik Kurallar

Sürekli gelişim

Profesyonel kimlik

Rehberlikte Etik ve Bilgilerin Saklanması

73 Bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin eğitsel ve sosyal gereksinimlerini karşılamak amacıyla geliştirilmiş bireyselleştirilmiş eğitim programları aracılığıyla özel olarak yetiştirilmiş personel tarafından uygun eğitim ortamlarında sürdürülen eğitim olarak tanımlanmaktadır.

Yukarıda anlatılan eğitime ne denir?

Özel eğitim

74 Bireyin sahip olduğu organlarının yapısında ve işleyişinde çeşitli nedenlere bağlı olarak bozulmalar olması durumu ne denir?

Zedelenme

75 Bireyin yaşadığı zedelenme sonucunda sahip olduğu organının işlevini yerine getirememesine ne denir?
Yetersizlik

76 Bir yetersizlik sonucunda bireyin toplumsal yaşamda akranlarının gerçekleştirebildiği rolleri gerçekleştirememe durumuna ne denir?

Engel

77 22 yaşından önce ortaya çıkan, hem öğrenme, akıl yürütme, problem çözme gibi zihinsel işlevlerde hem de bireylerin günlük yaşamlarında gerçekleştirdikleri kavramsal, sosyal ve pratik becerilerin toplamı olan uyumsal davranışlarda önemli sınırlılık durumuna ne denir?

Zihinsel engel

78 Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin özellikleri nelerdir?

■Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin dikkat süreleri çok kısadır. Dikkatin yanı sıra bellekle de ilgili problemleri bulunmaktadır. Bu öğrenciler öğrendikleri yeni bilgileri kısa süreli ve uzun süreli belleğe depolamada ve gerektiğinde uzun süreli bellekten bilgiyi geri çağırmada problem yaşarlar.
■Bu öğrencilerin birçok akademik alanda normal gelişim gösteren akranlarına göre geridir.
■Zihinsel yetersizliği olan öğrenciler akranlarına göre daha yavaş öğrenirler.
■Soyut kavramları öğrenmede, öğrendikleri bilgileri yeni durumlarla ilişkilendirmede güçlük yaşarlar.
■Zihinsel yetersizliği olan öğrenciler, sosyal becerilerde yetersizlik yaşarlar.

79 Nörogelişimsel bir bozukluk olup yaşamın erken dönemlerinde sosyal iletişim ile etkileşimde güçlük yaşama ve sınırlı yineleyici davranışlar sergileme gibi belirtilerle ortaya çıkan bir durum olarak tanımlanan yetersizlik türü nedir?

Otizm Spektrum Bozukluğu

80 Otizm spektrum bozukluğu olan öğrencilerin özellikleri nelerdir?

■Sosyal etkileşimin ilk basamağı olan göz kontağından kaçınırlar.

■Bu öğrenciler, isimlerine tepki vermeyebilir, diğer insanlara karşı ilgisiz görünebilir.

■Sosyal durumlarda ses tonunu veya yüz ifadesini anlamakta zorluk çekebilir. Sosyal durumlarda gülümsemeyebilir ya da komik bir şey olmadığında gülebilirler.

■Diğer insanların düşünce ve duygularını anlama yeteneğinde sınırlılıkları vardır.

■Yönergeleri anlama ve takip etme gibi alıcı dil boyutunda güçlük yaşayabilirler.

■OSB olan öğrencilerin yaklaşık %20-30'u konuşmada gecikme yaşar ya da bu beceriyi edinemez. Konuşma içeriğinde zaman ve zamir kullanımı yanlış olabilir. Ben ve sen zamirlerini yanlış kullanabilirler ya da konuşma biçimleri monolog şeklinde olabilir.

■Soyut kavramları anlamakta, alay ya da şaka gibi sosyal dili yorumlamada zorlanırlar.

■Nesneleri döndürme, el çırpma ve sallanma gibi sınırlı ve tekrarlayan motor davranışlar görülebilir.

■Bazı nesnelerle aşırı derecede meşgul olabilir ya da çok sınırlı ilgi alanlarına sahip olabilirler. Bir nesneyle saatlerce oynayabilirler ya da belirli özellikteki nesnelere aşırı ilgi gösterebilirler. Ortamdaki veya durumdaki herhangi bir değişiklikten dolayı üzülebilirler.

■OSB olan öğrenciler birbirlerinden oldukça farklı özellikler sergileyebilen oldukça heterojen bir gruptur.

81 Normal zekâya sahip olmalarına karşın beynin atipik işleyişinden kaynaklı olarak bilgiyi işleme ve edinme biçimi bakımından akranlarından farklı özellikler gösterirler şeklinde tanımlanan yetersizlik türü hangisidir?

Öğrenme Güçlüğü

82 Öğrenme güçlüğünün sınıflandırılması nasıldır?

Okuma bozukluğu (disleksi),

Yazılı anlatım bozukluğu (disgrafi)

Matematik bozukluğu (diskalkuli) olarak sınıflandırılır.

83 Öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin özellikleri nelerdir?

■**Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler, normal bir zekâya sahip oldukları hâlde özellikle bazı akademik alanlarda akranlarından önemli ölçüde güçlükler yaşarlar.**

■**Özellikle disleksi olan öğrenciler okumada ciddi problemler yaşarlar. Bu öğrenciler harfleri tanıma, heceleme, doğru ve akıcı bir şekilde çözümleme konusunda düşük performans sergilerler.**

■**Okuduğunu anlamakta da zorlanırlar.**

■ **Matematik ile ilgili kavramları, olguları anlamakta ve matematiksel hesaplamalar yapmada zorlanabilirler.**

■**Görsel algı sorunları yaşayan öğrenciler, yapboz oluşturmada, görsel şekilleri algılamada ve hatırlamada güçlükler ya da harfleri tersine çevirme gibi problemler yaşar.**

■ **İşitsel algı sorunları yaşayan öğrenciler de benzer seslerden oluşan iki kelimeyi ayırt etmede ve sözel yönergeleri takip etmekte güçlük yaşar.**

84 Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Öğrencilerin özellikleri nelerdir?

■**Dil bozukluğu olan öğrenciler; başkalarının söylediklerini anlamakta güçlük çekebilir. Bu durum bir alıcı dil bozukluğudur. Duygu ve düşüncelerini ifade etmekte sorun yaşayabilirler. Bu durum ise ifade edici dil bozukluğudur. Bir öğrenci hem alıcı hem de ifade edici dil bozukluğu yaşayabilir.**

■**Konuşma bozukluğu olan öğrenciler ise ses üretiminde ya da bazı sesleri söylemede zorlanabilir. Konuşurken kekeleyebilir ya da konuşma ritmini ayarlamada sorun yaşayabilir.**

85 İşitme duyarlılığının kısmi ya da tamamen yitirilmesinden kaynaklı özel eğitim ve destek eğitime ihtiyaç duyan bireye ne denir?

İşitme yetersizliği olan birey

86 İşitme yetersizliği olan öğrencilerin özellikleri nelerdir?

■**İşitme yetersizliği olan öğrencilerin zihinsel olarak herhangi bir problemleri yoktur, normal zekâ düzeyine sahiplerdir.**

■**İşitme yetersizliği olan öğrencilerin okuma düzeyleri, işiten akranlarından önemli ölçüde daha düşüktür.**

■**Günümüzde birçok işitme yetersizliğine sahip olan öğrenci işitme cihazları yardımıyla devam eden eğitim faaliyetlerine önemli ölçüde katılım göstermektedir.**

87 Gözün yapısında oluşan zedelenmeye bağlı olarak gözün görme işlevini gerçekleştirememesi durumuna ne denir?

Görme Yetersizliği

88 Görme yetersizliği olan öğrenciler nasıl sınıflandırılır?

Az gören ve kör olarak sınıflandırılır.

89 Görme yetersizliği olan öğrencilerin özellikleri nelerdir?

■**Görme yetersizliği olan öğrenciler kendi içlerinde oldukça heterojen bir gruptur.**

■**Görme yetersizliği olan öğrenciler dokunarak ve işiterek öğrenebilirler.**

■**Görme yetersizliği olan öğrencilerin çevrelerinde hareket etme yeterlikleri sınırlı olabilir.**

■**Görme kaybı öğrencinin bilişsel gelişimi engelleyebilecek bir durumdur.**

■**Görme kaybı ya da bozukluğu bu öğrencilerin günlük dil kullanımını etkilemez.**

90 Ülkemizde özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin devam edebilecekleri eğitim ortamları ya da yerleştirme seçenekleri en fazla kısıtlayıcı olandan en az kısıtlayıcı olana doğru nasıl sıralanmaktadır?

■**Yatılı özel eğitim okul ve kurumları**

■**Gündüzlü özel eğitim okul ve kurumları**

■**Özel eğitim sınıfı**

■**Yarı zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme**

■**Tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme**

91 Öğrencinin değerlendirmesi süreci nedir? Nasıl uygulanır?

Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilere yönelik nitelikli özel eğitim hizmetlerinin sunulması için öğrencilerin ilgilerinin, gereksinimlerinin ve çeşitli alanlardaki eğitsel performanslarının ortaya konmuş olması gerekmektedir.

Öğrenci hakkında bilgi toplama ve toplanan bu bilgilerden bir yargıya varma süreci genel olarak "değerlendirme" olarak tanımlanmaktadır (Peterson ve Meier, 1987; Salvia, Ysseldyke ve Bolt, 2010).

Değerlendirme tarama, tanılama, yerleştirme, bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) geliştirme ve izleme gibi amaçlarla yapılmaktadır (McCormick, 2006; McLoughlin ve Lewis, 2001)

Şekil 1. Değerlendirme Süreci

92 Öğrenci Rehberlik araştırma merkezine gönderme süreci nasıl işler?

Öğretmen sınıfında öğrenmede güçlük yaşayan bir öğrenciyi fark ettiğinde öğrenciyi tanımaya çalışır.

Rehber öğretmenden destek alır.

Öğrenci değerlendirilir ve bu değerlendirme doğrultusunda öğrencinin öğrenmesini kolaylaştırmak için öğretmen sınıfta birtakım düzenlemeler yapar.

Öğrencide beklenen düzeyde gelişme olmazsa hastaneye ve RAM'a yönlendirilir.

Tıbbi tanısı yapılır.

Tıbbi tanı alındıktan sonra öğrencinin özel eğitim hizmetlerinden yararlanıp yararlanmayacağına, yararlanacaksa ne tür eğitsel ihtiyaçları olduğuna karar vermek amacıyla RAM'larda bulunan özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından eğitsel değerlendirme ve tanılama yapılır.

93 Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin genel eğitim ortamlarında yetersizliği olmayan akranlarıyla beraber tam ya da yarı zamanlı olarak eğitimlerini sürdürmelerine ne denir?

Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim

94 BEP ne demektir?

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin takip ettikleri eğitim programı temel alınarak öğrencinin gelişim özellikleri, eğitsel gereksinimleri ve performans düzeyleri doğrultusunda hedeflenen amaçlara ulaşmaya yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren bireye özgü program olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2021). BEP yasal bir zorunluluk olup özel eğitim hizmetlerine uygun olduğuna karar verilen her öğrenci için hazırlanmalıdır. Belirli anahtar özelliklere sahip olan BEP (Nugent, 2005);

95 BEP'in özelliklerini şekil ile gösteriniz.

96 BEP'in hazırlanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesinden kim sorumludur?

Okullardaki BEP geliştirme birimi

97 BEP geliştirme birimi kimlerden oluşur?

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin (2021) 47. maddesine göre BEP geliştirme biriminde okul müdürü ya da görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında;

- **Rehber öğretmen**
- **Öğrencinin sınıf öğretmeni**
- **Öğrencinin dersini okutan alan öğretmenleri**
- **Öğrencinin velisi**
- **Öğrencinin kendisi**

Gerekli durumlarda özel eğitim değerlendirme kurulundan bir üye ve mesleki eğitim veren kurumlarda meslek derslerini veren bir alan öğretmeni de BEP geliştirme birimine katılabilir.

98 Sınıf kuralları oluştururken dikkat edilmesi gereken kriterler nelerdir?

- **Sınıf kuralları yedi maddeyi aşmamalıdır.**
- **Kurallar belirlenirken öğrenciler sürece dâhil edilmelidir.**
- **Kurallar olabildiğince kısa ve anlaşılır bir şekilde ifade edilmelidir.**
- **Kurallar olumlu ifadelerle oluşturulmalıdır.**

99 Öğrencinin bir yıl ya da akademik dönem içerisinde kazanabileceği davranışlar ne denir?

Uzun dönemli hedefler

100 Öğrencinin performans düzeyi ile uzun dönemli hedefleri arasındaki ara basamaklar olarak tanımlanan hedeflere ne denir?

Kısa dönemli hedefler

101 BEP geliştirme biriminin görevleri nelerdir?

- **BEP' in geliştirilmesi, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili koordinasyonu sağlamak.**
- **BEP' in uygulanması sürecinde eğitim ortamlarının düzenlenmesi, materyal hazırlanması ve temin edilmesi konusunda yöneticilere ve öğretmenlere öneriler sunmak,**
- **Destek eğitim odasından faydalanacak öğrencilere hangi derslerin haftalık kaç saat sunulacağını belirlemek**
- **Özel eğitim sınıfına devam eden öğrencilerden, yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte ders alabilecek öğrencileri belirlemek ve bu öğrencilerin ders saatlerini planlamak,**
- **Velinin yazılı isteği doğrultusunda ilkokul döneminde öğrencilerin bir kereye mahsus sınıf tekrarı yapmasına karar vermek.**

102 Zekâ, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi, motivasyon veya özel akademik alanlarda yaşıtlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren bireye ne denir?

Özel yetenekli birey

103 Özel yetenek kuramları nelerdir?

Üçlü Halka Kuramı

Beşgen Kuram

Bulanık Kuram

Ayrımsal Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek Kuramı

104 Özel yetenekli çocuklarda görülen dikkat çekici özellikler nelerdir?

- **Akranlarına göre erken ve ileri düzeyde dil gelişimi olması,**
- **Genellikle erken okuma ve okumayı kendiliğinden öğrenme,**
- **Empati, sorumluluk gibi özelliklerde erken gelişim gösterme,**
- **Duygusal açıdan hassas olma,**
- **Liderlik eğilimi gösterme,**
- **Meraklı olma, çok soru sorma,**
- **Yaşından ileri düzeyde mizah yeteneği olması,**
- **Mantık, muhakeme gibi becerilerde erken ve hızlı gelişim gösterme,**
- **Geniş hayal gücü ve yaratıcılık gösterme,**
- **Geniş ilgi alanına sahip olma ve bazı konulara derin ilgili olma.**

105 Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde ne gibi çalışmalar yapılır?

Gruplama, zenginleştirme ve hızlandırma çalışmaları yapılır.

106 Özel yetenekli öğrencilere eğitim veren kurumlar nelerdir?

Fen liseleri

Sosyal bilimler liseleri

Güzel sanatlar ve spor liseleri

107 Özel yetenekli öğrencilerin kendi okullarına devam ederken okul sonrası saatlerde yeteneklerine uygun programlara katılabildikleri, Türkiye'de 1992 yılında üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi için Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde Üstün Yeteneklilerin Eğitimi Şubesine bağlı olarak kurulan, okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim çağındaki özel yetenekli öğrencileri eğiterek potansiyellerini geliştirmen kurum modelinin adı nedir?

Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM)

TÜRK EĞİTİM-SEN
AKADEMİ

2022 MEB
UZMAN VE
BAŞÖĞRETMENLİK
SINAVLARINA
HAZIRLIK

MODÜL 4

EĞİTİM ARAŞTIRMALARI VE AR-GE ÇALIŞMALARI

MODÜL 4 - EĞİTİM ARAŞTIRMALARI VE AR-GE ÇALIŞMALARI

1. DERS: ARAŞTIRMA VE ARAŞTIRMA SÜRECİ

1 Doğru ve güvenilir bilgiye ulaşmanın en temel yolu nedir?

Araştırma ve bilimdir

2 Bir problemin veya sorunun belirlenmesi ile başlayan verinin toplanması, analiz edilmesi ve ulaşılan sonuçların yorumlanması ile tamamlanan bir süreç olan yöntem nedir?

Bilimsel Yöntem

3 Bilimsel Yöntemin literatürde verilen aşamaları nelerdir?

a) Problemin fark edilmesi

b) Problemin tanımlanması

c) **Ç**özüm önerilerinin tahmini,

d) **Araşt**ırma yönteminin geliştirilmesi

e) Verilerin toplanması ve analizi

f) Karar verme ve yorumlama

4 Bilimsel araştırma sürecinin aşamaları nelerdir?

I. Problemi tanımlama

II. Yöntemi belirleme

III. Uygulama ve analiz

IV. Raporlama

5 Bilimsel araştırma sürecinin aşamalarını şema ile gösteriniz.

Şekil 1. *Bilimsel araştırma sürecinin aşamaları*

6 Araştırma ile çözüm bulmayı planlandığınız soruna ne denir?

Problem

7 Araştırma probleminde kullanılan başlıklar nelerdir?

Giriş bilgisi, Gelişme (Detaylandırma), Bilgileri özetleme, Problem durumuna işaret etme

8 Araştırma probleminde araştırmanın temel değişkeni hakkında genel bilgiler verilerek problemin bağlamı ve neden önemli olduğunun açıklandığı başlık nedir?

Giriş bilgisi

9 Araştırma probleminde, çalışmanın kurumsal çerçevesi ve ilgili araştırmalar özetlendiği, ilgili araştırmaların sonuçları tartışılarak sunulduğu ve konunun sınırlandırılarak önemli görülen araştırmaların daha detaylı sunulduğu başlık nedir?

Gelişme (Detaylandırma)

10 Araştırma probleminde, sınırlandırılan konuya ilişkin çalışmaların sonuçları özlüce sunulduğu başlık nedir?

Bilgileri özetleme

11 Araştırma probleminde, cevap aranan problemin tanımlandığı, neyin araştırılacağının kısaca açıklandığı ve araştırmanın amacına işaret eden problem cümlesinin oluşturulduğu başlık nedir?

Problem durumuna işaret etme

12 Araştırma fikrinin kaynakları nelerdir?

Günlük yaşam, uygulama, geçmiş araştırmalar ve kuramlar

13 Araştırma problemini sınırlandırmaya yardımcı olur, araştırmanın önemini belirlemeye katkı sağlar, yöntemin geliştirilmesine katkı sağlar, yapılacak araştırmanın sonuçlarının yorumlanmasına yardımcı olur.

Hangi sürecin özellikleridir?

Alanyazın taraması

14 Alanyazın taramasında; araştırma raporları, tezler, araştırma makalelerinin yayınlandığı dergiler, özgün kitaplar hangi kaynaklardır?

Birincil kaynaklar

15 Alanyazın taramasında; ansiklopediler, çeşitli kaynaklardan üretilen kitaplar, derleme makaleleri vb.hangi kaynaklardır?

İkincil Kaynaklar

2. DERS: ARAŞTIRMA PROBLEMİNİN TANIMLANMASI

1 Bir durumdan diğerine farklılık gösteren bir özellik nedir?

Değişken

2 Değişkenin özelliği sayı ve miktar olarak açıklanabiliyorsa buna ne denir?

Nicel değişken

3 Değişkeni sayısal olarak ifade edemiyor, sınıflandırıyorsak buna ne denir?

Nitel değişken

4 Sınav puanı, kardeş sayısı ve ağırlık ölçüleri hangi tür değişkendir?

Nicel değişken

5 Cinsiyet, uygulanan öğretim yöntemleri, medeni durum, doğum yeri, öğrenim görülen bölüm gibi değişkenler ne tür değişkenlerdir?

Nitel değişken

6 Değişkenler aldıkları değerlere göre nasıl sınıflandırılır?

Sürekli ve süreksiz değişken olarak iki bölümde sınıflandırılır

7 Ölçülen özellikle ilgili sadece sınırlı sayıda değer alan değişkenler nelerdir?

Süreksiz değişkenler

8 İki ölçüm arasında sonsuz sayıda değer alabilen değişkenler nelerdir?

Sürekli değişkenler

9 Medeni durum sadece bekar ve evli değerleri alabilir.

Bu durum hangi değişkene örnektir?

Süreksiz değişken

10 Bir bireyin yaşı hangi değişkene girer?

Sürekli değişken

11 Değişkenler neden-sonuç ilişkisi içinde bulunuyorsa bu durumda nasıl sınıflandırılır?

Bağımlı değişken

Bağımsız değişken

12 Araştırmacının bağımlı değişken üzerinde etkisini test etmek istediği değişken nedir?

Bağımsız Değişken (X)

13 Üzerinde bağımsız değişkenin etkisi incelenen değişken nedir?

Bağımlı Değişken (Y)

14 “Uzaktan ve yüz yüze öğrenim gören 5. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi başarıları arasında bir fark var mıdır?” şeklinde ifade edilen araştırma sorusunu incelediğimizde bağımlı ve bağımsız değişkenler neler olabilir?

Sonuç olarak ortaya çıkan değişken öğrencilerin Türkçe dersi başarısıdır. Dolayısıyla başarı, nicel, sürekli ve bağımlı değişkendir. Bağımlı değişkene etki eden, bağımlı değişkende değişime neden olan değişkenler araştırmacının müdahalesini gösteren ise araştırmanın bağımsız değişkeni yani ders veriliş biçimidir. Ders veriliş biçimi aynı zamanda nitel ve süreksiz değişkendir.

15 Araştırma soru türleri hangileridir?

Betimsel (...nedir?)

Korelasyonel (... bir korelasyon / ilişki var mıdır?)

Karşılaştırmalı (... bir fark var mıdır?)

16 Bağımsız değişkenler hangi başlıklarda sınıflandırılırlar?

Bağımsız değişkenler 4 başlıkta sınıflandırılırlar.

Sınıfı	Tanımı	Örnek
Değiştirilebilen	Araştırmacının müdahle ettiği, değiştirdiği bağımsız değişkendir. Nitel bir değişkendir.	Öğretim yönetimi, Tedavi türü
Seçilmiş	Araştırmacının müdahale etmediği, ortamda var olan, seçilen bağımsız değişkendir. Nitel veya nicel olabilir.	Cinsiyet, Yaş, Okula devam durumu
Düzenleyici	Bağımlı değişken ve bağımsız değişken arasındaki ilişkiyi düzenleyen veya etkileyen değişkendir. İkinci düzey bağımsız değişken de denir.	Sınav kaygısının sınav performansına olan etkisinin incelendiği çalışmada **sınav denevimi**
Dışsal (Kontrol)	Bağımlı değişkenle ilişkisi olan ancak araştırmada etkisi test edilmeyen değişkendir.	Çevrim içi destekli eğitimin başarıya etkisinin incelendiği çalışmada SED

17 Araştırmanın problemini tanımladıktan sonra araştırmanın amacı şekillenmiş olur. Araştırmanın amacı, çalışmanın hedeflerini ortaya koyan genel bir ifadedir. Çalışmanın neyi araştırmayı planlandığı, açık ve net bir biçimde bu bölümde gösterilebilir. Araştırmanın amacı iki düzeyde tanımlanır.

Bu amaçlar nelerdir?

- **Genel (temel) amaç: Çalışmanın hedeflerini ortaya koyan genel bir ifadedir.**
- **Alt amaçlar (alt problemler): Genel amaca ulaşmak için hangi özel amaçların gerçekleşeceğini gösterir. Alt amaçlar düz cümle, soru cümlesi veya hipotez olarak yazılabilir.**

18 "Öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri nedir?" sorusu hangi tür araştırma sorusudur?

Betimsel

19 ''Öğrencilerin bilgisayar başında geçirdiği süre ile oyun bağımlılığı arasında korelasyon (ilişki) var mıdır?'' sorusu hangi tür araştırma sorusudur?

Korelasyonel

20 ''Çocukların sosyal becerileri arasında cinsiyete göre fark var mıdır?'' sorusu hangi tür araştırma sorusudur?

Karşılaştırmalı

21 Araştırmanın amacına yönelik olarak alt amaçlar hipotez olarak da yazılabilir. Araştırmada test edilmek üzere oluşturulan ifadelere ne denir?

Hipotez

22 Farkın veya korelasyonun olmadığına yönelik olan ve İstatistiksel hipotez olarak da isimlendirilen hipoteze ne denir?

Sıfır (null) hipotezi

23 Oyun bağımlılığı yüksek ve düşük düzeyde olan çocukların akademik başarıları arasında fark yoktur. Oyun bağımlılığı düzeyi ile çocukların akademik başarıları arasında ilişki yoktur.

Hangi hipotez türüne örnektir?

Sıfır (null) hipotezi

24 Farkın veya korelasyonun var olduğuna yönelik olan hipotez nedir?

Araştırma (alternatif) hipotez

25 Oyun bağımlılığı yüksek ve düşük düzeyde olan çocukların akademik başarıları arasında fark vardır. Oyun bağımlılığı düzeyi ile çocukların akademik başarıları arasında ilişki vardır.

Hangi hipotez türüne örnektir?

Araştırma (alternatif) hipotez

26 İlişkinin (korelasyonun veya farkın) yönü belli ise ne tür hipotezdir?

Yönlü (tek yönlü) hipotez

27 İlişkinin yönü belli değilse ne tür hipotezdir?

Yönsüz (iki yönlü) hipotez

28 Probleme dayalı öğrenme yöntemiyle ders işleyen öğrencilerin başarıları daha yüksektir.

Hangi hipotez türüne örnektir?

Yönlü-tek yönlü hipotez

29 Öz yeterlik ile performans arasında bir ilişki vardır.

Hangi hipotez türüne örnektir?

Yönsüz -iki yönlü hipotez

30 Hangi bölümde "Uygulamaya ne gibi katkılar getirecektir?", "Hangi sorunun çözümüne katkı sağlayacaktır?", "Hangi durumun iyileştirilmesine katkı sağlayacaktır? Nasıl?", "Var olan kuramsal bilgi ağına ne tür bir yenilik kazandıracaktır?" sorularının cevabı verilir?

Araştırmanın raporlaştırılmasında önem bölümünde

31 Araştırmaya temel alınan ve doğruluğunun ispatlanmasına gerek duyulmadan kabul

edilen önermelere ne denir?

Araştırmanın Sayıltısı

32 Araştırmacının kontrol edemediği ancak araştırma sonuçlarını negatif olarak etkileyebileceğini düşündüğü noktalar nedir?

Araştırmanın Sınırlılıkları

33 Araştırmanın hangi bölümünde, araştırma kapsamında pek fazla bilinmeyen veya yoruma açık olabilecek kavramlara yer verilir?

Araştırmanın tanımları

3. DERS: YARATICI PROBLEM BULMA/ÇÖZME VE ETKİLİ ARAMA STRATEJİLERİ

1 Bir problem (a) belirli bir durumda istenen bir eylem engellendiğinde ortaya çıkan ve (b) sorgulama için sorulan bir soru olarak bir problem şeklinde sınıflandırılmaktadır.

Problemler iyi tanımlanmış veya iyi tanımlanmamış problemler olarak da sınıflandırılabilir.

Bu kavramları geliştiren kişi kimdir?

Getzels

2 Örneğin, derse geç kalan bir öğretmen.

Bu örnekte, istenen eylem (derse yetişmek) birkaç nedenden dolayı (örneğin, trafik sıkışıklığı, arabada bir sorun, alarmın zamanında kurulmaması vb.) gerçekleşememiştir.

Buradaki tek çözüm kendi yerine derse girecek bir başka öğretmen bulmaktır.

Bu örnek hangi tür bir probleme örnek olabilir?

İyi tanımlanmış problem

3 Örneğin, ilkokul 4. sınıf öğrencisi abisinden görerek proje yapmak istediğinde, nasıl proje konusu bulacağını öğretmeni ile tartışmak istediğinde proje türleri, proje konusu bulma ile ilgili internetten, abisinden, öğretmeninden, arkadaşlarından birçok araştırma yapması gerekecektir.

Bu örnekte, problem sorgulama için sorulmuştur ve öğrencinin gelişim düzeyine göre hangi tür bir problem olarak sınıflandırılabilir?

İyi tanımlanmamış problem

4 Getzels problem bulmayı kaç düzeyde tanımlar?

10 düzey
1. Düzey: Çözümü belli bir problem verilip çözümünün istenmesi
10. Düzey: Henüz çözümü belli olmayan bir problem yaratılıp çözümünün beklenmesi

5 Yaratıcı problem bulma stratejileri nelerdir?

Temel ihtiyaçların araştırılması
Kasıtlı sınırları olan bir problem alanı tanımlamak
Probleme kasıtlı olarak farklı bakış açıları uygulamak
Sorgulamayı bir problemin bağlamına ve paydaşlarına doğru genişletmek

6 İnsan düşüncesinin doğrusal olmadığını dolayısıyla alt alta not tutma stratejisinin düşünmenin akışına ters olduğunu ifade eden ve bu nedenle zihin haritası tekniğini öneren kimdir?

Tony Buzan (2006)

7 Bulduğunuz yaratıcı problemin bizim yaratıcı problemimiz olup olmadığını hangi sorularla anlarız?

Problemle ilgili motivasyon kaynağınız, kaynaklarınız, yeterlikleriniz, deneyimleriniz nelerdir? Problemin çözümüne sizin katkılarınız neler olacaktır?

Çözüm ile aşılacak olanlar, potansiyel hatalar, yeniliklere/değişime açıklık ve karmaşıklığı yaratan unsurlar nelerdir?

Paydaşlar kimlerdir?

Problemin çözümünde kiminle akademik tartışma yapılacaktır?

8 Abdulla ve Cramond (2018), Yaratıcı Problem Bulma Hiyerarşisini ne şekilde sıralamaktadır?

Problemi keşfetme

Problem formülasyonu

Problem oluşturma

Problem betimleme

Problemi tanımlama

9 Osborn-Parnes yaratıcı problem çözme sürecini hangi aşamalara göre sınıflandırılır?

1. Problemin alanını tanımlama aşaması olan nesnede bulma.

2. Veri elde etme aşaması olan gerçeği bulma.

3. Problemi doğru tanımlama aşaması olan problemi bulma.

4. Problemdeki çözümlerin genelleştirilmesi aşaması olan fikir bulma.

5. Olası tüm çözümlerin değerlendirilmesi ve aralarından seçim yapılması aşaması olan çözümü bulma.

6. Seçilen fikirlerin uygulanma aşaması olan kabulü doğru bulma.

10 Diğer internet sitelerine bağlantıların, genellikle alfabetik olarak listelendiği siteye ne denir?

Portal

11 Isaksen ve Treffinger (1985), günceli 6.2 versiyon (sürüm) olan Yaratıcı Problem Bulma'nın 3. sürümünü sunmaktadır. Bu sürümdeki yaratıcı problem bulma süreci nedir?

- **Karışıklık bulma: Zorluk kabul edilir ve buna tepki vermek üzere sistematik çaba sergilenir.**
- **Veri bulma: En önemli veri belirlenir ve analiz edilir.**
- **Problem bulma: Çalışan bir problem durumu belirlenir.**
- **Fikir bulma: En umut veren veya ilginç veri seçilir.**
- **Çözüm Bulma: Fikirleri değerlendirecek birçok önemli kriter seçilir. Kriterler fikirleri değerlendirme, güçlendirme ve rafine etmek için kullanılır.**
- **Kabul Bulma: En umut veren çözümlere odaklanılır ve bu çözümler eyleme geçmek üzere hazırlanır. Çözümü uygulayacak belli planlar formüle edilir.**

12 TRIZ (Theory of Inventive Problem Solving) Türkçe açılımı nedir?

Yaratıcı Problem Çözme Kuramı

13 Özellikle World Wide Web'de belirli siteleri bulmak için kullanılan, kullanıcı tarafından belirtilen anahtar sözcüklere veya karakterlere karşılık gelen bir veri tabanındaki ögeleri arayan ve tanımlayan program nedir?

Arama Motoru

14 Sternberg'in (2020) artırılmış başarılı zekâ kuramı, dört ayrı unsurun her birinin aynı yürütme süreçleri veya üst bileşenler tarafından hizmet edildiğini düşünür. Bu kuramdaki yedi üst bileşen nelerdir?

(1) Bir problemin varlığının farkına varma
(2) Problemi tanımlama
(3) Problemin çözümüne kaynak ayırma
(4) Problemi zihinsel olarak temsil etme
(5) Problemi çözmek için bir strateji formüle etme
(6) Stratejinin kullanılırken başarısının izlenmesi
(7) Stratejinin uygulandıktan sonra değerlendirilmesi

15 (Bibliyografik dizinler veya bibliyografik veri tabanları) disiplin, konu veya yayın türüne göre düzenlenen dergi listelerine ne ad verilir?

Bilimsel dizinler

16 Arama Motoru ipuçları nelerdir?

Arama Motoruna Yazılan İfade	İfadenin Açıklaması
"Durum Çalışması" site:edu.tr	Durum ve çalışması kelimelerinin yan yana yer aldığı, Türkiye'deki üniversitelerde yayınlanan sayfaları listeler.
"Durum Çalışması" site:gov.tr	Durum ve çalışması kelimelerinin yan yana yer aldığı, Türkiye'deki devlet kurumlarında yayınlanan sayfaları listeler.
"Durum Çalışması" filetype:pdf	Durum ve çalışması kelimelerinin yan yana yer aldığı, pdf uzantılı sayfaları listeler.
link: oba.gov.tr	oba.gov.tr'yi adresleyen sayfaları listeler.

17 Akademik Amaçlı Kullanılabilecek Arama Motorları ve Portalları nelerdir?

Google Scholar tez.yok.gov.tr BASE PLOS ONE Classhook References.net Quotes.net	Google Books Dergipark Internet Modern History Sourcebook History Engine CORE	Google Trends Science.gov Wolfram Alpha Ethnologue Merriam-Webster Dictionary and Thesaurus

18 Arama motoruna "problem" yazdığınızda ve alttaki sekmelerden Görseller'i seçtiğimizde Araçlar sekmesine tıklayıp yeni açılan alt menüden aradığınız görselin boyut, renk, tür, zaman ve kullanım haklarını ne yapma şansımız olur?

Filtreleme

4. DERS: ÖRNEKLEME YÖNTEMLERİ

1 **1**. Son dönemde pandeminin de etkisi ile birlikte ortaöğretim öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığının artığını hepimiz gözlemliyoruz. Öğretmen olarak bu durumun öğrencilerin akademik başarısına etkisini incelemek istiyorsunuz. Araştırmacı olarak sizin bütün ortaöğretim öğrencilerine ulaşmanız mümkün değil. Ayrıca zaman, maliyet ve emek açısından düşündüğünüzde öğrencilerin tamamına ulaşabilmek aynı zamanda süreci yönetmek ve kontrol etmek oldukça güç.

Bu durumda araştırmacı olarak bizler ne yapabiliriz? Araştırma kapsamında ihtiyaç duyduğumuz verileri kimlerden ve nasıl toplayabiliriz? Bu soru hangi kavramı karşımıza çıkarır?

Örneklem Kavramı

2 Soruları cevaplamak için ihtiyaç duyulan verilerin elde edildiği büyük gruba ne nedir?

Evren

3 Araştırma sonuçlarının geçerli olacağı evrenin sınırlandırılmış parçasına ne denir?

Evren birimi

4 Evrenden elde edilen verilerden hesaplanan ve evreni betimlemek için kullanılan değerlere ne denir?

Evren değer ya da parametre

5 Evrenin tüm birimlerine ulaşılarak bilgilerin toplanmasına ne denir?

Sayım

6 Ankara'da ortaöğretim öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığını belirlemeye yönelik

bir araştırma için;

Ankara'da ortaöğretim düzeyinde eğitim gören öğrenciler nedir?

Evren

7 Ankara'da ortaöğretim öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığını belirlemeye yönelik

bir araştırma için;

Ortaöğretim öğrencisidir. İfadesi nedir?

Evren birimi

8 Evren kaça ayrılır?

İki**ye ayrılır. 1.Hedef evren, 2.Ulaşılabilir evren**

9 Araştırmacının ulaşmak istediği ancak ulaşması güç olan ve ideal seçimini yansıtan soyut evren nedir?

Hedef Evren

10 Araştırmacının ulaşılabileceği, gerçekçi seçimi olan somut evren nedir?

Ulaşılabilir Evren

11 Özellikleri hakkında bilgi toplamak için çalışılan evrenden seçilen onun sınırlı bir parçasına ne denir?

Örneklem

12 Evrenin özelliklerini belirlemek, tahmin etmek amacıyla onu temsil edecek uygun örnekleri seçmeye yönelik süreci ve bu süreçte gerçekleştirilen tüm işlemleri tanımlayan nedir?

Örnekleme

13 Örneklemlerden elde edilen verilerden hesaplanan ve örneklemi betimlemede kullanılan değerlere ne denir?

Örneklem değer - İstatistik

14 Evrenden örneklemi oluşturmada temel alınan birime ne denir?

Örneklem birimi

15 Hakkında bilgi toplanan ve evrenin en küçük parçası olarak tanımlanabilen ve araştırmanın bilgi kaynağı durumunda olan birim nedir?

Gözlem birimi. (Örneğin liselerdeki oyun bağımlılığı araştırılırken gözlem birimi lisedeki öğrencilerdir.)

16 Örneklem yönteminin seçilmesinde belirleyici faktörlerdir?

Evrenin tanımı

Veri toplama teknikleri

Zaman ve kontrol açısından sahip olunan olanaklar

17 Örnekleme yöntemleri evren biriminin seçiminin seçkisiz olup olmama durumuna göre nasıl sınıflandırılır?

Seçkisiz örnekleme yöntemleri: Basit seçkisiz örnekleme ve Tabakalı örnekleme
Seçkisiz olmayan örnekleme yöntemleri: Sistematik örnekleme, Uygun örnekleme, Amaçlı örnekleme

18 Örnekleme birimlerinin, evren listesinden seçkisiz olarak çekilmesi hangi örnekleme yöntemidir?

Basit seçkisiz örnekleme

19 İlkokul öğretmenlerinin web 2.0 araçlarını kullanma düzeylerinin araştırıldığı bir çalışmada, kodlanarak oluşturulan okul listesinden belirlenen sayıda okulun seçkisiz (kura ile) seçilmesi hangi örneklemeye örnek olarak verilebilir?

Basit seçkisiz örnekleme

20 Evrendeki alt grupların ağırlıkları oranında örneklemde temsil edilmelerinin sağlandığı örnekleme yöntemi hangisidir?

Tabakalı örnekleme

21 Sistematik örneklemede, örneklem için birimler nasıl seçilir?

Sistematik örneklemede, örneklem için birimler belli bir sistematik izlenerek seçilir.
Seçim sürecinde, evren, örneklem büyüklükleri için «N/n» oranı belirlenir; 1'den itibaren k genişlikteki aralıktan seçkisiz olarak bir sayı belirlenir; bu değer çekilecek ilk örnekleme birimidir, örneklem büyüklüğüne ulaşılıncaya kadar başlangıç noktasından ileriye doğru k aralık kadar atlanarak birimler çekilir.

22 Zaman, para ve iş gücü açısından var olan sınırlılıklar nedeniyle örneklemin kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesidir. Kendi çalıştığınız okuldaki öğrenciler üzerinde uygulama yapma vb. hangi tür örneklemenin açıklamasıdır?

Uygun örnekleme

23 "Derinlemesine araştırma yapabilmek amacıyla çalışmanın amacı bağlamında bilgi açısından zengin durumların seçilmesidir" ifadesi hangi tür örneklemenin açıklamasıdır?

Amaçlı örnekleme

24 Örneklemin, problemle ilgili olarak birbirine aykırı (uç) durumlardan, örneklerden oluşturulmasıdır. Uçlardan sadece biri de çalışılabilir. Oyun bağımlılığı yüksek olan ve oyun oynamayan veya oyun bağımlılığı olmayan öğrencilerin seçilmesi ne tür örneklemdir?

Aykırı

25 Örneklemin problemle ilgili olarak kendi içinde benzeşik farklı durumlardan oluşturulmasıdır. Bu tür bir örneklemede genelleme kaygısı olmamakla birlikte, problemle ilgili farklı durumların örnekleme alınması nedeniyle, evren değerleri hakkında önemli ipuçları vereceği söylenebilir.

Bu özellikteki örneklemeler ne tür örneklemdir?

Maksimum çeşitlilik

26 Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki okulların seçilmesi, araştırmanın problemiyle ilgili olarak evrende yer alan benzeşik bir alt gruptan veya durumdan oluşturulması ne tür örneklemdir?

Benzeşik

27 Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullar, örneklemin araştırma problemi ile ilgili olarak evrende yer alan çok sayıdaki durumdan sıra dışı olmayan, tipik olan bir durumun belirlenerek çalışma yürütülmesi ne tür örneklemdir?

Tipik Durum

28 Şehir merkezinde görece geneli yansıtabilecek bir veya birkaç okulun seçimi, örneklemin ilgilenilen belli alt grupların özelliklerini göstermek, betimlemek ve bunlar arasında karşılaştırmalar yapabilmek amacıyla tanımlanan alt gruplardan oluşturulması ne tür örneklemdir?

Tabakalı amaçsal örnekleme

29 Bir araştırmada gözlem birimleri belli niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesneler ya da durumlardan oluşturulabilir. Bu durumda örneklem için belirlenen ölçütü karşılayan birimler (nesneler, olaylar, vb.), örnekleme alınır. Günde 10 saatten fazla oyun oynayan öğrencilerin seçilmesi ne tür örneklemdir?

Ölçüt örnekleme

5. DERS: NİCEL ARAŞTIRMALAR

1 **1.** Araştırmalar, temel aldıkları felsefeye, bakış açısına kaça ayrılır, isimleri nelerdir?

Üçe ayrılır;

Nicel (quantitative)

Nitel (qualitative)

Narma (mixed)

2 Gerçekliği araştırmacıdan bağımsız gören, kendi dışında olan gerçekliğin de nesnel olarak gözlenip, ölçülüp analiz edilebileceğini kabul eden pozitivist görüş nicel araştırmaları tanımlamaktadır.

Değişkenler arasındaki ilişkiler kanıtlanmaya çalışılır. Araştırmacının genelleme yapmak, tahminlerde bulunmak ve nedensellik ilişkisini açıklamak gibi amaçları vardır. Araştırma deseni, araştırmanın sorularını cevaplamak ya da hipotezlerini test etmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen bir plandır. Olaylara nasıl bakıldığını ortaya koyar. Böylece araştırmacı süreci nasıl planlaması gerektirdiğini netleştirmiş olur.

Yukarıdaki ifadeler hangi araştırmalar için söylenmiş olabilir?

Nicel Araştırmalar

3 Bir konuya veya olaya ilişkin var olan durumun fotoğrafını çekerek bir betimleme yapmak amacıyla katılımcıların demografik özelliklerinin, görüşlerinin, yeterliklerinin veya ilgi, beceri, yetenek, tutum vb. özelliklerinin belirlendiği genellikle diğer araştırmalara göre görece daha büyük örneklemler üzerinde yapılan araştırmalara ne denir?

Tarama araştırmaları

4 Tarama araştırmalarının alt başlıkları nelerdir?

Anlık araştırmalar

Zamana bağlı değişim (kesitsel) boylamsal araştırmalar

Geçmişe dönük tarama araştırmalar

5 Belli bir zamanda mevcut durumun var olduğu şekliyle betimlenmesi amacıyla yürütülen çalışmalar olarak tanımlanan tarama araştırması hangisidir?

Anlık Tarama Araştırması

6 Hangi tür araştırmalarda betimlenecek değişkenler bir seferde ölçülür?

Zamana Bağlı Değişim (Kesitsel) Tarama Araştırması

7 Araştırma değişkenlerinin zamana bağlı değişimlerini incelemek üzere farklı zamanlarda yinelenen ölçümler yapılan tarama araştırması nedir?

Boylamsal Tarama Araştırması

8 Araştırmaları ise geçmişte yaşanan olayların yaşayan kişilerin görüşlerine, beyanlarına dayalı olarak yürütülen çalışmalar hangi tarama araştırmasıdır?

Geçmişe Dönük Tarama Araştırması

9 Tarama Araştırmalarının Süreci nasıl olmalıdır?

Evrenin(Hedef Kitle) tanımlanması → Örneklemin seçimi→ Verilerin toplanması→ Verierin analizi→ Evrene Genelleme

10 Verilerin toplandığı ortamın ve şartların katılımcıların samimi görüşlerini belirtmeye olanak tanımaması, veri toplayan kişinin tutumu ve cevaplanacak soru sayısının çok fazla olması, yönergelerin anlaşılır olmaması gibi yapısal sorunlara bağlı cevaplama motivasyonunun düşmesi tarama araştırmalarında dış ve iç geçerliği etkileyen durumlara ne nedir?

Denek kaybı (anketi cevaplamama, eksik cevap).

11 İki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkinin herhangi bir şekilde bu değişkenlere müdahale edilmeden incelendiği araştırmalara ne denir?

Korelasyonel araştırma

12 Ortaya çıkmış/var olan bir durumun veya olayın nedenlerini, bu nedenleri etkileyen değişkenleri veya bir etkinin sonuçlarını belirlemeye yönelik bir araştırma türü nedir?

Nedensel Karşılaştırma

13 Deneysel desenler bağımsız denek sayısına göre kaça ayrılır?

İki'ye ayrılır:

Tek Denekli Desenler, Çok Denekli Desenler

14 Deneysel desenler bağımsız değişken sayısına göre kaça ayrılır?

İkiye ayrılır:

Tek faktörlü Desenler

Çok **Faktörlü Desenler**

15 Deneysel desenler bağımsız deneme koşullarına göre kaça ayrılır?

Üçe ayrılır:

Gruplar Arası Desenler

Gruplar İçi Desenler

Karışık Desenler

16 Bir akademisyen tersyüz öğrenme ortamını oyunlaştırma bileşenleri ile desteklemenin, öğrenim gören öğrencilerin motivasyonu, katılımı ve akademik başarısı üzerinde etkili olup olmayacağını belirlemek istemektedir (Taşkın, 2020). Bu kapsamda üniversite öğrencilerini seçkisiz atama yöntemi ile iki gruba ayırarak gruplardan birinde oyunlaştırma bileşenleri kullanmayı diğerinde ise herhangi bir müdahalede bulunmamayı planlamıştır. Araştırmacı böylece gerçekleştirmiş olduğu müdahalenin öğrenci motivasyonu, katılımı ve başarısı üzerinde etkisi olup olmadığını belirlemek istemektedir.

Bu çalışma nasıl bir araştırmanın yapılmasını gerektirmektedir?

Deneysel Araştırma

17 Denekleri eşleştirme nasıl olur?

Bağımlı değişkenle ilişkili olduğu düşünülen değişkenlere ait değerleri aynı olan denek çiftleri oluşturulur.

Çiftlerden biri birinci gruba, diğeri ikinci gruba atanır.

18 Grup eşleştirme nasıl olur?

İlgili değişkenlere ait grup ortalamaları bakımından denk iki grup oluşturulur.

Hazır gruplar üzerinden çalışmaların yapılmak zorunda kalındığı durumlarda düşünülebilir.

19 Ortak özelliği desende iç geçerliliği tehdit eden faktörlerin kontrol edilmemesi ve seçkisizliğin söz konusu olmaması olan desenlere ne ad verilir?

Zayıf Deneysel Desenler

20 Seçkisiz atama nasıl olur?

Denekler deney ya da kontrol grubuna seçkisiz (yansız) bir şekilde atanır.

Seçkisiz atamanın olduğu durumda grup büyüklükleri arttıkça denk grupların elde edilme olasılığı da yükselir.

21 Zayıf deneysel desenler kaça ayrılır?

Üçe ayrılır:

Tek grup ön test-son test deseni

Statik grup karşılaştırmalı desen

Statik grup ön test-son test deseni

22 'Deneysel işlemin etkisi tek bir grup üzerinde yapılan çalışmayla test edilir. Deneklerin bağımlı değişkene ilişkin ölçümleri uygulama öncesinde ön test, sonrasında son test olarak aynı denekler ve aynı ölçme araçları kullanılarak elde edilir. Seçkisizlik ve eşleştirme yoktur.'

İfadeleri hangi zayıf deneysel deseni anlatır?

Tek grup ön test-son test deseni

23 **"**Deneklerin bağımsız değişkenin düzeylerine, gruplara seçkisiz olarak yerleştirildiği çalışmaları tanımlar. Gerçek deneysel desenler ön test-son test kontrol gruplu seçkisiz desen, son test kontrol gruplu seçkisiz desen ve eşleştirilmiş seçkisiz desenler olmak üzere üçe ayrılır."

İfadeleri hangi zayıf deneysel deseni anlatır?

Statik grup karşılaştırmalı desen

24 **'**İlk olarak daha önce belirlenen denek havuzundan seçkisiz atama ile iki grup oluşturulur. Gruplardan biri deney, diğeri kontrol grubu olarak seçkisiz bir şekilde belirlenir. Daha sonra iki grupta yer alan deneklerin, uygulama öncesinde bağımlı değişkenle ilgili ölçümleri alınır. Uygulama sürecinde ise etkisi test edilen deneysel işlem deney grubuna uygulanırken kontrol grubuna uygulanmaz. Son olarak gruplardaki deneklerin bağımlı değişkene ait ölçümleri aynı araç ya da eş formu kullanılarak tekrar elde edilir. Deneysel işlemin etkisini görmek amacıyla deney ve kontrol gruplarının bağımlı değişkene ait ölçme sonuçları uygun teknikler kullanılarak karşılaştırılmalıdır. R deneklerin gruplara seçkisiz atandığını gösterir.'

İfadeleri hangi zayıf deneysel deseni anlatır?

Statik grup ön test-son test deseni

25 'Hazır gruplar üzerinde grup eşleştirmenin olduğu ancak seçkisiz atamanın olmadığı desenlerdir. Seçkisiz atamayı içermeyen bu desenlerde sadece iki farklı eşleştirme türü dikkate alınarak gruplar belirlenir. Bunlar eşleştirilmiş ve zaman serisi desenleridir.'

İfadeleri hangi deneysel deseni anlatır?

Yarı Deneysel Desenler

26 Yarı deneysel desenlerde kaç farklı eşleştirme türü dikkate alınır?

Eşleştirilmiş, Zaman Serisi Desenleri olmak üzere iki tür

27 'Yansız atama kullanılmaz. Desende hazır gruplardan ikisi belli değişkenler üzerinden eşleştirilmeye çalışılır. Eşleştirilen gruplar işlem gruplarına seçkisiz atanırlar. Ancak, eşleştirme çalışmaya dâhil edilen grupların denk olduğunu garanti etmez. Bu ciddi bir sınırlamadır, ancak seçkisiz atamanın yapılamayacağı durumlarda ciddi bir alternatif desendir. Eşleştirmenin hiçbir zaman seçkisiz atamanın yerini tutmayacağı unutulmamalıdır.'

İfadeleri hangi yarı deneysel deseni anlatır?

Eşleştirilmiş Desen

28 'Hem işlem öncesinde hem de işlem sonrasında tekrarlı ölçümler söz konusudur. Tekrarlı ölçümler diye de adlandırılan zamana bağlı değişimleri belirlemeye çalıştığımız araştırmalardır.'

İfadeleri hangi yarı deneysel deseni anlatır?

Zaman Serisi Deseni

29 Sadece bir ya da çok az sayıda deneğe ilişkin bulguların yorumlandığı yarı deneysel araştırma türü nedir?

Tek Denekli Araştırmalar

6. DERS: NİTEL ARAŞTIRMALAR

1 Gözlem ve doküman analizi gibi veri toplama yöntemleri ile oluşturulan bir araştırma türüdür. Olayların ve olguların gerçekçi bir ortamda bütüncül bir şekilde incelenmesine yönelik süreci temsil eder, insan ve toplum davranışlarını inceler. Bu araştırma türü hangisidir?

Nitel Araştırmalar

2 Nitel ve Nicel Araştırmalar Arasındaki Farklar nelerdir?

Tablo 3. *Nitel ve Nicel Araştırmalar Arasındaki Farklar (Kaynak: Frankel ve Devers (2000))*

Özellik	Nitel	Nicel
İzlenen yol	Tümevarımsaldır.	Kavram oluşturmak ve belli kişi ve gruplara ne ve niçin olacağını tahmin etmek için kuramsal bilgilerden yararlanır.
Araştırma deseni	Genellikle esnek ve dinamiktir.	Çok istenmese de bazen değişime gidebilir.
Araştırma süreci	Ne doğrusal ve ne ardışıktır.	Genellikle doğrusaldır.
Hipotezler	Çalışmanın gelişme sürecinde ortaya çıkması tercih edilir.	Başlangıçta belirlenen hipotezlere sadık kalınır.
Amacı	Nelerin başkalarınca nasıl anlamlandırıldığının anlaşılmasıdır.	İlişkileri tanımlamak ve tahmin etmektir.
Genellenebilirliği	Yoktur.	Vardır.
Veriler	Sözel ifadelerle betimlenir.	Sayısal değerlere indirgenir.
Güvenirlik	Sonuçların uygunluğuna bakılır.	Araçlardan elde edilen değerlere daha çok önem verilir.
Geçerlik	Bilgi kaynaklarının sağlaması yapılarak gerçekleştirilir.	Ölçümler istatistiksel indekslere bağlı yapılır
Örneklem	Alan uzmanları belirler.	Seçkisiz seçim yöntemleri tercih edilir.
Prosedürler	Anlatılarak betimlenir.	Kesin olarak tanımlanmıştır.
Konu dışı değişkenler	Mantıksal analizler tercih edilir.	İstatistiksel olarak kontrol edilmesi tercih edilir.
Ön yargılar	Özel desensel kontroller tercih edilir.	Araştırmacıya güvenilir.
Sonuçlar	Sözel ifadelerle anlatılarak özetlenmesi tercih edilir.	İstatistiksel olarak özetlenmesi tercih edilir.
Karmaşık olay ve olgular	Bütününün tanımlanması tercih edilir.	Analiz sürecinin yönetilmesi için küçük parçalara bölünür.
Karmaşık olgu ve olaylar	Dışarıdan müdahale edilmez.	Amacı doğrultusunda yönlendirilebilir.
Sonuç	Alternatif görüşler üretir.	Kesin ifadelerle sonuçlanır.
Araştırmacılar	Kendilerini araştırma dışında tutmaları mümkün değildir.	Kendilerini araştırılan konunun dışında tutmaları mümkündür.

3 Nitel araştırmaların aşamaları nelerdir?

Çalışılacak olan konunun saptanması

Çalışmadaki katılımcıların belirlenmesi

Hipotezlerin üretilmesi

Verilerin toplanması

Verilerin analizi

Analizin yorumlanması

4 Nitel araştırmaların türleri nelerdir?

Durum çalışması
Eylem araştırması
Fenomenoloji çalışmaları
Etnografi araştırması
Anlatı araştırması
Tarama araştırması
Tarihî araştırma
Kuram oluşturma çalışmaları

5 Durum çalışmalarının türleri nelerdir?

Tarihsel örgütleme

Gözlemsel durum çalışması

Hayat hikâyesi

Durum analizi

Çoklu durum

Çoklu alan

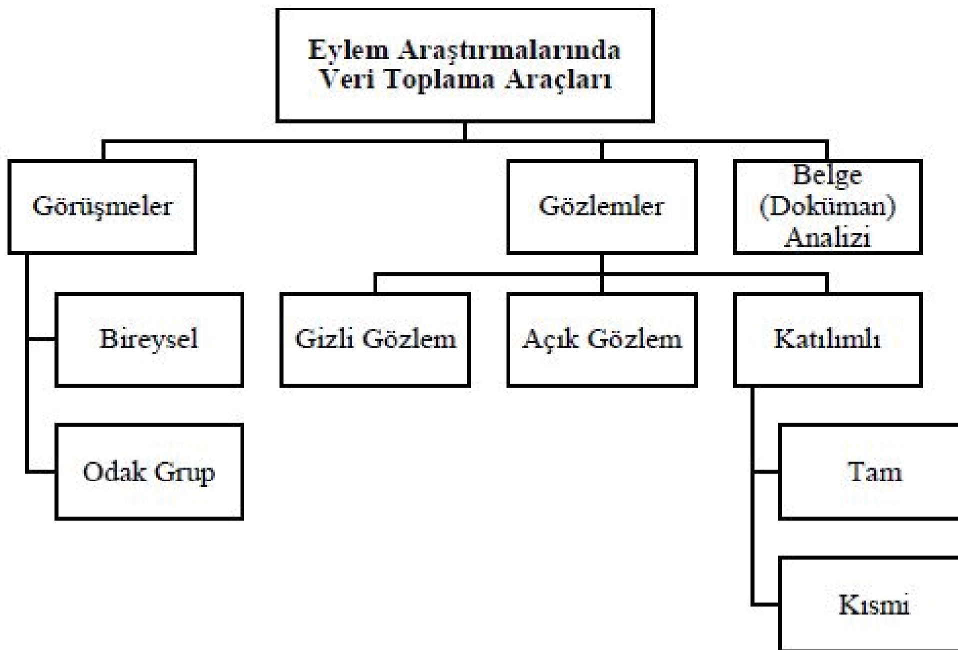
6 Durum çalışmalarının aşamaları nelerdir?

Durum çalışmasının uygunluğunu test etmek; problemin ifadesi; araştırma alanına girme; katılımcıların seçilmesi (amaçlı örnekleme); verilerin toplanması; verilerin analizi (bütüncül analiz/tek yönlü analiz); içsel durum/araçsal durumun raporlanması.

7 Durum çalışmasının özellikleri ve açıklamaları nedir?

Özellik	Açıklaması
Durum	Birey, küçük grup, kuruluş, ortaklık, topluluk, ilişki, karar verme, proje olabilir.
Amacı	İçsel bir durum (benzersiz bir durumu) veya araçsal bir durum (seçilmiş durumu) ele alabilir.
Veri	Çeşitlendirilmelidir.
Veri analizi	İrdelenecek durumun birden fazla birimi veya tamamı olabilir.
Betimleme	Temalar, konular, belli durumlar seçilebilir. Çapraz durum analizi veya kuramsal model sunulabilir.
Sonuç	Çıkarımlar (Stake, 1995); model veya açıklamalar (Yin, 2009) şeklinde sunulur.

8 Eylem araştırmalarında veri toplama araçları nelerdir?

*Şekil 3.*Eylem Araştırmalarında Veri Toplama Araçları
Kaynak: Kurubacak, 2017'den uyarlanmıştır.

9 Durum Çalışmalarının Olumlu Yönleri nelerdir?

- **Yaşamın bir kesiti ile ilgili doğrudan ve derinlemesine bilgi sağlar.**
- **Okuyucunun kendi bulunduğu durumla verilen durumu karşılaştırma şansı olur.**
- **Alışık olunmayan durumları ayrıntılı irdeler.**
- **Araştırmacı önceden belirlenen soru ve veri toplama yöntemlerini güncelleyebilir.**

10 Eylem araştırmasının aşamaları nelerdir?

Plan, eylem, veri toplama ve yansıtmadan oluşan döngüsel bir süreçtir.

11 "Bilimsel araştırma yönteminden daha çok mesleki gelişim modelidir. Kişilerin kendi mesleki eylemleri hakkında araştırma yapmaları ve değişim için eyleme geçmeleri temelinde gerçekleşen sistematik bir müdahale sürecidir ve sosyal bağlamın içinde yer alan eylemlerin niteliğini geliştirme çalışmasıdır." ifadeleri hangi tür araştırma için kullanılmıştır?

Eylem Araştırması

12 Durum çalışmalarının veri analiz yöntemleri nelerdir?

Kategorik birleştirme
Doğrudan yorumlama
Modelleri çizme
Doğal genelleme

13 Durum Çalışmalarının Olumsuz Yönleri nelerdir?

- **Sonuçların genellenebilirliği** düşüktür.
- **Kurum veya kişilerin kimliklerini gizlemek zordur.**
- **Raporlaştırmada dil becerisi önemlidir.**
- **Durum içinde kaç durum olduğunu belirlemek araştırmacı için zordur.**

14 Eylem araştırmalarının özellikleri nelerdir?

- **Yerel uygulamalar üzerinde çalışır.**
- **Bireysel/takım temelli araştırma içerir.**
- **Öğretmenin gelişimine ve öğrencinin öğrenmesine odaklanır.**
- **Bir eylem planını yürürlüğe koyar.**
- **Katılımlı eylem araştırmalarının özellikleri:**
- **Bireylerin yaşamlarını sınırlandıran sosyal meseleleri inceler.**
- **Eşitlikçi iş birliğini vurgular.**
- **Yaşam kalitesini yükseltecek değişimlere odaklanır.**
- **Araştırmacının özgürleşmesi ile sonuçlanır.**

15 Görüngübilim çalışmaları olarak da tanınmaktadır. Görüngü, duyularla algılanabilen her şey, fenomendir. Bireyin başına gelen olay, yaşantıdır ve tanımlanabilir ve sonludur. Bu araştırmaların amacı bireysel deneyimleri evrensel nitelikte açıklamaya çalışmaktır.

Tanımı yapılan araştırmalara ne denir?

Fenomenolojik Araştırmalar

16 Fenomenolojik Araştırmanın Türleri nelerdir?

Bireysel fenomenoloji, ampirik fenomenoloji, diyaloglu fenomenoloji ve hermenötik (yorumlayıcı) fenomenoloji veya deneysel ve yorumlayıcı fenomenoloji olarak sıralanabilir.

17 Bir grubun davranışını doğrudan gözlemleme ve bu gözleme dayanarak bu gruba ilişkin bir betimleme olarak tanımlanması ve bir insan grubuna ve bu grubu farklı kılan kültürel temellere ilişkin sosyal bilimsel bir betimleme hangi araştırmaların tanımıdır?

Etnografi Araştırmaları

18 Etnografi araştırmalarının türleri nelerdir?

Dini etnografi, yaşam öyküsü, otoetneografi, feminist etnografi, etnografik romanlar ile fotoğraf, video elektronik ortamda bulunan görsel etnografi türleri ile gerçekçi etnografi ve eleştirel etnografi

19 Etnografi araştırmalarının veri türleri nelerdir?

Gözlemler, testler ve önlemler, anketler, mülakatlar, anketler, görsel-işitsel materyaller, mekânsal haritalama ve ağ araştırması

20 Etnografi araştırmalarının türleri nelerdir?

Dini etnografi, yaşam öyküsü, otoetneografi, feminist etnografi, etnografik romanlar ile fotoğraf, video elektronik ortamda bulunan görsel etnografi araştırma

21 Creswell, (2013) etnografi araştırmalarını kaça ayırmaktadır ve bunlar nelerdir?

İkiye ayırır. Gerçekçi ve eleştirel

22 Gerçekçi etnografi nasıldır?

Objektiflik söz konusudur, üçüncü kişinin bakış açısıyla yaklaşılır, kişisel ön yargı, siyasi hedef ve yargıdan uzak durulur

23 Eleştirel etnografi nasıldır?

Herhangi bir nedenle (güç, sınıf farkı, ırk, cinsiyet, vb.) kişilerin ötekileştirilmesine karşı çıkar, dışlanan grupların özgürleştirilmesini savunur

24 İnsanların bir konuya veya duruma ilişkin deneyimlerini yaşamış oldukları hikâyeler ile inceleyen; İnsanların yaşadıkları olayların ardışık olarak düzenlenmesi, bu olaylar arası ilişkilerin kurulması ve böylece bu olayların belirli hedef kitle için anlamlandırılmasının sağlandığı; Anlatı olumlu/olumsuz bir durumun hikâyelendiği örneğin âşık olma gibi bir fenomen olabileceği gibi, yaşam öykülerinin analiz edilme süreci de olabilecek olan araştırma türü nedir?

Anlatı araştırmaları (narrative studies)

25 Fenomenolojik Araştırmaların Özellikleri nelerdir?

Tablo 5. *Fenomenolojik Araştırmaların Özellikleri*

Özellik	Açıklaması
Fenomen	Tek bir kavram veya düşünceyi işaret eder. Örneğin eğitimde "çalışma alışkanlıkları".
Örneklem	Fenomeni deneyimleyen bir grup (büyüklüğü 3-4 kişi ile 10-25 kişi -mümkünse <10 kişi) insan
Felsefi tartışmalar	Yaşanılan deneyimler fenomenle ilgili öznel diğer insanlarla ortak olan nesnel deneyimler söz konusudur.
Araştırmacının rolü	Kendisini ayraç içerisine alır. Başka bir ifade ile kişisel deneyimlerini ele alarak okuyucunun kişisel deneyimleri ile araştırmayı yönlendirip yönlendirmediği hakkında fikir sahibi olması sağlanır. Her şeyle ilk kez karşılaşıyormuş bakış açısı "aşkın" olarak ifade edilir.
Veri toplama süreci	Genellikle mülakatlar yoluyla olur. Ancak gözlem, günlük, dokümanlar, yazıya aktarılmış konuşmalar, resmî yazılar, drama, film, şiir, müzik veya diğer sanat formlarından da yararlanılabilir.
Veri analizi	Dar kapsamdan (anahtar ifadelerin listelenmesi) geniş kapsama (anlam kümeleri/grupları oluşturma) doğru ilerleyen sistematik bir süreçtir.
Gözlem süresi	Uzun soluklu olmalıdır.
Sonuç	"Neyin" "nasıl" deneyimlendiğini bütünleştiren "öz" betimlenir. Öze ulaşmak için dokusal ve yapısal betimlemeler harmanlanır.

Kaynak: Creswell'e (2013) dayalı olarak düzenlenmiştir.

26 Anlatı araştırmasının özelliklerinin sıralaması Creswell'e göre nasıldır?

• Hikâyeyi anlatanlar ile araştırmacı arsında bir iş birliği ortaya çıkar.

• Bireylerin kimlikleri ve kendilerini nasıl gördüklerini ortaya çıkaran deneyimler ele alınır.

• Farklı veri toplama teknikleri bir arada kullanılabilir.

• Araştırmacının hikâyeyi kronolojik sıraya koyması önemlidir. Gerekirse yeniden hikâyeleme ile doğru sırayı yakalamak gerekir.

• Analizinde tematik (neler söylendiği), yapısal (söylenenlerin arkasındaki gerçeklik/doğa) veya diyalojik/performans (hikâyeyi kimin yönlendirdiğine bağlı) yöntemler kullanılabilir.

27 Anlatı araştırmasının aşamaları nelerdir?

• Araştırma amacının ve incelenecek olayın belirlenmesi;

• Bu olaya ilişkin deneyimi olan araştırma katılımcılarının belirlenmesi;

• Araştırma sorularının belirlenmesi;

• Araştırmacının rolünün belirlenmesi ve gerekli izinleri alınması;

• Veri toplama yöntemlerinin belirlenmesi ve verilerin toplanması;

• Araştırma katılımcısı ile işbirliği sağlanarak araştırmada yazılan hikâyenin doğrulanması

• Araştırmanın raporlaştırılmasıdır

28 Anlatı araştırmasının türleri nelerdir?

Otobiyografi, biyografi, hayat hikâyesi, kişisel hikâyeler ve sözlü tarih

29 Anlatı araştırmasının veri toplama teknikleri nelerdir?

Alan notları, günlük kayıtları, görüşme, hikâye anlatma, yeniden hikâyeleştirme, sözel tarih, mektup yazma, otobiyografik ve biyografik yazı ve diğer alıntı veri kaynaklarıdır.

30 Nitel Araştırmaların Özellikleri nelerdir?

Nitel araştırmaların özelliklerini kısaca özetleyecek olursak doğal ortamda çalışılır; verilere doğrudan kaynağından ulaşılır; detaylı betimlemeler ile bağlam ve olgular derinlemesine anlaşılır şekilde ele alınır; olgu ve davranışların nasıl ve neden gerçekleştiğine odaklanılır; elde edilen bilgiler sentezlenir ve ikna edici genellemelere gidilir; katılımcının anlamasına ve anlamlandırmasına odaklanılır. Araştırma deseni, çalışmanın gerçekleştiği duruma göre gelişir ve değişir.

31 Nitel Yaklaşımın Özeliklerinin Karşılaştırılmasını yapınız.

Tablo 6.*Farklı Nitel Araştırmaların Karşılaştırılması*

Özellik/	Durum	Eylem	Fenomenoloji	Etnografi	Anlatı
Odak	Durum veya çoklu durumlar derinlemesine betimleme	Öğretmenin mesleki gelişimine, öğrencinin öğrenmesine ve eğitimin sosyal meselelerine katkı sağlayacak sosyal bağlamı inceleme	Deneyimin özünü kavrama	Aynı kültürü paylaşan bir grubu betimleme	Bireyin hayatını araştırma
Analiz birimi	Bir olayı, programı, faaliyeti veya birden fazla bireyi araştırma	Araştırmacı bağlamın içinden olmak* koşulu ile eğitimle ilgili olanlarda öğretmen, öğrenci, yönetici, sosyal çevreyi araştırma	Ortak deneyime sahip birkaç bireyi araştırma	Aynı kültürü paylaşan bir grubu araştırma	Bir veya birden çok bireyin hayatını araştırma
Veri toplama şekilleri	Mülakatlar*, gözlemler, dokümanlar, insan ürünü eserler (çoklu kaynak)	Görüşmeler, gözlemler, dokümanlar	Mülakatlar*, dokümanlar, gözlemler, sanat eserler	Gözlemler * ve Mülakatlar* alanda geçirilen süre içinde ulaşılabilen diğer kaynaklar	Mülakatlar* ve Dokümanlar*
Veri toplama stratejileri	Durumun betimlenmesi, durum temaları ve çapraz durum temaları üzerinden veri analizi	Eylem planları yoluyla içerik analizi*, söylem analizi vb. ile bağlamın betimlenmesi, sistematik veri toplama	Önemli ifadeler, anlam birimleri, metinsel ve yapısal betimlemelerle "öz"ün betimlenmesi	Aynı kültürü oluşturan grubu betimleyerek temalar oluşturarak veri analizi	Öyküler için verileri analiz etme, öyküleri "yeniden hikâyeleme" ve temalar geliştirme, kronolojiye başvurma
Yazılı rapor	Bir veya birden çok durumun detaylı analizi	Mesleki gelişime katkı sağlayacak bağlamın genelleme kaygısı ile betimlenmesi ve raporun yaygınlaştırılması	Deneyimin "öz"ün betimlenmesi	Aynı kültürü oluşturan grubun nasıl çalıştığını betimleme	Yaşam öyküleri hakkında anlatı geliştirme
*öncelikli					

Kaynak: Creswell'den (2013) uyarlanmıştır.

7. DERS: KARMA ARAŞTIRMALAR

1 Araştırmacı (lar)ın, nicel ve nitel yöntemlerin, yaklaşımların veya kavramların karışımlarını veya kombinasyonlarını tek bir araştırmada veya bir dizi araştırmada kullanması hangi tür araştırmalara girer?

Karma Araştırmalar

2 Johnson ve Onwuegbuzie göre karma yöntem araştırmalarının amaçları nelerdir?

Çeşitleme ve tamamlayıcılık: Nicel ve nitel yöntemler uygulayarak elde edilen sonuçları doğrulanmak veya geliştirmektir.

Başlatma, geliştirme ve genişletme: Nicel ve nitel yöntemler uygulanarak elde edilen sonuçlardan yararlanarak yeni araştırma soruları türetmektir.

3 Karma yöntem araştırmalarının kullanım yerleri ve amaçları nelerdir?

• Ölçek, anket formu ve diğer veri toplama araçlarının geliştirilmesi ve iyileştirilmesinde, geliştirme, uygulama ve değerlendirme çalışmalarında,

• Verilerin onaylanması ve çapraz doğrulamasında,

• Aynı konuların farklı yönleriyle incelemesinde,
• farklı açılardan karmaşık olguların keşfedilmesinde ve

• Tek bir yöntemle elde edilen bulgularının araştırılması veya test edilmesinde.

4 Karma araştırmalarda çeşitleme türleri nelerdir?

Veri, Araştırmacı, Kuram, Yöntem

5 Zenginleştirilmiş desen (triangulation design), açıklayıcı desenler (explanatory design), keşfe yönelik/keşfedici desen (exploratory design) ve gömülü desen (embedded design).Bu desenler hangi desen türlerine girer?

Karma Desen

6 Karma Yöntem Araştırmasının Aşamaları Nelerdir?

Planlama, Uygulama, Değerlendirme

7 Karma Yöntem Araştırmasının planlama aşamasında izlenecek adımlar nelerdir?

Problemin belirlenmesi

Karma desen uygun mu?

Uygun karma yöntem ve modelin seçilmesi

8 Karma Yöntem Araştırmasının uygulama aşamasında izlenecek adımlar nelerdir?

Verilerin toplanması

Verilerin yorumlanması

Verilerin analiz edilmesi

9 Karma Yöntem Araştırmasının değerlendirme aşamasında izlenecek adımlar nelerdir?

Sonuçların raporlaştırılması

10 Etik nedir?

İyi davranış sergileme, toplumsal olarak iyi ve kötünün ayrımını yapma, mesleki olarak benzer iyi davranışı benimseme ve kötü davranıştan sakınma.

11 Bilimsel araştırma etiği nasıl sınıflandırılabilir?

Genel bilimsel araştırma etiği

Araştırmacı-katılımcı etiği

Yayın etiği

12 Ersoy'un beş temel etik ilkesi nelerdir?

1.Kişiye saygı (özerklik)

2.Yararlılık

3.Zarar vermeme (kötü davranmama)

4.Adalet ve bütünlük

5. Dürüstlük.

8. DERS: VERİLERİN TOPLANMASI

1 Araştırma kapsamında deneklerden elde edilen her tür bilgiye ne denir?

Veri

2 Verilerin toplanmasında kullanılan farklı araçlar nelerdir?

Anket, görüşme/gözlem formu, testler ve derecelendirme ölçekleridir.

3 Belli araçları kullanarak elde edilen bilgilerin araştırmanın amaçlarına hizmet etmesidir. Başka bir deyişle, ölçülmek istenen özelliğin ölçülebilme derecesine nedir?

Geçerlik

4 Geçerliği Etkileyen faktörler nelerdir?

Ölçme sonuçlarının güvenirliği, ölçme yöntemi ve madde sayısı, **puanlayıcı yanlılığı ve uygulama koşulları**

5 Aynı ölçme aracının bağımsız ölçümleri arasındaki tutarlılığı ifade eden kavram nedir?

Güvenirlik

6 Araştırmada ihtiyaç duyulan verilerin, belli hedeflere odaklanılarak çıplak gözle ya da bir araç kullanılarak izlenmesi suretiyle toplanması süreci nedir?

Gözlem

7 Gözlem öncesi yapılandırılmamış ve gözlemciye bilgi toplamada ve kaydetmede özgürlük sağlayan hangi tür gözlem yöntemidir?

Yapılandırılmamış gözlem

8 Gözlenecek şeyle ilgili daha iyi bir yapılanma, yönelim ve sistematik bir yaklaşım kullanılan gözlem türü nedir?

Yapılandırılmış Gözlem

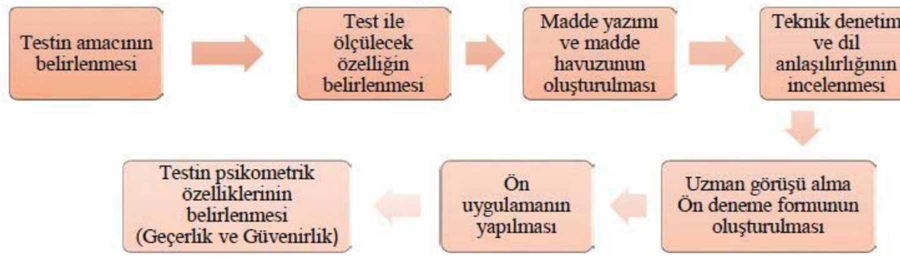
9 En az iki kişi arasında sözlü olarak sürdürülen iletişim sürecine ne ad verilir?

Görüşme

10 Geçerlik türleri nelerdir?

Geçerlik Türleri	
Kapsam Geçerliği	İçeriğin uzman görüşüne dayalı değerlendirilmesi
Ölçüt Geçerliği	Test puanlarının, ölçüt puanları ile ilişkili olması, Eş zaman/hâlihazır/uygunluk geçerliği (ölçüt aynı veya yakın bir zamanda ölçülmüşse) Yordama geçerliği (ölçüt daha sonra ölçülmüşse)
Yapı Geçerliği	Testten elde edilen puanlar, testin ölçtüğünü varsaydığı kavramı/yapıyı ölçüyor mu? Test ölçtüğü özelliği nasıl bir yapısal model içinde ölçüyor?
Görünüş Geçerliği	Teste ilişkin teknik olmayan bir özelliktir. Bir ölçme aracının ismi, açıklamaları ve sorularıyla ölçmeyi amaçladığı özelliği ölçüyor görünmesi durumudur.

11 Test, ölçek geliştirmenin aşamaları nelerdir?

12 Test/ölçek uyarlama aşamaları nelerdir?

13 Araştırmacının belirli bir sırayla önceden hazırlamış olduğu sorular varsa hangi tür görüşmedir?

Yapılandırılmış görüşme

14 Araştırmacıya konuyla ilgili olabilecek maddelerin sorulmasında büyük serbestlik sağlayan, sorular ve sıralamalarının sabit olmadığı, görüşme sırasında gelişebildiği görüşme türü nedir?

Yapılandırılmamış Görüşme

15 Hem sabit seçenekli cevaplamayı hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi birleştiren görüşme türü nedir?

Yarı Yapılandırılmış Görüşme

9. DERS: BİLİMSEL RAPORUN BÖLÜMLERİ

1 Bilimsel raporlaştırma sürecinde sosyal bilimler alanında ağırlıklı olarak kim tarafından hazırlanan yazım kuralları kullanılmaktadır?

Amerikan Psikoloji Derneği

2 Temel çalışma hakkında okuyucuya bilgi vermek olup aynı zamanda çalışmanın genel yapısını yansıtması açısından da önemli olan araştırma raporunun bölümü hangisidir?

Başlık

3 Kısa, ayrıntılı ve çok yönlüdür. Okuyucuların ilk incelediği bölümdür ve çalışma hakkında fikir verir. Bu nedenle; bilgi yoğunluğu açısından yeterli olmalı bununla birlikte okunaklı, eksiksiz ve iyi düzenlenmiş olmalıdır.

Yukarıdaki ifadeler bilimsel raporun hangi bölünü anlatmaktadır?

Özet

4 Bu bölümde çalışmanın problemi sunulur, tanıtılır. Yeni bir sayfadan başlatılmalıdır. Araştırmaya ilişkin alt yapı oluşturulur. Bu kısımda alanyazın tartışılır ancak ayrıntılı bir tarihsel incelemeye gidilmemelidir. Önceki çalışmalarla mevcut çalışma arasındaki mantıksal ilişkiler kurulur. Ardından problem, okuyucuların anlayabilmesi için yeterince açık ve anlaşılır şekilde ortaya konulmalıdır. Yukarıdaki ifadeler bilimsel raporun hangi bölünü anlatmaktadır?

Giriş Bölümü

5 Bu bölümde araştırmanın nasıl yürütüldüğüne ilişkin detaylar yer alır. Bu tanıtım okuyucuların, çalışmanın yönteminin ve sonuçların güvenirlik ve geçerliğinin uygunluğunu değerlendirebilmelerini sağlar. Araştırmanın desenini, çalışma grubu/örneklemi, veri toplama araçları ve süreci, veri analizi ve uygulama süreci detaylı olarak açıklanır.

Yukarıdaki ifadeler bilimsel raporun hangi bölünü anlatmaktadır?

Yöntem Bölümü

6 Toplanan verilerin analizine ilişkin istatistiksel sonuçlar özetlenir. Sonuç kısmını destekleyecek şekilde gereksiz ayrıntılara girmeden raporlanır. Çalışmanın hipotezlerine aykırı olan sonuçlar da dâhil olmak üzere konuyla ilgili tüm bilgilerden söz edilir.

Yukarıdaki ifadeler bilimsel raporun hangi bölünü anlatmaktadır?

Bulgular Bölümü

7 Bir materyalin çalışmanın gövde kısmında detaylı olarak verilmesinin uygun olmayacağı ve dikkati dağıtacağı durumlarda, okuyucuların çalışmayı anlamasında ve değerlendirmesinde gerçekten faydalı olacağı düşünülerek oluşturulan bilimsel rapor bölümü hangisidir?

Ekler

8 Bir bilimsel araştırıma raporunda faydalanılan tüm kaynakların yer aldığı listenin bulunduğu bölüme ne ad verilir?

Kaynaklar Listesi

9 Özellikle çalışmanın soruları/hipotezleri ile ilgili değerlendirme ve yorumlar yapılır. Bu bulguların kuramsal önemi ve sonuçların geçerliliği vurgulanır. Yapılan çalışmanın bulguları ile diğer çalışmalar arasındaki benzerlikler ve farklılıklar, çalışmanın sonuçlarını aydınlatır ve doğrular. Bölümünün sonunda ortaya çıkan sonuçların önemi vurgulanır. Burada okuyucular açık, ne olduğu belli ve doğrudan aradıkları cevapları bulmalıdırlar.

Yukarıdaki ifadeler bilimsel raporun hangi bölünü anlatmaktadır?

Tartışma bölümü

10 Her bir yazara ilişkin kuramsal bilginin, finansal desteğin kaynağının belirtildiği, çalışmaya destek veren meslektaşların belirtildiği bilimsel rapor bölümü hangisidir?

Yazar Notu

11 Büyüköztürk ve arkadaşları (2020), bilimsel raporlar için belirttiği yazım kurallarını, bilimsel makaleleri göz önünde bulundurarak ele almıştır. Gerek tezler gerek bilimsel makalelerde genellikle hangi formlarda yazılmalıdır?

APA (American Psychological Association) 6 veya APA 7 atıf stili kullanılır, birbirine benzer özellikler istenmesine karşın tezler için ilgili enstitülerin, makaleler için ilgili dergilerin özel istekleri web sitelerinden öğrenilerek yerine getirilebilir.

12 Kaynak Gösterimine düzenlemelerde nelere dikkat edilmelidir?

Yayın türü	Kaynaklar listesindeki gösterimi	Metin içindeki gösterimi
Kitap	Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırma yöntemi.* Ankara: Nobel yayın dağıtım.	Karasar (1999) ………… şeklinde belirtmektedir. ……………………….. olarak belirtilmiştir (Karasar, 1999).
Kitap bölümü	Şimşek, N. ve Kılıç, E. (2004). Davranışçı öğrenme kuramları. A. Ataman (Ed.), *Gelişim ve öğrenme* (s. 297-315). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.	Şimşek ve Kılıç (2004), davranışçılığı …….. şeklinde tanımlamaktadırlar. Davranışçılık, ……………… olarak tanımlanmaktadır (Şimşek ve Kılıç, 2004).
Makale	Kılıç Çakmak, E. (2007). Arayüz tasarımında yeni bir yaklaşım: Paralel öğretim tasarımı. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 27*(1), 1-22.	Paralel tasarım, Kılıç Çakmak (2007) tarafından …… şeklinde tanımlanmaktadır. Paralel tasarım, ………. şeklinde tanımlanmaktadır (Kılıç Çakmak, 2007)
Tez	Kılıç, E. (2002). *Web temelli öğrenmede baskın öğrenme stilinin öğrenme etkinlikleri, tercihi ve akademik başarıya etkisi.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.	Kılıç (2002) tarafından yapılan tez çalışmasında ……… ile ilgili önerilerde bulunulmuştur. ……… ile ilgili önerilerde bulunulmuştur (Kılıç, 2002).
Elektronik Kaynak	Kılıç, E. (2000). Araştırmaların önemi www.gazi.edu.tr/web/ekilic adresinden alınmıştır.	Kılıç (2000), araştırma yapmanın önemini ………. şeklinde vurgulamaktadır. Araştırma yapmanın önemi…….. şeklinde vurgulanmaktadır (Kılıç, 2000).

10. DERS: GİRİŞİMCİLİK VE YENİLİKÇİLİK

1 Girişimcilik ifadesine tarihçede ilk kez kim ile rastlıyoruz?

Ekonomist olan Richard Cantillon (1755) ile

2 Toplumun istek ve ihtiyaçlarını karşılamak için kaynakları bir araya getiren, bu ihtiyaçları yerine getirirken risk alan, yeni bir ürün veya hizmet üreten kişiye ne denir?

Girişimci

3 Öğretmen girişimciliğinin esasları nelerdir?

Girişimcilik Eğitimi ve Pedagojisi

Girişimde Bulunma, İş Geliştirme ve Kurma

Girişimci Yetkinlik ve Davranışlar

4 Öğretmenlerin girişimci davranışları nelerdir?

Fırsatları tanıma (risk alma), inisiyatif alma ve risk yönetimi, inovasyon, bir projeyi planlama ve yönetme yeteneği ve dış kaynak arayışı

5 Şimdiye kadar girişimcilik ile ilgili ülkemizde neler yapılmıştır?

MEB, Talim Terbiye Kurulu, Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu (BTYK), Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (BSTB) ve TÜBİTAK'ın çalışmaları bulunmaktadır.
Eylem Planı'nda (2014-2018), MEB Stratejik Planı'nda (2010-2014), Onuncu Kalkınma Planı'nda yer almıştır. KOSGEB tarafından Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı (GİSEP) oluşturulmuş ve bu eylem planı 01/07/2015 tarih ve 29403 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Önel, 2018).

6 Toplumsal, kültürel ve idari ortamda yeni yöntemlerin kullanılmaya başlanması nedir?

Yenilikçilik.(İnovasyon)

7 Rogers'a göre yeniliğin kabul edilmesi için ne gerekir?

Karmaşıklık düzeyinin mevcut bilgi ve becerilerle uyumlu olması, benimsemeden önce deneme

imkânının olması ve sonuçlarının başkalarınca gözlemlenebilir olması beklenir.

8 Rogers, yeniliğin kabulünde hangi kaç farklı insan bakış açılarının olduğunu öne sürer?

Yenilikçiler (innovators)

Çabuk benimseyenler (**early adapters)**

Erken çoğunluk (early majority)

Geç çoğunluk (late majority)

Yavaş ilerleyenler (laggards)

9 Eğitim araştırmaları açısından yenilik kavramını açıklayınız.

Belirli bir birey veya grup açısından yeni olan ve benimsenmesiyle/kullanılmasıyla birlikte değişime neden olan şey veya fikirdir (Goldsmith ve Foxall, 2003).

Yenilik, mükemmeli sunmak değildir, müşterilere aracılara, seçicilere yeni deneyimler sunmayı vaat eden bir terimdir.

11. DERS: PROJE YÖNETİMİ

1 **1.** ''Bir ülke ya da bölgeye ait tüketim, yatırım, tasarruf, ihracat, ithalat ve benzeri temel ve sosyal büyüklüklerdeki değişiklikleri, belirli öncelikler gözetilerek önceden belirlenen akılcı hedefler doğrultusunda, belirli bir sürede etkilemek, yönlendirmek, kontrol etmek ve uzun dönemli karar alma sürecini düzenlemek için harcanan bilinçli çabadır.''

Yukarıdaki ifade neyin tanımıdır?

Planlama.

2 ''Ortak hedefe yönelik sonuçların elde edilmesi amacıyla bir grup projenin düzenli olarak yürütülmesidir.''

Yukarıdaki ifade neyin tanımıdır?

Program

3 ''Özgün bir ürün, hizmet veya sonucu yaratmak için yürütülen geçici bir girişimdir (Project Management Institute [PMI]). İnsan ihtiyaçlarını karşılayacak mal ve hizmetlerin üretimini sağlayacak yeni birimlerin oluşturulması amacıyla kaynakların belli bir sistematik çerçevesinde harcanmasıdır.''

Yukarıdaki ifade neyin tanımıdır?

Proje

4 **4**Neden projeye ihtiyaç duyulur?

- **Birden çok işletmenin ve çok kişinin iş birliği yapması gereken durumlarda,**
- **Birbirinden farklı fakat birbiriyle ilişkili olan kişilerin görevlere ayrılmasında**
- **İlk kez yapılacak olan işlerin planlama ve uygulamasında,**
- **Belirli bir sürede bitirilmesi zorunlu işlerde projeye duyulan ihtiyaç artar ve önem kazanır.**

5 Projenin Özellikleri nelerdir?

1. Geçici – Tanımlanmış bir başlangıç ve bitişi vardır. Projenin süresi yalnızca bir hafta olabilir

ya da yıllarca sürebilir ancak her projenin bir bitiş günü vardır.

2. Girişim (Çaba) – Faaliyetlerin yürütülmesi için insan gücüne, kaynağa ve ekipmana ihtiyaç vardır. Girişim bir takım ya da kuruluş tarafından yürütüldüğü için projeler amaçlı ve planlı olaylardır.

3. Özgün ürün, hizmet – Projenin sonucu olarak elde edilen değer sadece bir kere yaratılır.

4. Projeler, faydalı mal ya da hizmet üretiminde kullanmak amacıyla yeni ya da ek üretim kapasiteleri yaratır.

5. Rutin yapılan işlerden farklı olması gerekir.

6 Paydaşların beklentilerine ulaşmak veya daha fazlasını sağlayabilmek için yürütülen faaliyetlere

bilgi, beceri, araç ve tekniklerin uygulanması nedir?

Proje Yönetimi

7 Proje Yönetiminin Faydaları nelerdir?

Amaç ve hedeflere ne zaman ve nasıl ulaşılacağını önceden gösterir.

Sürekli raporlama ihtiyacı minimuma iner.

Zaman önceden belirlenir.

Maliyet önceden belirlenir.

Gerekli kaynaklar ortaya çıkar.

Kontrol sisteminin kurulmasını sağlar.

Görevlerin organizasyon şemasını gösterir.

Ekip üyelerinin proje süreci konusunda gelişmesini sağlar.

8 Başarılı bir proje için ne yapmak gerekir?

Paydaşları iyi belirlemek, ihtiyaçlarını tanımlamak, bu ihtiyaçları etkili bir şekilde yönetmeye çalışmak gerekir

9 Bir projeyi yönetmek üzere görevlendirilen ve projeyi mümkün olan en yüksek üretkenlik, en düşük belirsizlik ve risk ile yürütmekten sorumlu kişidir. Proje ekibini kurmak ve proje sürecinde bu ekibi yönlendirmekten sorumludur. Ekibin hangi niteliklere sahip kişilerden oluşacağını belirlemek, ekip üyelerine görevlerini ve sorumluluklarını bildirmek, ekibin gerekli kaynaklara ulaşmasını ve gerekli eğitimleri almasını sağlamak ve ekibin proje ile ilgili görevlerini yerine getirmelerini sağlamak kimin sorumlulukları arasındadır?

Proje Yöneticisi

10 Proje Yönetimi Sürecindeki Temel Bilgi Sahaları nelerdir?

- **Kapsam Yönetimi**
- **Zaman Yönetimi**
- **Maliyet Yönetimi**
- **Risk Yönetimi**
- **Entegrasyon Yönetimi**
- **İletişim Yönetimi**

11 Proje yönetimi sürecindeki Destekleyici Bilgi Sahaları nelerdir?

- **İnsan Kaynakları Yönetimi**
- **Kalite Yönetimi**
- **Tedarik Yönetimi**

12 Projenin fikir olarak doğmasından uygulamanın değerlendirilmesine ve kapanışına kadar geçen süre "proje planlama süreci" olarak adlandırılır. Projenin fikir olarak doğuşundan planlanmasına, uygulanmasına, kontrolüne ve kapanışına kadar geçen aşamaların bütününe ne denmektedir?

Proje Yaşam Döngüsü

13 Proje yaşam döngüsü (Proje yönetimi süreci) kaç aşamadan oluşur?

5 aşamadan.

Başlangıç, planlama, uygulama, kontrol ve kapanış

14 Proje yaşam döngüsü; proje fikrinin derlendiği, değerlendirildiği ve ön elemeye tabi tutulduğu hangi aşama ile başlar?

Başlangıç

15 Proje Yaşam döngüsünün ikinci aşaması olan bu süreç bu döngünün en önemli aşamalarından biridir. Bu aşamada projeye ilişkin her tür planlama ayrıntılarıyla yapılır. Başlangıç aşamasında belirlenen proje fikri detaylandırılır. Proje sürecinde yapılması gereken tüm faaliyetler, bu faaliyetlerin zamanlanması, bütçelendirilmesi ve kaynakların belirlenmesi bu aşamada yapılır.

Yukarıdaki açıklamalar proje yaşam döngüsünün hangi aşamasını ifade eder?

Planlama

16 Proje Yaşam Döngüsünde Planlama neden önemlidir?

- **Projenin bütünü hakkında açık olarak fikir verir.**
- **Kaynakların ne zaman ve nasıl kullanılacağını gösterir.**
- **İşlerin birbiriyle ilişkisini gösterir.**
- **Planlanan ve gerçekleştirilen faaliyetler arasında karşılaştırma yapma ve gerekli düzeltme ve düzenlemeleri yapma imkânı tanır.**
- **Proje sürecinde ihtiyaç duyulan kaynak, zaman ve maliyetin ortaya çıkmasını sağlar.**

17 Bir projede kapsam nasıl olmalıdır?

İki yönlü değerlendirilmelidir: Ürün kapsamı ve proje kapsamı.

Ürün kapsamı, ürünün tasarlanan kalitesini, özellik ve işlevlerini açıklar.

Proje kapsamı ise bir ürün ya da hizmetin tasarlanan ürün kapsamıyla teslim edilmesi için gereken çalışmayı açıklar.

Ürün kapsamı, müşteri ya da ürün kullanıcısı üzerine yoğunlaşırken proje kapsamı çoğunlukla projeyi sürdürecek kişilerle ilgilenir.

18 Gerek yurt içi gerek yurt dışı ile yapılacak proje çalışmalarında hem kendi kurumuzdan birden fazla kişi ile hem de diğer kurumlardan kişilerle ekipler oluşturmak gerekecektir. Her büyüklükteki projeleri planlama, yürütme ve izleme için ne tür proje yönetim araçları (yazılımları) kullanılabilir?

Çevrim içi proje yönetim araçları

19 Bu aşamada proje kapsamındaki ilerleme, değişik izleme ve ölçüm yöntemleri ile düzenli olarak denetlenir. Sapmaların belirlenmesi hâlinde düzeltici önlemlerin alınması ve proje hedeflerinin bütçe çerçevesinde gerçekleştirilmesi sağlanır. Proje başarısı proje çıktılarının tanımlandığı şekilde belirlenen zamanda ve belirlenen plan çerçevesinde sağlanmasıdır. Proje sürecinde planlama ile uygulama arasındaki uyumun izlenmesi ve kontrolünde maliyet, belli tarihte yapılması gereken faaliyetlerin yapılıp yapılmadığı veya belli bir tarihe kadar yapılması gereken faaliyetler tamamlanırken aynı zamanda planlanan maliyetin de planlanan şekilde kullanılıp kullanılmadığı kontrol edilir.

Yukarıdaki açıklamalar proje yaşam döngüsünün hangi aşamasını ifade eder?

Kontrol

20 Bu aşama projeye ilişkin sözleşme ve idari kapsamdaki tüm işlemlerin sonuçlanmasını ifade eder. İdari kapanış ile projenin sonuç ve başarılarının raporlaştırıldığı sunuşlar yapılır, deneyim dokümante edilir ve proje için ayrılan tüm kaynaklar serbest bırakılır. Sözleşme kapanışı ile sözleşme tüm şartları ile gerçekleştirilmiştir ve ürün/hizmet devredilir.

Yukarıdaki açıklamalar proje yaşam döngüsünün hangi aşamasını ifade eder?

Kapanış

21 Bu aşamada proje planının uygulanmasına odaklanılır. Plan insan ve tüm kaynakların koordine edilmesi ile gerçekleştirilir. Proje yöneticisi ve ekip üyeleri birçok teknik ve örgütsel düzenlemeleri yapar ve yönetir. Projenin performansı düzenli olarak yapılan işlerin performansıile izlenir. Bu süreçte ekip elemanları sürekli iletişim ve bilgi paylaşımı içinde bulunmalıdırlar. Uygulamanın aşamasında ekip olarak çalışacak kişiler bir araya gelir ve projede verilen görevi yerine getirir.

Yukarıdaki açıklamalar proje yaşam döngüsünün hangi aşamasını ifade eder?

Uygulama

22 Çevrim içi proje yönetim araçları hangileridir?

ClickUp, Wrike, monday.com, Kissflow Project, nTask Manager, Zoho Projects, MeisterTask, Freedcamp ve ActiveCollab

12. DERS: TÜBİTAK ve AVRUPA BİRLİĞİ DESTEKLERİ

1 Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu neyin açıklamasıdır?

TÜBİTAK

2 Türkiye›nin güncel araştırmacı veri tabanını oluşturmak amacıyla TÜBİTAK tarafından tasarlanan ve geliştirilen web tabanlı uygulama hangisidir?

ARBİS.

3 ARBİS’in açılımı **nedir?**

Araştırmacı Bilgi Sistemi

4 TÜBİTAK Projelerine başvurmadan önce proje yürütücüsü, araştırmacı ve danışmanların öz geçmişleri, bilgileri doğrultusunda hangi sistem tarafından otomatik olarak oluşturulması beklenmektedir?

ARBİS

5 Öğretmenlerin başvurabileceği TÜBİTAK projeleri nelerdir?

4004 Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları

4006 TÜBİTAK Bilim Fuarları Destekleme Programı

4008 Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Kapsayıcı Toplum Uygulamaları

6 Öğretmenlerimiz öğrencilerini yönlendirebileceği araştırma projeleri yarışmaları nelerdir?

2204-B Ortaokul Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması

2204-A Lise Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması

2204-C Lise Öğrencileri Kutup Araştırma Projeleri Yarışması

2204-D Lise Öğrencileri İklim Değişikliği Araştırma Projeleri Yarışması

7 Türkiye, Avrupa Birliği (AB) topluluk programlarından hangi yılından beri yararlanmaktadır?

1999

8 TÜBİTAK destekleri dışındaki destekler nelerdir?

KOSGEB'in (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı) Girişimcilik Eğitimlerinden ve AR-GE, Teknolojik Üretim ve Yerlileştirme Destekleri'nden yararlanılabilir.
Ayrıca özellikle meslek liseleri için alt yapı projeleri ile 26 farklı Kalkınma Ajanslarından destek bulunabilir.

9 2002'den beri Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Dairesi altında bu görevi üstelenmiş 2003'te ise tüzel kişiliğe haiz Avrupa Birliği Bakanlığının ilgili kuruluşu hâline dönüşmüş olan; 2018'de Dışişleri Bakanlığının bağlı kuruluşu olan Avrupa Birliği Başkanlığının ilgili kuruluşu olan; Eğitim, gençlik ve spor alanlarındaki AB programlarını yürüterek kurum ve kuruluşlar ile vatandaşlarımızın bu programlardan yararlanmasını sağlamayı amaçlayan kurum hangisidir?

Türkiye Ulusal Ajansı (UA)

10 Ulusal Ajans Fırsatları nelerdir?

Gençler/Gençlik Çalışanları
Eğitim Alanlar
Eğitim Verenler
Kurum/Kuruluşlar

11 Staj hareketliliği, öğrenme hareketliliği, gönüllülük, ulusal faaliyetler, merkezi gençlik başvuruları, kısa süreli eğitim Ulusal Ajansın kimler için sağladığı fırsatlardır?

Gençler/Gençlik Çalışanları için Fırsatlar

12 Eğitim Alanlar İçin olan fırsatlar nelerdir?

Bu başlık altına sunulan fırsatlar öğrencilere, eğitmenlere, gençlere ve gençlik çalışanlarına bir başka ülkede eğitim ve öğrenim görme imkânı yenilikçi politika geliştirme, politika diyalogu ve uygulamasının teşvik edilmesi ve eğitim, öğretim ve gençlik alanlarında bilgi alışverişinin teşvik edilmesini amaçlar. Tıpkı Gençler/Gençlik Çalışanları için fırsatlar olduğu gibi bu başlığa da yer vermek sınırlılıklar açısından uygun olmayacaktır.

13 Bireysel kayıt için ne yapılmalıdır?

Kaydolma veya giriş yapma (log in) amacıyla EU Login'den kullanıcı adı şifre oluşturulmalıdır https://webgate.ec.europa.eu/cas/eim/external/register.cgi adresi kullanılabilir

14 Akreditasyon nedir?

AB Projeleri için akreditasyon, daha sonra yapılacak olan projeler için kurumunuzun tanınırlığını sağlamak üzere belgelendirilmesidir. Bu belgelendirme, özellikle mesleki ve teknik orta öğretim kurumları için proje kabul edilebilirliği için artı değer olacaktır.

15 Ortaklıklar nasıldır?

Ortaklıklar başlığı altında kurumsal başvuru yapmış oluyoruz. Başka bir ifadeyle proje şahıs olarak size değil kurumunuza ait olacaktır. Projeyi sunduğunuz andan sonra projeyi başvurduğunuz kurumdan herhangi bir nedenle ayrılmanız durumunda projeyi, proje sahibi kurumda bir kişi devralmak zorunda olacaktır. Bu tür projeler 12 ay ile 36 ay arasında olabilir. Proje süresi yapılacak olan iş paketleri ile uyumlu olmalıdır.

16 Tüm katılımcı kuruluşların yasal statülerini gösteren belgeler nereye yüklenmiş olmalıdır?

Organisation Registration System

17 Eğitim Verenler İçin olan fırsatlar nelerdir?

Bu fırsat; okul eğitimi, mesleki eğitim, yetişkin eğitimi ve yükseköğretim alanında çalışan personelin yurt dışında eğitmenlik ve öğretmenlik yaparak mesleki becerilerini geliştirmelerinde farklı hareketlilik ve görevlendirmeler için hibe sağlar.

18 Kuramsal betimleme (organizasyon kimlik) numarası (organizational identification number-OID) alınması gerekir. Bu numara E ile başlayan kaç rakamdan oluşan bir koddur?

8 rakam

19 Ulusal Ajans ortak veya ev sahibi kurum bulmak için hangi araçları önermektedir?

School Education Gateway ve eTwinning

20 Erasmus+ Programı kapsamında desteklenen faaliyetler temel olarak kaç eylem altında toplanmaktadır?

3 Ana Eylem (Key Action, KA) ve 1 Özel Eylem

21 Erasmus+ Programı kapsamında desteklenen 1 Özel Eylem nedir?

Jean Monnet

22 Erasmus+ Programı kapsamında desteklenen 3 Ana Eylem (Key Action, KA) nedir?

KA 1 Bireylerin Öğrenme Hareketliliği

KA2 Kurum ve Kuruluşlar Arasında İş Birliği

KA3 Politika Gelişimi ve İşbirliğine Destek

13. DERS: FİKRİ VE SINAİ HAKLAR

1 Telif hakları veya fikri haklar olarak da bilinen hak türü nedir?

Fikri mülkiyet

2 Telif hakları veya fikri haklar olarak da bilinen fikri mülkiyet nedir?

Edebiyat, sanat, müzik, mimari vb. gibi eserler üzerinden sahip olunabilecek haklardır.

3 Fikri mülkiyet hakkının özellikleri nelerdir?

Fikri mülkiyet hakkı; kişinin yaratıcı düşünme ürününü ortaya koyduğunda kendisine yasal bazı imkânlar sağlar.

Fikri mülkiyet, kişiye/kuruluşa ait fikir ürünüdür; bu kişi/kuruluş, bu fikir ürününü dileği zaman bir şarta bağlı kalmaksızın paylaşmayı/kullanıma açmayı belirli biçimlerde kontrol etmeyi tercih edebilir.

Fikri mülkiyet ile ürün/düşüncenin ekonomik değer kazanması sağlanır.

4 İlişkin tüm özgün tasarımların (örneğin ürünler, yöntem, doküman, eser, vb.) ve bilgilerin (açık, örtük) kullanım, dağıtım, yayım ve satış gibi haklar nelerdir?

Fikri ve sınai mülkiyet hakları

5 Patent, marka, faydalı model ve tasarım gibi haklar nasıl haklardır?

Sınaî mülkiyet hakları

6 Patent başvuruları hangi kuruma yapılmaktadır?

Türk Patent ve Marka Kurumu

7 Faydalı model ne anlama gelir?

Türkiye'de ve dünyada yeni olan ve sanayiye uygulanabilen buluşların sahiplerine belirli bir süre (10 yıl), bu buluş konusu ürünü üretme ve pazarlama hakkının tanınmasıdır.

8 Ürün veya buluş sahibine, icat ettiği ürünün satışı, pazarlanması, çoğaltılması, bir benzerinin üretilmesi gibi alanlarda ayrıcalıklar getiren resmi bir belge ve unvana ne denir?

Patent

9 Amerika Birleşik Devletleri'nde dijital eserlere ilişkin telif hakkı yasasının çok uzun soluklu olmasına karşın açılan davanın kaybedilmesi sonucunda bu uzun sürelere tepki olarak kurulan kâr amacı gütmeyen örgütün kurulmasıyla lisanslamada kendine yer edinmiş lisans türü nedir?

Yaratıcı Ortaklık (Creative Commons)

10 Bir eserin kullanım koşullarının telif sahibi tarafından insan ve makine tarafından okunabilecek şekilde belirtilmesine aracı olurken kullanıcının telif sahibi ile iletişime geçmeksizin eserin kullanım koşullarını öğrenmesine olanak sağlayan lisans türü nedir?

Creative Commons (CC)

11 Fikri mülkiyet hakları kaç başlıkta sınıflandırılabilir?

TÜRK EĞİTİM-SEN
AKADEMİ

2022 MEB
UZMAN VE
BAŞÖĞRETMENLİK
SINAVLARINA
HAZIRLIK

MODÜL 5

KAPSAYICI EĞİTİM

MODÜL 5 – KAPSAYICI EĞİTİM

1 Her bir öğrencinin kendi öğrenme ve gelişim özellikleri, ilgi ve gereksinimleri doğrultusunda eğitime erişimini, eğitim ortamlarına katılımını, bu doğrultuda onlarla ilgili profesyonellerin desteklenmesine yönelik süreçleri gerektiren bir anlayıştır şeklinde tanımlanan eğitim anlayışı nedir?

Kapsayıcı eğitim

2 Kapsayıcı eğitimin faydası nedir?

Kapsayıcı eğitim uygulamaları, aynı ortamda eğitimine devam eden hem gelişimsel yetersizliği olan çocuklar hem de tipik gelişim gösteren akranlarının gelişimlerini desteklemekte; akran etkileşim ortamına katkı sağlayarak çocukların öğrenme süreçlerini yönlendirmeye yardımcı olmaktadır.

3 Ülkemizde kapsayıcı eğitimin (inclusive education/inclusion) karşılığı olarak kaynaştırma (integration) ve bütünleştirme (mainstreaming) ifadeleri de kullanılmaktadır. Ancak bu kavramların birbirinden farklılıkları bulunmaktadır (Şekil 2). Kapsayıcı eğitim ve kaynaştırma bütünleştirme kavramlarını karşılaştırınız.

Kaynaştırma/Bütünleştirme *(Integration/Mainstreaming)*	**Kapsayıcı Eğitim** *(Inclusive Education)*
Özel gereksinimli çocuklara odaklıdır.	Tüm çocukların özelliklerini dikkate alarak eğitimde eşit erişime yöneliktir.
Çocukların eğitim ortamına hazır olmasını gerektirir.	Eğitim ortamlarının çocukların özelliklerine göre yapısal ve işlevsel olarak düzenlenmesi söz konusudur.
Genel eğitim ortamlarında çocukların yarı zamanlı ya da tam zamanlı şekilde bulunmasını içerir.	Tüm çocukların gelişimsel özellikleri ve gereksinimlerine göre öğretimsel uyarlamalar yapılarak eğitim ortamlarına erişim ve katılımlarını içerir.
Çocukların "bireysel farklılıkları" ön plandadır ve çoğu zaman bu durum sorun ya da ayırıcı özellik olarak görülür.	"Çeşitlilik" esastır ve bireysel farklılıklar olağan karşılanarak ayırıcı özellik şeklinde vurgulanmaz.
Ayrıştırılan çocukların bütünleştirilmesine yönelik destek sunulur.	Tüm çocukların okula aidiyeti, katılımı için gerekli tedbirler alınır.

4 Kapsayıcı eğitim hangi temellere dayanır?

Çeşitlilik

Katılım

Aidiyet

Adalet

5 Yaş, etnik köken, ırk, cinsiyet, engellilik, sosyoekonomik düzey, dil, din, coğrafi konum gibi özelliklerin farklılıklarının doğasını değerlendirmeden ve yargılamadan olduğu gibi kabul etmeyi ve sosyal dışlamayı ortadan kaldırmayı ifade eden kavram nedir?

Çeşitlilik

6 Tüm çocukların aynı eğitim ortamında bulunmasının yanı sıra, kendi gereksinimlerine ve ilgilerine göre çeşitli uyarlamalara da yer verilerek öğrenme süreçlerine katılımını ifade etmektedir.

Katılım

7 Nasıl bir okulda öğrenci kendisini okula ait hisseder açıklayınız.

Kapsayıcı bir okulda tüm üyelerinin hak ve sorumluluklara sahip olduğu, okulda sağlanan eğitimden tüm öğrencilerin benzer şekilde yararlanma fırsatına sahip olduğu, adaleti temel alan bir ortamda öğrenci kendini okuluna ait hisseder.

8 Kapsayıcı eğitime yönelik ulusal yasal düzenlemeler nelerdir?

Yasalar	Maddeler
222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu (1961)	Madde 12.“Mecburi ilköğrenim çağında bulundukları hâlde zihnen, bedenen, ruhen ve sosyal bakımdan engelli olan çocukların eğitim ve öğretim görmeleri sağlanır.”
	Madde 46. “Her çocuk mecburi ilköğrenim çağına girdiği yılın başında (…) ilköğretim okuluna kayıt ve kabul edilir. Her veli yahut vasî veya aile başkanı, çocuğunu zamanında okula yazdırmakla yükümlüdür.”
1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu (1973)	Madde 4. “Eğitim kurumları dil, din, ırk, cinsiyet, engellilik ve din ayrımı gözetmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.”
	Madde 8. “Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır.”
573 Sayılı KHK (1997)	Madde 4. “Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitsel performansları dikkate alınarak, amaç, muhteva ve öğretim süreçlerinde uyarlamalar yapılarak diğer bireylerle birlikte eğitilmelerine öncelik verilir.”
	Madde 7. “Tanısı konulmuş özel eğitim gerektiren çocuklar için okul öncesi eğitim zorunludur. Bu eğitim özel eğitim okulları ve diğer okul öncesi eğitim kurumlarında verilir.”
5378 Sayılı Engelliler Hakkında Kanun (2005)	Madde 15. “Hiçbir gerekçeyle engellilerin eğitim alması engellenemez. Engelli çocuklara, gençlere ve yetişkinlere, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, bütünleştirilmiş ortamlarda ve engelli olmayanlarla eşit eğitim imkânı sağlanır.”
6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (2013)	Madde 66. “Refakatsiz çocuklarla ilgili tüm işlemlerde çocuğun yüksek yararının gözetilmesi esastır.”
6883 Karar Sayılı Geçici Koruma Yönetmeliği (2014)	Madde 28. “54-66 aylık çocuklar öncelikli olmak üzere okul öncesi eğitim çağındaki 36-66 aylık çocuklara okul öncesi eğitim hizmeti verilebilir.”

Tablo 1

Arama Motoru İpuçları:
Akademik Amaçlı Kullanılabilecek Arama Motorları ve Portalları
Nitel ve Nicel Araştırmalar Arasındaki Farklar (Kaynak: Frankel ve Devers (2000))
Durum Çalışmasının Özellikleri
Fenomenolojik Araştırmaların Özellikleri
Farklı Nitel Araştırmaların Karşılaştırılması

9 Tüm çocukların ücretsiz ve zorunlu eğitime erişimi, ayrımcılığın ortadan

kaldırılması, kaliteli eğitimin müfredat ve öğretim uygulamalarında yer alması ilkelerini

içeren yaklaşım nedir?

Hak temelli yaklaşım

10 Kapsayıcı sınıftaki sosyal ekolojik özellikler nelerdir?

Akran etkileşimi
Yetişkin-çocuk etkileşimi
Materyaller ve ortamla etkileşim
Sosyal ilişkiler
Aidiyet

11 Kapsayıcı okullarda tüm personel nasıl davranmalıdır?

■Çocukların/öğrencilerin okula geldikleri andan itibaren tüm personel tarafından

selamlaşılması ve güler yüzle karşılanması gerekir.

■Çocuklara/öğrencilere destek olabilecek personele onların özel ihtiyaçları (ilaç, alternatif destek vb.) hakkında bilgi verilmesi gerekir.

■Çocukların/öğrencilerin yapabildikleri temelinde okuldaki tüm personel tarafından

desteklenmesi kapsayıcı kültürü oluşturan en temel adımdır.

12 Kapsayıcı eğitimin önemi nedir?

■**Farklı gelişim özelliklerine ve öğrenme gereksinimlerine sahip çocukların öğrenme**

ortamlarında bir arada bulunmalarını, başkalarına saygı göstermelerini ve toplumun değerli bir bireyi olmalarını sağlar.

■**Çocukların güçlü yanlarını öne çıkarır.**

■**Ayrıştırıcı eğitim ortamlarının doğurabileceği ayrımcı yaklaşımların önüne geçer.**

■**Çocuklar arasındaki farklılıkları gözetmeksizin, okula gelen tüm çocuklara yarar sağlamayı amaçlar.**

■**Tüm çocukların gelişimini ve akademik başarısının yükselmesini destekler.**

■**Çocukların aile dışındaki ortamlarda sosyal ilişkilerinin ve etkileşimlerinin gelişmesini**

sağlar.

■**Sivil katılım, istihdam ve toplum hayatını kapsayıcı hâle getirir.**

■**Tüm çocukların toplumsal yaşama katılımını sağlar.**

■**Tüm çocukların öğretmenleri, ebeveyni ve akranları tarafından desteklenmesini sağlar.**

13 Kapsayıcı eğitimin ilkeleri nelerdir?

■**Her insanın yaşamına eşit derecede önem verme**

■**Herkesin aidiyet hissetmesine destek olma**

■**Çocukların öğrenme ve öğretime katılımlarını sağlama**

■**Dışlanmayı, ayrımcılığı ve öğrenmeye katılıma engel olan durumları azaltma**

■**Çeşitliliği ve herkese eşit derecede saygıyı teşvik etmek için kültürler, politikalar ve**

uygulamalar geliştirme

■**Öğretim süreçlerinden geniş ölçüde faydalanmak için kapsayıcı uygulamadan yararlanma**

■**Çocukların yerel tabanlı, yüksek kalitede eğitim alma hakkını kabul etme,**

■**Çocuklarla birlikte, çalışanlar ve aileler için de okulları geliştirme,**

■**Olumlu okul ortamı oluşturmanın değerini öne çıkarma,**

■**Okullar ile okulların değerleri ve bulundukları yakın çevre arasındaki olumlu ilişkileri teşvik etme**

14 Kapsayıcı sınıflarda fiziksel ekolojik özellikler nelerdir?

Materyaller/araçlar

Etkinlik ortamı

Görseller ve çizelgeler

Sınıftaki yetişkin-çocuk oranı

15 Öğrencilerinin fiziksel ortamın ve materyallerin tamamına erişebildiği; öğrencilerin okulun aynı ortamlarında birlikte öğrenip eğlenebildiği, okulun tüm personeli tarafından kabullenilip desteklendiği ortamlara ne denir?

Kapsayıcı okullar

16 Kapsayıcı okullarda öne çıkan özellikler nelerdir?

Liderlik

Bireysel farklılıklar

Okul kültürü

Farklılaştırılmış öğretim

İlkeler

17 Kapsayıcı eğitim ortamının erişilebilirliğini artırmak için neler yapılabilir?

Öğrenme için evrensel tasarım ilkelerine göre düzenlenen bir öğrenme ortamında öğretmen çoklu sunum yolları sağlayarak, çoklu meşgul olma yolları sağlayarak ve çoklu ifade etme yöntemleri kullanarak tüm öğrencilerinin erişimini artırabilir.

Çoklu ifade etme yolları sağlamak, öğrencilere sözlü, yazılı, resmederek, çizim yaparak, bilgisayar ya da diğer dijital araçları kullanarak kendilerini ifade etmelerine olanak sağlamaktır.

18 Kapsayıcı eğitim ortamında katılımın sağlanması için neler yapılabilir?

Öğrenme içeriğinde, sürecinde ve sonucunda yapılabilecek değişiklikler ve uyarlamalarla ile mümkün olabilir.

Çocukların gereksinimleri doğrultusunda yapılabilecek uyarlamalar ile katılımları desteklenebilir.

19 Geleneksel sınıflar ve öğretimin uyarlandığı sınıfları karşılaştırınız.

Geleneksel Sınıflar	Öğretimin Uyarlandığı Sınıflar
Öğretim öğretmen merkezlidir.	Öğretim öğrenci merkezlidir.
Öğretim genel olarak büyük grup etkinlikleri şeklinde yapılır.	Farklı gruplama formatları (büyük grup, küçük grup, akran eşleme) vardır.
Gruplar oluşturulurken sabit ve öğretmen yönlendirmeli olarak düşük, orta, yüksek başarılıların grupları şeklinde yapılır.	Öğrencilerin öğrenme gereksinimlerine ve ilgilerine göre gruplamalar yapılır.
Öğretmen daha çok orta seviyedeki öğrencilere göre öğretim yapar.	Öğretmen sınıfındaki herkesin özelliklerini dikkate alarak öğretim yapmaya çalışır.
Öğretim tek bir şekilde (ders anlatımı yoluyla) sağlanır.	Öğretim birden fazla yolla sağlanır.
Öğretim görevleri, sınıf düzeyindeki standartlarla uyumludur.	Sınıf düzeyindeki standartlarla uyum sağlarken, öğretim görevleri öğrencilerin ihtiyaçlarına ve farklılıklarına hitap edecek şekilde tasarlanmıştır.
Öğretmen bilgiyi sunmak için tek bir kaynağa güvenir.	Öğretmen bilgileri sunmak için çeşitli materyaller (örneğin, birden fazla sınıf düzeyinden ders kitapları, bilgisayar yazılımı) kullanır.
Öğretmen tüm öğrencilere aynı ödevi verir.	Öğretmen birkaç ödev seçeneği sunar.

Bu farklılıkları Taneri (2019), Tomlinson (1999)'dan uyarlayarak Şekil 3'te yer alan şekilde ifade etmiştir. Şekil 3. Geleneksel sınıflar ve öğretimin uyarlandığı sınıflar

20 Motivasyon düşüklüğü öğrenciler için öğrenme süreçlerinde neler yapılabilir?

■**Ders heyecanlı hâle getirilebilir.**

■**Sınıf belli öğretimsel hedeflerde çekici hâle getirilebilir.**

■**Rutinlerin dışında, etkinliklere öğrenciler tarafından beklenmedik özellikler taşıyan bazı içerikler eklenebilir.**

■**Öğrencileri duygusal olarak dâhil etmeye yönelik çaba gösterilebilir.**

■**Mümkün olduğunda öğrencilerin seçimlerine, etkinlikler içerisinde tercihlerini**

kullanmasına yönelik özellikler derslere eklenebilir.

■**Sınıf bazen şaşırtılabilir.**

■**Okul dışı öğrenme ortamları olabildiğince öğrenme süreçlerine dâhil edilebilir.**

21 Öğrencinin belirli bir süre içinde tamamlayacağı işi yazılı olarak belirleyen öğretmen ve öğrenci arasında yapılan bir anlaşmadır. Bu durum,öğretmenlerin müfredatı öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyine veya öğrenme profiline göre farklılaştırmasına olanak tanır.

Yukarıda anlatılan anlaşma durumuna ne denir?

Öğrenme sözleşmesi

22 Kapsayıcı eğitimin paydaşları kimlerdir?

Öğretmenler

Aileler

Okul yöneticileri

Sivil toplum kuruluşları

23 Kapsayıcı eğitim ortamlarında öğrenme süreçlerine ilişkin ne gibi düzenlemeler yapılabilir?

Öğrenme süreçlerine yönelik olarak sunum şekli, öğrencilerin tepkileri, öğrenme, görev tamamlama veya test etme için ayrılan ve izin verilen süre, destek düzeyi, katılım derecesi ve müfredat düzeyinde uyarlamalar yapılabilir.

24 Her öğrencinin gelişim ve öğrenme özelliklerine göre ortaya koyduğu performansını ölçmeye, yeterliklerini geliştirmeye ve veri elde etmeye yönelik değerlendirmeye ne denir?

Kapsayıcı değerlendirme

25 Okul-aile iş birliğinin önündeki engeller nelerdir?

Eğitici/Öğretmen kaynaklı

Aile kaynaklı

İş birliği eksikliği

27. Dezavantajlı öğrenciler ne şekilde gruplanmıştır?

■Erişim sınırlıkları (mülteciler, coğrafi dağılım)

■Dil bariyeri (mülteci ve göçmenler, anadili farklı çocuklar)

■Düzey çeşitliliği (hazır bulunuşluk, okul öncesi eğitimde okullaşma)

■Öğrenme kayıpları (mevsimlik tarım işçiliği, mücbir sebebler)

■Sosyal duygusal gelişim sınırlıkları (mülteciler-dönemsel farklılıklar)

■Fiziki sınırlıklar (özel eğitim gereksinimi olan bireyler

26 Mülteci grupların eğitiminde yaşanan sorunların başlıcaları nelerdir?

■Psikososyal (travmalar)

■Uyum (farklı kültür)

■Dil ve iletişim (farklı dil)

■Sistemsel (farklı eğitim sistemi)

■Ailevi (kayıplar, yoksulluk…)

27 Dezavantajlı öğrenciler ne şekilde gruplanmıştır?

■Erişim sınırlıkları (mülteciler, coğrafi dağılım)

■Dil bariyeri (mülteci ve göçmenler, anadili farklı çocuklar)

■Düzey çeşitliliği (hazır bulunuşluk, okul öncesi eğitimde okullaşma)

■Öğrenme kayıpları (mevsimlik tarım işçiliği, mücbir sebebler)

■Sosyal duygusal gelişim sınırlıkları (mülteciler-dönemsel farklılıklar)

■Fiziki sınırlıklar (özel eğitim gereksinimi olan bireyler

28 Kültürler Arası İletişim ve Etkileşimin sağlanması için neler yapılabilir?

■Her bir öğrenciyle iletişiminde kapsayıcılığa uygun sözlü ve sözsüz iletişim yolları

kullanma

■Öğrencilerin, öğrenme görevlerini iş birliği/dayanışma/yardımlaşma içinde yapmalarını

sağlama

■Etkinliğin gerekli yerlerinde, kazanımla bağlantılı olarak öğrencilerin duygu/düşünce/bilgi veya becerilerini kültürel birikimleriyle (aile, referans çevre, vb.) ilişki kurarak paylaşmalarını sağlama

■Kapsayıcı iletişim kanalları (saygı, hoşgörü, etkin dinleme vb.) kullanmalarını sağlama

■Öğrencileri, kendisinden farklı kültürden olan insanları tanımaya istekli olmaları

noktasında, kazanım doğrultusunda teşvik etme

■Öğrencilerin empati, sosyal eşitlik, saygı, adalet gibi konular üzerinde düşünmelerini

sağlayacak dersin kazanımıyla ilişkili ortamlar sunma

29 Türkçe Sözlük'te, önceden verilmiş yargı biçiminde tanımlanmıştır. Farklı gruplar veya

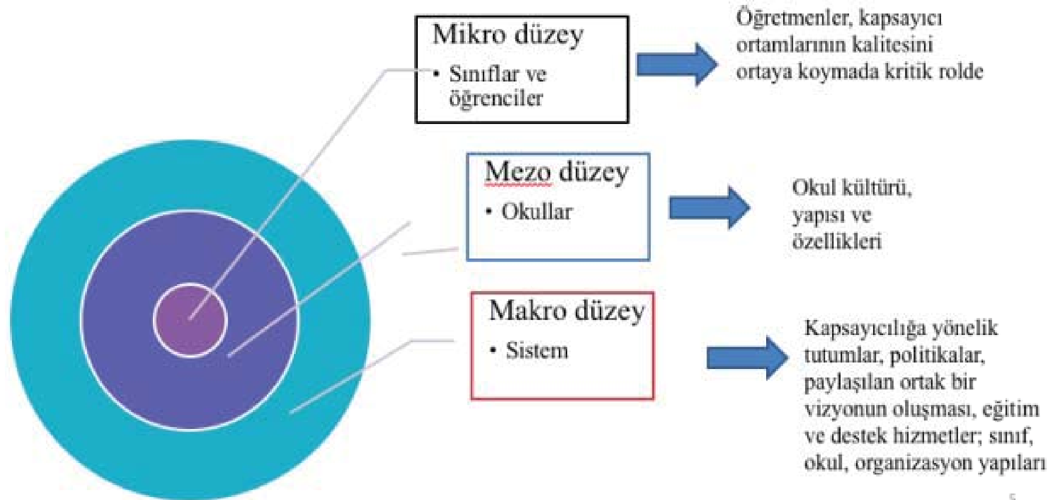
kişiler arasında sosyal farklılaşmaya veya sosyal uzaklaşmayı körükleyecek tutumlara sebep

oluyorsa ön yargı olumsuz bir nitelik kazanır.

Yukarıda anlatılan kavram nedir?

Ön yargı

30 Kapsayıcı eğitimin kalite paydaşları nelerdir?

Loreman, T., Forlin, C., & Sharma, U. (2014). Measuring indicators of inclusive education: A systematic review of the literature. *Measuring inclusive education*, 165-188.

Şekil 6. Kapsayıcı eğitimin kalite paydaşları

31 Öğrenme içeriğinin uyarlanması farklı yollarla yapılabilir. Öğrenme içeriğinin miktarı, zorluğu değiştirilerek, alternatif hedefler konularak ve öğrencilerin ilgileri dikkate alınarak gerçekleştirilebilir (Tomlinson, 2001) Bahsedilen bu değişiklikler nelerdir?

■**Boyut/miktar**

■**Zorluk**

■**Alternatif hedefler**

■**Öğrencilerin ilgileri**

■**Bir seferde tamamlanacak çalışma sayfası sayısını azaltabilir ya da artırabilirsiniz.**

■**Çalışma sayfasında yer alan soruların sayısını öğrencinin performansına göre azaltabilir ya da artırabilirsiniz.**

■**Boyanması gereken bölümden bir kısmının boyamasını isteyebilirsiniz, yapılacak**

işlemlerden bir kısmını yapmasını bekleyebilirsiniz.

■**Beden eğitimi dersinde oynanan parkurlu bir grup oyunu varsa bir (ya da birden çok)**

kısmını tamamlamasını isteyebilirsiniz.

■**Türkçe dersinde okunması gereken bir okuma materyalinin bir (ya da birden çok)**

bölümünü okumasını isteyebilirsiniz.

■**Matematik dersinde çözmesi gereken problemlerin sayısını performansına göre azaltabilir ya da artırabilirsiniz.**

■**Öğrenmesi gereken bir şarkının bir kısmını söylemesine isteyebilirsiniz.**

■**Tarih dersinde anlatılan olayların bir kısmını özetlenmesini ya da birden çok olay örgüsünü ilişkilendirerek anlatmasını isteyebilirsiniz.**

■**Kısmen tamamlanmış ders notları verebilirsiniz.**

■**Çok aşamalı etkinliklerin nasıl yapılacağını aşama aşama görselleri ile anlatıp yönergeleri ard arda sunabilirsiniz.**

■**Akranlarından göreceli olarak hızlı öğrenen ve sınıf seviyesinin üstünde yer alan öğrenciler için aynı içerikleri daha karmaşık hâle getirebilirsiniz.**

■**Türkçe dersinde aynı etkinlikle bağlantılı olarak bir öğrenciden kelimenin tanımını**

yazmasını isterken, diğerinden kelimeyi tanımıyla eşleştirmesini veya kelimeyi sözlü

olarak tanımlamasını isteyebilirsiniz.

■**Matematik dersinde aynı etkinlikle bağlantılı olarak öğrencilerin bir kısmının verilen**

geometrik şekil üzerinde çevresini hesaplamasını, diğerlerinin alanını hesaplamasını

isteyebilirsiniz.

■**Web 2.0 araçları kullanarak çeşitlendirilmiş amaçları öğrencilerinizin gereksinimleri**

doğrultusunda onlarla paylaşabilirsiniz.

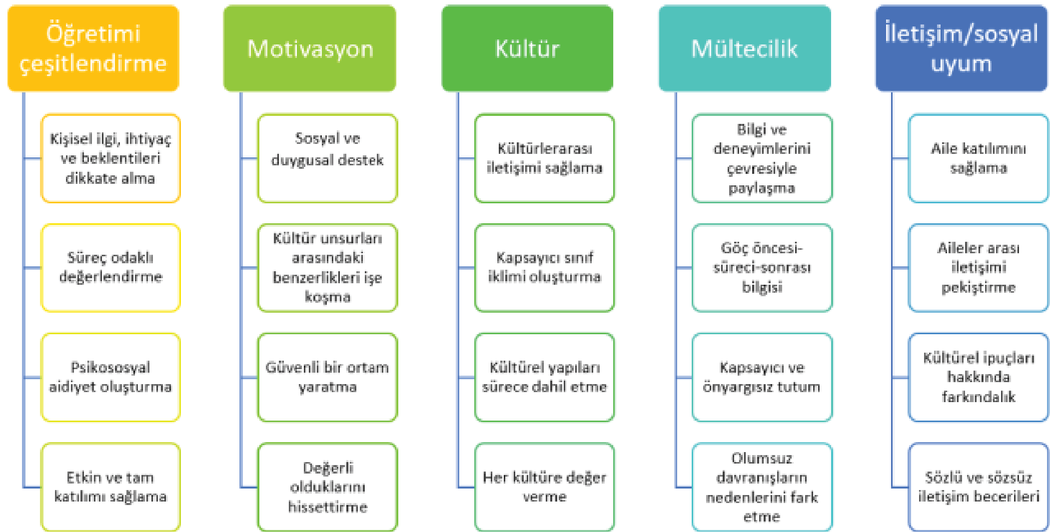
32 Kapsayıcı eğitim alanında yapılan uygulamalar üç farklı yaklaşımın izlerini taşımaktadır. Bu yaklaşımların genel özellikleri nelerdir?

Tablo 2. *Kapsayıcı pedagoji*

Çok Kültürlü Eğitim	Kültürler Arası Eğitim	Kültürel Değerlere Duyarlı Eğitim
Etnik merkezden uzak, farklılıklara saygı gösteren anlayış	Farklı kültürleri anlamaya çalışan ve saygı duyan bir anlayış	Sosyal entegrasyon kapsamında, bütünleşme bilincine dayalı bir anlayış
Yasal haklar ile tüm bireyler eşit haklar ile sunulan eğitim	Herkesin eğitimi amacıyla farklılıklara odaklanmadan sunulan eğitim	Bireyin kültürel değerlerini, düşünce ve deneyimlerini sürece dâhil ederek üst düzey beceri geliştirme amaçlı sunulan eğitim
Farklı kültürde yaşam becerisi kazanmaya odaklanır.	Evrensel değerleri aktarmaya odaklanır.	Farklılıklardan yararlanarak sosyal ve akademik beceri geliştirmeye odaklanır.

Bilgi, Beceri, Tutum ve Değerler

Hangi yaklaşım benimsenirse benimsensin genel olarak değerlendirildiğinde öğrenimi çeşitlendirme, motivasyon, kültür, mültecilik ve iletişim/sosyal uyum başlıklarının eğitim ortamlarında dikkate alınması önem arz etmektedir (Şekil 7).

Şekil 7. Kapsayıcı eğitimde bilgi, beceri, tutum ve değerler

33 Bir kişiye ya da bir gruba benzer durum ve koşullardaki diğer kişilerden farklı ve eşit olmayan bir muamele yapılması şeklinde tanımlanan kavram nedir?

Ayrımcılık

34 Bir kişi veya bir grubun farklılıkları nedeniyle, açık bir biçimde eşit olmayan bir muamele görmesine ne denir?

Doğrudan ayrımcılık

35 Fark edilmesi güç olan, genelde imalar veya dolaylı ifadeler ile

ortaya çıkan ayrımcılık şekline ne denir?

Dolaylı ayrımcılık

36 Toplumda ayrımcılığa uğrayan ve bu sebeble birtakım haklara erişemeyen ya da kısıtlı erişen grupların lehine geliştirilen politika, strateji, yöntem ve uygulamaların bütüne ne denir?

Pozitif ayrımcılık

37 Ayrımcılığın türleri nelerdir?

Etnik köken ayrımcılığı
Dinî inanç ayrımcılığı
Cinsiyet ayrımcılığı
Sosyo-ekonomik düzey ayrımcılığı
Engellilik veya özel gereksinimler

38 Irk, renk, soy ya da ulusal veya etnik kökene dayalı her türlü ayrımcılığa ne denir?

Etnik köken ayrımcılığı

39 Toplumsal yaşamın herhangi bir alanında bireylerin inançlarından dolayı dışlanması veya engellenmesine ne denir?

Dinî inanç ayrımcılığı

40 Toplumsal yaşamda kişilerin cinsiyetlerinden dolayı dışlanması ya da engellenmesine ne denir?

Cinsiyet ayrımcılığı

41 Kişinin toplumsal yaşamda sosyo-ekonomik düzeyinden dolayı diğerlerinden farklı muamele görmesini ifade eden ayrımcılığa ne denir?

Sosyo-ekonomik düzey ayrımcılığı

42 Bireylerin genetik birtakım problemler ya da hayatlarının belirli bir dönemindeki hastalık veya kaza sonucunda bedensel veya zihinsel olarak ortaya çıkan özel durumlarından dolayı ayrımcılığa maruz kalma durumuna ne denir?

Engellilik veya özel gereksinimler yüzünden ayrımcılığa uğrama

43 Eğitim kurumlarında öğretmenler, okul yöneticileri, aileler ve öğrenciler, birçok durumda farkında olmadan, algıları, ön yargıları ve kalıp yargıları çerçevesinde öğrencilere farklı davranabilmektedir. Okul ortamlarında öğretmenlerin ayrımcı davranışlar gösterdiği durumlar nelerdir?

■Potansiyellerini dikkate almadan bazı öğrencilerden diğerlerine göre daha düşük beklenti içinde olmak,

■Öğrenciyi ticari bir kaynak gibi görmek; ailelerinin sosyo-ekonomik düzeylerine göre

davranmak,

■Cinsiyet ayrımcılığı ve özel gereksinime ihtiyacı olan veya engelli öğrencilere yapılan

ayrımcılık

■Farklı kültürlerden gelen öğrencilere yapılan ayrımcılık

■Başarılı öğrencileri kayırma ve özel ilgi gösterme; sınıf ve şubeler arası ayrımcılık

■Dinsel ve etnik ayrımcılık; tanıdık ve yakınlarını kayırmak

44 Bir kişiyi diğerlerinden ayıran ve onun istenmeyen, hoş karşılanmayan

bir niteliğe sahip olduğunu belirtmeye yarayan işaret olarak ifade edilen kavram nedir?

Damgalama

45 Farklı sosyal sınıf ya da grupların özelliklerine ilişkin kaynaksız ve genellemeci inançlara ne denir?

Kalıp yargı

46 Temelinde bir azınlık grubunu «diğer» olarak görür; biz'in farklı olanıdır, zıddıdır. Bu durum gerçekleşirse dezavantajlı gruplar için sosyal hayatı daha zorlu ve tehlikeli bir hâle getirir.

Yukarıda bahsedilen kavram nedir?

Ötekileştirme

47 Toplumun çoğunluğunun sahip olduğu avantajlardan mahrum olmak,bu kaynaklardan yeterince pay alamamak olarak tanımlanan kavram nedir?

Sosyal dışlanma

48 Özel Gereksinimler ve Kapsayıcı Eğitim Avrupa Ajansı tarafından 2012 yılında kapsayıcı öğretmen profilinin belirlenmesine yönelik yapılan çalışmada hangi özellikler belirlenmiştir?

Öğrenenlerin çeşitliliğine değer verme

Tüm öğrencileri destekleme

Başkalarıyla iş birliği içinde çalışma

Kişisel ve mesleki gelişim

49 Kapsayıcı öğretmen yeterlilikleri nelerdir?

Yeterlik alanları; bilgi, beceri, tutum olmak üzere üç düzeyde tanımlanabilir.

Sınıf ortamlarında; çeşitli özellik, ihtiyaç ve beklentilere sahip çocuklarla

çalışırken öğretmenlerin sahip olması gereken bilgi, beceri, tutum ve eğilimler o öğrenme ortamının kapsayıcı niteliğinin belirlenmesinde önem taşımaktadır.

50 Bilgi düzeyindeki öğretmen yeterlikleri nelerdir?

Kapsayıcı eğitim uygulamalarını hayata geçirmek için gerekli bakış açısı ve kaynaklara sahip olmakla ilişkili yeterlik alanlarını içermektedir.

51 Beceri düzeyindeki yeterlikler nelerdir?

Kapsayıcı bir öğrenme ortamı oluşturmak, öğrenme ve öğretme sürecini tüm çocukları kapsayacak şekilde uyarlamak, gelişim ve öğrenmeyi kapsayıcı şekilde değerlendirmek için gerekli yeterlik alanlarını ve becerilerini içermektedir.

52 Tutum düzeyindeki yeterlikler nelerdir?

Kapsayıcı eğitime ilişkin olumlu tutum ve eğilimler sergilemek ve eğitimin diğer paydaşlarının kapsayıcı paradigmaya karşı olumlu tutumlar benimsemesini sağlamak üzere gerekli yeterlikleri kapsamakdır.

53 Sınıfta kapsayıcı bir öğrenme ortamı oluşturmak için hangi düzenlemelere yer verildiğini içeren ve karşılaşılan problemlere dönük nasıl bir strateji izlendiğine yönelik düşüncelerin kayıt altına alınması amacıyla tutulan kayıt aracı nedir?

Öğretmen günlükleri

54 Görsel araçlar etkili bir öz düzenleme aracı olarak kullanılabilir.

Posterler, grafikler,diyagram şemaları ,fotoğraflar çoğu zaman yazıdan daha kalıcı olmaktadır. (Cassandra, Brady & Taylor, 2005).

Sınıfın fiziki düzenini, etkinlikler sırasında çocuklarla etkileşim anlarını ya da çocukların birbirleri ile etkileşime girdikleri anları gerekli durumlarda fotoğraflamak, arada kat edilen yolu görmenizde görsel bir ipucu sağlamak amacıyla bu yöntem kullanılabilir.

Öğretmenler sınıf içerisinde yaptıkları düzenlemelerin önceki ve sonraki hâllerinin fotoğraflarını alarak değişim konusunda kendilerine veri oluşturabilirler.

Yukarıda bahsedilen öz düzenleme aracı hangisidir?

Benim eşsiz sınıfım

55 Gereksinim duyulduğunda sınıfa davet ettiğimiz meslektaşımızın önceden geliştirilmiş

kayıt formuna notlar alarak bizi izlemesi, bu notları bizimle paylaşması ve bize yapıcı bir dönüt sağlaması amacıyla gerçekleştirilebilir.

Yukarıda bahsedilen öz değerlendirme amacı nedir?

Sevgili meslektaşım

56 Bir değerlendirme aracında kapsayıcı erken çocukluk eğitiminin kalitesi hangi göstergelere göre değerlendirilmektedir?

1. Ortamın, materyallerin/araçların uyarlanması
2. Akran etkile şimine yetişkin katılımı
3. Yetişkinlerin çocukların serbest zaman etkinliklerine ve oyununa rehberliği
4. Çatışma çözme
5. Grup üyeliği
6. Çocuklar ve yetişkinler arasındaki ilişkiler
7. İletişim için destekleme
8. Grup etkinliklerini uyarlama
9. Etkinlikler arası geçiş
10. Geri bildirim
11. Aile-uzman iş birliği
12. Çocukların öğrenmelerini takip etme

57 Öğretmenlerin verdikleri kararların farkına varmalarını ve sistematize etmelerini sağlamaya yönelik kullanılabilecek en etkili araçlardan birisidir.

Öğretmenler haftalık değişimleri grafiklendirerek kayıt altına almak isterlerse, zayıf, orta ve iyi karşılığı olan 1, 2 ve 3 değerleri üzerinden grafik oluşturabilirler.

Bu kayıt alma işini geliştirirken toplam puan üzerinden ve göstergeler üzerinden hareket edebilirler.

Böylece öğretmenler, süreç içinde kendi sınıfına dönük değerlendirmesini bir bütün olarak görebilir, kendi gelişimine yön verebilmesi için odaklanması gereken hususları tespit edebilir. Bu formun her haftanın son iş günü (cuma günü) kullanılması uygun olacaktır.

Formu doldururken öğretmenlerin kendi performanslarını maddelere göre “zayıf-orta-iyi” olarak değerlendirmeleri, ardından da konuyla lgili olarak neleri yapmaları ya da korumaları gerektiği konusundaki kararlarını not etmeleri uygun olacaktır.

Bu değerlendirmeler doğrultusunda grafiğe dönülerek niteliklerdeki değişimler takip edilebileceği gibi alınan ek notlarla da bir bilgi bütünü oluşturulabilir.

Böylece güçlü ve gelişmesi gereken yönler tespit edilebilir.

Yukarıda belirtilen araç nedir?

Öz değerlendirme rubriği

ÖĞRETMEN ÖZ DEĞERLENDİRME RUBRİĞİ

Değerlendirmeye konu uygulama	Zayıf 1	Orta 2	İyi 3	Bu haftaki performansım	Neleri geliştirmeliyim? Neleri korumalıyım?
1 Sınıf ortamını kapsayıcılık bakımından düzenlerim.	Sınıfımda alan ve materyal düzenlemeleri çok çeşitli sorunlara neden oldu.	Sınıfımda alan ve materyal düzenlemeleri az sayıda olsa da sorunlara yol açtı.	Sınıfımda alan ve materyal düzenlemelerimden dolayı sorun yaşanmadı.		
2 Çocukların etrafındaki yetişkinlerle etkileşime girmesini desteklerim.	Gün sonunda engeli olan çocuğumun/çocuklarımın akranları ile bir araya gelmesini sağlayabilen etkinlikler hazırlamadığımı fark ettim.	Gün sonunda engeli olan çocuğumun/ çocuklarımın akranları ile bir araya gelmesini sağlayabilen çok az etkinlik hazırladığımı fark ettim.	Gün sonunda engeli olan çocuğumun/ çocuklarımın akranları ile bir araya gelmesini sağlayabilen çok sayıda etkinlik hazırladığımı fark ettim.		
3 Çocukların oyunlarını düzenlemelerine rehberlik ederim.	Çocukların etkinlikleri düzenlemelerine dahil olmadım.	Çocukların etkinlikleri düzenlemelerine çok az dahil olduğum için sorunlar yaşandı.	Çocukların etkinliklerine yeteri kadar dâhil olduğum için sorun yaşanmadı.		
4 Sınıf ortamında çatışmayı önleyecek şekilde sınıf yönetimi kurallarına yer veririm.	Sınıf kurallarını kurma ve uygulamada sorunlar yaşadığım için sınıf içinde çatışma yaşanmaktadır.	Sınıf kurallarını kurma ve uygulamada sorunlar yaşadığım için sınıf içinde çatışma az yaşanmaktadır.	Sınıf kurallarını kurma ve uygulamada sorunlar yaşamadığım için sınıf içinde çatışma neredeyse hiç yaşanmamaktadır.		

Şekil 8. Öğretmen öz değerlendirme rubriği

58 Kapsayıcı eğitimden beklenen yararların sağlanması nasıl mümkün olur?

Beklenen yararın sağlanması eğitimin kalitesinin gelişmesiyle ilgilidir.

Kalitenin gelişmesinde en önemli faktör öğretmendir.

Öğretmenlerimizin lisans sürecinden başlanarak kapsayıcı eğitim konusunda desteklenmesi geleceğimize yönelik en önemli adımlardan biri olabilir.

59 Kapsayıcı eğitimin kalitesi nasıl belirlenir?

Kapsayıcı eğitimin kalitesi (Şekil 10) sınıfta bulunan öğretmen-çocuk oranı, grup büyüklüğü, öğretmenin eğitim durumu gibi değişkenleri içeren yapısal kalite, öğretmen-çocuk etkileşimi, eğitim programının uygulanması gibi çocukların günlük deneyimlerine doğrudan etki eden süreç kalitesi ve iki boyutun birleşiminden oluşan genel kalite boyutlarında ele alınmaktadır. (Yılmaz ve Karasu, 2018)

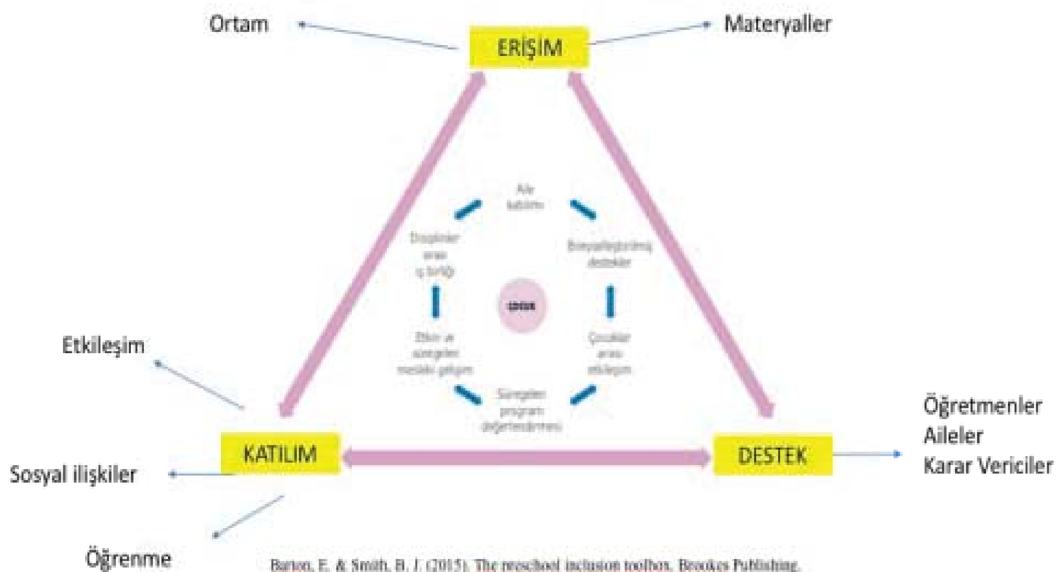
Şekil 10. Kapsayıcı eğitimin kalitesi

60 Kaliteli Kapsayıcı Eğitimin Bileşenleri nelerdir?

Kapsayıcı eğitimin kalitesi, sunulan hizmetlerin niteliği hakkında bilgi vermesi

bakımından önemlidir.

Daha önceki bölümlerde kapsayıcı eğitim ile ilgili olarak erişimin artırılması, katılımın sağlanması ve öğrenme-öğretme süreçlerinin desteklenmesi boyutunda detaylı olarak kaliteli kapsayıcı eğitimin bileşenlerine yer verilmiştir (Şekil 11)

Barton, E. & Smith, B. J. (2015). The preschool inclusion toolbox. Brookes Publishing.

TÜRK EĞİTİM-SEN
AKADEMİ

2022 MEB
UZMAN VE
BAŞÖĞRETMENLİK
SINAVLARINA
HAZIRLIK

MODÜL 6

ÇEVRE EĞİTİMİ VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

MODÜL 6 – ÇEVRE EĞİTİMİ VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

1. ATMOSFER, HAVA, İKLİM VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İLİŞKİSİ

1 Yerküreyi çepeçevre saran, yaşamın varlığını ve sürekliliğini sağlayan gaz örtüsüne ne denir?

Atmosfer veya Hava küre

2 Atmosferdeki bulut, yağış ve fırtına oluşumları vb. gibi hava olaylarının büyük bölümü ile atmosferi oluşturan azot (N), oksijen (O2), argon (Ar) gibi temel gazlar ile su buharı (H2O), karbondioksit (CO2) ve metan (CH4) gibi başlıca sera gazlarının büyük bölümü nerede bulunur?

Troposferde ve altorta stratosfer

3 Atmosferde bulunan gazlar hangi bölümünde yer alır?

% 90'ı atmosferin yeryüzünden yaklaşık 16 km'ye ve % 99'u ise yeryüzünden orta stratosfere kadar olan bölümü

4 Dünya yüzeyini çevreleyen atmosfer katmanı farklı özelliklere sahip çeşitli gazlardan oluşur.

Bu gazlar ve oranları nelerdir?

Azot (%78)

Oksijen (%21

Asal gazlar (%1)

5 Atmosferin katmanları sırası ile nelerdir?

Troposfer, Stratosfer, Mezosfer, Termosfer ve Ekzosfer

6 İklim olayları hangi katmanda yaşanır?

TROPOSFER

7 İklim olayları neden troposferde yaşanır?

Su buharının büyük kısmı bu katmanda bulunduğu için

8 Atmosferdeki gazların %75'i hangi katmanda bulunur?

TROPOSFER

9 Troposferin üstünde hangi katman yer alır?

STRATOSFER Troposferin üstünde, 50 km'ye kadar olan katmandır.

10 Ozon tabakasının büyük bir kısmı hangi katmanda yer alır?

STRATOSFER

11 Ozon tabakası ne işe yarar?

Güneş'ten gelen zararlı ışınların yeryüzüne ulaşmasını engeller.

12 Stratosferin üstünde yer alan katman hangisidir?

MEZOSFER dir. 80 km' ye kadar olan katmandır.

13 Atmosfere giren gök taşları hangi katmanda yanar?

Atmosfere giren gök taşları MEZOSFER katmanında yanar. (yıldız kayması olayı) Bu nedenle yeryüzüne fazla gök taşı ulaşamaz.

14 Mezosferden sonra bulunan katman hangisidir?

TERMOSFER

15 Atmosferin en sıcak katmanı hangisidir?

TERMOSFER

16 Atmosferin en dış katmanı hangisidir?

EKZOSFER

17 Hava durumunun tanımı nedir?

Belirli bir yerde, belirli ve kısa bir süre içinde etkin olan atmosfer meydana gelen meteorolojik olaylardır.

18 Hava durumunu inceleyen bilim dalı hangisidir?

Hava durumunu Meteoroloji bilimi inceler.

19 İklimin tanımı nedir?

Yeryüzünün herhangi bir yerinde uzun yıllar boyunca gözlenen tüm hava koşullarının ortalama özelliklerinin yanı sıra, bu olayların yaşanma sıklıklarının zamansal dağılımlarının, gözlenen uç değerlerin, şiddetli olayların ve tüm değişkenlik çeşitlerinin bireşimi olarak tanımlanır.

20 İklim değişikliği nedir?

Nedeni ne olursa olsun iklim koşullarındaki geniş ölçekli (küresel) ve önemli bölgesel ya da yerel etkileri bulunan, uzun süreli ve yavaş gelişen değişiklikler olarak tanımlanır.

21 İklimi oluşturan meteorolojik olaylar nelerdir?

Sıcaklık, nem, basıncı, rüzgâr, yağış

22 İklimin oluşması için geçen süre ne kadardır.

Bir bölgede en az 30 yıllık hava durumu ortalamasının alınması gerekir.

23 İklimi inceleyen bilim dalı hangisidir?

İklimleri Klimatoloji bilimi inceler.

24 Tüm atmosfer hareketlerinin enerji kaynağı nedir?

Güneş'tir. Güneş'ten gelen kısa dalga boylu enerji (GKDB Güneş ışınımı) atmosferi geçerek yeryüzüne ulaşır.

25 İklim değişikliği nedir?

Nedeni ne olursa olsun iklim koşullarındaki geniş ölçekli (küresel) ve önemli bölgesel ya da yerel etkileri bulunan, uzun süreli ve yavaş gelişen değişiklikler olarak tanımlanır.

26 İklimsel değişkenlik nedir?

Tüm zaman ve alan ölçeklerinde iklimin ortalama durumundaki ve standart sapmalar ile uç olayların oluşumu gibi öteki istatistiklerindeki değişimlerdir.

27 İklimsel değişkenlik nasıl oluşur?

İklim sistemi içindeki doğal iç süreçlere (içsel değişkenlik) ya da doğal kaynaklı dış zorlama etmenlerindeki değişimlere (dışsal değişkenlik) bağlı olarak oluşabilir.

2. TÜRKİYE İKLİMİ VE KURAK BÖLGELER

Türkiye İkliminin ve İklim Dinamiğinin Ana Çizgileri

1 Türkiye'deki egemen iklim tipi nedir?
Kışı ılıman/soğuk ve yağışlı, yazı kurak ve sıcak/çok sıcak subtropikal Akdeniz iklimidir.

2 Aridite nedir?

Yeryüzünün herhangi bir yerinde egemen olan fiziki coğrafya denetçilerinin ve uzun süreli atmosfer dolaşımı düzeneklerinin oluşturduğu sürekli yağış ve nem açığı koşulları ya da hidroklimatolojik kuraklıktır.
Başka bir deyişle coğrafi veya klimatolojik kurak olma durumudur.

3 Kuraklığın yıl boyunca ya da yılın çok büyük bir bölümünde egemen olduğu arazilere ne ad verilir?

Arid bölge (kurak bölge)

4 Kuraklık nedir?

Yeryüzündeki çeşitli sistemlerce kullanılan doğal su varlığının, belirli bir zaman süresince ve bölgesel ölçekte uzun süreli ortalamanın ya da normalin altında gerçekleşmesi sonucunda, temel olarak şiddet, süre ve coğrafi yayılış bileşenleri ile nitelendirilebilen üç boyutlu bir doğa olayı biçiminde etkili olan su açığı ve yetersizliğidir.

5 Köppen iklim sınıflandırma sisteminin birinci, ikinci ve üçüncü harflerine göre, Türkiye'deki iklim tiplerinin coğrafi dağılışı nasıldır?

Türkiye'de İç Anadolu Bölgesi'nin orta bölümü ve Doğu Anadolu'nun en doğusunda Van-Iğdır bölümü orta enlem yarıkurak step (BSk),

Marmara kıyı bölümü dışında Karadeniz kıyı kuşağı nemli orta enlem (ılıman) iklimlerin kurak mevsimi olmayan yazı sıcak ve çok sıcak nemli subtropikal (Cfb, Cfa)

Marmara, Ege, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri ile İç Anadolu'nun batı ve güney bölümleri yazı kurak sıcak ve çok sıcak subtropikal Akdeniz (Csb, Csa)

İç ve Doğu Anadolu bölgelerinin genel olarak orta-kuzey bölümlerinde uzanan geniş bir kuşak yazı kurak nemli karasal (soğuk) (Ds),

Kuzeydoğu Anadolu'nun (Erzurum-Kars Bölümü) ve İç Anadolu'nun kuzeyindeki görece dar bir alan ise kurak mevsimi olmayan nemli karasal (soğuk) (Df) iklim sınıflarında yer alır.

6 Yıllık Aridite İndisi (Aİ) değerlerinin Türkiye üzerindeki coğrafi dağılışı nasıldır?

Türkiye'de çölleşmeye eğilimli yarı kurak ve kurakçayarı nemli araziler, ülke topraklarının yaklaşık % 30'unu kaplar. Nemlice-yarı nemli kuraklık sınıfı ile birlikte bu oran % 60'a ulaşır. Türkiye'nin su iklimindeki mevsimsellik ve yıllar arası değişkenlik de dikkat çekici derecede yüksektir.

3. İKLİM VE ÇEVRE ÜZERİNDEKİ ETKİLER

1 İklimde meydana gelen değişikliklerin temel sebepleri nelerdir?

Milankovitch döngüleri, Güneş'ten gelen enerji miktarındaki değişimler, **okyanussal ve atmosferik süreçler, volkanik püskürmeler ve atmosferdeki birikimleri insan etkinliklerinden kaynaklanan sera gazlarının (CO2, CH4, N2O) artışlarıdır.**

2 Hükümetler arası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) neden kurulmuştur?

Devletlere, iklim değişikliği konusunda bilimsel raporlar hazırlamak için kurulmuştur.

3 Hükümetler arası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) kurucuları nelerdir?

1988 yılında Birleşmiş Milletler himayesinde Dünya Meteoroloji Örgütü (WMO) ve Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) ortaklığında (IPCC) kurulmuştur.

4 Sanayi Devrimi'nden bu yana gerçekleşen karbondioksit (CO2) ve diğer sera gazı emisyonlarının atmosferde birikmesi sonucunda gezegenimizin yüzey sıcaklığının ortalama olarak ne kadar artmıştır?

Yaklaşık 1.2°C derece kadar artış göstermiştir.

5 IPCC raporları ve çeşitli araştırmalarda gezegenimizin yüzey sıcaklığının yüzyıl sonuna kadar en fazla kaç derece artış göstermesinin kabul edilebilir olduğu ve önlem alınmaz ise gezegenimizin iklim düzeninin kalıcı olarak değişime uğrayacağı "bilimsel olarak" kanıtlanmıştır?

En fazla 2°C artış olması kabul edilebilir.

6 "Kırmızı alarm" olarak değerlendirilen IPCC "İklim Değişikliği 2021: Fiziksel Bilim Temeli Raporu" n da insanlığın uluslararası kabul gören sıcaklık derecesi kaç °C derecedir?

1.5°C'lik geri dönülmez eşik noktasına tehlikeli bir yakınlıkta olduğunun, ısınmanın engellenmesinde mevcut çabaların yetersiz kaldığı belirtilmiştir.

7 BM Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi (UNCCD) Sekreteryası tarafından yayımlanan "Sayılarla Kuraklık 2022 Raporu"na göre iklim değişikliğinin ekolojik dengeyi bozmasının sosyal ve ekonomik hayat üzerinde büyük etkileri nelerdir?

Yaklaşık 55 milyon insanın her yıl kuraklıktan doğrudan etkilenir.

Dünyanın hemen her yerinde hayvancılık ve tarım için en ciddi tehlike haline gelmektedir.

Hızlı nüfus artışıyla birlikte, su ve gıdaya erişimde eşitsizliklerin tüm dünya için güvenlik sorunu oluşturur.

2050 yılına kadar 216 milyon insanın su kıtlığı, kuraklık, tarımsal verimin azalması nedeniyle göç etmesinin beklenmektedir.

8 Küresel iklim değişikliğinin çevre ve iklim üzerindeki etkileri nelerdir?

Sanayi Devrimi'nden bu yana gezegenimizin yüzey sıcaklığının ortalama yaklaşık 1.2°C derece kadar artmıştır.

Haziran 2022'de yayımlanan bir araştırma, Kuzey Kutbu'ndaki yüzey sıcaklıklarındaki ısınmanın dünyanın diğer bölgelerinden yedi kat daha fazla olduğunu ortaya koymuştur.

NASA verilerine göre, Grönland'da 1993-2016 tarihleri arasında yılda 281 milyar ton buz erimiştir.

Antarktika'da ise yine aynı tarihler arasında yıllık kaybolan buz miktarı 119 milyar tondur.

Alpler, Himalayalar, And Dağları, Rocky Dağları, Afrika ve Alaska gibi farklı yerlerdeki dağ buzullarında daha önce görülmemiş erimeler görülmektedir.

Okyanus asitlenmesi rekor yüksek seviyeye ulaşmıştır.

Okyanuslardaki mercan resiflerinin %95'i ölmektedir.

Hava sıcaklığındaki genel artış nedeniyle biyoçeşitlilik zarar görmektedir.

Dünya genelinde; sel, kasırga, kuraklık ve orman yangını gibi hava olaylarına bağlı afetlerin sayısında ve şiddetinde rekor artışlar olmaktadır.

9 İklim değişikliğiyle mücadele için en bilinen tedbir nedir?

Sera gazı emisyonlarının azaltılması

4. İKLİM SİSTEMİNİN BİLEŞENLERİ

Fiziksel İklim Sistemi Nedir? Nasıl Çalışır?

1 Küresel iklim başlıca beş bileşeni bulunan ve bu bileşenler arasındaki karşılıklı etkileşimleri de içeren karmaşık bir sistemdir. Bu bileşenler nelerdir?

1) Atmosfer (Hava Küre),

2) Hidrosfer (su küre),

3) Krayosfer (buz küre),

4) Litosfer (taş küre) ve

5) Biyosfer (yaşam küre)

2 Tüm atmosfer hareketlerinin enerji kaynağı nedir?

Güneş

3 İklim neden değişmektedir?

İklim sistemini yöneten Güneş enerjisi çeşitli zaman ölçeklerinde değiştiği için değişir.

4 Küresel ısınmaya yol açan sanayi Devrimi'nden sonra hızla artan sera gazları nelerdir?

CO2 (karbondioksit), CH4(metan) ve N2O (diazotmonoksit)

5 İklimi değiştiren dışsal faktörler nelerdir?

1- Doğal faktörler

2- Antropojenik Faktörler

6 İklim sistemindeki içsel interaktif bileşenler nelerdir?

Atmosfer, okyanuslar, deniz buzu, kara yüzeyi ve özellikleri, kar örtüsü, karasal buzu ve hidrolojiyi içermektedir.

7 İklimi değiştiren dışsal faktörler nelerdir?

1- Doğal faktörler

2- Antropojenik Faktörler

8 İklim sistemine göre "dış" olarak nitelendirilen bileşenler nelerdir?

Güneş'i ve enerjisi, yerkürenin ekseni çevresindeki dönüşü, Güneş-Yer geometrisi, yerkürenin yörüngesi, kara ve deniz dağılışı, karaların fiziki coğrafi özellikleri, okyanus tabanı topografyası ve havza şekilleri, atmosfer ve okyanusların temel bileşimini ve kütlesini içerir.

9 İnsan faaliyetleri ile ortaya çıkan faktörlere ne denir?

Antropojenik faktörler

10 İklim değişikliğine neden olan ve insan faaliyetleri ile oluşan veya oluşmayan doğa içerisinde gerçekleşen faktörlere ne denir?

Doğal faktörler

11 Doğal faktörler nelerdir?

Orbital Değişiklik

Güneşteki Değişkenlik

Volkanik Patlamalar, Orman Yangınları

12 Volkanik Patlamalar ve Orman Yangınları gibi unsurlar iklim değişikliğine nasıl neden olur?

Atmosferdeki gaz yoğunluğunu değiştirerek

5. GÜNEŞ RADYASYONU VE KÜRESEL ENERJİ DENGESİ
Güneş ve Yer Işınımı

1 Radyant enerji nedir?

Elektromanyetik radyasyon (ışınım) ve Güneş ışınımı olarak da adlandırılır.

2 Atmosferin üst sınırına ulaşan Güneş ışınımının tutarına ne denir?

Güneş sabiti (Sc) olarak adlandırılır. Güneş sabitinin değeri Sc = 1367 W/m2 'dir (~1.96 kal/cm2 / dakika ya da 1.4 kW · m-2)

3 Atmosferin Güneş'e bakan dış yüzündeki bir alanda, bir metrekarelik bir yüzeye saniyede düşen enerji miktarı ne kadardır?

Yaklaşık 1367 Watt (W) (Güneş sabiti)

4 Yerküreyi ilgilendiren elektromanyetik ışınımlar nelerdir?

1) Güneş'ten yerküreye ulaşan GKDB Güneş ışınımı

(2) Yeryüzünden salınan GUDB karasal ya da yer ışınımı

5 Güneş enerjisi, uzaydan yeryüzüne doğru taşındığı için atmosfer ile etkileşimi nasıl gerçekleşir?

Güneş enerjisinin bir bölümü, atmosferden uzaya geri yansır, bir bölümü emilir ve ısıya dönüşür, bir bölümü de yeryüzüne geçer (transmisyon).

6 Yeryüzüne işleyen ve orada emilen ışınım yüzeyde nasıl etkiler bırakır?

Yüzeyi ısıtır, suyu buharlaştırır, karları eritir ve toprak örtüsünü ısıtır. Bunun sonucunda, Güneş ışınımı, çeşitli enerji biçimlerine dönüşür. Sonunda bu enerji de atmosfere geçer, orada emilir ve uzun dalga boylu (UDB) ışınım olarak yeryüzüne ve uzaya doğru yeniden salınır.

7 Yerkürenin hareketleri nelerdir?

Rotasyon, revolusyon ve presesyon olarak adlandırılan başlıca üç hareketi vardır.

8 Rotasyon hareketi nedir?

Yerkürenin kendi ekseni çevresindeki dönüşüdür. Yerkürenin kuzey ve güney kutup noktalarını birbirine bağlayan ekseni çevresinde 24 saatte tamamladığı bu hareketi sonucunda, gece ve gündüzün günlük döngüsü oluşur.

9 Revolusyon hareketi nedir?

Yerkürenin Güne**ş'in çevresindeki yörüngesini (ekliptik** düzlemini**) izleyerek yaptığı dönüş hareketidir.**

10 Presesyon (yalpalama) hareketi nedir?

Dünya'nın rotasyon sırasında, başını sallayan bir topaç gibi yalpalayarak yaptığı dönüş hareketidir. Presesyon hareketinin nedeni, Dünya'nın Ekvator bölgesinin şişkin ve ekseninin eğimli olması ve bunun sonucunda Güneş'in ve Ay'ın, yerkürenin çeşitli bölümleri üzerinde farklı çekim yapmalarıdır.

11 GKDB Güneş ışınımının ne kadarı atmosfer penceresi yoluyla uzaya kaçar?

Yaklaşık % 31'i (yerkürenin ortalama albedosu) yeryüzünden ve atmosferden yansıyarak ve saçılarak

% 57'si atmosferden geri ışıyarak

Yaklaşık % 12'si yerden geri ışıyarak atmosfer yoluyla uzaya çıkar.

Sonuçta, gelen Güneş enerjisi, gezegensel olarak, yansıma, saçılma ve ışınım yoluyla uzaya geri dönmüş olur.

12 GKDB Güneş enerjisi ile GUDB kızılötesi ışınım arasındaki dengeyi değiştirebilecek birçok etmen vardır. Günümüzde bu dengeyi bozup iklimi değiştirme gücüne sahip olan etmenler nelerdir?

Fosil yakıt yanması, arazi kullanımı değişiklikleri ve ormansızlaşma ve sanayi süreçleri gibi insan etkinlikleridir.

13 Atmosferdeki ışınımsal olarak etkin/küresel ısınma potansiyelleri yüksek olan sera gazları nelerdir?

Karbondioksit (CO2), metan (CH4), diazotmonoksit (N2O), aerosollerin ve ozon katmanında incelmeye neden olan ozon bozucu maddelerdir.

6. DOĞAL İKLİM DEĞİŞİKLİKLERİ: LEVHA HAREKETLERİ VE MİLANKOVİÇ DÖNGÜLERİ

1 Levha Tektoniği Nedir?

Dünya'nın kabuğunun 7 büyük "levhaya" ayrıldığını ve bu levhaların manto üzerinde serbest olarak yüzdüğünü öne süren teori

2 Mantonun üst bölümüne ne denir?

Astenosfer

3 Litosferi oluşturan geniş ve katı levha parçalarının hareketine denir?

Levha tektoniği (plaka tektoniği) olarak adlandırılır.

4 Bu harekete sebep olan etken nedir?

Litosferi oluşturan geniş ve katı levha parçaları, astenosferdeki konveksiyon hücrelerinin oluşturduğu iç dolaşıma bağlı olarak hareket etmektedir.

5 Levhaların hareketlerinin isimleri nelerdir?

Levhalar, bu sınırlar boyunca uzaklaşır (diverjans), yaklaşır (konverjans) ya da yanal olarak hareket eder. (transform levha sınırı)

6 Levhaların hareketleri nasıl gerçekleşir?

Levha hareketleri, yılda birkaç milimetreden (mm) birkaç santimetreye değişen bir yavaş hareket olarak gerçekleşir. Levha hareketlerinin yavaş oluşu kıtaların parçalanmasına ve okyanus havzalarının oluşmasına neden olur.

7 Dünya'daki üç ana iklim zorlama etmenleri nelerdir?

Levha tektoniği

8 Dünya'nın yörüngesinin şeklindeki ve kendi dönüş ekseninin eğimindeki vb. değişikliklerin (orbital zorlama) nedeni nedir?

Güneş enerjisinin şiddetindeki değişiklikler

9 Levha tektoniği, iklime nasıl etki eder?

Doğrudan etkisi olan bazı etmenlerin tersine, milyonlarca yıl boyunca çok yavaş çalışır.

10 Dünyanın güneş etrafında dönüşünden veya güneşe göre pozisyonundan kaynaklanan değişikliklere ne denir?

Orbital değişiklikler

11 Milankoviç döngüleri nedir?

Dünya ekseninin eğimindeki ve Dünya'nın Güneş çevresindeki yörüngesinin şeklindeki yavaş değişiklikler in yerküre iklimi üzerindeki etkisidir, yani orbital zorlamasıdır.

7. İNSAN KAYNAKLI İKLİM DEĞİŞİKLİKLERİ:

KUVVETLENEN SERA ETKİSİ VE KÜRESEL ISINMA

1 Işınımsal zorlama nedir?

Yer/atmosfer sisteminin enerji dengesindeki herhangi bir değişikliktir.

2 İklim değişikliğine neden olan başlıca olumsuz insan etkinlikleri ve eylemleri elere sebep olabilir?

Hızla artmakta olan sera gazları (karbondioksit (CO2), metan (CH4), diazotmonoksit (N2O), aerosollerin ve ozon katmanında incelmeye neden olan ozon bozucu maddeleri), arazi kullanımı, arazi kullanımı değişikliği ve ormansızlaşma, tarımsal etkinlikler, sanayi süreçleridir.

3 Dünyadaki iklim sistemini etkileyen faktörler nelerdir?

1. Güneşten gelen kısa dalga boylu enerji
2. Dünyanın yörüngesi (Dünya'nın Güneş'in etrafında aldığı yolu gösteren değişiklikler)
3. Dünya'nın Güneş'e göre pozisyonu (yakınlık, mesafe,)
4. Dünyanın Yüzey Albedosu
5. Artan Sera gazları veya sera gazı konsantrasyondaki değişiklikler
6. Arazi örtüsündeki değişiklik
7. Atmosferdeki hava kirliliği

4 Havayı kirleten ve sera etkisi oluşturan madde ve gazlar nelerdir?

CO2, N2O ve CH4 gibi önemli sera gazlarının atmosferdeki tutarları Sanayi Devrimi'nden beri artmaktadır.

CO2, CH4 veN2O, hem doğal hem de antropojen (insan eylem ve etkinlikleriyle ilişkili) kaynaklara sahiptir.

Bunların dışında, hidroflorokarbonlar (HFC'ler), perflorokarbonlar (PFC'ler), kloroflorokarbonlar (CFC'ler) ve bunların çeşitli türevlerini içeren insan kaynaklı yapay sera gazları/maddeleriyse, 20. yüzyıldan beri sanayi süreçleriyle üretilmekte ve atmosfere salınmaktadır.

5 Sera etkisi nedir?

Atmosferdeki gazların gelen Güneş ışınımına karşı geçirgen, buna karşılık geri salınan uzun dalga boylu yer ışınımına karşı çok daha az geçirgen olması nedeniyle, yerkürenin beklenenden daha fazla ısınmasını sağlayan ve ısı dengesini düzenleyen doğal süreç olarak tanımlanabilir

6 Doğal sera etkisinin oluşumu nelere bağlıdır?

Doğal sera etkisinin oluşumu atmosferin GKDB Güneş ışınımını geçirme, buna karşılık GUDB yer ışınımını tutma eğiliminde olmasına bağlıdır.

7 Kuvvetlenen sera etkisi nedir?

Yerküre/atmosfer ortak sisteminin enerji dengesine yapılan pozitif katkı, kuvvetlenen sera etkisi olarak adlandırılır. Sera gazlarının atmosferdeki birikimlerinde gözlenen artışlar, yerküre'nin GUDB ışınım yoluyla soğuma etkinliğini zayıflatarak onu daha fazla ısıtma eğilimindeki bir pozitif ışınımsal zorlamanın oluşmasını sağlar.

8 Küresel iklim değişikliğinin en bilinen parametresi nedir?

Sıcaklık değişimi

9 Ortalama sıcaklık artışı, Dünyanın her yerinde aynı ölçüde mi hissedilir?

Nüfusun %20 ile %40 arasında ki bir bölgedeki sıcaklık artışı 1,5°C civarındadır. Bazı bölgeler iklim değişikliğinden çok daha fazla etkilenirler.

10 Son yıllarda, küresel iklim değişikliğinden dolayı hava ve iklim dinamiklerinde gözlenen bazı değişimler vardır. Bu değişimler nelerdir?

Buharlaşma ve yağmur miktarındaki artış

Yağmurun büyük bir kısmının sağanak şeklinde yağıyor olması

Buzulların gerilemesi

Denizlerdeki buzulların küçülmesi ve deniz su seviyesinin yükselmesi

Mercanların beyaz rengine dönüşmesi

Orman yangınlarının hızla artması

Fırtına ve sel gibi doğa olaylarının daha çok yaşanır olması

11 Okyanus asitlenmesi ile iklim değişikliğini nasıl etkiler?

Okyanuslarda yutulan CO_2 gazı okyanusların ph seviyesini düşürür ve asidik hale getirir. Sonuç olarak okyanuslar bir anda CO_2 kaynağı haline gelebilir.

12 Küresel iklim değişikliği parametrelerinden buzullar, kar örtüsü ve kar tabakası nasıl bir etki oluşturur?

Bunlar erimeye başladığında albedo düşer ve enerjinin açığa çıkmasına neden olur. Bu durumda sıcaklık artar. Deniz seviyesinin artmasına neden olur. Deniz›in yapısı değişir, bu değişim ph seviyesini, tuzluluğu, sıcaklığı değiştirir.

13 Küresel iklim değişikliğindeki hidrolojik sistemlerin değişimi neleri içerir?

Tatlı su kaynaklarındaki değişiklik veya yer değiştirme

Nitelik ve nicelik oranındaki farklılaşmalar

Değişen yağış rejimleri (küresel ölçekte veya bölgesel ölçekte)

Isı dalgaları

14 İklim değişikliğine bağlı afetler ve iklim değişikliğinin neden olduğu olumsuz riskler nelerdir?

Yağışlar da artış, (yağışların şiddetinin artması ve frekansının değişmesi çok yoğun ve şiddetli olması)

Yağışın hiç gerçekleşmemesi

8. İNSAN KAYNAKLI İKLİM DEĞİŞİKLİKLERİ:

FOSİL YAKITLARIN YAKILMASI VE ORMANLAŞTIRMA BAĞLAMINDA KÜRESEL ISINMA SORUNSALI

1 Ormansızlaşma ve Fosil Yakıt Yanmasının İklim Değişikliği Açısından Farklılaşması

Ormansızlaşmanın ve fosil yakıtların yakılması sonucu oluşan, kuvvetlenen sera etkisini ve insan kaynaklı iklim değişikliğini iyi anlayabilmek için karadaki karbon ve fosil yakıt karbonu çok farklı şekillerde ele alınmalıdır. Karbon, kara ve atmosfer arasında her zaman doğal olarak ve insan eylemleri yoluyla karşılıklı değişmektedir. Bu nedenle, ormansızlaşma gibi olumsuzluklar nedeniyle kara biyosferinden (toprak, bitkiler) kaybedilen karbondioksit (CO2), basitçe zaten "aktif" karbonun karadan atmosfere aktarılmasıdır (Türkeş, 2021b). Aynı şekilde, ağaç dikmek ve ormanlaştırmak da bu aktif karbonun bir kısmını atmosferden toprağa geri döndürür. Buna karşılık, yanan fosil yakıtlardan yayılan CO2, milyonlarca yıldır aktif karaatmosfer karbon değişimine karşı kalıcı olarak kilitlenmiş olan karbondan gelir

2 BMİDÇS Paris Antlaşması'nın küresel ısınma hedeflerini tutturmak ve insan kaynaklı iklim değişikliğini azaltmak için ormanlaşma ile ilgili neler yapılmalıdır?

Ormanları koruyup geliştirerek yutak kapasitesini artırma yoluyla insan kaynaklı karbonu arazide tutmak (negatif salımlar) çok önemlidir.

3 BMİDÇS Paris Antlaşması'nın küresel ısınma hedeflerini tutturmak ve insan kaynaklı iklim değişikliğini azaltmak için neler yapılmalıdır?

Doğrudan fosil yakıt kullanımını azaltma, fosil yakıtlı enerji sistemlerinden 10-15 yıllık bir dönemde vazgeçmek ve güneş, rüzgâr gibi yenilenebilir enerjilerin birincil enerji kaynakları içindeki payını artırmak, enerji tasarrufu, iklim ve çevre dostu sürdürülebilir tarım ve döngüsel ekonomi

4 Karbon bakımından zengin bitki örtüsünün korunması ve eski haline getirilmesinin faydası nelerdir?

Biyolojik çeşitliliğin ve su kalitesinin korunması ile uzun vadeli toprak karbon depolamasının geliştirilmesidir.

5 Arazi temelli karbon azaltımı için gereken yaklaşımlar nelerdir?

Toprak karbonunu korumak için iyileştirilmiş arazi yönetimini, sürdürülebilir biyoenerji sistemlerinin geliştirilmesini, kıyı ve sulak alan ekosistemlerinde depolanan karbonun korunmasını içerir.

6 Ormansızlaşma iklim değişikliğini nasıl etkiler?

Fosil yakıtlardan kaynaklanan yıllık karbon salımları, sürdürülebilir arazi karbon azaltma yöntemleriyle depolanabilecek yıllık karbon miktarından on kat daha fazladır.

Yanan fosil yakıtlar, ormansızlaşma ve diğer etkinlikler nedeniyle karbon yutaklarının yok edilmesiyle birlikte, atmosferde giderek ormanlar gibi mevcut karbon yutaklarından emilebilenden daha fazla CO_2 kalmasına ya da birikmesine katkıda bulunmuştur. Atmosferdeki CO_2, metan ve diazotmonoksit gibi sera gazlarının artan birikimleri, ısı enerjisini alt atmosferde hapsettiği için küresel ısınmayı tetikler.

7 Arazi kullanımında tahribatın yapılması neye neden olur?

Yutak alanların azaltılmasına neden olur, bu durumda da emisyon azalacakken artmasını sağlar.

8 Arazi kullanımdaki yapılan değişiklikler albedo miktarı nasıl etkiler?

Yüzeylerin yansıtma gücünü etkileyerek küresel iklim sistemi üzerinde olumsuz etkilere neden olmaktadır.

9 Bir yüzeyin üzerine düşen elektromanyetik enerjiyi yansıtma kapasitesine ne denir?

Albedo

10 Yutak alan nedir?

Karbondioksiti atmosferden yutarak depolayan doğal veya insan yapımı sistemlerdir.

11 Yutak alanlar nerelerdir?

Ormanlar en yaygın yutak türüdür. Ayrıca, toprak, turba, permafrost (sürekli donmuş halde bulunan toprak), toprak tabakaları, okyanus suyu ve derin okyanustaki karbonat çökeltileri

12 Yenilenebilir Enerji Nedir?

Sürekli devam eden doğal süreçlerdeki var olan enerji akışından elde edilen enerjidir.

13 Yenilenebilir enerji kaynakları nelerdir?

Güneş Enerjisi, Rüzgar Enerjisi, Biyokütle Enerjisi, Jeotermal Enerji, Hidroelektrik Enerji, Hidrojen Enerjisi, Dalga Enerjisi

9. AŞIRI HAVA VE İKLİM OLAYLARI: SICAK HAVA DALGALARI, ŞİDDETLİ YAĞIŞLAR VE KURAKLIKLAR

1 Başlıca sera gazları nelerdir?

Karbondioksit (CO_2), metan (CH_4) ve diazotmonoksit (N_2O) gibi gazlardır.

2 Sera etkisinin en önemli sonucu nedir?

Sera etkisinin en önemli sonucu, yerkürenin enerji dengesi üzerinde ek bir pozitif ışınımsal zorlama oluşturarak, Dünya ikliminin daha sıcak ve daha değişken olmasına neden olmasıdır.

3 Sera etkisinin sonucu olarak yağışlarda gözlemlenen önemli değişimler nelerdir?

Yağışlarda 20. yüzyılın ortalarından günümüze değin Dünya'nın çeşitli bölgelerinde, (örneğin Akdeniz Havzası ülkelerinin bazılarında ve Türkiye'de) önemli azalış (kuraklıklar) ve artış eğilimleri gözlenmiş; bazı ekstrem (aşırı) olaylarda önemli değişiklikler ortaya çıkmıştır.

4 *İnsan kaynaklı iklim değişikliğinin,* hava ve iklim üzerindeki gözlemlenen etkileri nelerdir?

İnsan kaynaklı iklim değişikliğinin, birçok hava ve iklim ekstremlerini (aşırılıklarını) etkilediği görülmektedir. Sıcak hava dalgaları, daha kuvvetli ve şiddetli yağışlar, kuraklıklar ve tropikal siklonlar gibi gözlemlenen değişiklikleri mevcuttur.

5 *İnsan kaynaklı iklim değişikliğinin ana itici güç olduğu değişiler nelerdir?*

1950'lerden bu yana çoğu kara bölgesinde sıcak hava dalgalarını içeren aşırı sıcakların daha sık ve daha şiddetli hale geldiği, soğuk hava dalgaları dâhilaşırı soğukların daha az sıklıkta ve daha az şiddetli olduğu tespit edilmiştir.

6 Küresel iklim sistemindeki değişikliklerinin denizlerde gözlemlenen etkisi nedir?

Denizlerdeki ısı dalgalarının sıklığı 1980'lerden bu yana yaklaşık iki katına çıkmıştır.

7 *İnsan kaynaklı iklim değişikliğinin* tarımsal ve ekolojik kuraklığa etkisi nedir?

İnsan kaynaklı iklim değişikliği, yağışın azaldığı bölgelerde daha belirgin olmak üzere, artan hava sıcaklıklarının bir fonksiyonu olan toprak neminin buharlaşması nedeniyle bazı bölgelerde tarımsal ve ekolojik kuraklıkların artmasına katkıda bulunmuştur.

8 *İnsan kaynaklı iklim değişikliğinin* küresel ölçekte gözlemlenen etkisi nedir?

Küresel ölçekte eş zamanlı sıcak hava dalgaları ve kuraklıkların sıklığındaki artışların yanı sıra, tüm yerleşik kıtaların bazı bölgelerinde yangına elverişli hava ve bazı yerlerde bileşik sel oluşumlarıvb. aşırı olayları arttırmıştır.

9 Küresel ısınmadaki her artışın meydana getirdiği etkiler nelerdir?

Her ek 0.5 °C'lik küresel ısınma, bazı bölgelerde büyük olasılıkla sıcak hava dalgaları ve kuvvetli yağışlar dâhil olmak üzere, aşırı sıcaklık olaylarının şiddetinde ve sıklığında belirgin artışlara ve ayrıca bazı bölgelerde tarımsal ve ekolojik kuraklıklara neden olabilmektedir.

10. İKLİM DİPLOMASİSİ, BİRLEŞMİŞ MİLETLER İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİ VE KYOTO PROTOKOLÜ

1 **İklim değişikliği diplomasisi** (iklim diplomasisi) nedir?

Bilim, teknoloji, coğrafi temsil, politik süreçler, yasalar, etik, hakkaniyet ve felsefe gibi zengin bir çeşitlilik barındıran, çok disiplinli ve disiplinler arası bir düzlemden gelen ve/veyahut bir bilim-politika arayüzünden beslenen, girdilere dayalı uzun soluklu ve çok taraflı bir politika alanı ve yaklaşımına iklim değişikliği diplomasisi (iklim diplomasisi) denir.

2 İklim değişikliği konularının önemli paydaşları nelerdir/kimlerdir?

Devletler, sivil toplum örgütleri, yerel yönetimler, iş dünyası ve akademiyi içeren diğer aktörler iklim değişikliği konularının önemli paydaşlarıdır.

3 Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) özelliği nedir?

Sera gazı salımlarını belirli bir yıl düzeyinde tutma ya da belirlenen bir yıla kadar istenen oranda azaltma girişimlerinin en önemlisidir.

4 Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) ne zaman imzaya açılmış ve hangi tarihte yürürlüğe girmiştir?

Haziran 1992'de Brezilya'nın Rio kentinde gerçekleştirilen BM Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda (UNCED) imzaya açılan Sözleşme'yi, Haziran 1993'e kadar 166 ülke ve Avrupa Topluluğu ülkeleri imzalamış ve sözleşme 21 Mart 1994 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

5 Türkiye BMİDÇS'yi Rio'da niçin imzalamamıştır ?

Türkiye, BMİDÇS'nin eklerinde gelişmiş ülkeler arasında değerlendirildiğinden, özellikle enerji ilişkili CO2 ve öteki sera gazı salımlarını 2000 yılına kadar 1990 düzeyine indirme, gelişmekte olan ülkelere mali ve teknolojik yardım vb. konularındaki yükümlülüklerini yerine getiremeyeceği gerçeğiyle, BMİDÇS'yi Rio'da imzalamamıştır.

6 Türkiye hangi tarihte BMİDÇS'ye taraf ülke olarak kabul edilmiştir?

Türkiye BMİDÇS'ye, 24 Mayıs 2004'te taraf ülke olarak kabul edilmiştir.

7 BMİDÇS (Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi)'nin nihai amacı nedir?

BMİDÇS'nin nihai amacı, "Atmosferdeki sera gazı birikimlerini, insanın iklim sistemi üstündeki tehlikeli etkilerini önleyecek bir düzeyde durdurmayı başarmaktır"

8 BMİDÇS'nin *tüm taraflara* yüklediği ortak yükümlülük nedir?

BMİDÇS'nin tüm taraflara yüklediği ortak yükümlülük, insan kaynaklı sera gazı salımlarının ve iklim değişikliğinin durdurulması ve etkilerinin azaltılmasıdır.

9 BMİDÇS Kyoto Protokolü (KP)'nde hangi yükümlülükler düzenlenmiştir?

BMİDÇS Kyoto Protokolü (KP)'nde, küresel düzeydeki insan kaynaklı sera gazı salımlarını 2000 sonrasında azaltmaya yönelik yasal yükümlülükler düzenlenmiştir.

10 BMİDÇS Kyoto Protokolü (KP) hangi tarihte kabul edilmiştir?

Kyoto Protokolü (KP), 11 Aralık 1997'de Kyoto'da gerçekleştirilen BMİDÇS 3. Taraflar Konferansı'nda kabul edilmiştir.

11 Türkiye'nin Kyoto Protokolü'ne katılımı hangi tarihte gerçekleşmiştir?

Türkiye'nin Kyoto Protokolü'ne katılımı (taraf olması), resmi uygun bulma belgesinin 28 Mayıs 2009'da BM'ye sunulmasından sonraki 90. günde, yani 26 Ağustos 2009'da yürürlüğe girmiştir.

11. BMİDÇS PARİS ANTLAŞMASI VE SONRASI

Paris Antlaşması Ana İlkeleri ve Hedefleri

1 Paris Anlaşması uzun dönemli hedefi (ana amacı) nedir?

Küresel ortalama sıcaklık artışının sanayileşme öncesi döneme göre 2°C altında tutulması ve bu artışın 1,5°C'nin altında tutulmasına yönelik küresel çabaların sürdürülmesidir.

2 Paris Antlaşması'nda -BMİDÇS ve Kyoto Protokolü'nden fark nedir?

Taraf ülkelerin ekler aracılığıyla gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler şeklinde ayrılarak farklı yükümlülükler verilmemesi, tüm tarafların gönüllü katkılarının alınmasının amaçlanmasıdır.

3 Türkiye Cumhuriyeti Paris Antlaşması'na ne zaman katılmıştır?

Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından "Paris Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun" 7 Ekim 2021 tarihli ve 31621 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

10 Kasım 2021 tarihinde BMİDÇS Paris Antlaşması'na resmi olarak taraf olmuştur.

12. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İLE MÜCADELE POLİTİKALARI

1 Küresel sera gazı salımlarının kaynakları nelerdir?

% 25'inin elektrik ve ısı üretimi,

% 24'ü tarım, ormancılık ve diğer arazi kullanımları,

% 21'i sanayi,

% 14'ü ulaştırma,

% 6'sı binalar ve

% 10'unun - elektrik ve ısı üretimi dışındaki - diğer enerji etkinlik ve süreçleri

13. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNDEN ETKİLENEBİLİRLİK VE UYUM

1 İklim değişikliğinden etkilenebilirlik nedir?

Bir topluluk ya da sistemin iklim değişikliği stresinden etkilenme ya da etkiye açık olma derecesi, gerilimi karşılama ya da yanıtlama düzeyi (duyarlılık) ve iklim değişikliklerine uyum düzeyi ya da uyum kapasitesi arasındaki ilişkidir.

2 Doğal sistemlerde uyum nedir?

Güncel iklime ve etkilerine uyarlanma sürecidir.

3 Maladaptasyon nedir?

Artan sera gazı salımları, iklim değişikliğine karşı artan ya da değişen etkilenebilirlik, daha adaletsiz sonuçlar ve şimdi ya da gelecekte azalan refah dâhil olmak üzere iklimle ilgili olumsuz sonuçların riskinde artışa yol açabilecek "yanlış uyum" eylemleridir.

4 İklim değişikliğinden etkilenebilirlik göstergeleri nelerdir?

1. Ekosistemlerin ve İnsanların Etkilenebilirliği
2. Geleceğe Uyum Seçenekleri ve Fizibiliteleri
3. İklim Direngen Kalkınma
4. Biyoçeşitliliğin ve Ekosistemlerin Korunması

14. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE ENERJİ VERİMLİLİĞİ

1 Gelecek 10 yılda küresel düzeyde en önemli riskler nelerdir?

1. İklim için eyleme geçme başarısızlığı

2. Aşırı hava koşulları

3. Biyoçeşitlilik kaybı

4. Sosyal uyumun aşınması

5. Geçim kaynağı krizleri

6. Bulaşıcı hastalıklar

7. İnsanların çevreye verdiği zararlar

8. Doğal kaynak krizleri

9. Borç krizleri

10. Jeo-ekonomik çatışmlalar

2 BM 7. Sürdürülebilir Kalkınma Amacı olan "Erişilebilir ve Temiz Enerji Amacı," nedir?

2030'a kadar küresel enerji verimliliği ilerleme oranının iki katına çıkarılması ve enerji verimliliği için yatırımların artırılması çağrısında bulunmaktadır.

3 İklim değişikliği ve enerji verimliliğinin etkinliğini arttırmak için yapılması gerekenler nelerdir?

Fosil yakıt kullanımının sona erdirilmesi,

Yenilebilir enerji kaynaklarının çoğaltılması

Yenilebilir enerji için teşviklerin verilmesi

Enerji verimliliğine yönelik mevcut yasal düzenlemeler güçlendirilmeli

Kamu binalarında enerji verimliliği (KABEV) gibi projeler yaygınlaştırılmalı

Toplum farkındalığını artıran eğitim ve uygulamalar hızlandırılmalıdır

15. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE KENTLER

1 Kentlerde iklim değişikliğinin yarattığı risk ve tehlikelerden korunmak yapılması gerekenler nelerdir?

Kentlerde sel, taşkın ve kuraklık gibi afetlerin önlenmesinde su yönetimi

Yağmur suyunun yönetimi

Taşkın parkları

Bitkilendirilmiş yağmur suyu hendekleri

Geçirgen yer kaplamaları

yeşil kaldırımlar

Yeşil çatılar

Yeniden doğal haline kavuşturulan su kanalları

Yağmur bahçeleri ve kent ormanları gibi yeşil altyapı uygulamaları

Sıfır atık uygulamalarının yaygınlaştırılması

Yenilenebilir enerjinin ve elektrikli araçların kullanımı

Yaya, bisikletli ulaşım ve mikromobilite seçenekleri

Toplu taşıma araçları ile yerel servis ve iş imkânlarına erişimin sağlanması

16. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE YEŞİL ÇATILAR

1 1. Yeşil Çatı Nedir?

Şehirleri daha sürdürülebilir ve iklim değişikliğine karşı daha direngen hale getirmek için ortaya çıkan küresel bir harekettir. Şehirlerde daha fazla park ve yeşil alan oluşturulmasıdır.

2 Yeşil Çatıların başlıca çevresel işlev ve yararları nelerdir?

1. Kentin Havasını Soğuturlar

2. Enerji ve Sağlık Bakım Maliyetlerini Azaltırlar

3. Kentsel Selleri Önlerler

4. Suyu Süzerler

5. Gıda Güvenliğini Geliştirirler

6. Sosyal Uyum ve Savunuculuğu Sağlarlar

17. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE TARIMA ETKİSİ

1 İklim değişikliklerinin tarım sektörüne etkisi nasıldır?

İklim değişikliğinin etkisi ile oluşan doğal afetler özellikle; seller, fırtınalar, sıcak hava dalgaları gibi aşırı hava olayları, tarımsal üretime ve hayvancılığa zarar vermektedir. Bu zararlar sonucu çok büyük kayıplar yaşanmaktadır. Bunun sonucu tarımsal üretim ve tarımın Gayri Safi Milli Hasıla içindeki payı azalıyor. Sonuç olarak tarımın ekonomiye katkısı gün geçtikçe azalıyor.

18. SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

1 İnsan ile doğa arasında denge kurarak doğal kaynakları tüketmeden, bugünün gereksinimlerini, gelecek kuşakların gereksinimlerini karşılama yeteneğinden ödün vermeden karşılayan kalkınma programına ne denir?

Sürdürülebilir kalkınma

2 Sosyoekonomik yapıları ve gelişme düzeyleri farklı olan birçok ülke “çevre” konusunda ilk defa nerede bir araya gelmiştir?

1972 yılında Stockholm‘de gerçekleştirilen BM İnsan Çevresi Konferansı’nda bir araya gelmiş ve BM İnsan Çevresi Bildirisi kabul edilmiştir.

3 Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu ne zaman kurulmuştur?

1983’de Birleşmiş Milletler (BM) tarafından kurulmuştur.

4 Sürdürülebilir kalkınma kavramı ilk kez nerede kullanılmıştır?

1987 yılında Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu’nca hazırlanan Brundtland (Ortak Geleceğimiz) Raporu’nda tanımlanmıştır.

5 Gündem 21 nedir?

1992 Rio Konferansı’nda 178’den fazla ülke, insan yaşamını iyileştirmek, çevreyi korumak ve sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak üzere küresel bir ortaklık kurmak için hazırladığı kapsamlı bir eylem planıdır.

6 2000 yılında toplanan Bin Yıl Zirvesi’nde ilan edilen BM Binyıl Kalkınma Hedefleri’nin temel amacı nedir?

Aşırı yoksulluğu ve açlığı ortadan kaldırmaktır. Ayrıca cinsiyet eşitliğinin sağlanması, kadınların güçlendirilmesi, çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması ve kalkınma için ortak hareket etme gibi hedefler belirlenmiş, bu hedeflerin 2015 yılına kadar gerçekleştirilmesi öngörülmüştür.

7 Sürdürülebilirliğin ekonomik boyutu nedir?

Ekonomik büyüme, verimlilik, üretim süreçleri ve yatırım, üretimde kullanılan kaynakların tükenme olasılığı, ekonomik süreç ve etkinliklerin neden olduğu atıklar, ekonomik kalkınmanın sürekliliğini tehlikeye atacak tüm çevresel riskler ve iklim değişikliğinin getirmekte olduğu sorunlar sürdürülebilirliğin ekonomi boyutunda değerlendirilmektedir.

8 Sürdürülebilirliğin sosyal boyutu nedir?

Toplumsal değerlerin, ilişkilerin ve kurumların geleceğe yönelik devamlılığı fırsat eşitliği, yaşam kalitesinde iyileşme, hak ve özgürlüklerin ve temel bireysel gereksinimlerin sağlanması sürdürülebilirliğin sosyal boyutunda değerlendirilmektedir.

9 Sürdürülebilirliğin çevresel boyutu nedir?

Doğal kaynakların, biyoçeşitliliğin korunması ve doğal yaşamın sürmesi, üretim ve tüketim sonucu oluşan atık ve kirliliğinin önlenmemesi, önleyici tedbirlerin alınmaması sürdürülebilirliğin çevresel boyutunda değerlendirilir.

10 Türkiye’nin iklim politikasının önemli konu başlıkları nelerdir?

İklim değişikliğine uyum ve emisyon azaltımına yönelik politikaların ve iklim kanunun tasarlanması

Ulusal Katkı Beyanının (NDC) güncellenmesi

2053 Net Sıfır Emisyon Hedefi için Uzun Vadeli Stratejinin hazırlanması

Yeşil organize sanayi ve yeşil endüstri bölgelerinin yaygınlaştırılması

İklim yatırımlarını kolaylaştırmak ve yönlendirmek için Ulusal İklim Stratejisinin, Ulusal Yeşil Taksonominin ve yeşil finansal araçların (yeşil tahviller, yeşil krediler) oluşturulması

Emisyon Ticaret Sisteminin hazırlanması

11 Sürdürülebilirlik çağının gereklilikleri nelerdir?

İklim değişikliğinin getirdiği risklere karşı toplumun hazırlanması ve toplumsal direncinin artırılması, iklim değişikliği ile mücadelede **emisyon azaltımı ve uyum faaliyetlerinin yaygınlaştırılması, sanayi başta olmak üzere tüm sektörlerin yeşil dönüşümünde ihtiyaç duyulan yeşil becerilerin kazandırılması, ikiz dönüşümün (dijital ve yeşil) sağlanması büyük önem taşımaktadır. Toplumların, sürdürülebilir bir yaşamın devamı için ekolojik, ekonomik ve sosyal sorunlara sahip çıkarak, yenilikçi çözümler üretme becerilerini kazanmaları, yaşamakta olduğumuz sürdürülebilirlik çağının gereğidir.**

12 Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (BM SKA) nelerdir?

1. Amaç – "Yoksulluğa Son": Yoksulluğun tüm biçimlerini her yerde sona erdirmek.

2. Amaç – "Açlığa Son": Açlığı bitirmek, gıda güvenliğine ve iyi beslenmeye ulaşmak ve sürdürülebilir tarımı desteklemek.

3. Amaç – "Sağlıklı ve Kaliteli Yaşam": Sağlıklı ve kaliteli yaşamı her yaşta güvence altına almak.

4. Amaç – "Nitelikli Eğitim": Kapsayıcı ve hakkaniyete dayanan nitelikli eğitimi sağlamak ve herkes için yaşam boyu öğrenim fırsatlarını teşvik etmek.

5. Amaç – "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği": Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak ve tüm kadınlar ile kız çocuklarını güçlendirmek.

6. Amaç – "Temiz Su ve Sanitasyon": Herkes için erişilebilir su ve atık su hizmetlerini ve sürdürülebilir su yönetimini güvence altına almak

7. Amaç – "Erişilebilir ve Temiz Enerji": Herkes için karşılanabilir, güvenilir, sürdürülebilir ve modern enerjiye erişimi sağlamak.

8. Amaç – "İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme": İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek

9. Amaç – "Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı": Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek.

10. Amaç – "Eşitsizliklerin Azaltılması": Ülkeler içinde ve arasında eşitsizlikleri azaltmak. 11. Amaç-"Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar": Şehirleri ve insan yerleşimlerini kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir kılmak

12. Amaç – "Sorumlu Üretim ve Tüketim": Sürdürülebilir üretim ve tüketim kalıplarını sağlamak.

13. Amaç – "İklim Eylemi": İklim değişikliği ve etkileri ile mücadele için acilen eyleme geçmek.

14. Amaç – "Sudaki Yaşam": Sürdürülebilir kalkınma için okyanusları, denizleri ve deniz kaynaklarını korumakve sürdürülebilir kullanmak.

15. Amaç – "Karasal Yaşam": Karasal ekosistemleri korumak, iyileştirmek ve sürdürülebilir kullanımını desteklemek; sürdürülebilir orman yönetimini sağlamak; çölleşme ile mücadele etmek; arazi bozunumunu durdurmak ve tersine çevirmek; biyolojik çeşitlilik kaybını engellemek

16. Amaç – "Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar": Sürdürülebilir kalkınma için barışçıl ve kapsayıcı toplumlar tesis etmek, herkes için adalete erişimi sağlamak ve her düzeyde etkili, hesap verebilir ve kapsayıcı kurumlar oluşturmak.

17. Amaç – "Amaçlar İçin Ortaklıklar": Uygulama araçlarını güçlendirmek ve sürdürülebilir kalkınma için küresel ortaklığı canlandırmak.

19. HAVA, SU, TOPRAK KİRLİLİĞİ VE ÇEVRE KİRLİLİĞİNİN KONTROLÜ

1 İnsan faaliyetleri sonucunda doğanın ve yaşam alanlarının kirlenmesine ne denir?

Çevre kirliliği

2 Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'ndan hava, su ve toprak kirliliği ile doğrudan ilgili olanlar hangileridir?

Açlığa Son (SKA2)

Sağlık ve Kaliteli Yaşam (SKA3)

Temiz Su ve Sanitasyon (SKA6)

Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı (SKA9)

Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar (SKA11)

Sorumlu Üretim ve Tüketim (SKA12)

İklim Eylemi (SKA13)

Sudaki Yaşam (SKA14)

Karasal Yaşam (SKA15)

3 Hava kirliliğini oluşturan etkenler nelerdir?

Isınma, motorlu taşıt kullanımı, endüstriyel üretim, fabrika bacalarından salınan zehirli gazlar, taşıtların egzozlarından havaya yayılan zararlı gazlar, taş ocaklarından çevreye yayılan tozlar ve kalitesiz kömür kullanımı fosil yakıtların yanması ya da fosil yakıtların verimli kullanılmaması

4 Su kirliliğini oluşturan etkenler nelerdir?

Kanalizasyon ve kirli fabrika atık sularının arıtılmadan akarsu ve denizlere boşaltılması, evlerden ve sanayi kuruluşlarından çevreye bilinçsizce atılan atıklar (deterjan ve sıvı yağ gibi), hava kirliliği sonucunda havaya karışan zehirli gazların, yağışlarla birlikte yeryüzüne inmesi sonucu yer üstü ve yer altı sularına karışması, petrol taşıma tankerlerinin ve gemilerin denizlere petrol sızdırması ve zehirli atık taşıyan varillerin okyanus diplerine atılması gibi nedenler su kirliliğine neden olmaktadır.

5 Birleşmiş Milletler, 2021-2030 dönemini neden Uluslararası Okyanus Bilimleri On Yılı olarak ilan etmiştir?

Bilim ve iş dünyasını, sivil toplumu ve politika yapıcıları ortak araştırma ve teknolojik yenilik programı etrafında harekete geçirmek ve okyanus bilimlerindeki uluslararası işbirliğini artırmak için.

6 Toprak kirliliğini oluşturan etkenler nelerdir?

Katı ve sıvı atıkların çevreye atılması, tarımdaki kimyasal gübre ve tarım ilaçlarının bilinçsizce kullanılması, verimli tarım arazilerindeki depolamalar, tarım arazilerinin tarım dışı faaliyetlerde kullanılması, atık su arıtma tesislerindeki arıtma çamuru, kömür madenciliği, petrol arama, doğal gaz arama faaliyetleri toprak kirliliğine, arazi kirliliğine neden olmaktadır.

7 Çevre üzerinde yaratılan olumsuz etkilerin en aza indirilmesi için yapılması gerekenler nelerdir?

“Kullanan öder” veya “kirleten öder” gibi ilkelerin göz önünde bulundurularak çevresel kirliliğin azaltılması, “sıfır atık” gibi Sürdürülebilir Üretim ve Tüketim (SKA12) Amacı ile uyumlu politika, uygulama, program ve eğitimlerin toplum geneline yayılması, ayrıca karbon vergisi ve emisyon ticareti gibi politika araçlarının ülke şartlarına uygun bir şekilde tasarlanması ve uygulanması, kirlilik kontrolünde önemli çalışma başlıkları olabilir.

8 İklim değişikliği ve sınır aşan tüm çevre kirleticileri arasında en önemli unsur nedir?
Hava kirliliği

9 Hava kirliliğini oluşturan bölümler nelerdir?
Isınmadan kaynaklı hava kirliliği
İkincisi motorlu taşıtlardan kaynaklanan hava kirliliği
Endüstriyel (endüstriden ve sanayiden) kaynaklanan hava kirliliği

10 Su kirliliği nelerden kaynaklanır?

Ekonomik faaliyetlerden

Tarımsal faaliyetlerden

Sanayiden ve evsel nitelikli faaliyetlerden kaynaklanır.

11 Toprak kirliliği nelerden kaynaklanır?

Tarımdaki kimyasal gübre kullanımı veya tarım ilaçları kullanması

Verimli arazilerin tarım dışı kullanılması

Sanayi atıkları, atık suları ve sanayinin kanalizasyonu

Belediye ve evsel nitelikli çöpler

Arıtma çamuru

Madencilik

20. ATIK YÖNETİMİ VE SIFIR ATIK

1 Dünya madde açısından bakıldığında neden kapalı bir sistemdir. Dünya'da bulunan kaynaklar sınırlı olmasının sebebi nedir?

Kaynaklar tükendiğinde yenisini bulmak mümkün değildir. Dünya'da çoğu element kullanabileceğimizden çok daha fazla miktarda bulunur ancak tüm yer kabuğuna dağılmış olan bu elementleri ve bileşikleri çıkartıp kullanıma hazır hale getirmek çok masraflıdır. Bu nedenle “Dünya'nın kaynakları sınırlıdır” denmektedir.

2 Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'ndan hangileri atık yönetimi ve sıfır atık konusu ile doğrudan ilgilidir?

Açlığa Son (Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 2),

Nitelikli Eğitim (SKA4),

Temiz Su ve Sanitasyon (SKA6),

Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar (SKA11),

Sorumlu Üretim ve Tüketim (SKA12),

İklim Eylemi (SKA13),

Sudaki Yaşam (SKA14)

Karasal Yaşam (SKA15)

3 Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları kapsamda, küresel ölçekte her ülkede, 2030'a kadar neler yapmalıdır?

Atık oluşumunu önleme, azaltma, geri kazanım ve tekrar kullanım yollarıyla atıkların en aza indirilmesi, gıda kayıplarının azaltılması, kişi başına düşen yiyecek israfının yarıya düşürülmesi, açlığın dünyanın her yerinde sonlandırılması, doğal kaynakların sürdürülebilir yönetiminin ve verimli kullanımının sağlanması gerekmektedir.

4 Johan Rockström öncülüğünde bir grup bilim insanının 2009 yılında yayımladığı "Gezegenin Sınırları: İnsanlık İçin Güvenli Alanı Araştırmak" isimli bilimsel makale, gezegenimizde yaşamın sürmesi için 9 kritik eşik belirlemiştir.

Bu eşikler nelerdir?

Biyolojik çeşitlilik

İklim değişikliği

Yeni kimyasallar

Ozonun incelmesi

Atmosferik aeresol yükselmesi

Denizlerin asitlenmesi

Biyojeokimyasal döngüler

Tatlı su kullanımı

Arazi kullanımı

5 Sürdürülebilir kalkınmanın başlangıç noktası nedir?

1987 yılında "Ortak Geleceğimiz" raporu başlangıç noktasıdır.

6 Sürdürülebilir kalkınma nedir?

Sürdürülebilir kalkınma, gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılama yeteneğinden ödün vermeden mevcut ihtiyaçları karşılayan kalkınmadır.

7 Sürdürülebilir Kalkınma kavramına nasıl ulaşılır?

Ekonomik, sosyal ve çevresel unsurlar ve bu unsurların her birinin boyutlarının ayrı ayrı uygulanıp bir bütünlük uyum içerisinde uygulanmasıdır.

8 Sıfır atığın temeli nedir?

Atık oluşmadan önce atık oluşumunu önlemek; atık üretmemektir.

9 Sürdürülebilir Kalkınmanın Amaç ve Hedefleri nelerdir?

Büyümeyi canlandırmak

Büyümenin kalitesini değiştirmek

İş bulma, yiyecek, enerji, su ve sağlık konularındaki temel ihtiyaçları karşılamak

Sürdürülebilir bir nüfus düzeyini garanti altına almak

Kaynak tabanını korumak ve zenginleştirmek

Teknolojiyi yeniden yönlendirmek ve riski yönetmek

Karar verme sürecinde çevre ve ekonomiyi birleştirmek

10 Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin en önemli bileşeni nedir?

ÇEVRE

11 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri neleri kapsar?

Ekonomik büyüme, yoksulluk, eşitsizlik, gelir adaleti, eğitim, sağlık, temel suya erişim, iklim değişikliği, enerji, karasal ekosistemler, deniz ve okyanus ekosistemleri, politika araçları ve uygulama araçları gibi pek çok konuyu kapsamaktadır.

12 Ham madde doğadan temin edildiği, kullanılacak malzemenin üretilip, kullanılıp sonra da hepsinin tekrar atık olarak doğaya atıldığı bu sistemin adı nedir?

Doğrusal ekonomi döngüsü

13 Doğrusal ekonomi döngüsünden döngüsel bir yapıya geçmenin yararı nedir?

Atık üretmeden yaşayabilmek için Döngüsel ekonomi modeline geçilmelidir. Hammadde temininden itibaren, üretim, kullanım, dönüşüm ve yeniden dönüşümü esas alan üretim ve tüketim modelidir.

14 Sıfır Atık anlayışının hedefi nedir?

Tüketicilerin tüketim alışkanlıklarını, atık oluşumuna sebep olan tüketimlerini gözden geçirmelerini, atık çıkarmanın azaltması ve atıkları değerlendirme konusunda insanlara yeni bir bilinç kazandırmayı hedeflemektedir.

15 Sıfır Atık programının önemi nedir?

Hammadde üzerindeki baskının azaltılması, çevresel kirlilik oluşturan tüm unsurların ortadan kaldırılması veya en aza indirilmesi, çevre ile bağlantılı olabilecek diğer sektörlerdeki ilave maliyetlerin azaltılması açısından oldukça önemli bir programdır.

16 Türkiye nin son yıllarda atıkla mücadele anlamında uyguladığı programın adı nedir?

Sıfır Atık programı

17 Ülkemizde ilk sıfır atık uygulaması nerede başlamıştır?

2017 yılında Cumhurbaşkanlığı Külliyesi ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nda başlamıştır.

18 Sıfır Atık Mavi Hareketi nedir?

Denizlerin, akarsuların, göllerin korunması için Türkiye'nin deniz koruma seferberliğidir.

TÜRK EĞİTİM-SEN

AKADEMİ

2022 MEB

UZMAN VE

BAŞÖĞRETMENLİK

SINAVLARINA

HAZIRLIK

MODÜL 7

SOSYAL ETKİLEŞİM VE İLETİŞİM

MODÜL 7 - SOSYAL ETKİLEŞİM VE İLETİŞİM

1 1. Katılanların bilgi ya da sembol üreterek birbirlerine ilettikleri iletileri anlamaya ve yorumlamaya çalıştıkları bir süreç olarak değerlendirilen kavram hangisidir?

İletişim

2 İletişimin temel özellikleri nelerdir?

Kişiler arası iletişimde en az iki kişi vardır.

İletişim tek **yönlü değil, karşılıklıdır**

İletişim hem psikolojik hem de sosyal/kültürel bir olgu ve süreçtir.

3 İletişimin temel ögeleri hangileridir?

Kaynak
Hedef
Mesaj-ileti
Kanal

4 Kişiler arası iletişimde mesajı gönderen öge hangisidir?

Kaynak

5 Mesajı alan, anlamlandıran ve kaynağa farklı bir mesaj gönderen öge hangisidir?

Hedef

6 İletişim sürecinde hedefe iletilmek istenen her şey olarak tanımlanan öge hangisidir?

Mesaj-İleti

7 İletişim sürecinde kişiler karşılıklı mesajlarını farklı yollarla iletirler. Söz, beden dili ve yazı bu yollardan bazılarıdır. Sessiz kalma da kişiler arası iletişimde bir mesaj ve iletimi olabilir. Bu yola ne ad verilir?

Kanal

8 İletişim süreçleri hangileridir?

Kodlama
Kod açma ve yorumlama
Geri bildirim
Gürültü

9 Mesajın işaret hâline dönüşmesinde kullanılan simgeler ve simgeler arasındaki ilişkileri düzenleyen kuralların tümüne ne denir?

Kodlama

10 Kaynaktan gelen mesajın içeriğinin alınıp çözümlenmesi, anlamın anlaşılmasına ne denir?

Kod açma ve yorumlama

11 Kişiler arası iletişimde karşılıklı gidip gelen mesajların doğru algılanıp algılanmadığı test edilmektir. Bu kural olmadığında iletişimin sağlıklı kurulup kurulmadığını bilemeyiz, bu nedenle de sürecin olmazsa olmazıdır. Bir söz, jest ve mimik gibi bir beden hareketi de olabilen bu iletişim sürecine ne ad verilir?

Geri bildirim

12 Kaynaktan çıkan mesajın hedef tarafından tam ve doğru olarak alınmasını etkileyen şeye ne denir?

Gürültü

13 İletişimin Sınıflandırılması (Kaya (2011)

14 Yazılı ve sözlü iletişim arasındaki temel farklar nelerdir?

Yazılı iletişimde; seslendirmenin, tavır, jest ve mimiğin sağlayacağı etkiler söz konusu değildir.

Sözlü iletişimde yapılan dil yanlışları pek fark edilmez. Yazılı iletişimde yanlış kullanılan bir sözcük okuyucunun hemen dikkatini çeker.

Yazılı iletişimde, birtakım biçimsel kurallara uymak gerekir.

Yazılı iletişimde planlama, sözlü iletişime oranla daha çok önem taşır.

15 Amerikalı psikologlar, Joseph Luft ve Harrington Ingham tarafından geliştirilen, insanın sosyal ilişkilerinde kendisi ile ilgili aktarımda bulunduğu alanlarının yanı sıra paylaşımda bulunmadığı, bulunmak istemediği alanları da ortaya çıkaran, böylece kişilerin kendilerini tanımaları sağlanmış olduğu, başkaları tarafından da nasıl görüldükleri tanımlanabilir hâle geldiği model hangisidir?

Johari Pencerisi Modeli

16 Johari Penceresi'nin alanları

17 Johari Penceresi'nde bulunan dört alan hangileridir?

Açık alan

Kör alan

Gizli alan

Bilinmeyen alan

18 Kişinin kendi tarafından da başkaları tarafından da bilinen alandır. Bu alanda insanlar umutlarını, beklentilerini ya da korkularını çekinmeden diğer insanlarla paylaşmaktadırlar. Bu alan hangisidir?

Açık alan

19 Bu alan başkaları tarafından bilinen ancak kişinin bilmediği alanıdır. Başkalarının bir kişi hakkında edindiği izlenimlerle ilgilidir. Bu alan hangisidir?

Kör alan

20 Bu alan kişinin bildiği ancak başkalarının bilmediği alandır. Kişi, bilinçli olarak bazı yanlarını gizlemek istemektedir. Bu alan hangisidir?

Gizli alan

21 Bu alan ise kişinin de başkalarının da bilmediği, karanlık alandır.

Bu alanların büyüklüğü kişiden kişiye değişmektedir. Burada kişinin kendini derinlemesine tanıması, başka insanların da aynı şekilde kişiyi tanıması önemlidir. Bu alan hangisidir?

Bilinmeyen alan

22 Okul ortamlarında kaç tip iletişim türü kullanılır?

"Formal" ve "informal" olmak üzere iki tip iletişim türü kullanılır

23 İletişimin kademeli olarak aşağı ve yukarı yönlü hiyerarşik aktarımı ile gerçekleşen iletişim türü hangisidir?

Formal iletişim

24 Okullarda daha sık gördüğümüz kişi ve grupların tutumlarına bağlı olarak değişen ve okula dair düzensiz yaklaşımları olan iletişim türü hangisidir?

İnformal **iletişim**

25 İletişim becerileri hangileridir?

Saygı duymak
Empati
Etkin dinleme
Somutlaştırma
Ben dilini kullanma
İçten ve samimi olmak

26 Empatiyi geliştirmek için kullanılan etkinlikler nelerdir?

Oyun ve drama yöntemlerinin kullanımı

Rol değişimi

Duygu ve ihtiyaçların dile getirilmesi

Yaratıcı drama tekniklerinin sınıf içerisinde kullanılması

27 Dinleme, beynin her iki tarafının kullanılmasını gerektiren bir faaliyettir. Buna göre sol ve sağ beyinle hangi tür dinleme gerçekleşir?

Sol beyinle içerik ve olguları, sağ beyinle ise duyguları, beden dilini, ses tonunu ve bütünü dinlediğimiz belirtilmektedir.

28 Dinleme alanları hangi boyutlarda gerçekleşir?

İşlem

Etkileşim

Sözlü anlama

29 Hem fiziksel hem de zihinsel çeşitli işlemler yapıldığı işlem boyutu hangi aşamalarda gerçekleşir?

İşitme

Anlama

Zihinde yapılandırma

30 Konuşmacı ile dinleyici arasında sözlü konuşmalar, aktarılan bilgiler ve iletişimin gerçekleştirildiği etkileşim boyutu hangi aşamalarda gerçekleşir?

Fiziksel etkileşim

Zihinsel etkileşim

31 Amacın; kişinin kendisini açması, duygularını daha yoğun yaşaması, kendisinde var olan çatışmaları çözmesi, kendisini kabul etmesi için cesaretlendirmek olan dinleme türü hangisidir?

Empatik dinleme

32 Kişiler arası ilişkilerde benliği olumlu yönde etkileyen bir ifade türü olarak tanımlanan; bu beceri ile iletişim sürecinde, bireyin olumlu özelliklerine ve performanslarına vurgu yapılarak, ihtiyaç duyulan değişimleri gerçekleştirmesinin amaçlandığı dil hangisidir?

Ego geliştirici dil

33 Karşıdaki kişinin öznel dünyasından yola çıkarak onu anlamaya ve böylece anlaşılan duygu, düşünce ve beklentilerinin kendisine aktarılmasına işaret eden beceriye ne denir?

Empati

34 Kişinin karşılaştığı durum veya davranış karşısında kişisel tepkisini duygu ve düşüncelerle açıklayan ifade tarzına ne denir?

Ben dili

35 Bir toplumun her türlü maddi ve simgesel üretimleri ile bu üretim alanları içindeki ilişkiler, biçemler, örüntüler ve pratiklerden oluşan kavrama ne denir?

Kültür

36 İletişim süreci simgeleri, sembolleri ve kültürel kodları da içerir. Bu kültürel kodlar toplumdan topluma ve aynı toplumun içinde farklı yerlere göre değişebilir. Bu tarz kurulan iletişime ne adı verilir?

Simgesel iletişim

37 Sözsüz iletişim araçları kültürden kültüre değişebilir. Sözsüz, bilinçsiz dili okumaya yönelik bir yöntem olan, sözlü iletişim ile beden dili arasındaki farkı gözlemlememizi sağlayan, bedenin bilinçsiz hareketlerini saptayan, bu bilinçsiz hareketlerle güdülerin görsel belirtilerini oluşturan kavrama ne denir?

Sinergoloji

38 Sınıfta ve okulda iletişim engeli olarak tanımladığınız şeyler nasıl sınıflandırılabilir?

Fiziksel ve teknik engeller

Sosyal ve psikolojik engeller

Ö**rgütsel engeller**

39 Kullanılan dilden kaynaklı yanlış anlaşmalar ve iletişim engelleridir. Bazı sembollerin birden fazla anlamı olabilir bunun dışında bir sembol farklı kişiler için farklı anlamlar oluşturabilir. Bu iletişim engellerine ne ad verilir?

Semantik unsurlar

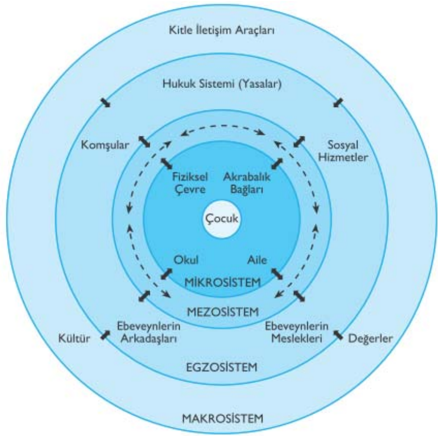
40 Birbirine bağlı ve karşılıklı etkileşim içerisinde olan parçaların oluşturduğu bir bütün ya da "aralarında ilişki bulunan birimler bütünü" şeklinde tanımlanan kavram hangisidir?

Sistem kavramı

41 Eğitim ortamında; birey, aile, grup ve/veya topluluk ile politik, sosyal ve kültürel çevreleri arasındaki ilişki ve bağlantıları, bunların birbirlerini nasıl etkilediğini ve şekillendirdiğini düşünmeyi gerektiren; diğer bir deyişle, insan davranışına etki eden iç ve dış kuvvetlerin karşılıklı etkileşimleri üzerinde duran, bireylerin farklı durumlara uyumlarını sağlayan geçerli davranış kalıplarını tanımlayan ve çevre içerisinde bulunan insan ve diğer sistemlerin birbirleri üzerinde meydana getirdikleri etkileri açıklayan yaklaşıma ne ad verilir?

Ekolojik sistem yaklaşımı

42 Bronfenbrenner'in Ekolojik Sistemler Kuramı

Kaynak: https://tedmem.org/mem-notlari/gorus/bir-cocugu-yetistirmek-tum-toplumun-gorevidir

43 Ekolojik sistem yaklaşımında, bireyin yaşam döngüsü içerisinde meydana gelen etkileşimler ve karşılaştığı yaşam olayları hangi üç temel kategori içerisinde ele alınabilir?

Mikro olaylar

Mezzo düzeydeki yaşam olayları

Makro olaylar

44 Ekolojik sistem yaklaşımında Mikrosistem nedir?

Şu anki ortam: Ev, okul, iş yeri vb.

45 Ekolojik sistem yaklaşımında Mezzosistem nedir?

Mikrosistemlerden oluşan sistem: Komşuluk, toplum.

46 Ekolojik sistem yaklaşımında Ekzosistem nedir?

Doğrudan bireyi kapsamayan sosyal yapılar: Kamu kurumları, profesyonel kuruluşlar.

47 Ekolojik sistem yaklaşımında Makrosistem nedir?

Kültürü kapsayan örüntüler: ekonomik ya da siyasal ideolojiler, baskın inançlar ya da basmakalıp düşünceler.

48 Ekolojik sistem yaklaşımında Kronosistem nedir?

Önceki tüm katmanları kaplayan bu dış katman, yaşanan zaman dilimini ifade etmektedir.

49 Ekolojik sistem yaklaşımı bireyin davranışını ele alırken birey ve çevresi arasındaki etkileşimin üç boyutunu birlikte değerlendirir. Bu boyutlar hangileridir?

Normal gelişimsel özellikler

Genel yaşam olayları

Bireysel farklılıkların etkileri

50 Okulda çalışanların okulu nasıl betimlediği ile ilgilidir. Okulda zaman içinde şekillenen, her zaman görülemeyen değerler ve kurallar bütününden oluşan bu kavrama ne denir?

Okul iklimi

51 Araştırmacılara göre ortaya konulan başlıca iklim çeşitleri hangileridir?

Açık iklim

Özerk (otonom) iklim

İdareci iklim

Samimi iklim

Babacan iklim

Kapalı iklim

52 Ekolojik sistemler kuramı çerçevesinde bakıldığında, yöneticilerin en sık belirttiği faktörler olarak Millî Eğitim Bakanlığının aldığı karar ve uygulamalar, yasalar hangi alan içerisinde değerlendirilmektedir?

Ekzosistem

53 Ekolojik sistemler kuramı çerçevesinde bakıldığında, yöneticilerin en sık belirttiği faktörler olarak kültürel bağlam içerisinde yer alan değerler, inançlar, etik kurallar, normlar, davranışlar ve alışkanlıklar etik kurallar, hangi alan içerisinde değerlendirilmektedir?

Makrosistem

54 Öğrencilerin okula başlama yaşından itibaren gelişim özelliklerine göre davranışları incelendiğinde, her yaşta farklı ilişki sistemleri içinde oldukları görülmektedir. Ekolojik sitem kuramına göre bu yaş özelliklerine bakıldığında, çocuğun veya ergenin günlük hayatta karşılıklı etkileşim içerisinde olduğu kişileri ve bu kişilerle olan ilişkileri hangi alan içerisinde değerlendirilir?

Mikrosistem

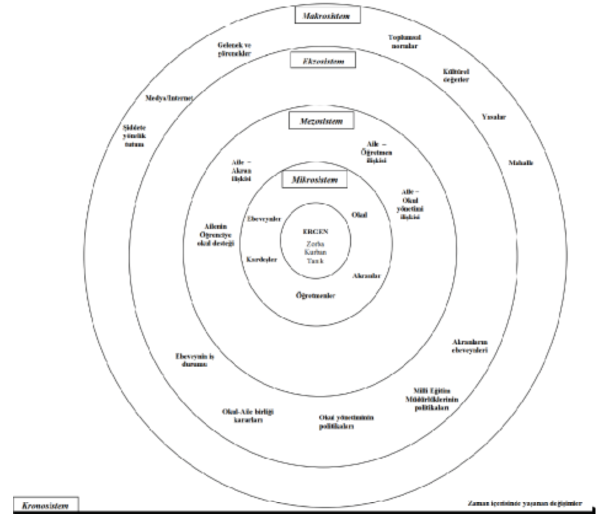
55 Ekolojik sitem kuramına göre çocuğun ilişki içerisinde bulunduğu iki veya daha fazla mikrosistem arasındaki etkileşimi (aile ve akranlar, aile ve okul yönetimi ve aile ve öğretmenler arasındaki etkileşim) içeren alan hangisidir?

Mezosistem

56 Ergenin doğrudan içinde bulunmadığı fakat onun gelişimini dolaylı olarak etkileyen etkileşimler bütünüdür. Ebeveynlerin iş durumunun (yoğun iş temposu ve stresi, işsizlik) veya iş yerindeki rol ve sorumluluklarının ergenlerin gelişimini dolaylı olarak etkilediği gözlenmiştir. Bu etkileşim alanına ne ad verilir?

Ekzosistem

57 Ekolojik sistem kuramı çerçevesinde akran zorbalığı

Kaynak: Doğan, A. (2010). Ekolojik sistemler kuramı çerçevesinde akran zorbalığının incelenmesi. Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 17(3).149-162.

TÜRK EĞİTİM-SEN

AKADEMİ

2022 MEB

UZMAN VE

BAŞÖĞRETMENLİK

SINAVLARINA

HAZIRLIK

MODÜL 8

DİJİTAL YETKİNLİK

MODÜL 3 - DİJİTAL YETKİNLİK

1 Dijital yeterliğin bilgi, beceri ve gerektiği gibi kullanımın ötesinde dijital araç, süreç ve olanakların kullanımında içinde bulunulan durumla değerlendirmeyi ve karar verebilmeyi de kapsayan kavrama ne denir?

Dijital yetkinlik

2 "Yargılamaya yetkili" veya "konuşma hakkına sahip" anlamına gelen kavram hangisidir?

Yetkinlik

3 "Bir işi yapma gücünü sağlayan özel bilgi veya ehliyet" ya da "Görevi yerine getirme gücü veren bilgi" olarak tanımlanan kavram hangisidir?

Yeterlik

4 Öğretimin planlanmasında yeterlikler nelerdir?

Bilgi/beceri tipleri ve seviyelerini belirleme

Ders içeriklerini oluşturma

Okul müfredatlarını oluşturma

Öğretmen adaylarını yetiştirme

Öğretmen mesleki gelişim programlarını oluşturma

5 Geniş anlamda iş, istihdam edilebilirlik, öğrenme, boş zaman, dâhil olma ve/veya topluma katılım ile ilgili hedeflere ulaşmak için Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin (BİT) kendinden emin, eleştirel ve yaratıcı kullanımı olarak tanımlanan kavram hangisidir?

Dijital yeterlik

6 Bilişim teknolojilerinin toplum içinde yaygınlaşması ve bu teknolojiler ile yapılabilen işlerin çeşitliliği, bilişim teknolojilerini etkili, verimli ve güvenli olarak kullanmayı bir zorunluluk yapmaktadır. Bilişim teknolojilerinin toplum içinde bilinçli kullanılması için gerekli bilgi ve becerilere ne denir?

Dijital okuryazarlık

7 Günlük yaşamda bir sorunu çözmek için bilgi teknolojisi becerisini kullanma ve uygulama yeteneğine ne denir?

Dijital beceri

8 Bilgi, bilişim ve ağ teknolojilerinin birlikte kullanımıyla bir varlığın özelliklerinde önemli değişiklikleri tetikleyerek iyileştirmeyi / geliştirmeyi amaçlayan bir sürece ne denir?

Dijital Dönüşüm

9 Dijitalleştirme, dijitalleşme ve dijital dönüşüm kavramlarını açıklayınız.

Dijitalleştirme, var olan içeriklerin dijital ortama aktarımını kapsamaktadır.

Dijitalleşme, hizmetlerin çevrim içi ortamlardan ve uzaktan gerçekleştirilmesini kapsar. Dijital dönüşüm ise teknoloji adaptasyonu ile veri alışverişi ve otomasyon içeren bütünleşik sistemlerde süreçlerin dijital ortama taşınması ve daha verimli işletilmesini kapsamaktadır.

10 Bilgi teknolojilerini düzenli olarak etik, eleştirel ve güvenli bir şekilde kullanma becerisine ne denir?

Dijital vatandaşlık

11 Daha iyi bir süreç yönetimine ulaşmak için bir araç olarak Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin (BİT) ve özellikle internetin kullanılması olarak tanımlanan kavram hangisidir?

E-Devlet

12 Bilgisayar, iletişim ve ağ/internet ortamlarında uyulması gereken kuralları tanımlayan normlara ne denir?

Bilişim etiği

13 Özgün ve yaratıcı eser sahiplerine (yazar, sanatçı, besteci, tasarımcı, vd.) belirli bir süre için yasayla tanınan manevi ve ekonomik haklara ne denir?

Telif hakkı

14 Bilgileri otomatik işleme tabi tutan veya verilerin nakline yarayan bir sistemle gayrı kanuni, gayrı ahlaki veya yetki dışı gerçekleştirilen her türlü davranışa ne denir?

Bilişim suçu

15 Gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi kapsayan kavrama ne denir?

Kişisel veri

16 Kişilerin özel hayatının gizliliğini sağlayabilmek için üçüncü kişilerin eline geçmesinde sakınca bulunan verilerinin hukuken korunması gereklidir.

Anayasa'da, kişisel verilerin korunmasıyla ilgili detaylı düzenlemelerin kanunla yapılacağı belirtilmektedir. Anayasa'da öngörülen başta özel hayatın gizliliği olmak üzere temel hak ve özgürlüklerin korunması amacıyla hangi kanun çıkarılmıştır?

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) - 2016

17 Kişisel verilerin kullanımında hangi kurallara dikkat edilmesi gerekmektedi?

- **Kişisel verilerin toplanmasında hukuka ve dürüstlük ilkelerine uyulması**
- **Kişisel verilerin elde edildiği kaynakların açık ve net olması**
- **Kişisel verilerin doğru ve güncel olması**
- **Verilerin meşru ve gerekli amaçlar için toplanıyor ve işleniyor olması**
- **Veri toplama amaçlarının açıklanması ve sadece bu amaçlar için kullanılması**
- **Verilerin amaç için kullanıldıktan sonra muhafaza edilmemesi ve silinmesi**

18 Teknolojik ilerleme ve dijital dönüşüm, tüm dünya için yeni bir çağın kapılarını aralamış durumdadır. "Dördüncü Sanayi Devrimi" olarak adlandırılan bu gelişim süreci, insanlık için önemli imkânlar sunarken ülkeler düzleminde ise tüm dengelerin değişmesine ve rekabet koşullarının yeniden şekillenmesine neden olmaktadır.

Ülkemizde bu yeni dönemin paradigma değişimlerini, küresel rekabette daha güçlü olmayı, sürdürülebilir ekonomik kalkınmayı ve toplumsal refah artışını sağlamak amacıyla Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından hangi çalışma hazırlanmıştır?

2023 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi

19 2023 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi ana bileşenleri nelerdir?

Yüksek Teknoloji ve İnovasyon

Dijital Dönüşüm ve Sanayi Hamlesi

Girişimcilik

Beşerî Sermaye

Altyapı

20 2021 yılında "öğretmen dijital yeterlikleri" kavramının incelendiği, Türkiye'de öğretmen dijital yeterlikleri çerçevesinin oluşturulması sürecine yönelik önerilerin geliştirildiği belge hangisidir?

TEDMEM Türkiye'de Öğretmen Dijital Yeterlikleri Raporu

21 Avrupa Birliği (AB) üye devletlerinin eğitim ve öğretim sistemlerinin dijital çağa sürdürülebilir ve etkin bir şekilde uyarlanmasını desteklemek için yenilenmiş bir politika girişimi hangisidir?

Dijital Eğitim Eylem Planı (2021-2027)

22 Avrupa Birliği Dijital Eğitim Eylem Planı (2021-2027) ile hangi sonuçlar hedeflenmiştir?

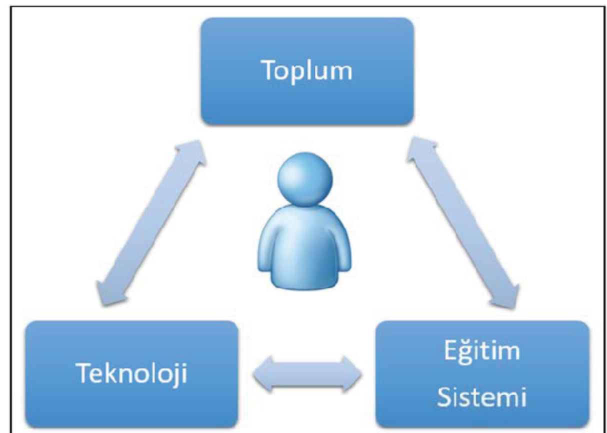
Yüksek kaliteli, kapsayıcı ve erişilebilir bir dijital eğitim sunmak, pandeminin teknolojik açıdan fırsatlarını ve zorluklarını ele almak, dijital eğitim konusunda daha güçlü bir iş birliği sağlamak, dijital teknolojilerle ilgili öğretimin kalitesinin ve miktarının iyileştirilmesi, öğretim yöntemlerinin ve pedagojilerin dijitalleştirilmesi için destek, kapsayıcı ve esnek uzaktan öğrenme için gerekli altyapının sağlanması dâhil olmak üzere fırsatlar sunmak

23 Avrupa Birliği Dijital Eğitim Eylem Planı (2021-2027) hedeflerine ulaşmak için hangi iki alan belirlenmiştir?

Yüksek performanslı bir dijital eğitim ekosisteminin gelişimini desteklemek

Dijital dönüşüm için dijital becerilerin ve yeterliklerin geliştirilmesi

24 Teknoloji, toplum ve eğitim sistemleri arasındaki ilişki

25 JISC (Joint Information Systems Committe - Birleşik Bilişim Sistemleri Komitesi)

JISC (Joint Information Systems Committe-Birleşik Bilişim Sistemleri Komitesi) tarafından ortaya konulan dijital yeterlikler çerçevesi hangi alanları kapsar?

Eğitimcilerin ve öğrencilerin sahip olması gereken dijital yetkinlikleri 6 alanda ve 15 yetkinlik başlığında açıklamaktadır.

26 Sanayi Devrimi süreçlerinde hangi tür gelişmeler yaşanmıştır?

1. Sanayi Devrimi'nde buhar gücü ile üretim teknolojisi ön planda iken

2. Sanayi Devrimi'nde içten yanmalı motor ve elektrik teknolojileri ile üretim,

3. Sanayi Devrimi'nde bilişim teknolojileri ile verimli üretim ve son yaşadığımız

4. Sanayi Devrimi'nde (endüstri 4.0) ise otonom sistemler ile üretim kavramları ön plana çıkmıştır.

27 Literatürde ilk defa 1997 yılında Fryer (1997) tarafından İngiltere Çalışma Bakanlığına sunulan bir raporda geçen 21. yüzyıl becerileri listesi, yetkinlikleri çalışmak için hangi temel değerleri göstermektedir?

- **Eleştirel düşünme**
- **Problem çözme**
- **Takım çalışması**
- **Teknoloji okuryazarlığı**
- **Sürekli öğrenme ve gelişim**
- **Yenilikçilik**

28 Gardner (2007) tarafından "Gelecek İçin 5 Zihin" (Five minds for the future) eserinde bireylerin eğitimleri için temel alınan değerlerin kendilerine hayat boyu öğrenme ve gelişim fırsatı sunmasını, bunun da toplum hayatının gelişimine katkı sağlayacağını belirtmiştir. Yeterliklerin çalışılmasında temel değerler olarak hangileri belirlenmiştir?

- **Alan bilgisinde zihin (The disciplined mind)**
- **Sentezleyen zihin (The synthesizing mind)**
- **Yaratıcı zihin (The creating mind)**
- **Saygı duyan zihin (The respectful mind)**
- **Etik zihin (The ethical mind)**

29 Yeterlikler oluşturulurken temel alınan bir diğer değerler grubu ise UNESCO tarafından öğretmen yeterliklerini geliştirmek için ortaya konmuş değerlerdir. Bu değerler hangileridir?

- **Temel mesleki bilgilerde yetkin olma**
- **Kapsayıcı eğitim kültürünü yaygınlaştırma**
- **İnsani becerileri kazandırma**
- **Öğrenme topluluğu ve öğrenen organizasyon olma**

30 Günümüzde bilişim teknolojileri okuryazarlığına hangi bilgi ve becerilerin dâhil edilmesi gerektiği konusunda farklı çalışmalar ve tanımlamalar bulunmakla beraber genellikle güncel bilişim teknolojilerini güvenli bir şekilde kullanarak amaçları gerçekleştirecek beceriler bu listeye dâhil edilmektedir.

Bu çalışmalardan en çok bilinenleri hangileridir?

JISC (Joint Information Systems Committe - Birleşik Bilişim Sistemleri Komitesi)

Eğitimcilerin Dijital Yeterlikleri İçin Avrupa Çerçevesi (DigCompEdu)

UNESCO Öğretmen Yeterlikleri Çerçevesi

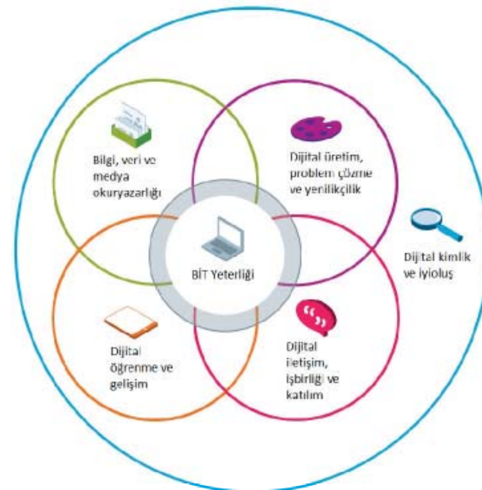
31 Toplumlar ekonomi anlamında hangi çağlara ayrılmıştır?

Tarım toplumu

Sanayi toplumu

Bilgi toplumu

32 JISC (Joint Information Systems Committe - Birleşik Bilişim Sistemleri Komitesi) dijital yeterlikleri (kaynak: https://www.jisc.ac.uk/rd/projects/building-digital-capability)

33 Teknolojinin özellikle öğrenme-öğretme süreçlerine dâhil olmasıyla birlikte öğretmenlere önemli görevler düşmüştür. Öğretmenlerin teknolojiye yönelik bilgi ve becerilerinin artırılması önem kazanmıştır. Teknolojiyle öğretim, yeni teknolojilerin öğretmenlere sunduğu zorluklar düşünüldüğünde daha da karmaşıktır. Bu zorluklarla karşı karşıya kalan öğretmenlerin teknolojiyi öğretimleriyle bütünleştirmeleri için yollar aranmaya başlanmıştır. Bu bağlamda hangi model doğmuştur?

Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (TPAB) Modeli

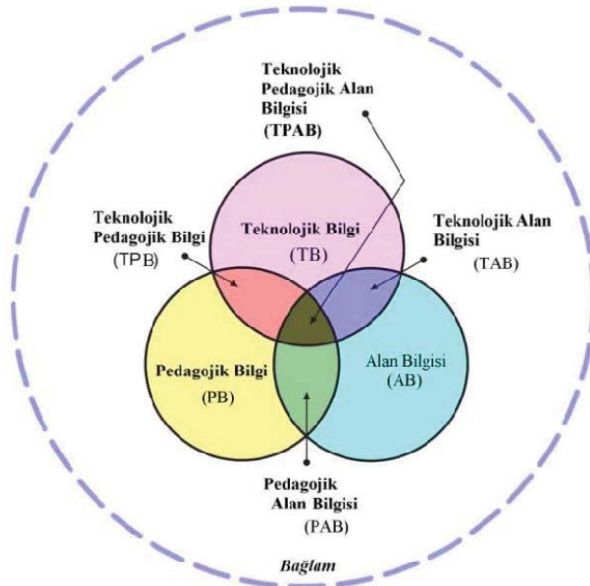
34 Koehler ve Mishra'ya (2009) göre teknolojiyle iyi öğretimin merkezinde hangi üç temel bileşen vardır?

Alan

Pedagoji

Teknoloji

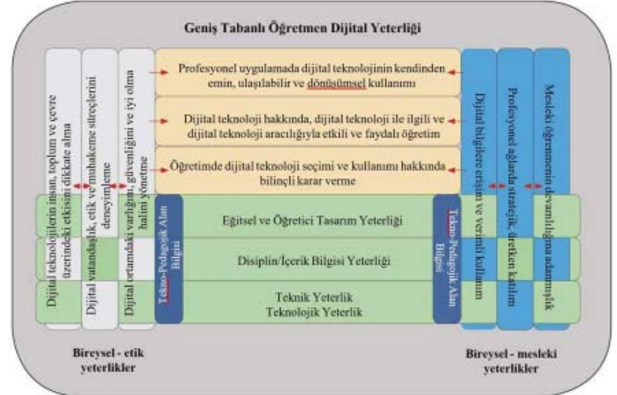
35 Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (TPAB) çerçevesi ve bileşenleri

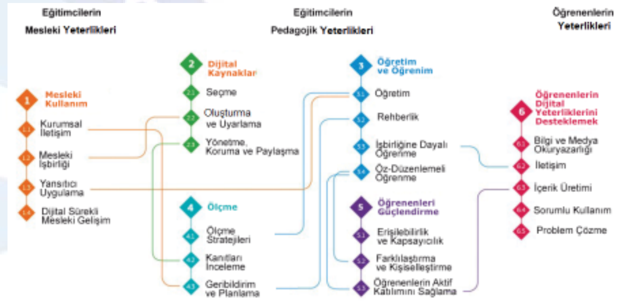
36 Falloon (2020) öğretmen dijital yeterliğine ilişkin genişletilmiş bir görüş sunan kavramsal bir çerçeve sunmuştur. TPAB ile uyumlu hâle getirilen "öğretim programı yeterlikleri", "bireysel-etik yeterlikler", "bireysel-mesleki yeterlikler", "bireysel-etik ve bireysel-mesleki yeterliklerin bütünleştirilmesi" kapsamında ortaya konulan bu model hangisidir?

Geniş Tabanlı Öğretmen Dijital Yeterlik Çerçevesi

37 Geniş Tabanlı Öğretmen Dijital Yeterlik Çerçevesi

38 European Framework for the Digital Competencies of Educators (DigCompEdu - Eğitimcilerin Dijital Yeterlikleri İçin Avrupa Çerçevesi) Çerçevesi (Redecker, 2017)

39 UNESCO Öğretmen Dijital Yeterlikleri Çerçevesi öğretmenlerin sahip olması gereken dijital yeterlikleri ve seviyelerini nasıl açıklamıştır?

Matris ile açıklamıştır. Matriste öğretmen yeterlikleri 6 alanda ve 3 farklı seviyede 18 yeterlik olarak organize edilmiştir.

40 Öğrencilerin mobil teknolojileri ve interneti kullanarak her yerde ve her zaman öğrenme materyalleri elde etmelerini sağlayan öğrenme modeli hangisidir?

Mobil öğrenme (m-öğrenme)

41 Öğrenciler ve öğretmenin aynı anda bir video konferans sisteminde, sanal bir sınıf ortamında bulunduğu, sınıf ortamının çevrim içi olarak gerçekleştiği, öğretmenin içeriği sunduğu ve etkinlikler gerçekleştirdiği uzaktan eğitim modeli hangisidir?

Eşzamanlı uzaktan eğitim

42 UNESCO Öğretmen Dijital Yeterlikleri ve Seviyeleri (UNESCO 2018), s.10)

	Bilgi Edinimi	Bilginin Derinleştirilmesi	Bilgi Oluşturma
Eğitimde Bilgi ve İletişim Teknolojileri'in Kavranması	Politika Kavrama	Politika Uygulama	Politika Yeniliği
Müfredat ve Değerlendirme	Temel Bilgi	Bilgi Uygulama	Bilgi Toplumu Becerileri
Pedagoji	Bilgi ve İletişim Teknolojileri Destekli Öğretim	Karmaşık Problem Çözme	Öz Yönetim
Dijital Becerilerin Uygulanması	Uygulama	Ekleme	Dönüşüm
Organizasyon ve Yönetim	Standart Sınıf	İş Birlikçi Gruplar	Öğrenim Kurumları
Mesleki Öğretmen Öğrenimi	Dijital Okuryazarlık	Ağ Kurma	Yenilikçi Öğretmenler

43 En yalın hâliyle öğreten ve öğrenenin fiziksel olarak ayrı yerlerde bulunduğu bir öğretim yöntemi olarak tanımlanan kavram hangisidir?

Uzaktan eğitim

44 Öğretmenler için geliştirilen dijital yeterlikler çerçevelerinin ortak bileşenleri

45 Daha önceden hazırlanmış video kayıtlarının izlenmesi ve çoklu ortam araçlarının kullanılmasıyla zengin bir ortam oluşturulması şeklinde gerçekleşen uzaktan eğitim modeli hangisidir?

Eş zamansız uzaktan eğitim

46 Yüz yüze ve çevrim içi öğrenme ortamlarının ve yöntemlerinin bir arada kullanılması biçimde tanımlanan öğrenme modeli hangisidir?

Karma (Hibrit) Öğrenme

47 Martin (1995) tarafından "Kullanımı, ekonominin ve/veya toplumun çok çeşitli sektörlerine fayda sağlayacak bir teknoloji." olarak tanımlanan kavram hangisidir?

Gelişen teknoloji

48 Gelişen teknolojilerde tanımlanan beş nitelik hangisidir?

Radikal

Yenilik

Hızlı büyüme

Tutarlılık

Belirgin etki

Belirsizlik/muğlaklık

49 Bireylerin kullandığı dosyaların, uygulama programlarının hatta işletim sistemlerinin her yerden ve her cihazdan erişilebilir olmasını sağlayan internet altyapısı, yazılımları ve servislere ne denir?

Mobil ve Bulut Teknolojileri

50 Bilişim teknolojileri sayesinde insanlar ve nesnelerden toplanan verilerden anlam çıkarma ve günümüzde var olan problemlere daha önceden keşfedilmemiş çözümleri önermek için geliştirilmiş modellerin ve algoritmaların kullanılması olarak tanımlanan kavram hangisidir?

Veri Bilimi

51 Bilgisayarların insan öğrenmesini ve zekâsının benzeşimini yaparak veriler içinde örüntüler keşfetmesi ve bu keşifler sonucu kullandığı algoritmada iyileştirmeler yaparak verilen işi daha verimli yapmasına ne denir?

Yapay Zekâ

52 Kişiler veya kurumlar arasında bilgi, belge, likidite ve finansal enstrümanların güvenli bir şekilde değişimi ve saklanması için geliştirilmiş sisteme ne denir?

Finans Teknolojileri ve Blok Zincir

53 İnsanların ve ürünlerin bir noktadan başka bir noktaya güvenli ve verimli şekilde taşınabilmesi ve insan hatasını en aza indirmek için tüm bilişim teknolojilerinin bir arada çalıştığı sistemlere ne denir?

Otonom Araçlar ve Taşıma Sistemleri

54 İnternet üzerinden bulunduğu ortam hakkında durum verisi aktaran sensörler ve bu sensörlerden gelen veriyi işleyerek ilgili aktüatörleri (elektrik enerjisini hareket enerjisine çeviren cihazlar) kontrol etmeye izin veren uygulamalara ne denir?

Nesnelerin İnterneti

55 Kullanıcıların içerik üretmesine ve paylaşmasına izin veren ağlara ne denir?

Sosyal Ağlar

56 İnsanların iletişim kurma, paylaşma, iş birliği, yayımlama, yönetme ve etkileşim gibi işlevler aracılığıyla çeşitli topluluklar oluşturmalarını ve bunlara katılmalarını sağlayan web siteleri ve çevrim içi uygulamalara ne denir?

Sosyal Medya

57 Bilişim teknolojilerinde kullanıcıların bilgisayar ile etkileşimde en çok kullandıkları yöntem, ekranlar üzerindeki grafik arayüzdür.

Grafik arayüz tasarımı insan bilgisayar etkileşimi ilkelerine göre yapılan iki boyutlu düzlemde bilgisayara verilecek komutlara karşılık alınacak geri bildirimin planlama çalışmasıdır. Aynı çalışmayı etkileşim amacı için 3 boyutlu sanal dünyada ve oradaki sanal nesnelerle yaptığımızda hangi kavram adını alır?

Sanal gerçeklik

58 Gerçek dünyadaki çevrenin ve içindekilerin, bilgisayar tarafından üretilen; ses, görüntü, grafik ve GPS verileriyle zenginleştirilerek meydana getirilen canlı veya dolaylı fiziksel görünümüne ne denir?

Artırılmış gerçeklik

59 Okullarda bilişim altyapısı hangi bileşenlerle ele alınabilir?

Aygıtlar

Ağ ve bağlantılar

Yazılımlar ve servisler

60 Öğretim için yetkinliklerle ilişkilendirilmiş dijital teknolojiler nelerdir?

- **Görsel okuryazarlık araçlarını kullanabilmek**
- **Etkileşimli video ve animasyon araçlarını kullanabilmek**
- **Öğrenme ortamları geliştirebilmek**
- **İş birliğine dayalı problem çözme ve çalışmayı destekleyen bulut araçlarını etkin olarak kullanabilmek**
- **Dijital ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanabilmek**
- **Uzaktan eğitim ortam ve araçlarını kullanabilme**
- **Açık kaynak ders materyali katkısı yapabilmek**
- **Veri toplama, elde etme ve analiz araçlarını kullanabilmek**
- **Büyük veri analitiği ve yapay zekâ uygulamalarını tanımlamak ve kullanabilmek**
- **Bilişim sistemlerini etik ve güvenli kullanmak için araçları ve yöntemlerini uygulayabilmek**
- **İnsan bilgisayar etkileşimi ilkelerini tasarlanan ürünlere uygulayabilmek**
- **Öğrenme toplulukları ve öğrenen organizasyon oluşturabilmek**

61 Teknoloji destekli eğitimin vazgeçilmezlerinden birisi öğretim yönetim sistemidir. Pek çok öğretim yönetim sistemi bulunmaktadır, bunlardan başlıcaları hangileridir?

Moodle

Google Classroom

Sakai LMS

Base LMS

62 Öğretim yönetim sistemlerinin ortak özellikleri nelerdir?

İçerik sunumu, ders yönetimi, sınav ve test oluşturma, ödev verebilme ve takibi, notlandırma ve içerik paylaşımı yapabilmesi

63 MEB tarafından oluşturulan; gönüllülük esasıyla eğitim firmaları, öğretmen ve öğrencilerin farklı dersler ve konularda içerik paylaşmasına olanak sağlayan dijital platform hangisidir?

Eğitim Bilişim Ağı (EBA)

TÜRK EĞİTİM-SEN
AKADEMİ

2022 MEB
UZMAN VE
BAŞÖĞRETMENLİK
SINAVLARINA
HAZIRLIK

MODÜL 9

GÜVENLİ OKUL VE OKUL GÜVENLİĞİ

MODÜL 9 – GÜVENLİ OKUL VE OKUL GÜVENLİĞİ

1 Güvenli okul nedir?

Öğrenci, öğretmen ve diğer personelin kendilerini fiziksel, psikolojik ve duygusal açıdan özgür ve güvenli hissettikleri okullar güvenli olarak tarif edilmektedir.

2 Okul güvenliği nedir?

Öğrenci ve okul personelinin okul içinden ya da çevreden kaynaklanan suç, şiddet, saldırganlık, zorbalık, hırsızlık, vandalizm, alkol, sigara ve uyuşturucu madde kullanımı, cinsel ve ırksal taciz gibi istenmeyen davranışlara karşı korunmaları ve okulda bir kriz ortamı yaratabilecek olağanüstü hâllerde can güvenliklerinin en üst düzeyde sağlanmasıdır.

3 Güvenli okulun literatürde ortaya koyulan özellikleri nelerdir?

Etkili Okul Yöneticiliği ve Liderliği

Okulu Oluşturan Mekânların Kontrolü

Güven Hissi

Saygı

Samimiyet

Fiziksel Zarar, Gözdağı, Zorbalık ve Tacizin Bulunmaması

Alay, Nefret Dili ve Sosyal Dışlanmadan Uzak Olma

Çatışma Riskinden Uzak Olma

Doğal Afetlerden Uzak Olma

Sorumluluk Duygusunu Geliştirme

İhtiyacı Olan Öğrencilerin İhtiyaçlarını Giderme

Eşit Muamele

Akademik Başarıya Odaklanma

Veliler ve Toplumla İyi İlişkiler İçinde Olma

İfade Özgürlüğünü Destekleme

Güvenlik Problemlerini Açıkça Tartışma

İletişim

Empati Kültürünü Geliştirme

Güvenliği Tehdit Eden Davranışları Ödüllendirmeme ve Görmezlikten Gelmeme

Kolluk Güçleriyle İş Birliği

Her Türlü Bağımlılıkla Mücadele

Göçmen Çocukların Problemlerini Yönetebilme

Krize Hazırlık ve Krize Müdahale Planlarına Sahip Olma

4 Güvenli okulun literatürde ortaya koyulan özelliklerinden Etkili Okul Yöneticiliği ve Liderliği nedir?

Güvenli okulların inşası için okul idaresinin ve öğretmenlerinin etkili liderlik sergilemeleri gerekmektedir.

5 Güvenli okulun literatürde ortaya koyulan özelliklerinden Okulu Oluşturan Mekânların Kontrolü nedir?

Okulların güvenli olabilmesi için okulun bütün mekânlarına hâkim olunması gerekmektedir.

6 Güvenli okulun literatürde ortaya koyulan özelliklerinden Güven Hissi nedir?

Güven hissi güvenli okulun en temel göstergelerinden biridir. Okullarda sağlıklı öğrenmelerin meydana gelebilmesi için öğrenciler sınıf içindeki ve dışındaki bütün süreçlerde güven içinde olmalıdırlar.

7 Güvenli okulun literatürde ortaya koyulan özelliklerinden Saygı nedir?

Güvenli okulların temel göstergelerinden biri de okullardaki karşılıklı saygı kültürüdür.

8 Güvenli okulun literatürde ortaya koyulan özelliklerinden Samimiyet nedir?

Okulun paydaşları arasındaki samimiyet, okul güvenliğinin temel göstergelerinden biridir.

9 Güvenli okulun literatürde ortaya koyulan özelliklerinden Fiziksel Zarar, Gözdağı, Zorbalık ve Tacizin Bulunmaması nedir?

Güvenli okullar fiziksel zarar, gözdağı, zorbalık ve tacizin bulunmadığı yerlerdir. Okullarda bu tür problemlerin olmaması için gerekli önlemler alınmalıdır.

10 Güvenli okulun literatürde ortaya koyulan özelliklerinden Alay, Nefret Dili ve Sosyal Dışlanmadan Uzak Olma nedir?

Alay, nefret dili ve sosyal dışlanma okulların güvensiz hâle gelmesindeki sebepler arasındadır.

11 Güvenli okulun literatürde ortaya koyulan özelliklerinden Çatışma Riskinden Uzak Olma nedir?

Terör ve çatışma ortamı 21. yüzyılda insanlığın karşılaştığı problemler arasında yer almaktadır.

12 Güvenli okulun literatürde ortaya koyulan özelliklerinden Doğal Afetlerden Uzak Olma nedir?

Güvenli okul iklimini olumsuz yönde etkiyen diğer bir risk de doğal afetlerdir.

13 Güvenli okulun literatürde ortaya koyulan özelliklerinden Sorumluluk Duygusunu Geliştirme nedir?

Okul müdürü, öğretmen, öğrenci, çalışan ve diğer paydaşların güvenli okul için sorumluluk almaları gerekmektedir.

14 Güvenli okulun literatürde ortaya koyulan özelliklerinden İhtiyacı Olan Öğrencilerin İhtiyaçlarını Giderme nedir?

Aileleri tarafından temel ihtiyaçları karşılanamayan öğrencilerin bulunduğu bir eğitim kurumunda güvenli okul ikliminin tesis edilebilmesi zordur.

15 Güvenli okulun literatürde ortaya koyulan özelliklerinden Eşit Muamele nedir?

Öğrencilere eşit muamele edilmemesi, güvenli okul iklimini zedeleyen diğer bir problemdir.

16 Güvenli okulun literatürde ortaya koyulan özelliklerinden Akademik Başarıya Odaklanma nedir?

Akademik başarısı yüksek olan okullarda güvenli okul iklimini tehdit eden problemler daha az yaşanmaktadır.

17 Güvenli okulun literatürde ortaya koyulan özelliklerinden Veliler ve Toplumla İyi İlişkiler İçinde Olma nedir?

Güvenli okulun göstergelerinden biri de okulun yönetim kadrosunun ve öğretmenlerinin veliler ve toplumla iyi ilişkiler kurmasıdır.

18 Güvenli okulun literatürde ortaya koyulan özelliklerinden İfade Özgürlüğünü Destekleme nedir?

Güvenli okulların bir özelliği de öğrencilerin kendilerini rahatça ifade edebilmeleridir. Özgür düşünebilen ve fikirlerini beyan eden öğrencilerin akademik başarılarının daha yüksek olduğu bilinmektedir.

19 Güvenli okulun literatürde ortaya koyulan özelliklerinden Güvenlik Problemlerini Açıkça Tartışma nedir?

Güvenli okullarda okulun güvenlikle ilgili problemleri okul paydaşlarıyla açıkça tartışılır ve çözümler üretilir.

20 Güvenli okulun literatürde ortaya koyulan özelliklerinden İletişim nedir?

Sağlıklı öğrenmelerin meydana geldiği okulların temel göstergelerden biri okulu oluşturan paydaşlar arasındaki açık ve kesintisiz iletişimdir.

21 Güvenli okulun literatürde ortaya koyulan özelliklerinden Empati Kültürünü Geliştirme nedir?

Güvenli okulların bir diğer özelliği okuldaki empati kültürüdür.

22 Güvenli okulun literatürde ortaya koyulan özelliklerinden Güvenliği Tehdit Eden Davranışları Ödüllendirmeme ve Görmezlikten Gelmeme nedir?

Okul iklimini tehdit edebilecek davranışların ortaya çıkması durumunda okul idaresi, öğretmen ve çalışanlar uygunsuz davranışları görmezlikten gelmemelidir.

23 Güvenli okulun literatürde ortaya koyulan özelliklerinden Kolluk Güçleriyle İş Birliği nedir?

Güvenli okul denilince sadece okul içinin güvenli olması yeterli değildir. Okul çevresinin de güvenli olması gerekmektedir.

24 Güvenli okulun literatürde ortaya koyulan özelliklerinden Her Türlü Bağımlılıkla Mücadele nedir?

Madde, teknoloji, oyun ve internet vb. bağımlılık türleri öğrencilerin kendilerine zarar verebilmelerinin yanında şiddet, zorbalık, vandalizm vb. olumsuz davranışlar sergilemelerine neden olmaktadır.

25 Güvenli okulun literatürde ortaya koyulan özelliklerinden Göçmen Çocukların Problemlerini Yönetebilme nedir?

Göçmen öğrencilere sahip okul idareleri, öğretmenler ve diğer çalışanlar bu öğrencilerden kaynaklanan problemlerin nasıl yönetilebileceği konusunda deneyim sahibi olmalıdırlar.

26 Güvenli okulun literatürde ortaya koyulan özelliklerinden Krize Hazırlık ve Krize Müdahale Planlarına Sahip Olma nedir?

Okul idaresi, öğretmenler ve diğer çalışanlar okul ortamında ortaya çıkabilecek her türlü kriz ve probleme karşı hazırlıklı olmalı ve müdahale planları geliştirmelidirler. Bu çerçevede, olası kriz ve risklere karşı zaman zaman tatbikatlar yapmakta fayda vardır.

27 Zorbalık nedir?

Yaşça daha büyük ya da fiziksel olarak güçlü olan çocukların kendilerinden daha güçsüz olan çocukları sürekli olarak hırpalaması, eziyet etmesi ve rahatsız etmesidir.

28 Zorbalığın ayırt edici özellikleri nelerdir?

Zorbalık bilinçli ve istençli olarak yapılan ve kurbana fiziksel, zihinsel, sosyal ya da psikolojik olarak zarar verme amacı güden söz ve eylemlerdir.

Zorbalık bir kereye mahsus değildir. Çeşitli zaman aralıklarında tekrarlanıyor olması gerekir.

Zorbalar eylemlerini bireysel veya grupla yapabilecekleri gibi, kurbanlar da bu eylemlerden bireysel ya da grup olarak zarar görebilirler.

Zorbaca davranışa maruz kalan kurbanın kendini koruyamayacak ve savunamayacak fiziksel veya zihinsel nitelikte olması gerekir.

Zorbaca davranışlar sergileyen bireylerin genellikle bu eylemler sonunda kendilerine çıkar sağladıkları görülür.

Zorbalar, kurban veya kurbanlarının acı çekmesinden, küçük düşmesinden zevk alırlar.

Zorbalar ve kurbanlar ile sergilenen zorbaca davranışlar dikkate alınmalıdır.

29 Siber zorbalık nedir?

Bireylerin internet ve elektronik medyayı kullanarak saldırgan davranışlarda bulunmasıdır.

30 Siber zorbalık günümüzde nasıl ortaya çıkmıştır?

Bilgi iletişim teknolojileri, özellikle internet, insanların her geçen gün artan bilgiye ulaşma, saklama ve paylaşma gereksinimine yanıt vermesi özelliği ile yaşamın vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Bu şekilde de siber zorbalık teknolojinin gelişmesiyle gündemimizde güçlü olarak yerini almıştır.

31 Geleneksel zorbalık nedir?

Çocukların akranlarına fiziksel ya da psikolojik baskı, şiddet uygulaması sonucuyla yapılan zorbalıktır.

32 Geleneksel zorbalık ve fiziksel zorbalığın farkı nedir?

Geleneksel zorbalıkta özellikle çocuklar diğerleri tarafından tanındığı ve bu da kaygıyı artırdığından dolayı çocuklar genellikle siber zorbalığı tercih etmektedirler. Geleneksel zorbalıkta öğrencilerin kimliği bilinirken siber zorbalıkta bu kimlik gizli tutulmaktadır.

33 Siber zorbalığın sebepleri nelerdir?

İntikam alma

Cezalandırma arzusu

Popüler olma arzusu

Aile içinde yaşanan sorunlar

Düşük öz güven

Gerçek dünyada elde edilemeyen başarıyı sanal dünyada yakalama arzusu

34 Siber mağduriyet nedir?

Kişinin dijital teknolojiler aracılığıyla kendine zarar veren saldırgan tutumlara maruz kalması ve bunun da kişide mağduriyet oluşturmasıdır.

35 Bağımlılığın özellikleri nelerdir?

Bağımlı bireyler, belirli bir maddeye karşı aşırı ve yoğun ilgi gösterirler ve kişinin yaşamı boyunca sürebilir.

Bireyler zamanla maddeye karşı tolerans geliştirler ve bu maddeyi gittikçe daha çok kullanmak isterler.

Bağımlılığın biyolojik, sosyal ve davranışsal boyutları vardır ve yeniden tekrar eden bir rahatsızlıktır.

Madde alınmadığı zaman fizyolojik uyumun bozulmasına bağlı olarak fiziksel belirtiler çıkar.

36 Bağımlılık nedir?

Bağımlılık herhangi bir maddenin zarar veren sonuçlarına rağmen sürekli ve aşırı kullanımı sonucu ortaya çıkan bir rahatsızlıktır.

37 Siber zorbalık nasıl **önlenebilir**?

Çocuklarınızın mutlaka şifre kullanmalarını ve bu şifreleri kimseyle paylaşmamaları sağlanabilir.

Çocuğun sosyal medya hesaplarında gizlilik ayarlarını uygulanabilir.

Siber zorbalar karşıdan duygusal bir yanıt isterler. Çocuğun bu tür bir durumda asla karşıdakine yanıt vermemesi sağlanmalıdır.

Siber zorbalık yapanları ilgili makamlara bildirmek gerekmektedir.

Çocuklarla rahat bir iletişim iklimi oluşturulması gerekmektedir.

Siber zorbalığın ne olduğu çocuklara anlatılmalı ve bu hususta farkındalık sağlanmalıdır.

Çocukların çevrim içi aktivitelerinin (oyun vb.) gözlemlenmesi gerekmektedir.

Uygulamalar ve çevrim içi platformlar hakkında bilgi sahibi olunması gerekmektedir. Öğretmenlerin de bu konuda özellikle ailelere ve çocuklara yönelik bilgilendirme yapmaları çok önemlidir.

Öğrenci, öğretmen ve ailelere yönelik zorbalık ve siber zorbalık seminerleri düzenlenmelidir.

Okul ve aile arasındaki iş birliği ve iletişimin arttırılması gerekmektedir.

Zorbalığı ve siber zorbalığı önlemeye ve azaltmaya yönelik olarak öğrencilerin çatışma çözme, problem çözme, iletişim becerileri, duygu düzenleme becerileri vb. özelliklerini artırıcı etkinler ve grup çalışmaları, psikolojik danışmanlar/rehber öğretmenler tarafından yapılabilir.

38 İnternet bağımlılığının ortaya çıkarttığı sorunlar nelerdir?

İnternetin bağımlılığı bazı psikolojik, davranışsal ve duygusal problemleri de insan yaşamına getirmektedir.

39 İnternet bağımlılık kaça ayrılır? Bunlar nelerdir?

Üçe ayrılır. Bunlar;

Davranışsal belirtiler

Fiziksel ve zihinsel belirtiler

Sosyal belirtiler

40 İnternet bağlılığının sonuçları nelerdir?

İnternet bağımlılığının bedensel, sosyal ve psikolojik olmak üzere üç sonucu vardır.

41 İnternet bağımlılığında İnternet bağımlılığında Fiziksel ve zihinsel belirtiler nelerdir?

İnternet kullanımının azalmasıyla birlikte anksiyete

internetle ilgili obsesif düşünceler ve hayallerde artış

İnternet kullanımını kontrol etmek veya azaltmak için süregelen bir istek ve arzunun olmaması

Durgunluk

Uykusuzluk

Panik atak ve kızgınlık hâllerindeki artış

Kan basıncı ve kalp dolaşım sistemi bozuklukları

Stres

Konsantrasyon eksikliği

Baş, mide ve kas ağrıları

Görme zayıflıkları

42 İnternet bağımlılığında İnternet bağımlılığında sosyal belirtiler nelerdir?

Önemli sosyal mesleki ve serbest zaman faaliyetlerinin internet kullanımı yüzünden bırakılması

İş yerinde veya okulda azalan üretkenlikle birlikte yüksek gerilim ve rekabet ortamı oluşması

43 İnternet bağımlılığında davranışsal nedenler nelerdir?

İnternette geçen sürenin giderek artması

Amaçlandığından daha uzun süreli internet kullanma

Kullanımla ilgili yalan söyleme

İnternetle ilgili aşırı zihinsel uğraş

İnterneti diğer problemlerden kaçmak için kullanma

İnternet kullanımının sebep olduğu psikolojik, sosyal, fiziksel ve mesleki problemlere rağmen kullanmada ısrar etme

44 İnternet bağlılığının bedensel sonuçları nelerdir?

İnterneti sık kullananlar beslenmeyi o kadar ihmal ederler ki ciddi bir şekilde zayıflayabilirler. Ancak büyük bir kısmının aşırı kilolu olduğunu görebiliriz. Sırt ağrıları, baş ağrıları, göz şikâyetleri aşırı internet kullanımının diğer sonuçlarıdır.

45 İnternet bağlılığının sosyal sonuçları nelerdir?

Gerçek dünyaya ait ilişkilerin azalması

Hobi ve ilgi alanlarının ihmal edilmesi

Kişisinin giderek yalnızlaşması

46 İnternet bağlılığının psikolojik sonuçları nelerdir?

İnternet bağımlıları kendisine güvenmeyen kendisinden şüphe eden bir kişiliğe sahiptirler.

47 Chibbaro, Ricks ve Lanier dijital bağımlılıkların önlenmesinde okul psikolojik danışmanlarına/ rehber öğretmenlere yönelik bir model önermişlerdir. Bu modelin aşamaları nelerdir?

Profesyonel gelişim

Tüm okul çapında eğitim

Aile ve toplum eğitimi

Öğrenci değerlendirmesi

Önleyici çalışmalar

Kaynaklar

48 İnternet bağımlılığını önlemede okullara ve öğretmenlere düşen görevler nelerdir?

Okullarda özellikle ilkokul seviyesinde önleyici programlar uygulanabilir.

Öğretmenler öğrencilerinin kişilik özelliklerine odaklanmalılar.

Öğretmenlerin, öğrencilerin diğer akranları ile ilişkilerini incelemeleri gerekir.

Özellikle öğrenci yalnız ve içine kapanık ise sosyal medyada daha fazla vakit geçirebilir.

Öğrencilere internetin pozitif ve negatif etkileri ile ilgili atölye çalışmaları düzenlenebilir. Benlik saygısı düşük çocukların internet aktivitelerine daha fazla dâhil oldukları görülmektedir.

49 Öğrenme nasıl gerçekleşir?

Öğretmenler ve öğrenciler arasındaki resmî ve gayri resmî iletişim ile gerçekleşen etkileşimler aracılığıyla yaratılan sosyal ilişkiler ağı içerisinde gerçekleşmektedir.

50 Pozitif bir okul ikliminin oluşması için okullarda nasıl bir iletişim sistemi kurulmalıdır?

Güvenli eğitim iletişiminin kurulması gerekmektedir.

51 Güvenli eğitim iletişimi nedir?

Güvenli eğitim iletişimi, sadece çocuklarla kurulan iletişimi değil aynı zamanda tüm paydaşların birbirleri arasında kuracakları iletişimin güvenli olmasını gerektirmektedir.

52 Öğretmenlerin kuracağı güvenli iletişim stratejileri nelerdir?

Duruma uygun iletişim tonunu belirlemek

Okulun iletişim planlarını bilmek ve bu planların gerektirdiği sorumluluklar kapsamında hareket etmek

Problemler ortaya çıkmadan önce iletişim kanallarının oluşturulması ve bunların açık tutulması

İletişim etkinliğine pozitif olarak başlamak

Aktif dinleme edimini uygulamak ve iletişim sırasında karşıdaki kişi ile etkileşime girmek

Uzlaşılan noktaları vurgulamak ve ödün vermeye rıza gösterebilmek

Gizliliğe saygı göstermek

Dedikodudan kaçınmak

Pozitif bir noktaya vurgu yaparak iletişimi sonlandırmak

53 Eğitim güvenliği konusunda farklı tehditler karşısında ebeveynler ile kurulacak iletişim türlerinde doğru tonun bulunmasına özel bir vurgu yapan uluslararası eğitim kuruluşu nedir?

UNICEF

54 Türkiye'ye yerleşmiş olan yabancı uyruklu vatandaşların çocuklarının eğitime yöneliminin kontrolü neden önemlidir?

Yabancı uyruklu vatandaşların önemli bir kısmı kamplarda yaşamamaktadır ve kontrol altında olmadıklarından dolayı da çocuklarını eğitim kurumlarına göndermemektedirler. Çocukların eğitim kayıplarıyla karşılaşmamak için sıkı takip gerekmektedir.

55 Ebeveynlerden beklenen en iyi aile içi eğitim nedir?

Doğru örnek vererek yaşamak, rol model olmak

56 Bir yabancı çocuğun okuldaki başarısının kalitesini alanyazınından soracağımız hangi sorularla belirlenir?

Aile içi iletişim nasıldır? Ebeveynler çocuklarına rol model olabiliyor mu?

Çocuğa gerekli olan destek veriliyor mu? Yoksa çocuğa danışmadan çocuğun yaşamındaki hemen her şey "helikopter ebeveynler" tarafından mı doldurulmaktadır?

Okul ve aile ilişkileri nasıldır?

Ailede çocuğun eğitimini destekleyen aile ortamı var mıdır?

Göç sürecinden dolayı çocuğun yaşadığı travmalar var mıdır?

Çocuğun iç dünyasına girip çocuğu anlamak için çocuk ve ebeveynleriyle hangi yöntemlerle iletişim sağlanmaktadır?

Çocuğun yakın çevresini oluşturan akran grubunun özellikleri nedir?

Çocuğun okulda arkadaşları var mıdır?

57 Çocuğun kimlik oluşumu ve kültürel bagajının zenginliği konusunda neler etkili olmaktadır?

Ebeveynlerin eğitim seviyesi

Ebeveynlerin ekonomik durumu

Ebeveynlerin sosyal statüsü

58 Yabancı uyruklu öğrencilerin hem okula devam etmelerinde hem okulda akademik başarı ve motivasyonlarının artırılmasında, aynı zamanda da bu öğrencilerin ebeveynlerinin endişesi olmadan okula gitmelerinde en önemli faktör nedir?

Güvenli bir okul ortamının sağlanması

59 Okul güvenliğini olumsuz etkileme potansiyel olan riskler nelerdir?

Dış tehlikeler

Mekânla ilgili tehlikeler

Hijyenle ilgili tehlikeler

Sağlıksız gıdalar

Akran Zorbalığı

Öğretmen-idareci şiddeti

Veli şiddeti

Sınav Kaygısı

Servis kazaları

Afetler

60 Psikolojik güvenliği olmayan yabancı uyruklu öğrenciler ne hisseder?

Kendilerini sosyal dışlanma olmasa da ilişkisel bir eksiklik içinde bulabilirler.

61 Güvenlik, insanların bir toplumda nasıl yaşadıkları ve nefes aldıkları, tercihlerini ne kadar özgürce uyguladıkları, pazara ve sosyal fırsatlara ne kadar erişime sahip oldukları huzur ve barış içinde yaşamaları ile ilgilidir.

Yukarıda güvenliğin tanımını verilmiştir. Bu tanımı yapan uluslararası kuruluş hangisidir?

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı

62 Yabancı uyruklu öğrenciler için geliştirilen Farklılıklarda Farkındalık kavramı nedir?

Yabancı uyruklu öğrenciler aynı ülkeden gelmiş olsalar da dışardan bakıldığında tek tip olarak görülebilmektedir.

Oysaki bireysel-sosyal, kültürel, inanç ve yaşam felsefesi, etnik köken gibi farklılıklardan dolayı bu öğrencilerin ilgi alanları, hobileri, deneyimleri ve tercih edilen sosyalleşme yolları farklılık gösterebilmektedir.

Yabancı uyruklu öğrencilerinde bireysel farklılıkları olan bireyler olduklarının farkındalığı öğrencilere kazandırılmalıdır.

63 Farklılıklarda Farkındalık hususunda yabancı uyruklu veliler neden Hollanda eğitim kurumlarına güvenmemekteydi?

Ebeveynler 80'li yıllarda kültürel farklılıklar nedeniyle Hollanda eğitim kurumlarına güvenmemekteydi.
Yabancı uyruklu vatandaşlar, öğrencilerin okullarda dışlanma korkusuyla Hollanda eğitim kurumlarına vermemeyi tercih etmekteydiler.

64 Yabancı uyruklu öğrencilere aidiyet duygusu kazandırabilmek için neler yapılabilir?

Farklı siyasal, kültürel ve etnik yapıya sahip olan yabancı uyruklu öğrenciler okul ortamında bu farklılıklarından dolayı dışlanmamalı, psikolojik şiddete maruz kalmamalıdır.

Onlara kendilerini rahatlıkla ifade edecek ve güvende hissedecek demokratik ortamlar yaratılmalıdır.

Yabancı uyruklu öğrencilerin iletişim becerileri ve öz güveni arttırılarak çevreyle uyum sağlamaları, sosyalleşmeleri kolaylaştırılmalıdır.

65 Eğitimin amacı nedir?

Eğitimin amacı kapsayıcı olmak ve bütün öğrencileri kapsamak, verilmesi gereken bilgi ve becerilerin bütün öğrencilere ulaşılmasını sağlamaktır.

66 Yabancıların eğitiminde başarılı olabilmek için öğretmenin yapması gerekenler nelerdir?

Öğretmenin bu tür sınıflarda kültürlerarası konuları, birleştirici konuları sınıfın gündemine alması gerekmektedir.
Kültürlerin birbirlerine uzak durduğu ve ulaşamadığı yerde ön yargı, birbirine ulaşamadan dokunduğu yerde ise çatışma söz konusudur. Bunu aşmak için çok kültürlülük üzerine öğrencilere bilgi vermek bir gereksinimdir.
Gardner'in çoklu zekâlar teorisinden yararlanılabilir. Kendini dilde yetersiz hisseden bireyler farklı zeka alanlarıyla ön plana çıkıp uyum sağlayabilirler.

67 Ülkelerde sosyal uyum çalışmaları ilk ne zaman ortaya çıkmıştır?

İkinci dünya savaşından sonra 1960'lı yıllarda göçmen işçi olarak Batı Avrupa ülkelerine giden bireylerin 70'li yıllarda kabul edilen aile birleşimi yasası ile başlamıştır.

68 21. yüzyılın eğitim vizyonu hedefleri nelerdir?

Eğitim ile mantık çerçevesinde düşünen, algılayan, empati sağlayan, objektif karar verebilen, motivasyonu yüksek ve öz güvenle dünya coğrafyasında rekabet edebilecek gençleri topluma kazandırılmalıdır.
Risk, stres ve değişim ile ilgili olarak nasıl hissettiğini ve bu konularda kendi kapasitesini fark edebilir.
Çok kültürlülük, işle ilgili belirsizlikler ve örgütsel değişim ile baş etme konusunda sağlam biçimde odaklanabilir.
Kontrol etme yerine iş birliği yapma eğitimi daha başarılı hale getirecektir.
Birey, kendi güçlü ve zayıf yönlerini tespit edebilir.

69 Hollanda'da yabancı uyruklu vatandaşların uyumu için çıkarılan Citizenship Vatandaşlık yasası nedir?

Vatandaşlık yasasına göre her göçmen, içinde yaşadığı ortamda sağlıklı bir iletişim sağlayabilmek için ülkenin dilini öğrenecek ve toplum hakkında yeterli bilgiye sahip olacaktır.

Bu durumda yabancı vatandaşın yerleşme hakkı alabilmesi için B1, bir devlet kurumunda da iş sahibi olabilmesi için ise B2 düzeyinde Hollandaca bilmesi bir zorunluluktur.

70 Yabancı öğrencilerin uyum ve entegrasyonuna engel olan en önemli sebepler nelerdir?

Dil Sorunu

Sosyal bilgilerin eksikliği

Psikolojik, sosyal ve fiziksel okul güvenliği sorunu

Okulu Terk Etme

Yönetici ve Öğretmenlere Oryantasyon Eğitimi

Meslek Eğitimi

Kültürel Ayrımcılık ve Asimilasyon Endişesi

Maddi Yetersizlikler

Çocuk İşçiliği

71 21. yy. eğitim konseptindeki **eğitimcinin rolü nedir?**

Sorumluluk taşımalı, değer vermeli, sevgi ve şefkat göstermeli

Yenilikçi-araştırmacı, sınırları zorlayan kişiliği olmalı

En zor konuyu da rahat açıklayabilmeli, kreatif anlatma sanatı, anlaşıldığını kontrol etmeli,

Yapacağı işleri cazip-ilginç yapmalı, beğeni kazanmalı

Etkileşimli olmalı, herkese ilgi göstermeli, bireylere zaman tanımalı, herkese söz hakkı tanımalı

Konunun anlaşıldığından emin olmalı kontrol edip ''geri dönüş''sağlamalı, yardım ve düzeltme yapmalı

Verimli sınıf atmosferini sağlamalı, rol model olmalı, dengeli ve adil olmalı

72 Yabancı öğrencilerin uyumuyla ilgili en önemli sorun nedir?

Kayıt altına alınamayan ve gerekli eğitimi görmeyen "göçmen" çocuklarının, yerleşik olduğu toplumun kültürü dışında yaşamaları, zamanla içinde yaşadıkları toplum için başlı başına bir tehlike unsuru olarak ortaya çıkabileceğidir.

Bu durum yabancı uyruk odaklı gettoları ortaya çıkarabilir.

73 Kültürel uyum nedir?

Yabancı uyruklu öğrencilerin ev sahibi ülkelerin kültürlerini öğrenmelerine, algılamalarına ve anlamalarına yardımcı olan zengin uygulama ile deneyim süreçlerini ve sonuçlarını içermektedir.

74 Kültürel uyum kaça ayrılır?

Psikolojik uyum ve sosyokültürel uyum olarak ikiye ayrılır.

75 Kültürel uyumun parçalarından olan psikolojik uyum nedir?

Psikolojik uyum, stres ve başa çıkma durumlarıyla ilgili iyi oluş ve memnuniyettir.

76 Kültürel uyumun parçalarından olan

Sosyokültürel uyum güncel yaşamdaki sosyal beceriler ve öğrenme üzerine dayalıdır.

77 Sosyal uyum nedir?

Bireyin belirli bir topluluğun değer ve normlarının kavramlarını öğrenerek sosyal çevrenin koşullarına aktif bir şekilde uyum sağlama sürecidir.

78 Diplomasız okulu terk etme sorununa çözüm bulmayı zorlaştıran durum nedir?

Aile desteğinin olmaması

79 Göç nedir?

İnsanlar dâhil bütün yaratıklarda olduğu gibi, yaşam alanını kalıcı veya geçici bir şekilde değiştirmek anlamına gelir.

80 Eğitimin "eğitim güvenliği" hedefine ulaşabilmesi için Altın Üçgen olarak belirlenen kavram nedir?

Aile okul ve sosyal çevre üçlüsüdür.

81 Oyun bağımlılığında güncel oyunlara karşı olan bağımlılık ne gibi sonuçlar ortaya çıkarmaktadırlar?

Yalnızlık (soyutlama)

Duygu bozuklukları

Daha fazla enerji gereksinimi

Uyarıcı maddeleri kullanma

82 Oyunlara bağlanma süreci ve bağımlılığın oluşma aşamaları nelerdir?

Başlama isteği

İlginin artması

Düşüncelerinde oyunun öncelikli bir yere sahip olması

Oyun bağımlılığının oluşması

83 Amerika Psikoloji Derneği (APA) bir bireye oyun bağımlısı teşhisi konulması için dokuz ölçütten en az beşinin bir yıl içinde göstermesi gerektiğini belirtmiştir.

Bu dokuz madde hangileridir?

1. Oyun oynamanın her şeyden önce gelmesi,

2. Oyun oynamadığı zaman gergin ve asabi davranışlar göstermesi,

3. Oyuna daha fazla zaman ayırma eğilimi içinde olması,

4. Daha önce sevdiği ve katıldığı aktivitelerle ilgilenmemeye başlaması ve aktivitelerden uzaklaşması,

5. Oyunda harcadığı zamana ilişkin aileye yanlış bilgi vermesi,

6. Akademik çalışmalarına daha az zaman ayırmaya başlaması,

7. Oyun oynamayı, kaygı, suçluluk gibi olumsuz duygulardan kaçış olarak görmesi,

8. Oyun oynama sıklığını, zamanını ve süresini kontrol edememesi,

9. Psikolojik problemler yaşamaya başlamasına rağmen oyun oynamayı azaltma veya kısıtlama eğilimi göstermemesidir.

84 2018 yılında gençlerin sanal oyun bağımlılığını davranış bozukluğu olarak tanımlayarak belirtilerini göstermede üç ölçüt belirlemiştir. Bireylerin;

1. Oyun oynama isteğini kontrol altına alamaması,
2. Oyun oynamanın diğer tüm aktivitelerden daha önemli ve öncelikli olduğu duygusuna sahip olması,
3. Oyun oynama isteğinin, ders çalışmalarını aksatmasına, sosyal ilişkilerin zayıflamasına ve tüm faaliyetlerden uzaklaşmasına rağmen, artarak devam etmesidir.

Yukarıda sözü edilen ölçütü yayımlayan evrensel örgüt nedir?

Dünya Sağlık Örgütü (WHO)

85 Oyun bağımlılığının etkileri nelerdir?

Oyun bağımlılığı bireyin yaşamını ekonomik yönden olumsuz etkilemektedir. Bazı oyunlarda ani para harcama gerektiren durumlar da olabilmektedir.

Oyun bağımlılığı yaşayan bireylerin fiziksel aktiviteleri yavaşlamakta ve beslenme alışkanlıkları değişmektedir.

Bireyin oyun bağımlılığı arttıkça birey kendini sosyal çevresinden soyutlamaya başlar.

86 Oyun bağımlılığını engelleyici ne gibi tedbirler alınabilir?

Oyun oynama süresi sınırlandırılmalıdır.

Geceleri oynanan oyunlardan hemen sonra yatmak yerine oynama ve yatma zamanı arasında belli bir süre bırakılmalıdır.

Oyun bağımlılığının başladığına işaret eden belirtiler fark edildiğinde oyun oynama zamanı bilinçli bir şekilde azaltılmalı veya uzmanlardan destek alma yolları aranmalıdır.

Spor ve fiziksel etkinliklere katılmayı veya yapmayı teşvik edilmeli veya desteklenmelidir.

87 Okulda şiddet nedir?

Okulun eğitim misyonunu veya okulun saygı iklimini ihlal eden her türlü davranıştır.

88 Şiddet için risk faktörleri nelerdir?

Bireysel özellikler

Aile içi şiddet

Tutarsız disiplin uygulamaları

Antisosyal akranlarla ilişki

Bilgisayar oyunları ve okula karşı olumsuz tutumlar

89 Zarar vermek amacı taşıyan bir kişiyle doğrudan karşı karşıya gelme davranışlarıdır. Dövmek, tehdit etmek, hakaret etmek, itmek doğrudan şiddete girer.

Özellikleri verilen şiddet türü nedir?

Doğrudan şiddet

90 Doğrudan şiddette bulunmadan sosyal ret, sosyal dışlama, dedikodu yapmak gibi davranışları içerir.

Özellikleri verilen şiddet türü nedir?

Dolaylı/ilişkisel şiddet

91 Başkalarının davranışlarına düşmanca bir biçimde hamlede bulunma eğiliminde olan şiddetin bu türü; kendini kontrol etme ve dürtüsellik ile ilişkilidir.

Özellikleri verilen şiddet türü nedir?

Tepkisel şiddet

92 Kasıtlı bir biçimde yapılır ve dış pekiştireçler ile kontrol edilmektedir. Yüksek düzeyde liderlik ve sosyal yeterlik becerileriyle ilişkilidir. Aynı zamanda suç içeren ve antisosyal davranışlarla da ilişkilidir.

Özellikleri verilen şiddet türü nedir?

Planlı şiddet

93 Şiddet davranışı gösteren çocukların davranışları ne yönde etkilenir?

Yetişkinlik zamanlarında suç ve şiddete meyilli olma

Riskli davranışlar gösterme

Madde kullanımı gibi olumsuz anlamda yaşantılar geçirme ihtimalleri

94 **Şiddet davranışına uğrayan çocukların davranışları ne yönde etkilenir?**

Öz saygıda azalma

Psikolojik travmada artış

Okuldan kaçma

Akademik başarılarda düşüş

95 Çocukların yaşam zorluklarıyla daha etkin bir şekilde başa çıkmalarına ve hem öğrenmelerinde hem de sosyal çevrelerinde başarılı olmalarına yardımcı olan bir dizi temel sosyal ve duygusal becerinin sistematik gelişimine odaklanmaktadır. Özellikleri verilen eğitim kavramı nedir?

Sosyal Duygusal Öğrenme

96 Sosyal duygusal öğrenmenin boyutları nelerdir?

Öz farkındalık

Öz yönetim

Sosyal farkındalık

İlişki becerileri

Sorumlu karar verme

97 Sosyal duygusal öğrenmeyi uygulayan okulların öğrencilere kattığı olumlu tutumlar nelerdir?

Öz farkındalık

Öz yönetim

Sosyal farkındalık

İlişkiler ve sorumlu karar verme

98 Barışyapıcılık/Arabuluculuk Uygulamalarının amaçları nedir?

Öğrencilerin okullarda güvenliğinin sağlanması

Öğrencilerin yapıcı-barışçıl anlaşmazlık çözüm becerilerinin kullanıldığı bir ortamda sosyalleşmelerini ve gelişmelerini sağlamak

99 Barışyapıcılık **süreci nedir?**

Taraflar anlaşmazlıklarını daha fazla büyümeden, daha fazla karmaşıklaşmadan ve üçüncü kişiler olaya dâhil olmadan kendi aralarında çözüme kavuşturabilmektedirler.

100 Barışyapıcılık kaç aşamadan oluşur ve bu aşamalar nelerdir?

4 aşamadan oluşur:

Kavganın sonlanması

Tarafların sakinleşmesi

Tarafların barışyapıcılık desteği almaya karar vermeleri

Müzakere basamaklarının kolaylaştırılması

101 Barışyapıcı **öğrenciler, tarafların yaşadığı anlaşmazlığı ele alırken hangi işlem basamaklarını takip ederler?**

1. Taraflar yaşadıkları sorunu nedenleriyle birlikte açıklarlar

2. Taraflar yaşadıkları duyguları nedenleriyle birlikte açıklarlar

3. Taraflar birbirlerinin bakış açısını anladıklarını gösterirler

4. Taraflar isteklerini nedenleriyle birlikte açıklarlar

5. Taraflar çözüm seçenekleri üretirler,

6. Taraflar ürettikleri çözüm seçenekleri arasından en adil, yapıcı ve barışçıl çözüm seçeneği üzerinde anlaşırlar.

102 İnaktif kişiliğin en belirleyici özelliği nedir?

Aşırı uyumlu olmaları ve "Evet efendim!" olarak nitelendirilebilecek yüksek düzeyde bağlılık sergilemeleridir.

Özellikle otorite olarak gördükleri kişilerin her türlü düşünce, görüş ve önerilerine derhal ve sorgusuz katılırlar.

103 Zor insan nasıl tanımlanır?

Hem kendileri hem de yakın çevresi için yaşama sevinci ve yaşam enerjisini azaltan, bireysel ve kurumsal verimliliğe, motivasyona zarar veren etkileri olan insandır.

104 Sağlıklı iletişimin ön koşulu nedir?

Kendini (ihtiyaç, duygu) iyi tanımak ve mesajları doğru kanalı kullanarak açık ve anlaşılır şekilde vermektir.

105 Zor insanların hayata bakış açısı nedir?

Hayatlarını kendilerini korumak üzere kurmaya çalışırlar çünkü "Dünya adaletsizdir ve onlar kurbandır!". Zihinlerinde bir karmaşa vardır, bu da onları hayatta gerçekten yapmak istediklerinden alıkoyar.

106 Zor kişilikler kaça ayrılır? Bunlar nelerdir?

Üçe ayrılır, bunlar:

1. İnaktif,

2. Reaktif ve

3. Proaktif

107 Barışyapıcılık sürecinde uygulayıcıların takip edeceği adımlar nelerdir?

Okul Yöneticilerini Bilgilendirmek, Onları İkna Etmek, Onların Desteğini Almak ve Güvenini Kazanmak

Çevre Kurum ve Kuruluşlarla İş Birliğinin Sağlanması

Her Bir Öğretmenin Desteğinin Kazanılması

Kullanılacak Eğitim Programının Belirlenmesi, Revize Edilmesi ya da Geliştirilmesi

Uygulayıcıların Maddi İhtiyaçların Nasıl Giderileceği Konusunda Okul Yöneticileriyle Görüşmeleri ve Bütçe Planlamaları Yapmaları

Barışyapıcı Öğrencilerin Seçimi ve Eğitimlerin Ne Zaman Gerçekleştirileceğinin Belirlenmesi

Eğitim Programının Uygulanmasının Ardından Bu Eğitime Katılan Öğrenciler İçin Geniş Katılımlı Bir Rozet Takma Töreni Düzenlenmesi

Okulda Arabuluculuk Uygulamaları Başlatılmadan Önce Tüm Şubelerde Tanıtım Yapılması

Barışyapıcılık Sürecinin Yürütülmesi

Projenin Etkililiğinin Değerlendirilmesi

108 Reaktif kişiliğin en belirleyici özelliği nedir?

Reaktif kişiliğin en önemli özelliği ise hemen her görüş, düşünce veya öneriye spontane karşı çıkmaları, muhalefet etmeleridir.

Karşı çıktıkları veya muhalefet ettikleri duruma ilişkin bir öneri veya karşı görüş bildirmezler. "Karşı çıkmak için karşı çıkma" bir yaşam biçimi olarak yerleşmiştir.

109 Zor kişiliklerle araya mesafe koymada uygulayabileceğiniz yöntemlerden konunun içeriğini bırakıp ilişkiyi tanımlama nedir?

Zor kişiniz alışılmış davranışları sergilemeye başladığında söylediklerine aldırmayıp yaptığına işaret etmek.

Örneğin: "Konuşmayı bu şekilde sürdürürsek nereye gideceğimize karar veremeyeceğiz."

110 Bu gruba giren insanlar bir sorunla karşılaştıklarında başka insanları veya başka durumları suçlamayı alışkanlık hâline getirmişlerdir.

Kişilik özelliği verilen insan türü nedir?

İki defans (savunma) mekanizmasını sıklıkla kullan insanlar

111 Zor kişilikler karşısında sergilenmesi gereken iletişim becerileri ele alındığında zor kişiliklere verilmesi gereken mesajların özellikleri neler olmalıdır?

Dolaysız

Hemen

Açık bir şekilde

Dürüstlükle

Karşıdakini incitmeden iletilmelidir

112 Zor insanlarla iletişimi büyük ölçüde imkânsız kılan veya sorunu daha da ağırlaştıran tutumlar nelerdir?

Aynen karşılık verme

Problemi ele almak yerine savunmaya geçme

Söylenenlerin ne anlama geldiğini dikkate almama

Ürkme ve şaşırma

Tepkisiz kalma (öfkeden dili tutulma)

O anda bir şey düşünememe

113 Zor kişiliklerle araya mesafe koymada uygulayabileceğiniz yöntemler nelerdir?
Kırık plak
Konunun içeriğini bırakıp ilişkiyi tanımlama
Ortam değişinceye kadar konuşmaya ara verme
Kendinden emin erteleme
Sislendirme

114 Zor kişiliklerle araya mesafe koymada uygulayabileceğiniz yöntemlerden kırık plak nedir?
Dikkatle düşünüp kendinize bir "kırık plak" cümlesi hazırlayın.
Zor kişinize kendisini duyduğunuzu belirtip bu kırık plak cümlesini üst üste tekrarlayın.
Örneğin: "Söylediklerini duydum ve bugün konuşacak durumda değilim." – "Şimdi işe gitmem gerekiyor." – " Kızgın görünüyorsun ve ben şimdi tartışmak istemiyorum."

115 Proaktif kişiliğin en belirleyici özelliği nedir?
Hem sorgular hem çözüm önerir. Diğer bir ifade ile içinde bulunduğu durumu ya da sorunu sorgulamakla kalmaz sorgu ve eleştirisinin sonuna bir çözüm önerisi ekler.

116 Zor kişiliklerle araya mesafe koymada uygulayabileceğiniz yöntemlerden Ortam değişinceye kadar konuşmaya ara verme nedir?
Karşıdaki kişinin öfkesinin, dırdırının ya da suskunluğunun nedenini tümüyle göz ardı edip konuşmayı ertelemek. Örneğin: "Gördüğüm kadarıyla şu anda çok öfkelisin. En iyisi bu konuyu öğleden sonra ele alalım."

117 Zor kişiliklerle araya mesafe koymada uygulayabileceğiniz yöntemlerden kendinden emin erteleme nedir?
Zor kişinize göstereceğiniz tepkiyi sizin daha sakin ve kafanızın daha duru olduğu bir zamana bırakmak.
Örneğin: "Şu anda bu konuyu konuşmaya hazır değilim." – "İlginç bir fikir; bana düşünmem için izin vermeni istiyorum."

118 Zor kişiliklerle araya mesafe koymada uygulayabileceğiniz yöntemlerden sislendirme nedir?
Karşınızdaki kişinin isteğini ve görüşlerini kendi sözlerinizle kısaca özetlemek(böylece onu dinlediğinizi ve anladığınızı göstermiş olursunuz) ve kendi düşündüğünüz şekilde tutum almak.
Örneğin: "Bu konunun sizin için çok önemli olduğunu anlıyorum. Maalesef şimdi işe gitmek zorundayım." – "Şikâyetlerini dinledim ve bunları daha sonra görüşmek istiyorum."

TÜRK EĞİTİM-SEN
AKADEMİ

2022 MEB
UZMAN VE
BAŞÖĞRETMENLİK
SINAVLARINA
HAZIRLIK

MODÜL 10

OKUL GELİŞTİRME VE LİDERLİK

MODÜL 10 - OKUL GELİŞTİRME VE LİDERLİK

1 Okul geliştirme araştırmaları son yıllarda uluslararası literatürde ön plana çıkmıştır. Fark yaratan okullara yönelik araştırmalar okul geliştirme ve reform çabaları için çıkış noktası olmuştur. Okul geliştirme ile amaçlanan genellikle nicel yönelimli olmuştur. Bu yaklaşımın temelini oluşturan anlayış nedir?

Tüm öğrenciler öğrenebilir yaklaşımı

2 Okul gelişiminden bahsedilirken literatürde karşılaşılan bazı temel kavramlar mevcuttur. Bu kavramlar nelerdir?

Değişim, yenileşme, dönüşüm, reform ve gelişimdir

3 Değişim nedir?

Değişim, belirgin bir sistematiği olan süreçtir ve belli bir sürede herhangi bir şeyde meydana gelen farklılaşmadır.

Değişim, her ne kadar gelişim izlenimi veren bir kavram olsa da hiçbir doğrultuyu ifade etmeyen bir kavramdır. Yani değişim ileriye doğru olabileceği gibi geriye doğru da olabilir. Bunların her ikisi de değişmedir

4 Örgütsel değişim nedir?

Örgütsel değişim toplumsal değişim içinde gerçekleşirken toplumsal değişimden doğrudan etkilenen, zaman içinde fazlalaşarak çevresini de etkileyebilen ve gi**derek önemi artan bir kavramdır**

5 Değişim kaça ayrılır? Bunlar nelerdir?

İçsel değişim
Dışsal değişim
Bireysel değişim

6 İçsel, dışsal ve bireysel değişimi açıklayınız.

İçsel değişimler, okul içindeki değişim faaliyetleri,

Dışsal değişimler, eğitim sisteminin bütününü etkileyen değişimleri,

Bireysel değişimler ise kişilerin fikirleri, inançları ve tutamlarıyla doğrudan ilişkili değişimleri ifade eder.

7 Yenileşme nedir?

Değişimin yönü her zaman olumluya doğru olmamasına rağmen yenileşme, olumluya yönelimle eş anlamlılık taşımaktadır.

8 Dönüşüm nedir?

Dönüşüm değişimden farklı olarak eski yapının yerini tamamen yeni ve farklı bir yapıya bırakmasıdır.

9 Değişim ve dönüşüm arasındaki fark nedir?

Değişim, örgütün belirli bir bölümünü ya da tamamını değiştirmeyi amaçlarken, dönüşüm çok boyutlu ve çok aşamalı olarak örgütün farklılaşmasını hedeflemektedir.

10 Reform nedir?

Reform, bir şeyi ya da şeyleri daha iyi hâle getirmek için yapılan değişiklik, iyileştirme, düzeltme ve ıslahtır.

11 Gelişim nedir?

Reform, bir şeyi ya da şeyleri daha iyi hâle getirmek için yapılan değişiklik, iyileştirme, düzeltme ve ıslahtır.

12 Okul geliştirmenin esas amacı nedir?

Okulun problem çözme kapasitesini geliştirmek.

13 "Makine metaforu" olarak literatüre giren bu örgüt yapısında tıpkı bir makine dişlisi gibi insanların da bir bütünün parçası olduğunu, makineden beklenen verim ile insandan beklenen verimi etkileyen unsurların benzer olduğuna odaklanmaktadır. Bu görüşü savunan örgüt türü nedir?

Makine olarak örgütler

14 Örgütlerin de canlı bir varlık olarak görüldüğü; doğup, gelişip, değişip, öldüğüne odaklanmaktadır. Bu görüşü savunan örgüt türü nedir?

Organizma olarak örgütler

15 Öğrenmeyi öğrenen ve kendini yönetebilen örgütler olarak tanımlanabilir. Esnek ve yeniliğe açıktırlar. Bu görüşü savunan örgüt türü nedir?

Beyin olarak örgütler

16 Örgütü sosyal bir yapı olarak görür; örgüt içinde norm, gelenek, ve değerlerin bütünleştiği kültür önemlidir. Bu görüşü savunan örgüt türü nedir?

Kültür olarak örgütler

17 Örgütün güç, otorite ve politik oyunlardan etkilendiğine odaklanır. Bu görüşü savunan örgüt türü nedir?

Politik sistemler olarak örgütler

18 Okullarda nicel akademik çıktıların verimlilik olarak kaydedilmesi amacıyla çalışmalar yapan okul örgüt yaklaşımı nedir?

Makine olarak okullar

19 Okulların cansız yapılar yerine insan gibi canlı varlıklar olarak görür ve açık sistem yaklaşımı ile inceler, girdi, süreç, çıktı ve geri besleme süreçlerini muhtevasına bulunduran okul örgüt yaklaşımı nedir?

Organizma olarak okullar

20 Kendini değiştirebilmeyi öğrenebilen ve şekli yenilenen okul örgüt yaklaşımı nedir?

Beyin olarak okullar

21 Okul kültürü ve iklimi çalışmaları, okullarda değer ve ritüellere odaklanmaya yönelik yönetim süreçleri üreten okul örgüt yaklaşımı nedir?

Kültür olarak okullar

22 Okulda yöneticinin güçleri (yasal güç, bilgi gücü, uzmanlık gücü), otorite ve politik oyunların önem kazandığı okul örgüt yaklaşımı nedir?

Politik sistem olarak okullar

23 Okul geliştirme yöntemleri nelerdir?

Rasyonel planlama

Kamu tercihi

Sibernetik (güdü bilim)

Kendi kendini oluşturma

24 Eğitime uygulandığında etkili bir örgütsel işleyişe olanak sağlayan ve kuralcı bir disiplindir. Bu planlama düşüncesi, hedef koymak ve hedeflere ulaşmak için kullanılan sistematik yaklaşımın etkili okul geliştirme modellerinde ne kadar önemli olduğunun fark edilmesini sağlamıştır. Bahsedilen okul geliştirme modeli nedir?

Rasyonel planlama yöntemi

25 Eğitim sisteminin dört gelişim aşaması nedir?

Üretim odaklı

Tüketim odaklı
Müşteri odaklı
Yenilik odaklı

26 Ebeveyn ve diğer ilgili kişilerin ihtiyaçları düşünüldüğünde, okul gelişimi için dış baskının önemi ve okulun belli bir otonomiyle hareket etme ihtiyacı, etkili okul geliştirme kavramsal modelinin önemli ögeleri olarak kabul edilebilir. Bu yaklaşımı savunan yöntem nedir?

Kamu tercihi yöntemi

27 Rasyonel planlamadan daha az çaba gerektiren bir planlama türüdür. Bu prensibin hâlâ rasyonel modele ait olduğu düşünülmekte fakat bu proaktif yönelimden daha çok geriye dönük (deneyimden öğrenme) bir yönelime sahiptir. Değerlendirme, geri bildirim ve düzeltici hareket döngüsünün ana prensiplerden birisidir. Bu yaklaşımı savunan yöntem nedir?

Sibernetik yöntem

28 Performans ölçme ve değerlendirme, verilen ya da henüz oluşturulan normlara dayalı değerlendirme yorumu, düzeltici hareketi gerçekleştirme kapasitesi olan birimlere bu bilgiyi iletme veya geri bildirim sunma, örgütsel performansı geliştirmek için bu bilginin sürekli ve fiili kullanımı değerlendirme basamaklarını kullanan yöntem nedir?

Sibernetik yöntem

29 Biyolojik bir terim olarak ortaya çıkmıştır ve bu disiplinde canlı organizmaların doğuş sürecini anlatmak için türetilen bir terimdir. Bu yöntem nedir?

Kendi kendini oluşturma yöntemi

30 Bu okul gelişimi modelinin üç boyutu vardır. Bunlar personel geliştirme, öğretim/ders geliştirme, örgüt geliştirmedir. Bu okul gelişimi merkezinde öğretim ve öğretmenler ile öğrenci ve veliler bulunmaktadır. Bu okul gelişimi modeli nedir?

P. Dalin ve H.G. Rolff'ün okul geliştirme modeli

31 Okul geliştirmeyi bir sistem bütünlüğü içerisinde ve parçaların birbirini etkilemesi biçiminde ele alan okul geliştirme modeli nedir?

M. Fullan, B.Benneu ve C. Bennet'in okul geliştirme modeli

32 Okul toplumunu oluşturan bütün birimlerden temsilcilerin katılımı ile kurulacak olan gelişim sürecinin yürütülmesinde rol alan ekip nedir?

Okul Gelişim Yönetim Ekibi (OGYE)

33 Okul, değişimin merkezinde kalır. Değişme olarak okul geliştirme, içerden değişmeyi öngörür, içsel dinamikler daha etkilidir. Ancak okul geliştirmenin dış çevre bağlamı içinde gerçekleştiği unutulmamalıdır. Bu demektir ki okul geliştirmede içsel örgütsel boyutlar ve öğretmen yorumu çok önemlidir. Yukarıdaki görüşleri savunan okul gelişimi modeli nedir?

Kurumsallaşmayı Esas Alan Geliştirme Model

34 Bu okul gelişimi modelinde 5 ana boyut, 12 alt boyut vardır. Bu beş ana boyut öğrenme ve öğretme, liderlik, insan kaynakları ve mesleği öğrenme, okul ve toplum ilişkileri, veri enformasyon yönetimi şeklindedir Bahsedilen bu okul gelişimi modeli nedir?

Selçuk'un 21. yüzyıl esnek okul modeli

35 Selçuk'un 21. yüzyıl esnek okul modeline göre birinci boyutu olan öğrenme ve öğretmenin alt boyutları nelerdir?

Müfredat

Öğretim

Değerlendirme

36 Selçuk'un 21. yüzyıl esnek okul modeline göre ikinci boyutu olan liderliğin alt boyutları nelerdir?

Öğretimsel liderlik

Paylaşılan liderlik

Operasyonel kaynak yönetimi

37 Selçuk'un 21. yüzyıl esnek okul modeline göre üçüncü boyutu olan insan kaynakları ve mesleki öğrenmenin alt boyutları nelerdir?

Personel nitelikleri

Mesleki öğrenme

38 Selçuk'un 21. yüzyıl esnek okul modeline göre dördüncü boyutu olan insan kaynakları ve mesleki öğrenmenin alt boyutları nelerdir?

Aile katılımı

Toplum katılımı

39 Selçuk'un 21. yüzyıl esnek okul modeline göre beşinci boyutu olan insan kaynakları ve mesleki öğrenmenin alt boyutları nelerdir?

Veri yönetimi

Enformasyon yönetimi

40 Okulun tüm çalışanları okulun pedagojik amaçlarının farkında olduğu ve tüm eğitim süreçlerine bunu hâkim kıldığı okul gelişimi yaklaşımı nedir?

Pedogojik okul geliştirme

41 Klippert (1999) PISA sınav sonuçlarının Almanya'nın eğitim süreçlerinin geliştirilmesi gerekliliği doğurduğunu düşünerek yeni bir öğrenme kültürüne ve modeline ihtiyaç duyulduğunu belirterek bu okul gelişimi yaklaşımını ortaya koymuştur. Bahsedilen okul gelişimi yaklaşımı nedir?

Pedogojik okul geliştirme

42 Klippert'e göre pedagojik okul geliştirmenin ana hedefleri nelerdir?

Profesyonel öğrenmenin geliştirilmesi
Öğretmenlerin öğretme yükümlülüğünün hafifletilmesi
Öğretim reformunun bütün okula etkisi
Yerel yönetimlerin finansal yükünü hafifletme

43 Okulun mevcut durumu ve gelecekte hedeflenen durumu ile ilgili olarak gereksinim duyulan bilgileri organize eder. Okul gelişiminde temel amaç eğitim ve öğretimin niteliğinin geliştirilmesi, öğrenci başarısının arttırılması ile okulun fiziksel ve insan kaynaklarının geliştirilmesidir. Okul gelişimi planları okulun tüm paydaşlarını içermelidir. Genel yaklaşımı hakkında bilgi verilen okul gelişimi modeli nedir?

Okul Gelişim Süreci ve Okul Gelişim Planı

44 Okul geliştirme ve iyileştirme planlama süreci sekiz aşamadan meydana gelir. Bu aşamalar nelerdir?

Faydaya yönelik hazırlıkların değerlendirilmesi
Bilgi toplanması, düzenlenmesi ve seçilmesi
Okul portföyünün inşa ve analizi
Hedef tespiti ve önceliklendirilmesi
Etkili uygulamaların araştırılarak seçilmesi
Hareket planının yapılması
Planın uygulanmasının sürekli izlenmesi
Planın öğrenci başarısı üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi

45 Okul gelişim sürecinde temel varsayımlar nelerdir?

Okul gelişim süreci sonunda okul daha etkin bir eğitim kurumu hâline gelir.

Yapılacak tüm çalışmalarda planlı ve sürekli gelişim temel esastır.

Okul gelişim süreci okulda karar vericilerin sayısının artmasını sağlar.

Ulaşılamayan hedefler sonraki planlama döneminde ele alınır.

Gelişme nitelikli personele bağlıdır. Okulda personel gelişimi de desteklenir.

Okulda ekip çalışması desteklenir.

46 Okul gelişim planı temel süreçleri nelerdir?

Tasarım

Uygulama

Gözden geçirme

İzleme ve değerlendirme

47 Millî Eğitim Bakanlığı raporunda da belirtildiği üzere okul gelişim süreci basamakları nelerdir?

Okul gelişim yönetim ekibinin kurulması

Okul gelişim hedefleri ve stratejik planlama

İhtiyaç analizi

Öncelikleri belirleme ve çalışma gruplarının kurulması

Çalışma planlarının hazırlanması

Yıllık okul gelişim planlarının hazırlanması

Değerlendirme ve düzeltmelerin yapılması

Düzeltilmiş okul gelişim planının uygulanması

Son değerlendirme ve rapor yazımı

48 Bu yaklaşım, okula karar verme yetkisi ve sorumluluğu vererek özerkliğini artırır. Amacı okul çevresini geliştirmek, yönetimin etkinliğini ve personelin iş doyumunu yükseltmek, personeli sürekli geliştirmek, okul etkinliklerini yakın ve uzak çevre ile iş birliği hâlinde iyileştirmektir. Yaklaşıma göre okul temel karar verme birimi olacak ve kararlar mümkün olan en alt seviyede alınacaktır. Değişim konusunda iç dinamikler etkili olacak ve yenileşmeler sağlanabilecek, yetki paylaşımına gidilecek, okul ve çevresi program, bütçe ve personel seçimi konusunda tam yetkili olacaktır. Sözü edilen yaklaşım nedir?

Okula dayalı yönetim

49 Okul içi ve dış ögelerin katılımının sağlanmasını amaçlar.

Bütçe, eğitim programı, personel ve öğretim boyutlarında okulların özerk bir yapıya kavuşturulmasını sağlar.

Öğretmenin okulda daha etkin rol oynaması hedeflenir.

Öğretimin zenginleştirilmesi; okul ortamı, eğitimci personelin rollerinin yeniden belirlenmesi amaçlanır.

Okulun amaçlarının (vizyon, misyon ve yapı açısından) belirlenmesinde yönetici, öğretmen, uzman, öğrenci ve toplum katılımının sağlanması ve belirlenmesi konuları üzerinde yoğunlaşmıştır.

Yukarıda özellikleri verilen yaklaşım nedir?

Okula dayalı yaklaşım

50 Öğrenme süreci çalışanların yaptığı her şeyin içerisine dâhil edilmiştir.

Her düzeyde öğrenme vardır.

Öğrenme bir süreçtir.

Öğrenme örgütü değiştirir.

Bireyler kendilerini geliştirirken aynı zamanda kurumlarını da geliştirirler.

Bireyler yaratıcıdır, örgütü yapılandırabilirler.

Öğrenen örgütün parçası olma çalışanları motive eder.

Yukarıda özellikleri verilen yaklaşım nedir?

Öğrenen okul yaklaşımı

51 Öğrenemeyen örgütlerin özellikleri nelerdir?

Pozisyonum neyse ben oyum: Çalışanların sorumluluktan kaçınması.

Düşman dışarıda: Karşılaşılan her problemde dış etkenlerin suçlanması

Sorumluluk üstlenme kuruntusu: Yöneticilerin yetkilerin sonuçlarının sorumluluklarını alınmasında o kadar istekli olmamaları ve hiyerarşik kademedeki çalışanları suçlamaya eğilimli olmaları.

Olaylara takılıp kalma: Örgütte daha önce yaşanılan olaylara takılıp kalmadır.

Tecrübe ile öğrenme hali: Gelişimde aklı ve bilimi rehber edinme yerine tecrübe olarak sadece örgütte geçen yılı görmektir.

52 Bu yönetim yaklaşımlarında örgütler rasyonel olarak ele alınmakta, çalışanların görev ve sorumlulukları açık olarak tanımlandığında verimin artacağı düşünülmektedir. Bu yaklaşımlarda çalışanların daima daha az çaba harcamayı amaçladıkları öne sürülür. Bu yüzden çalışanlar üzerinde denetim ve baskı sıkı olmalıdır. Bahsedilen bu yönetim yaklaşımları nedir?

Klasik yönetim yaklaşımları

53 Örgütlerde kabul görme, ait olma ve güvenlik gibi birtakım sosyal ihtiyaçların çalışanların performanslarında çoğu zaman dışsal motivasyon kaynaklarından daha etkili olabileceğini ortaya koyan yaklaşımlardır. Örgütsel değişimin harekete geçiricisi olarak çalışanların duygusal tatmini ve grup dinamikleri ön plana çıkar. Bahsedilen bu yönetim yaklaşımları nedir?

Neoklasik yönetim yaklaşımları

54 Bütün öğrencilerin öğrenebileceği temeline dayanır. Etkili okul; öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, psikomotor, sosyal ve estetik gelişmelerin en uygun sağlandığı optimum bir öğrenme çevresinin yaratıldığı okuldur. Özellikleri verilen eğitim yaklaşımı nedir?

Etkili okul oluşturma yaklaşımı

55 Değişim; spesifiktir, yeni ve daha yüksek örgütsel sonuçların elde edilmesine yönelik planlanmış ve yönlendirilmiştir. Örgütlerde zaman içinde plansız sapmalar ile tezat oluşturmaktadır. Planlı ve yönlendirilmiş değişim, sıradan bir örgütü ya da düşük performanslı bir örgütü yüksek performanslı bir örgüte dönüştürebilir.

Örgütün tamamını içerir.
Örgütün şu anda ve gelecekte değişime olan ihtiyacını daha etkili bir şekilde karşılayabilme kapasitesini artırır.
Zaman içinde sürdürülebilirdir. Kalıcılığa sahiptir.
Yukarıda değişime bakış açısı verilen yaklaşım nedir?
Örgütsel değişme ve yenileşme

56 Bir rastlantıdan çok istenmiş ve planlanmış bir harekettir. Planlanmış bir değişimdir. Toplumda ve eğitim sistemi içinde bir etkileşim sonucu oluşmakta ve toplumdaki bireylerin yeni olarak gördükleri süreçler için kullanılmaktadır. Açıklaması verilen kavram nedir?

Yenileşme

57 Örgütün yenileşme süreci hangi aşamalardan oluşmaktadır?

Kabul: Bu aşamada örgüt, yenilik ile yaşamak zorunda olduğunu anlar ve yeniliği benimser.
İlgisizlik: Bu durumda kararsızlık vardır. Yeniliğe pek ilgi gösterilmez.
Pasif direniş: Örgüt olabildiğince yeniliğe uzak durur. Yeniliği tanımaz.
Aktif direniş: Yeniliğe düşmanca tavır takınılır. Açıkça kurtulmaya çalışılır.

58 Kendi kendini yenileyen okulların üç temel özelliği nedir?

Okulun kültürü değişime uyum ve cevap verme yeteneğini destekler. Okulda açık iletişim ve problem çözme becerisi yükselir.

Katılımcıların sistematik, iş birlikçi problem çözme süreçlerine sıkı sıkıya bağlı olabildikleri bir dizi net, açık ve iyi bilinen prosedürlere sahiptir.

Sorunların çözümü için yalnızca iç enerji, fikir, kaynaklara güvenen bir örgütten ziyade, sorunların çözümü için uygun fikirleri ve kaynakları araştırmaya ne zaman ve nasıl ulaşılacağını bilen bir örgüttür.

59 Örgüte bütüncül bakış açısı ile her örgütün kendine özgü koşullarına göre farklılaşan yönetim stratejilerinin belirlenmesi fikrinin ön plana çıktığı yaklaşımlardır. Her örgütü kendi gerçekliği içerisinde değerlendiren bu yaklaşım ile örgütsel değişimi önceden belirlenmiş ilkelere göre planlamak yerine, değişimi örgütün mevcut durumu ve dinamiklerine göre ele almayı önermektedir. Bahsedilen bu yönetim yaklaşımları nedir?

Modern yönetim yaklaşımı

60 Etkili okul için olması gereken dört özellik nedir?

Birlik duygusunu geliştirmek, fikirleri ve bilgileri paylaşmak ve okulda bunlar arasındaki fikir birliğini sağlamak için iş birlikçi plan yapma ve eşit sorumluluğun olduğu ilişkiler.

Öğretmen öğrenci arasındaki ayrıştırmayı azaltacak ve ortak paylaşım duygusunu geliştirecek birlik olma duygusu.

Örgütün ortak amaçlar etrafında bir arada olmasına hizmet eden iş birliği içinde çalışma, eşit sorumluluk alma, bir arada olma duygusunu yükselten ortak açık hedefler ve beklentiler.

Ortak kararlaştırılmış hedefler, ortak fikir ve iş birliği yapma etrafında bir araya gelmiş öğrenci, öğretmen, çalışan ve yetişkinlerin oluşturduğu insan topluluğu olarak okulların ciddiyetini ve amaçlarını ifade eden düzen ve disiplin.

61 Öğretmenlerin mesleki gelişim etkinlikleri, hizmet öncesi ve hizmet içi olarak iki temel başlığa ayrılmıştır. Bunlardan hizmet öncesi gelişim etkinlikleri nelerdir?

Lisans düzeyinde alınan teorik ve uygulamalı dersler

Staj eğitimi

Danışmanlık süreci, ders gözlemleridir.

62 Öğretmenlerin hizmet içi eğitimleri nelerdir?

Seminer

Çalıştay

Kurslar

Lisansüstü eğitim

Akran koçluğu

Mesleki yayınları okuma

Öğretmen ağlarına katılım

Eğitim bilişim ağlarını etkin kullanmak

Projelere etkin katılım

63 Öğretmenlerin hem bireysel olarak hem de meslektaşlarıyla beraber, eğitim-öğretim uygulamalarını geliştirmeye yönelik destekleyici bir örgüt yapısıdır. Ayrıca öğretmenlerin iş birliği yaptığı, takım çalışmalarını kapsayan, öğretmenlerin birbirleri ile etkileşiminin bulunduğu, yeni öğretim uygulamalarının tartışıldığı birlikte öğrenme ortamında bir ve beraber olma fırsatı buldukları topluluk nedir?

Mesleki öğrenme topluluğu

64 Mesleki gelişim topluluklarının boyutları nelerdir?

Paylaşılan ve destekleyici liderlik

Paylaşılan değerler ve vizyon

Birlikte öğrenme ve uygulama

Paylaşılan kişisel uygulama

Destekleyici koşullar

65 Bu liderlik boyutu, okul müdürünün tek lider olmaması ve karar aşamasında öğretim rolü hakkında bilgiler vermemesidir. Müdür burada işbirliğini ön plana alır. Açıklaması verilen mesleki öğrenme topluluğundaki liderlik türü nedir?

Paylaşılan ve destekleyici liderlik

66 Okulu değiştirmek ve geliştirmek için üyelere düşen görevler nelerdir?

İşbirliği

Araştırmaya önem verme
Okula ilişkin yeterli veriler
Programa ilişkin girişimler
Öğretime ilişkin çalışmalar

67 21. yüzyılda okulun rolleri nelerdir?

Yaşam boyu öğrenme becerilerine sahip bireyler yetiştirmek,

Mesleki beceri-teknik bilgiye sahip işçiler yetiştirebilmek,

Yükseköğretime hazır öğrenci yetiştirebilmek,

Demokratik değerlere sahip aktif vatandaşlar yetiştirebilmek olmalıdır.

68 Okul geliştirmede okuldaki tüm üyelere görev düşmektedir. Okul yöneticisi, öğretmen ve idari personel hangi konulara önem göstermelidir?

Vizyonu, amaçları ve hedefleri paylaşma

Bilgi, fikir ve değerleri paylaşma

Okulun güçlü ve zayıf yönlerini tanıma

Değişiklikler önerme

Seçenekleri tartışma

Birbirine saygı gösterme ve destekleme

İyi iletişim kurma

69 Okul geliştirme sürecinde okul liderinin yaklaşımı nasıl olmalıdır?

Değişimi baş edilmesi gereken bir sorun değil, aksine bir fırsat olarak görmelidir.

Gelişim sürekli ve tüm alt sistemlerde olmalıdır.

Okulda lider farklılıklara saygılı ve ayrımcılığı onaran olmalıdır.

Lider destekleyici toplumun nasıl kurulacağını bilmelidir.

Lider kendi işine odaklanmalıdır.

70 Etkili okulları, okuldaki çalışanların rolleri ile incelendiğinde okulu etkili kılmak ve geliştirmek için anahtar iki kavram nedir?

Karara katılma

İş birliği

71 Okulu etkili kılmak ve geliştirmek için öğretmenlerin taşıması gereken özellikler ve uygulaması gerekenler nelerdir?

İyi iletişim becerilerine sahip ve etkili bir güdüleyici olması,

Yapıcı, yaratıcı, samimi, esnek, sabırlı ve hoşgörülü olması,

Öğrencilerin bireysel farklılıklarını, ilgi, ihtiyaç, yetenek ve kültürlerini tanıması,

Demokratik, kültürel, ekonomik yapı ile toplum ve çevre sorunları ile ilgilenmesi,

İnsan sevgisiyle dolu ve açık görüşlü olması,

Tekdüze anlatımdan uzak, yetenek ve tecrübelerini zekice kullanarak öğrenmeyi gerçekleştirmesi,

En son eğitim teknolojileri hakkında bilgi sahibi olarak bu teknolojileri eğitim ortamında kullanabilmesi gereklidir.

72 Öğretmenler arası iş birliğinin sahip olması gereken özellikler nelerdir?

Gönüllü olmalıdır.

Eşitliğe dayanmalıdır.

Ortak bir hedefi olmalıdır.

Ortak sorumluluk içermelidir.

Ortak hesap verebilirlik içermelidir.

Paylaşılan kaynaklara dayanmalıdır.

Gelişen özelliklere sahip olmalıdır.

73 Okul kültürünü belirleyen faktörler nelerdir?

Okulun Geçmişi,

Okulun amaç ve hedefleri,

Okuldan beklentiler,

Öğrencilerin sosyo ekonomik kültürel düzeyleri,

Eğitim sisteminin yapısı,

Çevre,

Fiziki ve teknolojik altyapı

74 Bir örgütte okul kültürü oluşmasının olumlu yanları nelerdir?

Bağ oluşturur,
Ortak amaç belirler,
Düşünce biçimlerine yön verir,
Kurumsal kimlik kazandırır,
Ortak hareket edilmesini sağlar,
Motivasyon yükselir.

75 Okul kültürünün boyutları nelerdir?

Demokratik okul yönetimi ve paydaşların katılımı

İş birliği ve güven

Güç kültürü

Başarı kültürü

Görev kültürü

76 Etkili okul kültürünün özellikleri nelerdir?

Paylaşılan ortak değerler ve uzlaşma,

Okul müdürünün temel değerleri temsil eden bir kahraman olarak görülmesi,

Büyük ölçüde paylaşılan ortak değerleri ve inançları içeren törenler,

Çalışanların birer durumsal kahraman olmaları,

Kültürel törenler ve yenilenme,

Temel değerleri güçlendirme ve dönüştürmeye dönük törenler,

Yenilik ve gelenekle özerklik ve kontrol arasında denge,

Kültürel törenlere geniş ölçüde katılım.

77 Örgüt iklimi ile örgüt kültürünün farkları nelerdir?

Örgüt kültürü örgütteki köklü gelenek, değer ve inanışlardır

İklim ise şimdi olanı ifade eder. İklim, örgüt kültüründen etkilenir.

78 Okul kültürü ve ikilimi değişim stratejilerinden klinik strateji nedir?

Gruplar arası ve kişiler arası etkileşim, değişimi hızlandırabilir. Değişimde klinik strateji aşağıdaki adımları izler:

Örgütsel bilgi kazanımı: Okulun dinamikleri ile ilgili bilgi elde edilir.

Teşhis: Potansiyel problemli alanlar teşhis edilir.

Tahmin: Durumu geliştirmek için tahminler yürütülür.

Reçete: Değişim için yapılması gereken eylem ortaya çıkartılır.

Değerlendirme: Reçetenin uygunluğunun değerlendirilmesidir.

79 Okul kültürü ve ikilimi değişim stratejilerinden gelişim merkezli strateji nedir?

Okul personelinin gelişim hakkında bir grup tahminin kabulünü ve yönetimsel karar vermek için bir temel olarak bu tahminleri kullanmayı içerir. Bu tahminler:

Değişim, sağlıklı bir okulun özelliğidir.

Değişme, olumlu ya da olumsuz olabilir.

Yönetim, değişmede ilerlemeye odaklanmalıdır.

Öğretmenler değişim gerçekleşmesinde ve ilerlemesinde yüksek bir potansiyele sahiptirler.

80 Okul kültürü ve ikilimi değişim stratejilerinden norm değişim stratejisi nedir?

Okullarda kültürün bir parçası olan normlar, okulda olup bitenleri tanımlar. Bu yaklaşımda okulda öğretmenlerin normları ortaya çıkarması beklenir. Uygulanması gereken basamaklar:

Normları yüzeye çıkar.

Yeni yöntemler ortaya çıkar.

Yeni normlar oluştur.

Kültür farklılıklarını belirle.

Kültür farklılıklarını kapat.

81 Literatürde liderlik yaklaşımları dörde ayrılarak incelenir, bunlar nelerdir?

Özellikler yaklaşımı

Davranışsal yaklaşım

Durumsallık yaklaşımı

Çağdaş liderlik yaklaşımı

82 Liderlik konusunu inceleyen en eski yaklaşımlardan biridir. Temel olarak liderliği, insanın doğasında var olan özellikler bağlamında çözümleyen bir yaklaşımdır. Fiziksel görünüm, zekâ, dürüstlük ve öz güven gibi bireye özgü birtakım kişisel özellikler üzerinden lider tanımlanmıştır. Temel mantığı şöyledir: "İnsanların neyi mükemmel yaptığını bul, bu özellikleri sergileyen insanları veya öğrenme potansiyeli olanları geleceğin liderleri olarak yetiştir." Liderliğe bakış açısı verilen liderlik yaklaşımı nedir?

Özellikler yaklaşımı

83 Özellikler teorisine göre liderlik özelliklerinde motivasyonel özellikler nelerdir?

Görev ve kişiler arası ihtiyaçlar

Güçle ilgili ihtiyaçlar

Kazanım sağlama

Yüksek başarı beklentisi

Fiziksel özellikler

84 Özellikler teorisine göre liderlik özelliklerinde kişilik özellikleri nelerdir?

Öz güven

Stresle başa çıkma

Olgunlaşmış duygular

Bütünlük (tutarlılık)

85 Bu yaklaşımı eleştirilerin odak noktası, liderlik için belirlenen özelliklerin her şart ve durumda geçerli olamayacağıdır. Liderlik, pek çok değişkeni birlikte ele alan karmaşık bir süreçtir. Bu eleştirilen liderlik yaklaşımı nedir?

Özellikler yaklaşımı

86 Araştırmacılarına göre liderlik, görev (iş) ve ilişki (birey) temelli olmak üzere iki genel davranış kategorisinden oluşmaktadır. Bu yaklaşım, liderin ne yaptığına ve nasıl davrandığına odaklanır. Bu alandaki ilk çalışmalar, 1940'ların sonlarında Ohio State Üniversitesinde yapılmış olup Stogdill'in (1948, 1974) bulgularını temel almıştır. Bahsedilen liderlik yaklaşımı nedir?

Davranış yaklaşımı

87 Bu araştırmada izleyicilere liderleriyle ilgili ölçekler uygulanmış, liderlerin belli davranış tiplerini kaç kez ortaya koyduğu belirlenmiştir. Çalışmada lider davranışlarının farklı yönlerini ortaya koyan bir ölçek düzenlenmiş ve söz konusu ölçek "Liderlik Davranışlarını Betimleme Ölçeği" (LBDQ) olarak adlandırılmıştır. Bahsedilen çalışmalar nedir?

Ohio State Çalışmaları

88 Yol-amaç teorisinde ön görülen liderlik davranışları nelerdir?

Yönlendirici liderlik

Destekleyici liderlik

Katılımcı liderlik

Başarı odaklı liderlik

89 Michigan Üniversitesi araştırmalarının sonuçları nelerdir?

İşe dönük ve kişiye dönük olmak üzere iki ana liderlik davranışı ortaya konulmuştur.

Kişiye yönelik liderlik davranışı, güçlü insan ilişkileriyle izleyicilerine yaklaşan lider davranışlarıdır.

Bu liderler, çalışanlarıyla insan olarak ilgilenir; onların bireyselliğine değer verir ve kişisel ihtiyaçlarını dikkate alır.

Üretime doğru uyum sağlayan liderler çalışanlarla ve çalışana uyum sağlayan liderler ise üretimle daha az ilgilenirler.

90 Liderin hangi durumda nasıl davranış sergilediğine odaklanan liderlik yaklaşımı nedir?

Durumsallık yaklaşımı

91 Durumsallık yaklaşımını kullanarak liderlikle ilgili ilk durumsal teoriyi kim geliştirmiştir?

Fred Fiedler

92 Bu teori liderleri uygun durumlarla eşleştirmeyi denemek anlamına gelen bir lider eşleştirme teorisidir. Olumsallık olarak adlandırılır çünkü liderin etkililiğinin, liderin tarzının bağlama ne kadar iyi uyduğuna bağlı olduğunu önermektedir. Liderlerin performansını anlamak için onların yönettiği durumları anlamak önemlidir. Dolayısıyla etkili liderlik, liderin tarzının doğru durumla eşleşmesine bağlıdır. Özellikleri verilen bu teori nedir?

Olumsallık teorisi

93 Bu teori, ilk olarak çalışanları neyin motive ettiğine ilişkin araştırmalardan yola çıkarak ortaya çıkmıştır.

Bu teorinin amacı, çalışanların motivasyonuna odaklanarak onların performans ve memnuniyetlerini geliştirmektir.

Bu teorinin varsayımı çalışanların işlerini gerçekleştirebilme kapasitesine sahip olduklarını düşündüklerinde, çabalarının belirli bir çıktı ile sonuçlanacağına ve yaptıkları işin karşılığında tatmin edici bir ücret aldıklarına inandıklarında motive olacaklarını öngören motivasyonla ilgili beklenti teorisinden kaynaklanır.

Yukarıda özellikleri verilen teori nedir?

Yol-Amaç teorisi

94 Yol-amaç teorisinin tasarlanma amacı nedir?

Liderlerin çalışanların çalıştıkları duruma ve ihtiyaçlarına en iyi uyan belirli davranışları seçerek çalışanların amaçlarına ulaşma yolunda nasıl yardım ettiklerini açıklamak için tasarlanmıştır.

95 Ohio State çalışmalarından elde edilen sonuçlar nelerdir?

Etkili liderlik davranışı görev ve ilişki yönelimli davranışa yüksek düzeyde önem veren, yüksek performans sağlayan lider davranışı olarak belirlenmiştir.

Liderler, daha çok görev yönelimli liderlik davranışına vurgu yaparken takipçileri ise ilişki yönelimli davranışa önem vermektedir.

Hem görev hem de ilişki yönelimli davranışın yüksek düzeyde olduğu bir örgütte uyum, samimiyet, yakın dostluklar, kurallara açıklık gibi özelliklerin görülme olasılığı daha fazladır.

96 Astların karar verme sürecine katılma durumuna göre uygun liderlik davranış biçimini geliştiren kuramdır. Otokratik liderlikten demokratik liderliğe doğru beş liderlik biçimi belirlenmiştir. Özellikleri verilen kuram nedir?

Vroom ve Yetton'un normatif kuramı

97 Bu kuram, etkili liderlik davranışlarıyla grubun olgunluk düzeyi arasındaki ilişkiyi açıklamaya çalışmaktadır.

Temel varsayımı, lider etkililiğinin lider davranışıyla grup ya da bireyin olgunluk düzeyi arasındaki tutarlılığa dayanmasıdır.

Yukarıda özellikleri verilen kuram nedir?

Hersey ve Blanchard'ın durumsallık yaklaşımı

98 Görev, ilişki ve etkililik yölerini ön plana alan kuram nedir?

Reddin'in üç boyutlu liderlik kuramı

99 Öğretimsel liderliğin boyutları nelerdir?

Okulun vizyon ve misyonunun yönetimi
Okul programının ve öğrenmenin yönetimi
Öğrenci gelişiminin değerlendirilmesi
Okul kadrosunun geliştirilmesi
Okul iklimi ve okul kültürü
Okul çevresinin yönetimi

100 Öğrenme ve öğretim süreçleri ile ilgili olan bir liderlik uygulamasıdır.

Öğretim liderliği, okulun öğrenci başarısını artırmak için müdürün kendisinin bizzat gösterdiği ya da başkaları tarafından gösterilmesini sağladığı davranışlardır.

Öğretim liderliği, okulun eğitsel amaçlarının gerçekleştirilmesi için öğretim kadrosunun gizil gücünü ortaya çıkarabilme ve bunu okul süreçleri içinde sürdürmedir.

Yukarıda özellikleri verilen liderlik türü nedir?

Öğretimsel Liderlik

101 Öğretimsel liderlik neden önemlidir?

Öğretim liderliğinin öğrenci öğrenme çıktılarını iyileştirmek için en etkili liderlik uygulaması olması,

Öğretimsel liderlik ve öğrenci başarısı arasında ilişki olması,

Öğrenmeyi geliştirme ve başarıyı artırmak için yapılan araştırma sonuçları.

102 Okul yöneticilerinin öğretimsel liderlik davranışları nelerdir?

Kaynak sağlayıcı olarak okul yöneticisi
Bir öğretimsel kaynak olarak okul yöneticisi
İletişim sağlayan kişi olarak okul yöneticisi
Görünen kişi olarak okul yöneticisi

103 Öğretimsel liderin özellikleri nelerdir?

Daha yüksek öğretmen yeterliliğini sağlama
Güçlü bir öğrenme kültürünü oluşturma
Uygulamalarda tutarlılık sağlama
Öğretmenler arasında iş birliğini artırma
Öğrenci öğrenmelerinde ortak hedef oluşturma
Sınıfa yakın lider olma

104 Okulda öğretimsel liderlik nasıl güçlendirilir?

Okulun açık ve net bir vizyona sahip olması

Öğretmenlerin bireysel olarak güçlü yönlerini bilmemesi

Öğretmenler ile iletişimi sürdürme

Sürekli öğrenmeyi teşvik etme ve okulu öğrenme topluluğu hâline getirme

Öğrenme ve öğretim süreçlerinde tutarlılığı sağlama

Veriye dayalı öğrenme gelişimini sağlama ve takip etme

105 Örgütün değerlerinin biçimlendirilmesi, somutlaştırılması, normların astlar ve tüm örgüt paydaşlarınca içselleştirilmesini sağlayan kişidir.

Bu liderlik örgütteki bireyler tarafından paylaşılan; ideolojiler, inançlar, değerler ve normlarla çalışanların etkilenmesi sürecidir.

Okul yöneticisi, örgütsel kültüre yön vererek istenilen niteliklere sahip öğrencinin yetişmesine katkıda bulunmaktadır.

Yukarıda özellikleri verilen liderlik türü nedir?

Kültürel liderli türü

106 Okul yöneticilerinin çalıştıkları okullarda etkili olabilmeleri açısından sergileyecekleri kültürel liderlik rollerinden yorumlayıcı rol nedir?

Okul yöneticisinin okulun kültürel misyonunu, değerlerini, normlarını ve inançlarını kavraması ve bunları öğretmenlerin ve öğrencilerin anlamalarına yardımcı olmasıdır.

107 Okul yöneticilerinin çalıştıkları okullarda etkili olabilmeleri açısından sergileyecekleri kültürel liderlik rollerinden sunucu rol nedir?

Okul kültürünün temel değerlerine, normlarına uygun davranışları sergileyerek diğerlerinin de bundan etkilenmesini ve ona uygun davranmasını sağlamaya çalışır.

108 Okul yöneticilerinin çalıştıkları okullarda etkili olabilmeleri açısından sergileyecekleri kültürel liderlik rollerinden resmi rol nedir?

Yöneticinin buradaki rolü yasal gücünü kullanarak kültürel değerlerin okulda ve çevrede resmîlik kazandırılması ve benimsetilmesine çalışılmasıdır.

109 Moral gücüne dayanarak astlarını etkilemeye yönelik liderlik biçimi olarak tanımlanır. Tanımı verilen liderlik türü nedir?

Moral (Etik) Liderlik

110 Liderlerin etik ilkelerden sapma sebepleri nelerdir?

Örgüt kültürü: Çalıştığı kurumun kültürünün doğruluğuna inanma,

Alt kültür: Üye olduğu alt grup kültürü baskın,

Kişilik ve felsefe: Güçlü kişilik ve yaşam felsefesi

111 Okul yöneticileri için geliştirilen etik ölçütler nelerdir?

Öğrencilere yönelik karar verme ve uygulama etkinliklerinde en iyi temel değerlere uyulmalıdır.

Mesleki sorumluluklar dürüstlük ve bütünlük içinde yerine getirilmelidir.

Bütünün bireysel hakları ve ilkelerini desteklemelidir.

Ulusal ve yerel kanunlara itaat etmelidir.

Standartları koruyarak sürekli mesleki gelişmeyi sağlamalıdır.

Örgütsel sözleşmelere onuruyla uymalı ve bağlılık göstermelidir.

Politik, sosyal, dinî ve ekonomik alanda kişisel kazanç sağlayıcı davranışlardan kaçınmalıdır.

112 Tüm paydaşların katılımıyla ortak vizyon oluşmasını sağlayan, öğretim faaliyetlerinde teknolojinin kullanılmasına teşvik eden, paydaşların mesleki anlamda teknoloji gelişimini takip eden, değerlendiren ve ihtiyaçları doğrultusunda uygun eğitsel faaliyet sağlayan; teknolojinin eğitime girdi olarak girmesini dünya çapında izleyen ve lideri konumundaki eğitim örgütüyle bütünleşmesine rehberlik eden kişidir. Bu liderlik yaklaşımını savunan liderlik türü nedir?

Teknolojik Liderlik

113 1954 yılında Gibb tarafından ilk defa kullanılan liderlik türüdür.

Liderliğin bir takım işi olduğunu iş birliği ve iletişim ile ortaya çıktığını savunulur.

Liderliğin grubun tamamına yayılmasını savunan yaklaşımdır.

Liderliği takımlar, gruplar ve örgütsel özellikler ile birlikte ele alır.

Bu teoriye göre okullar tek bir kişinin baş edemeyeceği kadar karmaşıktır.

Bu karmaşık görevler birey ve roller arasında dağıtılmalıdır.

Yukarıda özellikleri verilen teori nedir?

Dağıtımcı liderlik

114 Üç dağıtımcı liderlik modeli karşımıza çıkmaktadır. Bunlar nelerdir?

Spillane'in dağıtımcı liderlik modeli
Gronn'un dağıtımcı liderlik modeli
Elmore'un dağıtımcı liderlik modeli

115 Liderlik, birikimli yaklaşım ve bütüncül yaklaşım olarak iki çerçevede incelenebilir. Birikimli liderlik yaklaşımına göre, liderlik gruptaki bireyler tarafından paylaşılmaktadır.

Bütüncül yaklaşıma göre liderlik ise yetki vermek, iş birliği yapmak ve paylaşmak gibi demokratik bir yönetim anlayışında gerçekleşmektedir.

Yukarıda iki ayrı görüşe ayrılan liderlik modeli nedir?

Gronn'un dağıtımcı liderlik modeli

116 Kurumdaki kişilerin mevkiine değil, onların sahip olduğu bilgi ve birikime bakılması gerektiğini ifade edilir.

Liderlikteki amaç kurumda yer alan her kişinin dikkate alınması ile uygulamaların yerine getirilmesidir.

Liderler rol model olmalıdır.

Yalnızca liderler değil aynı zamanda izleyenler de ortak bir sorumluluk bilinci taşımalıdır.

Yukarıda özellikleri verilen liderlik modeli nedir?

Elmore'un dağıtımcı liderlik modeli

117 Lider yeni bir gözle geleceğe bakabilen liderdir.

Liderin gelecekte olabilecek ya da oluşturulabilecek bir durumun, bugün için düşünce düzeyinde oluşturarak tahminlerini net yapması ve çalışmalarını planlı ve mantıklı bir şekilde yapmasını ister.

Yukarıda özellikleri verilen liderlik türü nedir?

Vizyoner liderlik

118 Vizyoner lider için önemli ve hayati olan üç davranış nedir?

Yolu görmek: Geleceğe yönelik projesi ve tasarımı olan lider.

Yolda yürümek: Kararlı lider.

Yol olmak: Yol açan ve arkasında sürükleyen lider.

119 119. Sınıfta lider öğretmenin temel rolleri nelerdir?

Yöneticilik

Rehberlik,

Öğreticilik,

Arabuluculuk

Liderliktir

120 Liderlik teknik ve uyarlanabilir sorunlar arasında ayırım yapabilme becerisine önem vermektedir.

Lider formal anlamda herhangi bir makama bağlı değildir. Bir örgütte herhangi bir zaman ve herhangi bir bağlamda ortaya çıkabilir, diğer bir deyişle ortamı takip edebilen ve gerekli tepkileri zamanında gösteren bir kişi o ortama lider olarak doğabilir.

Yukarıda özellikleri verilen liderlik türü nedir?

Uyum Sağlayıcı Liderlik

121 Okul müdürünün öğrenci başarısına etki eden davranışları nelerdir?

Liderliği üstlenme ve paylaşma,

Vizyon oluşturma,

İş birlikçi olma,

Hesap verebilirlik,

Disiplinli iklim yaratma,

Etkili öğrenme ortamı yaratma ve

Akademik gelişimi izleme

122 Sınıf yönetimi değişkenleri nelerdir?

Öğrenme ortamının fiziksel düzeni

Sınıf kuralları

Sınıfta motivasyon

Okul ve sınıfta kültür

Sınıfta iletişim

Zaman yönetimi

Sınıfta öğrenci davranışının yönetimi

123 Takipçilerin motivasyonunu ve olumlu gelişimini teşvik eder.

Örgüt içinde ahlaki standartları örnekler ve diğerlerini de aynı şekilde teşvik eder.

Lider, özgünlük, işbirliği ve açık iletişime önem verir.

Koçluk ve mentorluk sağlar, ancak çalışanların karar vermesine ve görevlerin sahipliğini almasına izin verir.

Yukarıda özellikleri verilen liderlik tipi nedir?

Dönüşümcü lider

124 Öğretmen liderlerin özellikleri nelerdir?

Okul kararlarının alınması sürecine katılırlar ve risk alırlar.

Öğretimde uzman olup bilgilerini meslektaşlarıyla paylaşırlar.

Sürekli mesleki öğrenme sürecindedirler.

Meslektaşlarıyla, velilerle ve topluluklarla birlikte çalışırlar.

125 Öğretmen liderliği davranışları nelerdir?

Aynı ortamda bulunanlara güven vermek

Vizyon geliştirmek

Soğukkanlı olmak

Risk almak

Bir uzman olmak

Farklılıklara önem vermek

Basitleştirmek

TÜRK EĞİTİM-SEN
AKADEMİ

2022 MEB
UZMAN VE
BAŞÖĞRETMENLİK
SINAVLARINA
HAZIRLIK

MODÜL 11

SOSYAL DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİLERİN GELİŞTİRİLMESİ

MODÜL 11 - SOSYAL DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİLERİN GELİŞTİRİLMESİ

1 Bireyin toplumsal ve duygusal açıdan farkındalıklarını ve ilişkilerini içeren, diğer gelişim alanlarına önemli katkı sağlayan temel bir gelişim alanıdır. Bu gelişim alanı bir çocuğun başkalarının duygularını anlama, kendi duygu ve davranışlarını kontrol etme ve akranlarıyla iyi geçinme becerisidir. Güven, merak duyma, iş birliği, empati, dostluk, şefkat ve mizah duyguları bu alanın gelişmesiyle oluşur. Bu gelişim alanı duyguları anlamak, farkında olmak, başkalarıyla iletişim kurmak ve karar vermek başlıklarını içerir.

Yukarıda özellikleri anlatılan gelişim alanı nedir?

Sosyal duygusal gelişim

2 Çocuğun duygularının farkında olma, ifade etme, yönetme ve başkalarının duygularını anlama ve bunlara tepki verme becerisini içeren, çocuğun kendisi, hayatındaki insanlar ve içinde yaşadığı çevre hakkındaki duygularının tümüne ne denir?

Duygusal gelişim

3 Sosyal-duygusal becerilerin önemi nelerdir?

■**Başkalarıyla bağlantı kurmak için sosyal-duygusal beceriler çok önemlidir.**

■**Duygularımızı yönetmemize, sağlıklı ilişkiler ve empati kurmamıza yardımcı olur.**

4 Çocuklarda sosyal-duygusal gelişimin temelde beş boyutu tanımlanmıştır. Bunlar nelerdir?

■**Sosyal yeterlilik**

■**Bağlanma (duygusal gelişimin önemi)**

■**Duygusal yeterlilik**

■**Kendi kendine algılanan yeterlilik (kişisel yetkinlik)**

■**Mizaç / kişilik.**

5 Çocukluktan itibaren duygulara önem verilerek yetişen bir çocuk neler kazanır?

- **Sağlıklı başa çıkma stratejileri geliştirir.**
- **Daha az uyum sorunu yaşar.**
- **Yetişkinlikte daha az ruh sağlığı sorunu yaşar.**
- **Sağlıklı arkadaş ilişkileri geliştirir.**
- **İletişim becerileri ve sosyal becerileri gelişir.**
- **Akademik başarısı yüksektir.**
- **Öz kontrolü gelişir.**
- **Öz güveni yüksektir.**

6 Bizi kötü hissettiren (işe yaramayan) duygular nelerdir?

- **Rahatsız olmuş**
- **Şüpheli**
- **Kederli**
- **Düşmanca**
- **Karamsar**
- **Umutsuz**
- **Sinirli**
- **Öfkeli**
- **Gücenmiş**
- **Hayal kırıklığına uğramış**
- **Endişeli**
- **Korkmuş**
- **Korkak**
- **Değersiz**
- **Korkunç**

7 Erken çocukluk dönemindeki dört temel duygu nedir?

Mutluluk
Üzüntü
Kızgınlık
Korku

8 Bizi iyi hissettiren (işe yarayan) duygular nelerdir?

- **Sevinç**
- **İstekli**
- **Coşku**
- **Minnetkâr**
- **Büyülenmiş**
- **Şefkatli**
- **Memnun**
- **Heyecanlı**
- **Samimi**
- **Sakin**
- **Keyifli**
- **Güvenilir**
- **Hoşnut**
- **Huzurlu**

9 Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) çocuk ve gençler için sosyal duygusal becerilerin öneminin vurgusunu yaparak eğitim politikalarına dâhil edilmesine yönelik, 5 faktörlü kişilik modelini temel alan sosyal duygusal öğrenme becerisi belirlemiştir. Bu beceriler nelerdir?

■**Görev performansı**
■**Açık fikirlilik**
■**Dışa dönüklük**
■**İş birlikçilik**
■**Duygu düzenleme olarak belirlemiştir.**

10 Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), belirlediği beş beceriden biridir.Başarı için motivasyon', 'kendi kendini kontrol edebilme', 'sorumluluk' ve 'sebat etme/ısrarcı olma' şeklindeki dört alt beceriden oluşmaktadır.

Başarı için motivasyon, bireyin kendine yüksek standartlar belirlemesi ve bunlar için sıkı çalışabilmesi anlamına gelmektedir. Kendi kendini kontrol etme, odaklanmayı sürdürebilme ve hazzı erteleyebilme gibi davranışları kapsamaktadır. Sorumluluk, başkalarına verilen sözleri yerine getirebilmeye işaret ederken ısrarcılık ya da sebat etme bir çalışmada sonuna kadar gidebilme anlamına gelmektedir.

Yukarıda bahsedilen Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), belirlediği beş beceriden hangisidir?

Görev performansı

11 Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), belirlediği beş beceriden biridir. Bu özellik yeni deneyimlere açık olma olarak tanımlanmaktadır. 'Merak', 'yaratıcılık', 'hoşgörü/kültürel esneklik-tolerans' olarak üç alt beceriden oluşmaktadır. Merak, yeni fikre ilgi duymak ve öğrenme aşkı, yaratıcılık özgün fikirler üretebilmek ;hoşgörü/kültürel esneklik ise farklı bakış açılarına, değerlere karşı açık olma durumu olarak ifade edilmektedir. Bu becerilere sahip bireyler, akademik açıdan daha başarılı olmakta, açık fikirli bir bireyin entelektüel merakı da artmaktadır. Bu da üst düzey bilişsel becerilerinin gelişimini olumlu etkilemektedir.

Yukarıda bahsedilen Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), belirlediği beş beceriden hangisidir?

Açık fikirli olma

12 'Enerjik olma', 'girişkenlik' ve 'sosyallik' olarak üç alt beceriye ayrılmaktadır. Enerjik olma, tüm gün boyunca çeşitli işleri sürdürebilmeye işaret etmektedir. Girişkenlik ise liderlik görevini üstlenebilme ve davranışları etkileyebilme anlamına gelmektedir.

Yukarıda bahsedilen Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), belirlediği beş beceriden hangisidir?

Dışa dönük olma

13 OECD, başkaları tarafından kabul edilebilen insanların özellikle görevlerde olumlu sosyal yararlar sağlayarak başarıyı arttırdığını belirtmektedir. Bu becerisinde empati, iş birlikçilik/dayanışma ve güven öne çıkmaktadır. Empati, başkalarının mutluluğunu önemseme, iş birlikçilik insanlarla uyumlu yaşayabilme ve güven, diğerlerinin iyi niyete sahip olduğunu varsayma olarak tanımlanmaktadır.

Yukarıda bahsedilen Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), belirlediği beş beceriden hangisidir?

İş birliği yapma

14 Okulda, iş yerinde ve ailede en çok aranan ve beklenen becerilerin başında gelmektedir. Bu temel beceri, üç alt beceriye ayrılmaktadır: 'Strese dayanıklılık (yılmazlık)', 'duygu kontrolü' ve 'iyimserlik'.

Strese dayanıklılık, kaygıyı yönetmek olarak nitelendirilirken iyimserlik ve duygu kontrolü de sağlıklı ilişkiler kurmak, bilişsel beceriler geliştirmekte etkili olmaktadır. Bu başlıklardaki becerilerin, bireyi gelecek yaşama hazırlama, çok kültürlü bakış açısı geliştirme, kişisel ve toplumsal farkındalık kazandırma açısından katkı sağlaması beklenmektedir.

Yukarıda bahsedilen Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), belirlediği beş beceriden hangisidir?

Duygu düzenleme

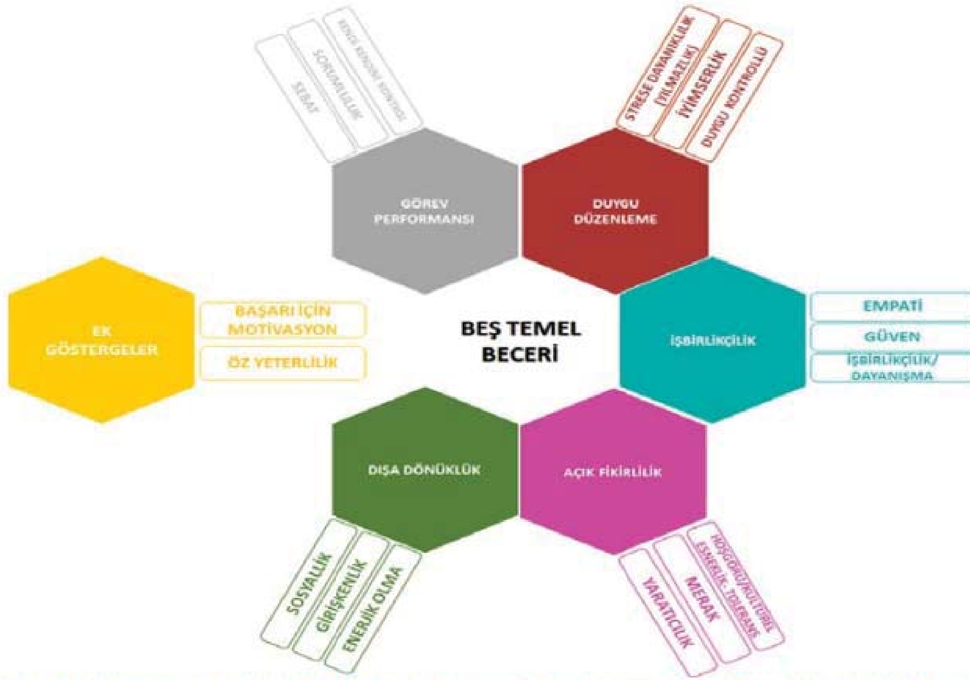
15 Çocukların tanınması gereken farklı yönleri nelerdir?

Zekâ ve yetenekler, ilgiler, gereksinimler, benlik kavramı, öğrenme stilleri

16 Okullarda sosyal duygusal öğrenmeyi kullanarak olumlu okul iklimi oluşturmak ve okulun akademik başarısına katkı sağlamak için yapılması önerilen çalışmalar nelerdir?

- **Sosyal beceri ve empati becerisini geliştirme**
- **Duyguların ve duygularının farkına varma**
- **Duyguları yönetme**
- **Şiddet içeren ve saldırgan davranışları azaltma**
- **Merak etmeyi geliştirme**
- **Sorumluluk alma**
- **Akran eğitimi**
- **Girişkenlik eğitimi**
- **Yaşam becerilerini geliştirme. Okul lideri olarak müdürün model olması, fırsat sunması**
- **Olumlu okul iklimi sağlanması**
- **Okul içi etkili ve olumlu iletişim**
- **Etkileşime dayalı bir okul ortamının oluşturulması**

17 Sosyal-duygusal gelişim becerilerini OECD'nin sınıflamasını şekille gösteriniz.

https://www.oecd.org/education/ceri/social-emotional-skills-study/Improving-the-development-of-students'-social-and-emotional-skills_web-only.pdf

18 Akademik, Sosyal ve Duygusal Öğrenme için İşbirliği (CASEL), sosyal-duygusal öğrenme ile ilişkili beş temel beceriyi veya alanı özetleyen bir sınıflandırma oluşturmuştur. Bu sınıflandırmaya göre beceriler nasıl sınıflandırılmıştır?

■**Öz farkındalık: Kişinin hangi özelliklerinin farkında olduğunun ortaya çıkartılması hedeflenir.**
■**Öz yönetim: Duygu, düşünce ve davranışlar bağlamında kişinin kendini tanıması ve kendi duygu, düşünce ve davranışını düzenlemesidir.**
■**Sosyal farkındalık: İnsan ilişkileri özelinde çevreye duyulan farkındalığı ifade eder.**
■**İlişki becerileri: Sosyal ilişkilerde iletişim, etkin dinleme, problem çözme becerileri**
■**Sorumlu karar alabilme: Karar alırken bireyin kendisini ve çevreyi olumlu etkileyecek ve etik kurallara uyan kararlar almasıdır.**

Öz farkındalık	•Öz yönetim	•Sosyal farkındalık	•İlişki becerileri	•Sorumlu karar alabilme
•"Aynı anda hem kitap okuyup hem de arkadaşımı dinleyemiyorum. İkisini aynı anda yapmaya kalktığımda öfkelendiğimi fark ediyorum. Bu durumu daha çok salonda kardeşim oyun oynarken kitap okumaya	•"Hareketli müzik dinlediğimde çok enerjik hissediyorum. Şu anda odamı toparlamak içinse hiç enerjim yokmuş gibi hissediyorum. Belki biraz hareketli müzik dinleyerek odamı toparlayabilirim."	•"Deniz'in suratı asık, omuzları çökük. Keyfi yerinde değil gibi görünüyor."	•Bireylerin birbirlerini dinlemeleri, •İş birliği yapmaları, •Problemleri etkin dinleme ve ifade etme aracılığıyla çözmeleri, •İhtiyaç duyduğu yardımı dile getirmeleri	•Çeşitli ortamlarda bireysel davranış ve sosyal etkileşimlere dair şefkatli ve yapıcı seçimler yapabilme becerileri •Etik olmayan şekilde davranmaya zorlayan sosyal baskıya karşı

19 Bireye anne ve babadan genetik yollarla (genotip) geçen özel yetenek ve özelliklerdir.

Cinsiyet, göz rengi, zekâ kapasitesi, fiziksel özellikler, bazı kişilik özellikleri bu yolla geçer.

Yukarıda anlatılan bireyin bireysel farklılıklarını belirleyen şart nedir?

Kalıtım

20 Döllenmeden itibaren, insanın içinde yaşadığı ve etkilendiği tüm dış uyarıcılara

Denen, doğum öncesi, esnası ve sonrası tüm durumları kapsayan, fiziksel görünüm özellikleri, zekânın kullanım oranı, dil gelişimi, yetişme tarzı, eğitim düzeyi, alışkanlıklar, tavırlar ve sosyal davranışlar, bazı kişilik ve karakter özelliklerini belirleyen etkene ne denir?

Çevre

21 Bireysel farklılıkların nedenleri nelerdir?

Kalıtım ve çevre

22 Bireyin kendi kişiliğine dair algılayabildiği tarafını; kişinin bilinçli bir biçimde kabiliyetleri, sınırları, gayeleri, değer yargıları, kimliği, fiziksel görünüşü gibi kendi var oluşu olarak nitelendirebildikleri hakkındaki görüşlerinin, tutumlarının ve inançlarının hepsini içeren kavram nedir?

Benlik kavramı

23 Benlik saygısı nedir?

Bireyin kendisini beğenilmeye ve sevilmeye değer görmesidir.

24 Düşük benlik saygısı sahip olan bireylerin özellikleri nelerdir?

- **Yüksek düzeyde kaygılı**
- **Psikosomatik ve depresyon belirtileri gösteren**
- **Kendine güveni zayıf**
- **Diğerlerine bağımlı, utangaç**
- **Araştırmacı olmayan**
- **Daha az yaratıcı ve daha otoriter kişilerdir.**

25 Yüksek benlik saygısına sahip olan bireylerin özellikleri nelerdir?

- **Kendilerinden daha hoşnutturlar.**
- **Güçlü yanlarına, yeteneklerine ve olumlu özelliklerine odaklanırlar.**
- **Kendine güven, iyimserlik, başarma isteğine sahiptirler.**
- **Zorluklardan yılmama gibi olumlu nitelikleri vardır.**

Ayrıca yüksek benlik saygısı,

- **Okullarda akademik başarı ile,**
- **İçsel kontrol, yüksek ailevi kabul,**
- **Olumlu kendini çekici bulma duygusu ile ilişkili bulunmuştur.**

26 Bir insanın, kendisini karşısındaki insanın yerine koyarak onun duygularını ve düşüncelerini doğru anlamaya ne denir?

Empati

27 Empati kaça ayrılır nelerdir?

Üçe ayrılır:
- Bilişsel empati
- Duygusal empati
- Empatik ilgi

28 Bir kişinin nasıl düşündüğünü anlayabilme özelliğine ne denir?

Bilişsel empati

29 Arkadaşınızın bir durum karşısında nasıl hissettiğini anlamanıza ne denir?

Duygusal empati

30 Bir hissi sadece anlamanın ötesinde, aynı hisleri deneyimleyebilmenizi ve arkadaşınızın yardım istemesi durumunda elinizden geleni yapmak için hazır olmanızı sağlayan özelliğe ne denir?

Empatik ilgi

31 Bütün okul yaklaşımı ne demektir?

Okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve diğer personelin, ebeveynlerin, bakıcıların, öğrencilerin ve daha geniş toplumun okul kültürüne abone olması ve olumlu okul iklimini desteklemek için birlikte çalışması anlamına gelir.

32 Çocuklarda sosyal-duygusal gelişimin temelde beş boyutu tanımlanmıştır. Bunlar nelerdir?

■**Sosyal yeterlilik**

■**Bağlanma (duygusal gelişimin önemi)**

■**Duygusal yeterlilik**

■**Kendi kendine algılanan yeterlilik (kişisel yetkinlik)**

■**Mizaç / kişilik**

33 Sosyal duygusal beceriler, bireyin sağlıklı bir gelişim sağlaması için hangi becerileri içerir?

■**Duygusal zekâ,**

■**Duygu yönetimi/kontrolü,**

■**Farkındalık,**

■**Empati,**

■**Sosyal ilişkileri düzenlemesi gibi becerileri içermektedir.**

34 Empatik iletişim kaç aşamada gerçekleşir ve bunlar nelerdir?

Empatik iletişimin yedi aşamada gerçekleşir.

- **Tanımak**
- **Sözsüz iletişim unsurlarını gözlemlemek**
- **Duygulara yaklaşmak**
- **Sezgileri ve tahminleri yansıtmak**
- **Psikolojik durumu hayal etmek**
- **Rolüne girmek**
- **Duygu ve düşünceleri ifade etmek**

35 Sosyal duygusal öğrenmenin işlevleri nelerdir?

- **Öğrencilerin sosyal ve duygusal becerilerinde, tutumlarında, ilişkilerinde, akademik performansında ve sınıf ve okul iklimi algılarında iyileşme**
- **Öğrencilerin kaygısında, davranış problemlerinde ve madde kullanımında azalma**
- **Öğrencilerin becerilerinde, tutumlarında, toplum yanlısı davranışlarında ve akademik performansında uzun vadeli gelişmeler**

36 Ebeveynlerin akran ilişkilerine etkisi kaça ayrılır?

Doğrudan ve dolaylı

37 Akran öğretiminin başlıca faydaları nelerdir?

- **Öğrenciler için bireyselleştirilmiş öğrenme sağlar.**
- **Öğrenciler arasında doğrudan etkileşim, aktif öğrenme sağlar.**
- **Akran öğreticiler için kendi öğrenmelerini pekiştirme fırsatı verir.**
- **Akranla iletişim kurmak rahat ve açık hissetmeye olanak sağlar.**
- **Akran öğretimi mali açıdan verimli bir alternatiftir.**
- **Öğretmenlerin bir sonraki derse odaklanmak için daha fazla zamanları olur.**

38 Akran öğretimine ilişkin 10 ipucu nelerdir?

1. **Eğitmenlerinizin eğitimli olduğundan emin olun.**
2. **Bir ödül sistemi kullanın.**
3. **Gizliliği, olumlu pekiştirmeyi ve yeterli yanıt süresini vurgulayın**
4. **Öğrenme alıştırmasını ve buna uygun aracı seçin.**
5. **Grup stratejilerini kullanın**
6. **Rol oynama ve modellemeyi kullanın.**
7. **Aktif öğrenmenin önemini vurgulayın.**
8. **Öğretim iskelesini öğretin.**
9. **Yönergeli ve yönergesiz öğretimi açıklayın.**
10. **Nasıl geri bildirimde bulunacağınızı açıklayın**

39 Akran öğretimi nedir?

- **Bir başka bir öğrenciye, birincisinin uzman ve ikincisinin acemi olduğu bir konuda bilgi vermesidir.**
- **Belirli becerileri edinmiş olan bir öğrencinin, sınıf arkadaşlarına bilgi ve beceri edinmeleri konusunda yardım ettiği bir stratejidir.**
- **Aynı ya da farklı yaş grubundaki öğrenciler arasında olabilir.**
- **Akademik performans düzeyi yüksek olan öğrenci öğretici, akademik performans düzeyi düşük olan öğrenci öğrenen olarak görev almaktadır.**

40 Ebeveynlerin akran ilişkisine doğrudan etkisi nasıl açıklanır?

• Çocukların akranları ile etkileşimlerinde gerekli becerileri ebeveynlerin

desteği ile gelişir.

• Çatışma çözümü gibi pek çok beceri günlük pratiklerde öğrenilir.

41 Ebeveynlerin akran ilişkilerine dolaylı etkisi nasıl açıklanır?

• Çocuğun ebeveyni ile olan ilişkisi dünyaya bakış açısını, insanlara güvenip güvenmeyeceğini etkiler (Bağlanma).

42 Akran ilişkileri ile ilgili değişkenler nelerdir?

a. Kişisel faktörler

b. Çevresel faktörler

c. Beceri ve güçler

d. Duygu ve iyi oluş

e. Kimlik

f. Davranış ve sağlık

43 Akran ilişkileri ile ilgili kişisel faktörler nelerdir?

• Beceri ve güçler
• Duygu ve iyi oluş
• Kimlik
• Davranış ve sağlık

44 Akran ilişkileri ile ilgili çevresel faktörler nelerdir?

• Aile (Aile bireyleri arasındaki ilişki, ebeveynle ilgili faktörler) • Akran grubu (Akran grubu ile olan deneyimler)

• Okul (Bireysel okul ile ilgili faktörler, okul bağlamında deneyimler, öğretmen ile ilişki)

• İnternet ve teknoloji (Kullanım sıklığı ve eğilimleri)

• Sosyal hayat (Toplumsal bağlamda deneyimler)

45 Akran ilişkileri ile ilgili beceri ve güçler ile ilgili faktörler nelerdir?

• Duygu regülasyonu
• Sosyal biliş
• Sosyal beceriler
• Duygusal zekâ

46 Akran ilişkileri ile ilgili kimlik ile ilgili faktörler nelerdir?

• Mizaç
• İlişkisel yönelim
• Algılanan beceriler
• Çok boyutlu öz benlik

47 Akran ilişkileri ile ilgili davranış ve sağlık ile ilgili faktörler nelerdir?

• Genel klinik spektrum

• İlişkisel klinik spektrum

• Klinik olmayan rahatsızlıklar

48 Akran zorbalığının özellikleri nelerdir?

• İstenmeyen olumsuz davranışlar
• Tekrarlanabilir.
• Tekrarlanma potansiyeli olabilir.
• Güç dengesizliği
• İstenerek yapılması
• Zarar verme amacı taşıması

49 Akran zorbalığının türleri nelerdir?

■Fiziksel
■Sözel
■Sosyal (İlişkisel)
■Siber
■Psikolojik

50 Zorbalığa ilişkin verilere ulaşmak için sağlıkla ilişkili davranışları ve çıktıları ölçen okul temelli anketler nelerdir?

Global School-based Student Health Survey (GSHS)

Health Behaviour in School-aged Children Study (HBSC)

51 Zorbalığa ilişkin verilere ulaşmak için öğrenme çıktılarını ölçen okul temelli anketler nelerdir?

■Estudio Regional Comparativo y Explicativo (ERCE; Regional Comperative

and Explanatory Study)

■Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS)

■Programme for International Students Assessment (PISA)

■Trends in Mathematics and Science Study (TIMMS)

52 Zorbalığa ilişkin verilere ulaşmak için popülasyon temelli anketler nelerdir?

Demographics and Health Survey (DHS)

Violence Against Children Survey (VACS)

53 Zorbalık Nerelerde Görülür?

- **Okul (%43)**
- **Sınıf (%42)**
- **Kantin (%27)**
- **Okul bahçesi (%22)**
- **Dijital araçlar aracılığıyla (%15)**
- **Okul tuvaleti veya soyunma odası (%12)**
- **Okul otobüsü (%8)**

54 Pandemiden dolayı çocuklar zorbalığın olduğu alanları hiç kullanamadığı dönemlerde zorbalık davranışlarına ne oldu?

Zorbalık, pandemi dolayısıyla şekil değiştirerek sanal zorbalığa dönüşmüştür.

55 Akran zorbalığının psikolojik etkileri nelerdir?

- **Depresyon**
- **Anksiyete**
- **Davranış problemleri**
- **İntihar girişiminde bulunma riski**
- **Düşük yaşam doyumu**

56 Akran zorbalığının fiziksel etkileri nelerdir?

- **Baş ağrısı**
- **Karın ağrısı**
- **Uyku problemleri**

57 Akran zorbalığının eğitime ilişkin etkileri nelerdir?

- **Düşük okul aidiyeti**
- **Yüksek devamsızlık oranları**
- **Okula gelmekte isteksizlik**
- **Düşük akademik başarı**

58 Akran zorbalığına yönelik öğretmenler ve akranlar neler yapabilir?

Öğretmenlerin Yapabilecekleri

- **Dinlemek**
- **Müdahale ettikten sonra zorbalığın bitip bitmediğini kontrol etme**
- **Başa çıkmaya yönelik tavsiyeler verme**

Arkadaşların Yapabilecekleri

- **Zaman geçirmek**
- **Konuşmak**
- **Ortamdan uzaklaşmasına yardım etmek**
- **Aramak**
- **Tavsiye vermek**
- **Dinlemek**
- **Paylaşması konusunda cesaretlendirmek**

59 Akran zorbalığına yönelik çözüm önerileri nelerdir?

- **Çocukların haklarını korumak ve okulda şiddet ve zorbalığı önlemek ve müdahale etmek amacıyla politikaların ve mevzuatın yürürlükte olmasını sağlamak**
- **Öğretmenlerin konu ile ilgili eğitilmesi ve desteklenmesi**
- **Öğrencilerin konu ile ilgili farkındalıklarının artırılması**
- **Yalnızca öğretmenlerin değil, okulun ve toplumun diğer bileşenlerinin de çözüme dâhil edilmesi**
- **Çocuğun üstün yararı temel alınarak oluşturulmuş etkili bir şikâyet ve geri bildirim mekanizmasının olması**
- **Akran zorbalığına ilişkin güvenilir ve ayrıntılı verilerin olması, kanıt temelli müdahale programları**
- **Kanıt temelli önceleme programlarının okullardaki zorbalığı %25'e kadar düşürdüğü**

tespit edilmiştir.

- **Çözüm sürecinde çocuk katılımının önemi**

60 Sosyal duygusal öğrenme becerilerinde öğretmenin rolü nedir?

Öğretmenin doğrudan etkisi

• Müfredat ve etkinlik odaklı sosyal ve duygusal beceri öğretimi

• Sınıf içi etkileşimler

Öğretmenin dolaylı etkisi

• Doğal öğretim

• Model olma

• Duygu koçluğu

Öğrenme Ortamı ve Öğretim Programı

• Sosyal duygusal öğrenme ile ilişkili kazanımlar

• Sosyal duygusal öğretim stratejilerinin kullanımı

• Öğrenme ortamının etkileşime ve çocuğun özerkliğine izin verecek şekilde

düzenlenmesi

• Sınıf yönetiminde piramit model yaklaşımı

• Sosyal duygusal becerilere model olma

61 Küçük çocukların sosyal ve duygusal gelişimini desteklemeyi ve problem davranışlarını önlemeyi amaçlayan bilimsel dayanaklı bir modeldir. Bu modelde yer alan bilimsel dayanaklı uygulamaların üç aşamalı (dört farklı düzey) bir şekilde sunulmasını öngören kavramsal bir çerçeve sunmaktadır. Bu çerçevenin adı nedir?

Piramit Modeli

62 Piramit Modelinde yer alan önleyici stratejiler, problem davranışların ortaya çıkma olasılıklarıyla ilgili üç varsayıma dayanmaktadır. Bu varsayımlar nedir?

• Çocukların gelişimsel özelliklerine uygun materyal ve etkinlik belirlenmediğinde,

• Çocuklar eğitim ortamı ve etkinliklerde ne yapacaklarını bilmediklerinde ve öğretmenin davranış beklentilerini anlamadıklarında,

• Gelişimsel açıdan uygun ve etkili iletişim becerilerine sahip olmadıklarında daha sık davranış problemleri sergiledikleri düşünülmektedir.

63 Piramit Modeli, üç aşamanın yer aldığı dört farklı düzeyden oluşmaktadır. Piramitte yer alan aşamalar nelerdir?

Genelden özele doğru "Evrensel Destek, İkincil Önleme ve Üçüncül Müdahale" aşamalarıdır.

64 Okulda sosyal duygusal öğrenmeyi destekleyen yaklaşımlar nelerdir?

Bütün Okul Yaklaşımı

Duygu Koçluğu

65 Sosyal-duygusal gelişim bilişsel gelişimi hangi yönlerde destekler?

Görevlerde ısrar etme

Yeni yaklaşımlar deneme

Aksiliklerle başa çıkma konuları

66 Olumlu sosyal ve duygusal gelişim önemlidir. Olumlu ilişkiler kurmak ve sürdürmek, duyguları deneyimlemek, yönetmek ve ifade etmek, çevreyi keşfetmek ve etkileşim kurmak çocukların olumlu sosyal duygusal gelişimi için kimlerin yapması gerekenlerdir?

Ailenin yapması gerekenlerdir.

67 Sosyal duygusal beceriler öğrenmeyi ve akademik becerileri nasıl etkiliyor?

■Öğrenmeye engel olabilecek davranışları azaltır.

■Öğrenci-öğretmen-eğitimci ilişkisini güçlendirir.

■Yürütücü işlevleri destekler.

■Yaşayarak öğrenmeyi destekler.

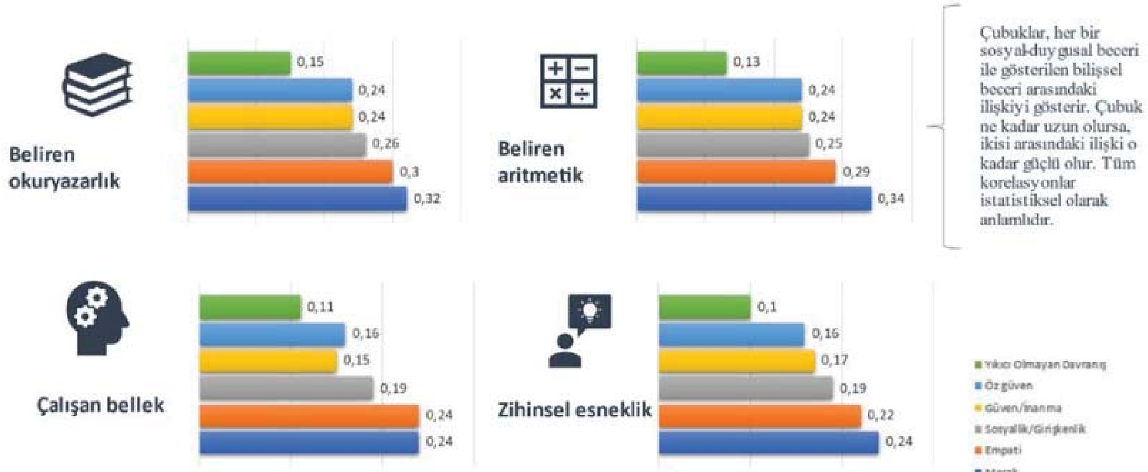
■Konuların daha iyi anlaşılmasını destekler.

68 Sosyal duygusal becerilerin bilişsel becerilere etkisi nasıldır?

Sosyal ve duygusal beceriler eğitiminin çocukları okul yaşamına hazırlama ve onların

akademik başarısını arttırmadaki önemi giderek daha çok vurgulanmaktadır (Chernyshenko, Kankaras ve Drasgow, 2018). OECD (2015) tarafından yayınlanan raporda sosyal ve duygusal becerilerde dengeli gelişim sağlamış çocuk yetiştirmek 21. yüzyılın önemli gereksinimleri arasında gösterilmiştir. Bu çerçevede bireylere kazandırılması gereken beceriler arasında amaca ulaşma, başkalarıyla çalışma ve duyguları yönetme gibi beceriler alt becerilerle ilişkilendirilerek yaşam için gerekli beceriler olarak ifade edilmiştir (OECD, 2015)

Sosyal-duygusal gelişim, bilişsel becerilerle ilişkilidir.

69 Yaşam boyu becerinin OECD anketlerine göre değerlendirmesini anlatınız.

	Uluslararası Erken Öğrenme ve Çocuk İyi Oluşu Çalışması (IELS) 5 yaşında	Sosyal ve Duygusal Beceriler Üzerine Çalışma (SSES) 10 Yaşında	Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) Ve SSES 15 yaşında	Yetişkin Yeterliliklerinin Uluslararası Değerlendirmesi (PIAAC) 16-65 yaşında
Bilişsel yetenekler:	• Okuryazarlık • Aritmetik		• Okuma • Matematik • Bilim	• Okuryazarlık • Aritmetik • Problem Çözme
Karma bilişsel ve sosyal ve duygusal beceriler	• Zihinsel Esneklik • Engellenme • Çalışan Bellek	• Kritik Düşünce • Yaratıcılık • Üst-Biliş	• İşbirlikçi problem çözme • Küresel yeterlilik • Üst-Biliş • Yaratıcı düşünme	• Uyarlanabilir Problem Çözme • Meta-Biliş Stratejileri
Sosyal ve duygusal beceriler	• Empati • Güven • Toplum yanlısı sosyal beceriler • Yıkıcı olmayan davranış	• Görev Performansı • Duygusal Düzenleme • İş birliği • Açık fikirlilik • Başkalarıyla etkileşim kurmak	• 5 alan/etki alanı (SSES) • Öz yeterlilik (PISA) • Gelişim odaklı zihin/ gelişim zihniyeti (PISA) • Hedef yönelimi (PISA)	• Dürüstlük • Açık Fikirlilik • Öz Yeterlilik • Başkalarıyla İlişkiler

TÜRK EĞİTİM-SEN
AKADEMİ

2022 MEB
UZMAN VE
BAŞÖĞRETMENLİK
SINAVLARINA
HAZIRLIK

MODÜL 12

BİLİŞSEL DÜŞÜNME BECERİLERİ

MODÜL 12 - BİLİŞSEL DÜŞÜNME BECERİLERİ

1 Kimi araştırmacılar yaratıcılığı zekânın bir parçası, kimileri ise zekâyı yaratıcılığın bir parçası olarak görürken kimileri iki yapı arasında bir ilişki öngörmemişlerdir. Yaratıcılık ve zekâ çok farklı düşünme süreçlerini ve becerilerini kapsayabilir ancak zekâ her türlü yaratıcılıkta az ya da çok gereklidir.

Yukarıdaki paragrafta ne anlatılmıştır?

Zeka ile yaratıcılığın ilişkisi

2 Bilinen bir şey kısmen de olsa ölçülebilir. Bireyin yaratıcı düşünme kapasitesini doğrudan ölçemeyiz ancak bireyin ortaya koyduğu ürünler ve çözdüğü problemler yoluyla dolaylı olarak ölçebiliriz. Diğer yandan yaratıcılığa yol açan mekanizmaları ve becerileri biliyorsak bireylerin yaratıcılıklarını da eğitimlerle ve çevre değişimleri ile büyük ölçüde geliştirebiliriz.

Yukarıdaki paragrafta yaratıcılıkla ilgili anlatılan mit nedir?

Mit 1: Yaratıcılık bir bilinmezdir

3 Freud'un psikanalist yaklaşımından beslenen bu mite göre yaratıcılık bireyin bilinçli eylemi olmaktan çok bilinçsizlik mekanizmalarının bazen de bilinçaltının doğurduğu bir gerçektir. Yaratıcılık ile bireyin bilinç dışında olma durumu arasında doğrudan bir bağlantı oluşturulur. Bu mitin karşıtı ise yaratıcılık bireyin bilinçli eylemleri ve davranışları ile ortaya çıkar düşüncesidir. Gerçekte de yaratıcı üretken bireylerin ve dehaların yaşamları incelendiğinde buluşlarının bir kısmında "aha" deneyimi yaşamış olsalar da çoğunun buluşlarının arkasında uzun yılları kapsayan bilinçli çalışmalar yatmaktadır. Öyleyse yaratıcılığın bireyin bilinçli eylemlerine dayandığı ama zaman zaman bilinçaltından beslendiği söylenebilir.

Yukarıdaki paragrafta yaratıcılıkla ilgili anlatılan mit nedir?

Mit 2: Yaratıcılık bilinç dışıdır

4 Orijinalliğe ve yaratıcılığa değer veren, yaratıcılığın bilincinde olan, farklılık yaratmak isteyen.

Yukarıda anlatılan, yaratıcı kişilerin hangi özelliğidir?

Yaratıcılık farkındalığı

5 Yaratıcılığın bireyde doğuştan var olduğuna inanan kişiler yaratıcılığın öğretilemeyeceğine de inanırlar. Genel düşünce şu şekilde açıklanabilir: Eğer yaratıcılık bireyin doğuştan getirdiği genetik donanımlarda saklı ise yaratıcılık potansiyeli değiştirilemez çünkü genetik donanımların değiştirilmesi mümkün değildir. Bu mitin karşıtı ise yaratıcılık değişen, esnek ve öğretilebilen bir yetenektir. Diğer bir anlatımla yaratıcı düşünme, gelişebilen ve eğitimle geliştirilebilen bir yetenektir.

Yukarıdaki paragrafta yaratıcılıkla ilgili anlatılan mit nedir?

Mit 4: Yaratıcılık öğretilemez

6 Yaratıcı bireyin özellikleri nelerdir?

Orijinallik, yüksek zekâ, yaratıcılık farkındalığı, mantıksal düşünen, sıra dışı düşünen, sorgulayıcı, bilgili, tecrübeli, bağımsız karar veren, risk alan, enerjik, meraklı, espritüel, bilinmeyene karşı ilgili, hayal gücü geniş, sanatsal, açık görüşlü, yalnız olma ihtiyacı, sezgisel, duygusal, etik.

7 Fikirlerle dolu, düşüncelerinde esnek, normları ve varsayımları sorgulayan, algısal ket vurmalardan sakınan, hayal kuran, yeni açılardan gören, olasılığa dikkat eden.

Yukarıda anlatılan, yaratıcı kişilerin hangi özelliğidir?

Orijinallik

8 Normların belirgin bir şekilde üzerinde genel zihinsel kapasiteye veya genel yeteneğe sahip.

Yukarıda anlatılan, yaratıcı kişilerin hangi özelliğidir?

Yüksek zekâ

9 Sıra dışı veya ruh sağlığı bozuk dehaların yaşamları, toplum üzerinde ön yargılar oluşturarak yaratıcı kişiler hakkında yanlış genellemeler oluşturmalarına neden olabilmektedir. Bu tür yanlış algıların oluşumunda medyanın kuşkusuz payı çok yüksektir. Sonuç olarak, dehaların bazılarında ruh sağlığı sorunlarının olduğunu ancak bunların delilik sınırları içine girmediğini ve dehaların yaşadıkları ruhsal sorunların bütün yaratıcı bireylere genellenemeyeceğini söyleyebiliriz.

Yukarıdaki paragrafta yaratıcılıkla ilgili anlatılan mit nedir?

Mit 3: Her yaratıcı biraz delidir!

10 Akılcı ve bilimsel düşünen, kanıta dayalı çıkarımlarda bulunan, neden-sonuç ilişkisi kuran, nedene dayalı öngörüler geliştiren.

Yukarıda anlatılan, yaratıcı kişilerin hangi özelliğidir?

Mantıksal düşünen

11 Metaforlarla düşünen, çelişkisel düşünen, yenilikle iyi baş eden.

Yukarıda anlatılan, yaratıcı kişilerin hangi özelliğidir?

Sıra dışı düşünen

12 Normları ve varsayımları sorgulayan, neden soruları soran, zihinsel ket vurmalardan kaçınan, tabuları yıkan

Yukarıda anlatılan, yaratıcı kişilerin hangi özelliğidir?

Sorgulayıcı

13 Çalışma alanında derin bilgi ve tecrübe birikimine sahip, kaosta düzen bulan, yeni yapılar kuran, yeni buluşlara ve bilgiye karşı hazır bekleyen.

Yukarıda anlatılan, yaratıcı kişilerin hangi özelliğidir?

Bilgili, tecrübeli

14 Kendine güvenen, bireysel ve farklı olmaktan çekinmeyen, kendi kurallarını oluşturan, statükoya karşı, öz denetimci, bağımsız karar alan.

Yukarıda anlatılan, yaratıcı kişilerin hangi özelliğidir?

Bağımsız karar veren

15 Cesaretli, yeni şeyleri denemekten korkmayan, farklı olmanın yaratabileceği sonuçlara aldırmayan, başkalarının koyduğu sınırları reddeden.

Yukarıda anlatılan, yaratıcı kişilerin hangi özelliğidir?

Risk alan

16 Maceracı, yüksek içsel motivasyon, azimli, çalışkan, başarı için mücadele eden, yüksek enerjiye sahip.

Yukarıda anlatılan, yaratıcı kişilerin hangi özelliğidir?

Enerjik

17 Sorgulayan, soru soran, irrasyonel düşünceye açık, ilginç konular araştıran, başka fikirleri dinlemeyi seven, ilgi alanı geniş, deneyen.

Yukarıda anlatılan, yaratıcı kişilerin hangi özelliğidir?

Meraklı

18 Şakacı, fikirlerle dans eden, keskin zekâlı, espri ve fıkra repertuarı zengin.

Yukarıda anlatılan, yaratıcı kişilerin hangi özelliğidir?

Espritüel

19 Yeniliğe, bilinmeyene, gizeme ve asimetriye karşı ilgi; düzensizliğe karşı tolerans.

Yukarıda anlatılan, yaratıcı kişilerin hangi özelliğidir?

Bilinmeyene karşı ilgili

20 Hayal gücü zengin, animistik, hayal ve gerçeği birleştiren, teatral ilgiler.

Yukarıda anlatılan, yaratıcı kişilerin hangi özelliğidir?

Hayal gücü

21 Estetik ilgiler, güzelliğe karşı duyarlılık; sanat, müzik ve yaratıcı dramaya karşı ilgi, iyi tasarımcı.

Yukarıda anlatılan, yaratıcı kişilerin hangi özelliğidir?

Sanatsal

22 Düşüncelerinde liberal, yeni fikirleri kabul edici, yeni tecrübelere açık, başka fikirlere açık, kararlarında esnek.

Yukarıda anlatılan, yaratıcı kişilerin hangi özelliğidir?

Açık görüşlü

23 Yalnız çalışmayı tercih eden, içe dönük, yansıtıcı, kendi içinde meşgul.

Yukarıda anlatılan, yaratıcı kişilerin hangi özelliğidir?

Yalnız olma ihtiyacı

24 Problem bulmada iyi, ilişkileri ve çıkarımları gören, gözlemci, bütün duyuları kullanan, ayrıntılara ve örüntülere karşı yüksek duyarlılık.

Yukarıda anlatılan, yaratıcı kişilerin hangi özelliğidir?

Sezgisel

25 Duyarlı; duygusal inişleri ve çıkışları olan; dikkate, övgüye ve desteğe ihtiyacı olan; çekingen, içe kapanık; zaman zaman dalgın.

Yukarıda anlatılan, yaratıcı kişilerin hangi özelliğidir?

Duygusal

26 Yaratıcı kişilerin bireysel özellikleri nelerdir?

Kişilerin en önemli özellikleri orijinal, sıra dışı, mantıksal ve eleştirel düşünme becerilerinin çok yüksek olmasıdır.

Yaratıcı kişiler birbirleri ile çelişen fikirler arasında uzlaşı bulma becerisine sahiptirler. Bu nedenle yaratıcı kişilerde analojik düşünme, zıtlıklara dayanarak düşünme, diyalektik düşünme ve metaforik düşünme becerilerinin son derece gelişmiş olduğu görülür. Yaratıcı bireyler karar almada ve yargılamada esnek ve bağımsız düşünürler ve davranırlar. Yaratıcı kişilerin esnek düşünebilme kapasiteleri sorunları farklı açılardan değerlendirmelerine ve çok farklı çözüm üretmelerine yardımcı olur. Yaratıcı kişileri diğerlerinden ayıran en önemli özelliklerinden biri de hayal güçlerinin çok yüksek olmasıdır.

27 Yaratıcı bireylerin kişilik özellikleri nelerdir?
Araştırmalarda yaratıcı bireylerin sıra dışı, hayalci, esnek, konuşmada akıcı, enerjik, üretken, sanatsal, duygusal, gelenek dışı ve zengin ilgi alanlarına sahip olma eğilimleri gösterdikleri saptanmıştır.

28 Eldeki bilgileri toparlayarak herhangi bir konudaki test edilebilir olguyla alakalı çözüm üretebilmek, nihayete erdirebilmek için problemi ya da soruyu ifade etmeyi hedefleyen araştırmalara ne denir?
Eleştirel düşünme

29 İdealist, empatik, demokrat düşünceli.
Yukarıda anlatılan, yaratıcı kişilerin hangi özelliğidir?
Etik

30 Yaratıcılığın gelişmesi hangi boyutların gelişmesiyle olur?

Bilişsel Boyutlar
Duygusal Boyutlar
Tutumsal Boyutlar
Kişiler Arası Boyutlar
Çevresel Boyutlar

31 Eleştirel düşünmenin özellikleri nelerdir?

- **Doğrusal olmadığından tasarıya göre ilerlemez.**
- **Çok yönlü yönelimlerin hâkim olduğu bir süreç olduğundan eleştirel düşünmenin anlaşılması için farklı görüşlere ihtiyaç duyulmaktadır.**
- **Her bir çözümün olumlu ve olumsuz yönleri olabildiğinden alternatif çözümler oluşturabilmeyi gerektirir.**
- **Problemin belirli olmayan ögelerine hoşgörülü olmayı gerektirir.**
- **Bireyin kendi zihinsel süreçleri üzerine düşünerek onları örgütlemesidir.**
- **Tutarlılığı değerlendirmede farklı bakış açılarının ve çoklu kıstasların kullanımını gerektirir.**
- **Anlamlandırma, örneklendirme, çeşitli kavram ve düşünceleri örgütleme işidir.**
- **Belirli olmayan durumları ortadan kaldırmak ve yeterli bilgiye sahip olarak yorumlama yapabilmek gayret gerektirir (Craver, 1999).**
- **Eleştirel düşünmenin özünü oluşturan bileşenler analiz etme, yorum yapma, kendini düzenleme, çıkarımda bulunma, açıklama ve değerlendirme olarak tanımlanmaktadır (Faccione, 1998).**

32 Entelektüel standartlar olarak da ifade edilen, düşünmenin doğruluğunu teyit etmede yararlanılan uluslararası kabul gören normlara ne denir?

Eleştirel düşünme standartları

33 Eleştirel düşünme standartları nelerdir?

Açıklık, doğruluk, kesinlik, ilgililik, derinlik, genişlik, mantık

34 Paul (1995) entelektüel standartlarını nasıl açıklamaktadır?

Yeterlilik: Tamlık durumu. Anlamlandırmak ve soruları cevaplamak için konu yeterince incelendi mi?

Tutarlılık: Düşünme, eylem veya konuşma ile düşünülen, yapılan, konuşulan şey uyum içinde mi?

Açıklık: Kolayca anlaşılır olma durumu.

Doğruluk: Hatalardan, çarpıtmadan arınık olma durumu.

Kesinlik: Doğru, belirli ve kesin olma durumu.

Önemlilik: Hâlihazırdaki konuyla bağlantılı olma.

Derinlik: Anlamlandırmak ve yeni görüşler keşfetmek için konu yeterince derin araştırılmış mı?

Genişlik: Kapsam derecesinin miktarı. Soruyu cevaplamak için kapsam olarak yeterli miktarda veri var mı?

Mantıklılık: Karar vermede doğru akıl yürütmenin kullanılması.

35 Yaratıcı düşünme ile eleştirel düşünme arasındaki ilişki nasıldır?

Yaratıcı düşünme becerisini kullanan bireyler; eleştirel düşünen, sorunları çözme isteğine ve cesaretine sahip olan, meraklı, karşıt görüşlerde mantık arayan, kendine güvenen, bağımsız, kararlı, çalışkan, farklılıklara saygı gösteren, yaşamdan keyif alan ve yeniliklere açık olan bireylerdir.

36 Eleştirel düşünen bireylerin özellikleri nelerdir?

Entelektüel alçakgönüllülük
Entelektüel cesaret
Entelektüel empati
Entelektüel dürüstlük
Entelektüel azim
Akıl yürütmeye güvenme
Entelektüel özerklik
Entelektüel tarafsızlık
Entelektüel merak
Sistematiklik
Gerçeği arama

37 Eleştirel düşünen bireyin bilgisizlik hakkında bilgi edinmesidir. Kişinin benmerkezciliğinin kendini aldatması durumlarında hassasiyet göstermesini de içeren, kendi bilgisinin sınırının farkında olması durumu olarak tanımlanan özelliği nedir?

Entelektüel alçakgönüllülük

38 Eleştirel düşünen bireyin inançlara meydan okumaya istekli olmasıdır. Yüzleşme ihtiyacının farkındalığına sahiptir; fikirleri, inançları, negatif duygulara sahip olduğu, ciddiye almadığı bakış açılarını dürüstçe ele almasına ne denir?

Entelektüel cesaret

39 Eleştirel düşünen bireyin karşı görüşleri tanımasıdır. Başkalarını gerçekten anlamak için onların yerine kendini koymak ihtiyacının farkına varmaya ne denir?

Entelektüel empati

40 Kişinin kendi düşünmesine sadık kalması ve başkalarının da uymasını beklediği entelektüel ölçütlere tutarlı bir şekilde uymasına ne denir?

Entelektüel dürüstlük

41 Karmaşıklık ve hayal kırıklığı ile çalışma. Entelektüel bir iş üzerinde çalışırken karşılaşılan engellere ve karmaşıklıklara rağmen çalışmayı sürdürme olarak tanımlanan duruma ne denir?

Entelektüel azim

42 Kişinin uygun bir ortam olması durumunda en iyisini ortaya koyabileceğine dair inancına ne denir?

Akıl yürütmeye güvenme

43 Bağımsız bir düşünür olma. Kendi kendine ideal düşünmeye dayanan içsel motivasyona sahip olma olarak da tanımlanabilir. Bu durumun karşıtı entelektüel uyumluluktur.
Yukarıda özellikleri verilen kavram hangisidir?
Entelektüel özerklik

44 İnsanın kendi duygularına veya hak edilmiş çıkarlarına bakmaksızın veya insanın, arkadaşlarının duygularına veya hak edilmiş çıkarlarına, toplumuna, milliyetine bakmaksızın tüm görüşlere aynı davranma ihtiyacının arzu ve bilincine ne denir?

Entelektüel tarafsızlık

45 Bilginin hazır olmaması, kolay anlaşılır olmaması durumunda bile bilgiye ulaşmaya, öğrenmeye istekli olma durumuna ne denir?

Entelektüel merak

46 Araştırma yaparken sorgulamada örgütlü, düzenli, hedefe odaklanmış ve sabırlı olma durumuna ne denir?

Sistematiklik

47 Verilen bir içerikte en iyi bilgiyi elde etmek için istekli olma eğilimidir. Bulgular kişinin beklentisini karşılamasa dahi, araştırmayı sürdürmede dürüst ve nesnel davranma durumuna ne denir?

Gerçeği arama

48 Eleştirel düşünme becerisini destekleyen yaklaşımlar nelerdir?

■**Konu Temelli Eğitim Yaklaşımı**

■**Konuya Entegre Etme (İnfüzyon) Yaklaşımı**

■**Genel Yaklaşım (Beceri Temelli Yaklaşım)**

■**Karma Yaklaşım**

49 Karar verme ile ilgili teoriler nelerdir?

Normatif, rasyonel karar teorisi

Betimsel karar teorileri

Hem rasyonel hem de betimsel karar teorileri

Gelişimsel karar teorisidir.

50 Karar verirken mantıksal neden, otoritenin deneyimi ve kişisel deneyimler dikkate alınır. Ayrıca, eski kararlar yeni kararlara dayanak oluşturur.

Karar verirken kullanılan bu yaklaşıma ne denir?

Geleneksel Yaklaşım

51 Bu yaklaşımda, genel amaçlar, karar ortamındaki koşullar ve zorluklar dikkate alınarak kararlar alınır. Kararın anlamlı olması, kararın verildiği bağlam ile ilişkilidir. Bu nedenle, bu tür kararları değerlendirirken kararın verildiği andaki koşullar dikkate alınır.

Karar verirken kullanılan bu yaklaşıma ne denir?

Rasyonel Karar Verme

52 Farklı çözüm yolları bulmak için faydalanılan bir karar verme tekniğidir.

Katılımcılar mümkün olduğu kadar çok fikir üretirler. Üretilen her çözüm önerisi, diğer grup üyelerinin yeni düşünceler üretmesini sağlar.

Karar verirken kullanılan bu tekniğe ne denir?

Beyin fırtınası

53 Sınıflandırma ve tahmin etmede kullanılan önemli veri madenciliği teknikleri arasında yer almaktadır. Bu teknikle kuralların elde edilmesi kolay bir şekilde gerçekleştirilebilmektedir. Böylece kararın sonuçlarını tahmin etme kolaylaşmaktadır.

Karar verirken kullanılan bu tekniğe ne denir?

Karar Ağacı

54 Bu karar verme tarzında, verilecek kararla ilgili gerçekçi seçenekler oluşturulur ve bunlar düzenlenir. Sonrasında oluşturulan seçenekler arasında değerlendirme yapılır. Seçeneklerin olumlu ve olumsuz yönlerinin değerlendirilmesi sonucunda karar verilir.

Bu tarz karar vermeye ne denir?

Mantıklı karar verme tarzı

55 Duygulara ve dürtülere dayanmaktadır. Sezgi; bireyi, doğrudan doğruya eyleme geçmeye zorlayan güçlü dürtü olarak tanımlanmaktadır. İlk defa karşılaştığı bir durumda, olası seçenek ve sonuçları değerlendirmeden hemen bir işe kalkışan insanlara tanık olmuşsunuzdur. Bu kişiler genelde karşılaştıkları olaydaki belirsizlikten rahatsız olurlar ve bu nedenle bir an önce sonuca ulaşmak isterler. Akıllarına ilk gelen fikirle veya duyguları ile fazla zaman harcamadan harekete geçerler. Ancak bu durum genelde yeterli düzeyde değerlendirme yapmalarına engel olduğu için, verilecek kararların yanlış olma ihtimali de yüksektir.

Bu tarz karar vermeye ne denir?

Sezgisel karar verme tarzı

56 Süreci genelde başkalarının inisiyatifine bırakma şeklinde olur. Verilmesi gereken önemli kararlar, kişileri bu tarz bir yaklaşıma yönlendirebilir. Oluşabilecek sonuçların sorumluluğunu üstlenmek istemedikleri zaman karar vermeyi başkalarına bırakabilirler. Bazen de olası seçenekler hakkında yeterli bilgi sahibi olunmaması bu tip karar vermeye neden olur.

Bağımlı karar verme tarzı

57 Verilen kararlardan memnun kalmama, verdiği kararı değiştirme ile devam eden bir süreçtir. Bu durumda kişi karar verme sürecini tamamlamakta zorluk çekmekte ve değerlendirmelerini yapmış olsa bile, bir süre sonra tekrar başa dönmektedir. Bu bilgilerden hareketle, karar verme stilinin bireyin yeni bir durum karşısında nasıl harekete geçeceğini belirlediği yol olduğu anlaşılmaktadır. *Bu duruma ne denir?*
Kararsızlık

58 Karar verme adımları nelerdir?
Problemi Belirleme
Kriterleri Belirlemek
Kriterlerin Ağırlığı
Alternatif Üretmek
Her Bir Alternatifi Her Bir Kritere Göre Derecelendirme
En Uygun Kararı Hesaplamak

59 Dış dünyadan toplanan bilgiler, elektrik sinyalleriyle beyine ulaşır ve duyu hâline gelir. Gelen duyuları, biz farkında olmadan beynimiz algıya çevirir (Plotnik, 2009).Bu bir tür örgütlemedir çünkü duyu organları yoluyla toplanan bilgiler parça parça veya gruplar hâlindedir.
Yukarıdan anlatılan tanım nedir?
Algı

60 Kendisine sunulan nesneleri teşhis edememesi, tabağındaki yiyeceğin ne olduğunu, tadına bakana kadar bilememesi durumuna ne denir?

Tanıma bozukluğu

61 Belirli uyarıcı ya da konumlara odaklanma yeteneğine ne denir?

Dikkat

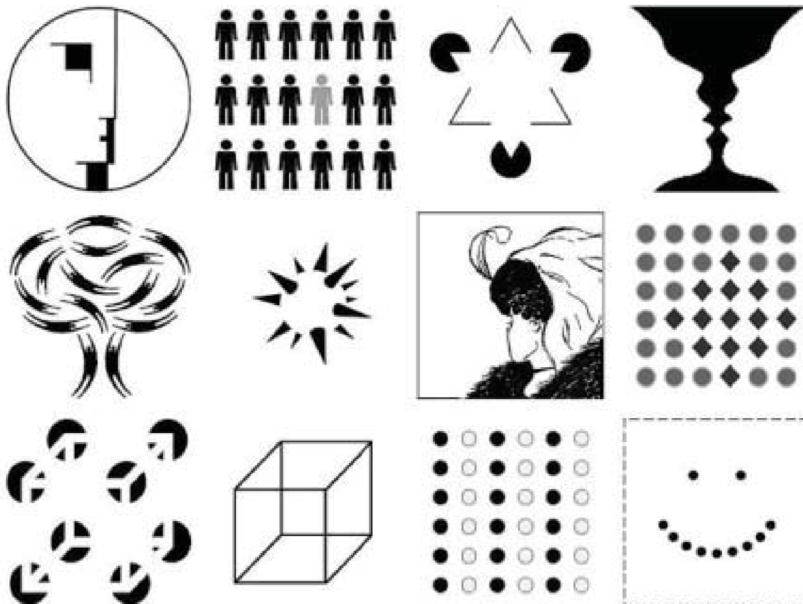
62 Bireyin uyarılabildiği en ufak uyarıcı şiddetine ne denir?

Mutlak eşik

63 Algı yasaları nelerdir?

- **Şekil- zemin**
- **Benzerlik**
- **Tamamlama**
- **Yakınlık**
- **Basitlik**
- **Süreklilik**

64-69. SORULARI ŞEKİL-3'E GÖRE CEVAĞLAYINIZ

Şekil 3. Algı Yasaları

64 Şekil 3'te sağ üst köşedeki resimde ne görüyorsunuz? Birbirine bakan iki yüz mü, yoksa bir kupa mı? Orta kısımda, geriye doğru bakan genç bir kadın mı var, yoksa yandan görünen yaşlı bir kadın mı? Beynimiz uyarıcıları organize ederken otomatik olarak birini seçer ve onu ön planda algılar.

Yukarıda anlatılan algı yasası nedir?

Şekil- zemin

65 Şekil 3'te bir grup insan modeli görürsünüz. Hepsi siyah, arada bir de gri olan dikkatinizi çekmiştir. En alt sırada siyah ve beyaz topların sütunlar oluşturduğunu görmüş olabilirsiniz. Beynimiz birbirine benzeyen uyarıcıları bir grup olarak algılama eğilimindedir.

Yukarıda anlatılan algı yasası nedir?

Benzerlik

66 Uyarıcıları organize ederken eksik parçaları beynimiz tamamlar. Şekil 3'te de üçgenleri ve daireleri tam olarak görürsünüz, ortada dikenli bir top olduğunu veya en alt sağda bir gülen yüz gördüğünüzü söyleyebilirsiniz.

Yukarıda anlatılan algı yasası nedir?

Tamamlama

67 Birbirine fiziksel olarak yakın uyaranları bir grup olarak algılama eğilimimiz vardır. Şekil 3'te en alt sağda, gülen yüz mü algılarsınız, yoksa üstte iki, altta çok sayıda nokta var diye mi algılarsınız? Bu noktaları beyniniz gülen yüz olarak algılamanız yönünde örgütlemektedir.

Yakınlık

68 Şekil 3'te en altta soldaki şekle baktığınızda yuvarlakların ortasında beyaz

bir küp şekli görebilirsiniz. Basitlik yasası ile beynimiz gördüklerimizi kolayca tanımlamamızı sağlar.

Basitlik

69 Beynimiz, uyaranları kesintisiz biçimde sürekli akışta gibi algılayabilir. Şekil 3'te uçarak ağaç oluşturan insan figürlerini bu biçimde algılarsınız.

Süreklilik

70 İnsanların, nesne ya da olayları, fiziksel koşullar ve özellikler değişmesine rağmen

aynı algılamalarına algısal değişmezlik adı verilmektedir (Gündoğdu, 2020). Algısal

değişmezlik olmasaydı uyaranların tümü çok karmakarışık olurdu ve dünya içinden

çıkılması zor bir karmaşa olarak karşımıza çıkardı.

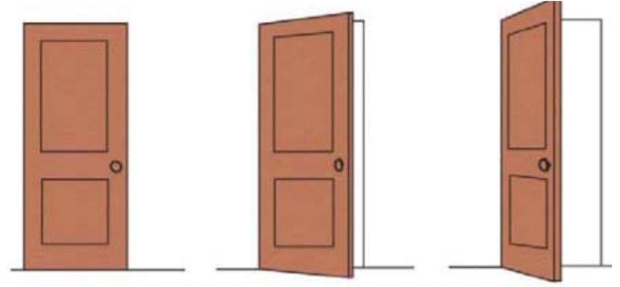
Yukarıda anlatılan durum nedir?

Algısal Değişmezlik

71 Algısal değişmezlik özellikleri nelerdir?

■**Renk ve parlaklık değişmezliği**

■**ekil/ biçim değişmezliği (Şekil 4)**

Şekil 4. Şekil/ biçim değişmezliği

■**Boyut/ büyüklük değişmezliği**

■**Derinlik Algısı**

72 İllüzyon- Algı Yanılması nedir?
Algı yanılmalarının, parlak ya da aşırı derecede uzun değişken desenlere adapte uyaranlarda, göz veya beyin üzerinde aşırı uyarım etkisi olduğu tahmin edilmektedir.

73 İllüzyon çeşitleri nelerdir?

■**Ponzo illüzyonu**
■**Kanizsa üçgeni**
■**Blivet illüzyonu**
■**Ames odası**
■**Ay illüzyonu**
■**Izgara illüzyonu**
■**Hareket illüzyonu**

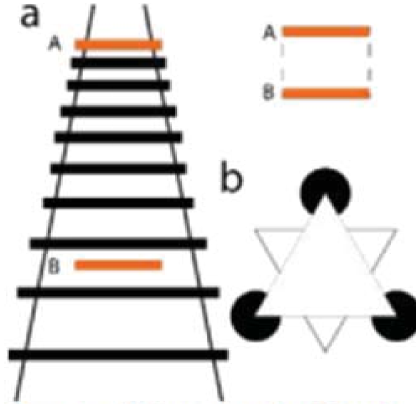
74 Ay, ufka yakınken aslında büyük olmadığı hâlde onu büyük olarak algılarız. Eğer bir ölçüm aleti ile gerekli ölçümleri yaparsanız Ay'ın gökyüzünde herhangi bir konumdayken aynı büyüklükte olduğunu, yani ufka yaklaştığında gerçekte büyümediği ortaya çıkacaktır (Plotnik, 2009).

Yukarıda anlatılan illuzyon hangi illüzyondur?

Ay illüzyonu

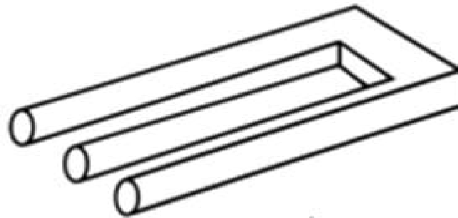
75 İlluzyon örnekelrini şekillerle örneklendiriniz.

Ponzo İllüzyonu: (Şekil 5.a)

Şekil 5. Görsel illüzyonlar a. Ponzo illüzyonu b. Kanizsa üçgeni (Karabay, 2022)

- **Kanizsa Üçgeni** (Şekil 5.b)
- **Blivet İllüzyonu** (Şekil 6)

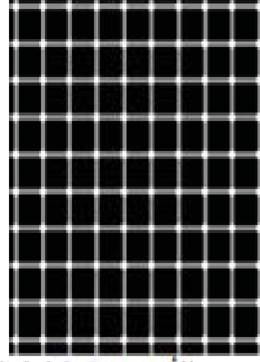
Şekil 6. Blivet İllüzyonu

- **Ames Odası** (Şekil 7)

Şekil 7. Ames Odası
tps://www.buyukalanya.com/alanyada-bir-ilk-daha-ames-odasi-projesi-tamamlandi/60028/)

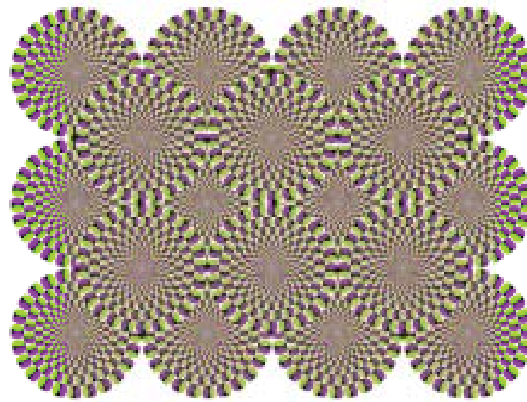
- **Izgara İllüzyonu** (Şekil 8)

Şekil 8. Izgara İllüzyonu

(https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Szintillationsgitter_gerade_Linien.svg Wikimedia Commons aracılığı ile edinilmiştir ve Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International lisanslıdır)

- **Hareket İllüzyonu** (Şekil 9)

Şekil 9. Hareket İllüzyonu

76 Sosyal algı ile algı arasındaki farklar nelerdir?

■**Bir nesneyi algılamakla bir insanı algılamak farklıdır çünkü bir insana baktığımızda**

onun sadece fiziksel olarak neye benzediğini değil, onun kişiliğini de görmek isteriz.

■**Bir nesne, sizin onu gözlemlediğinizin farkında değildir ama insanlar farkındadır,**

dolayısıyla kendisini farklı gösterebilir.

■**İnsanların nesnelerle duygusal ilişkileri yoktur ama insanların birbirleriyle vardır,**

dolayısıyla bir kişi size derdinizi sorduğunda yakınsanız başka, uzaksanız başka algılarsınız.

■**Kişi aynı davranışı, kendisi veya başkalarının yapmasına göre tamamen farklı**

algılayabilir.

■**Bir davranışın sonuçları sizi etkiliyorsa o kişiyi farklı, etkilemiyorsa farklı**

algılayabilirsiniz.

Sosyal algı, birbiriyle ilişkili üç süreç olarak ele alınabilir (Hortaçsu, 2012):

■**İnsanlar kendisinin ve başkalarının davranışlarını gözlemleyerek, davranışların**

nedenlerini yorumlarlar.

■**Bu yorumlar sonucunda insanların kişilik özellikleri hakkında karar verirler.**

■**Bu özelliklerden yola çıkarak kişi hakkında genel bir izlenim oluştururlar.**

77 Sözel olmayan iletişimde, insanlar kasıtlı ya da kasıtsız olarak sözcükleri kullanmadan iletişime geçerler. Yüz ifadeleri, ses tonu, jestler, beden duruşu

ve hareketleri, dokunma ve bakışın tümüne ne denir?

Sözel olmayan ipuçları

78 Yaşananları, öğrenilen konuları, bunların geçmişle ilişkisini bilinçli olarak zihinde saklama gücü, dağarcık, akıl, hafıza, zihin biçiminde tanımlanmaktadır (TDK, 2022)

Yukardaki tanım neyi anlatmaktadır?

Bellek

79 Heider (1958) bu kuramının kurucusudur ve genellikle insanların karşılaştıkları olayların nedenini anlamaya ihtiyaç duyduklarını vurgulamıştır (Akt. Aranson, Wilson ve Akert, 2012). Bir babanın kızına bağırdığını görüyorsunuz. Neden bağırdığını anlamaya çalışırken iki tür yükleme yapabiliriz: İçsel ya da dışsal yükleme. Genelde içsel yükleme daha önce yaptığımız algılama biçimidir. Kişinin davranışlarını kişilik özellikleriyle açıklarız. Bu örnekte babanın kızına bağırmasını, onun iyi bir baba olmamasına, kızına uygun olmayan biçimde disiplin uygulayamadığına yükleyebilirsiniz. Öte yandan dışsal yükleme yaparak babanın bu davranışına bir şeyin neden olmuş olabileceğini düşünebilirsiniz. Babası kızına bağırdı, belki de kızı sağa sola bakmadan yola fırlamıştı, gibi... İki yükleme arasında gerçekten de büyük fark var.

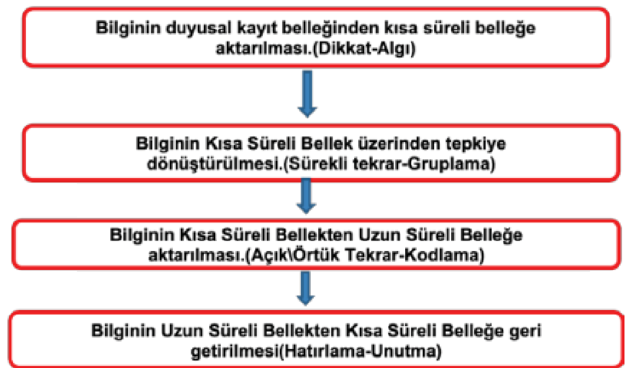
Yukarıda anlatılan kuram hangi kuramdır?

Yükleme kuramı

80 Bellek Süreçleri nelerdir?

Anlık bellek, Kısa süreli bellek, Uzun süreli bellek

81 Bellek Süreçlerini şema ile gösteriniz.

Şekil 13. Bellek Süreçleri

82 Çevreden gelen bilgileri ham hâliyle birkaç saniye süre aralığında tutan başlangıç sürecidir, bilinç dışı ve otomatiktir, kapasitesi sınırsızdır (Plotnik, 2009). Duyduğunuz ya da gördüğünüz bir telefon numarasını ancak birkaç saniye hatırlarsınız, tekrar etmediğinizde bu numara birkaç saniye içinde belleğinizden silinir.

Yukarıda özellikleri anlatılan bellek hangisidir?

Anlık (Duyusal) Belleğin İşleyişi / Görsel- İşitsel Bellek

83 Bir diğer adı çalışma belleği olan bu bellek , sadece kısıtlı miktarda bilgiyi (ortalama yedi unsur) sadece kısa bir süre için (2 ile 30 saniye arası) tutabilen süreci tanımlar (Plotnik, 2009). Kısa süreli bellek, kısa bir süre için aktif ve hazır durumda olan az miktarda bilgiyi işler (Türkileri, 2022). Tekrarlar, bu bilginin kısa süreli bellekte yer almasını kolaylaştırır. George Miller (1956) kısa süreli belleğin sadece artı ya da eksi iki olmak üzere maksimum 7 maddeyi barındırabildiğini ilk olarak ortaya çıkarmıştır.

Yukarıda özellikleri anlatılan bellek hangisidir?

Kısa Süreli Belleğin İşleyişi / Dikkat- Tekrar- Depolama

84 Uzun süreli bellek, bilgileri günler, haftalar gibi uzun sürelerde depolayabilir ve geri çağırır (Türkileri, 2022). Uzun süreli bellek neredeyse sonsuz miktarda bilginin uzun zamanlı olarak depolanması sürecini tanımlar.(Plotnik, 2009)

Yukarıda özellikleri anlatılan bellek hangisidir?

Uzun Süreli Belleğin İşleyişi / Kapasite- Süreklilik

85 Gerçekler, olaylar ya da belli uyaranları, bilinçli olarak, açık seçik biçimde

hatırlama anlamına gelir (Atkinson vd., 2012).

Yukarıda özellikleri anlatılan bellek hangisidir?

Açık (İfade Edilen) Bellek

86 Açık bellek kaç temel süreci içerir?

Kişisel deneyimlerin hatırlanmasından sorumlu olan anısal bellek (episodik bellek de denir)

Olgular hakkındaki bilgileri içeren anlamsal bellek (semantik bellek de denir) (Türkileri, 2022).

87 Bu tür bellek, uyarıcı- tepki ve motor öğrenmeleri kapsar ve farkında olmamıza

gerek olmayan bir bellek türüdür (Atkinson vd., 2012). Örtük bellekteki bilgiler bilinçli biçimde hatırlanmaz ama bu bilgilerin varlığı bizim davranışlarımızdan anlaşılabilir (Yalçın, 2020). Araba sürmek, bir kitabın sayfalarını çevirmek gibi beceriler, hareket koordinasyonu gerektirir ve bizim bu hareketleri yapabilmemiz için bunları tanımlamamıza da gerek yoktur (Carlson, 2011).

Yukarıda özellikleri anlatılan bellek hangisidir?

Örtük (İfade Edilemeyen) Bellek

88 Tüm bellek sistemlerinin işleyişi, beyne geniş çapta dağılmış ve karmaşık şekilde birbirine bağlı bölgeler tarafından desteklenmektedir. Bu nedenle, beynin spesifik olarak anısal belleğinden sorumlu olan bölgesinde bir hasar meydana gelmesi ve anlamsal belleğin ise bundan hiç etkilenmemesi gibi bir durum oldukça düşük bir ihtimaldir.

Yukarıda özellikleri anlatılan bellek hangisidir?

Farklı Bellek Birimleri

89 İnsanların duyusal bilgi üzerinden gerçekleştirdiği, bilginin beynin depolanma sistemlerinde kullanılabilecek nitelikte bir forma dönüştürüldüğü bir dizi faaliyete ne denir?

Kodlama

90 Eski öğrendiğimiz bilgiyle yenisi birbiri ile çeliştiğinde yeni öğrenmenin olumsuz etkilenmesi ne denir?

İleriye ket vurma

91 Yeni öğrenilenin etkisiyle eskinin olumsuz etkilenmesine ne denir?

Geriye ket vurma

92 Geri getirme ipuçları nelerdir?

- **Tekrar**
- **Zihin (Kavram) Haritası**
- **Anlaşılması Zor Cümleler**
- **Kokuları kullanmak**
- **Yerleştirme ve Asma**

93 Bu hastalık beyinde beyin hücrelerinin ölümüne neden olan plaklar ve yumakların gelişimiyle seyreden, beyin içindeki mesajların iletimini sağlayan bazı önemli kimyasalların eksikliğinin görüldüğü, ilerleyen ve belirtilerin zamanla daha da kötü hâle geldiği, beynin fiziksel bir hastalığıdır.

Yukarıda anlatılan hastalık nedir?

Alzheimer

94 En genel biçimde klasik koşullanma ve edimsel koşullanma ile gerçekleşen öğrenme nedir?

Uyarıcı tepki öğrenmesi

95 Bu öğrenmenin temelinde daha önceden algılanmış olan uyarıcıyı tanımak yer almaktadır ve alt temporal kortekste algısal öğrenme gerçekleşmektedir (Carlson, 2011).

Nesnelerin dış görünüşleri, insanların yüzlerinin şekli, duyduğumuz sesler, burnumuza gelen kokular gibi uyaranları algıladığımızda önceden algıladığımız uyarıcılarla tanıyabiliriz, yeni uyaranlarla algılarımızı değiştirebiliriz.

Yukarıda anlatılan öğrenme türü nedir?

Algısal öğrenme

96 Motor kortekste meydana gelen değişiklikler olarak tanımlanan, top oynamak, bisiklete binmek, ok atmak gibi motor işlemlere dair beceriler bir bu becerilere örnektir?

Yukarıda anlatılan öğrenme türü nedir?

Motor Öğrenme

97 Hiç çaba sarf etmeden veya çok az çaba ile her şeyi hatırlayabilme becerisidir ve yetişkinlerde görülen fotografik bellek, bir resmi ya da sayfayı kısa süre inceledikten sonra keskin ve ayrıntılı görsel imgeler oluşturabilme ve imgenin tamamını daha sonra hatırlayabilme becerisidir.

Yukarıda bahsedilen bellek türüne ne denir?

Fotografik (Fotoğrafsı) Bellek

98 Hormonların ve ilaçların belleğimize etkisi nasıl olur?

Pekiştireç, dopamin salgılanmasına yol açmaktadır (Carlson, 2011). Bir diğer deyişle beynimizde ödüle duyarlı bölgeler vardır ve ödülle karşılaştığımızda hormonlarımız harekete geçmektedir. James McGaugh 1999 yılında duygusal durumlarda salgılanan hormonların belleğe ne şekilde etki edeceğini bulmak için hayvan denekler kullanmıştır. Araştırma sonucunda duygusal deneyimlerle bağdaştırılan belli ilaç ve hormonların, uzun süreli belleğin geri getirilmesini arttırabildiğini veya azaltabildiğini tespit etmiştir. Örneğin farelere adrenalin (duygusal olarak gergin anlarda vücutta salgılanan hormon) enjekte ettiğinde fareler o anda öğrendiklerini daha kolay hatırlayabildiler.

99 Duyguların belleğinizi etkisi nasıl açıklanabilir?

Duygu yüklü anıların uzun süreli belleğimizde olması, dramatik ve hayati konuların aklımızda daha iyi kalmasını ve bu sayede hayatta kalma şansını arttırdığı yönünde açıklanabilir.

100 Bastırılmış bellek- travma gibi yaşantılarla bellek ilişkisi nasıldır?

Bastırılmış bellek, Freud'un Topografik Kişilik Kuramında bilinç dışı içerik olarak açıklanan kavrama dayalı olarak geliştirilmiştir. Bastırma, kişi için travmatik ve tehdit edici anıların bilinç dışına itilmesi anlamına gelmektedir. Bilinç dışında kalan anılar, üzerinde düşünülerek bilinç düzeyine getirilemez. Bu hatıralar rüyalarda ve dil sürçmelerinde ortaya çıkabilir. Terapi sürecinde de bu anıların bilinç dışından çıkarılıp bilinç düzeyine gelmesi için uzun süre çalışılır (Plotnik, 2009). Ancak terapistin niyeti ne kadar iyi olursa olsun, bu çalışmalar sırasında hastanın zihninde sahte anılar oluşabilir.

101 Genellikle gerçek anıların başkalarından alınan önerilerle birleştirilmesiyle oluşan anılara ne denir?

Sahte Anılar